

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
VĒSTURES UN FILOZOFIJAS FAKULTĀTE
VĒSTURES UN ARHEOLOĢIJAS NODAĻA

Vēstures maģistra studiju programmas

2. kursa studente

Paula Klišāne

stud. apl. Nr. pt19011

**KRUSTPILS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS GALVENIE
DARBĪBAS VIRZIENI NO 1919.-1940.GADAM**

MAGISTRA DARBS

Darba zinātniskais vadītājs

Dr. habil. hist., profesors

Aivars Stranga

RĪGA 2023

SATURA RĀDĪTĀJS

ANOTĀCIJA.....	3
ANNOTATION.....	3
IEVADS	4
AVOTU UN LITERATŪRAS APRAKSTS.....	8
1. KRUSTPILS PILSĒTAS PRIEKŠVĒSTURE UN SOCIĀLAIS APRAKSTS.....	11
1.1. Krustpils pilsētas priekšvēsture	11
1.2. Pilsētas sociālais apraksts	14
2. PILSĒTU PAŠVALDĪBU JURIDISKAIS IETVARŠ.....	26
2.1. Parlamentārais periods (1919.-1934. gada 15. maijs).....	26
2.2. Domes vēlēšanas Krustpils pilsētā.....	32
2.3. Autoritārais periods (1934. gada 15. maijs – 1940. gada 17. jūnijs)	55
3. KRUSTPILS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS SOCIĀLĀ UN SAIMNIECISKĀ DARBĪBA	62
3.1. Sociālā darbība.....	62
3.2. Saimnieciskā darbība	96
SECINĀJUMI	137
IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS.....	142
PIELIKUMI.....	147

ANOTĀCIJA

Maģistra darba mērķis ir izpētīt Krustpils pilsētas pašvaldības darbību laika posmā no 1919. gada līdz 1940. gadam, kā piemēru izmantojot Krustpils pašvaldības galvenos darbības virzienus.

Krustpils Pirmā pasaules kara laikā tika pamatīgi nopostīta, līdz ar ko maģistra darbs sniedz ieskatu, kādā veidā pilsētas pašvaldība veica atkopšanās procesu un uzsāka attīstību, darbojoties sociālajā un saimnieciskajā virzienā. Sociālā joma stabilizēja un uzturēja pilsētas iedzīvotāju labklājību un labsajūtu, savukārt saimnieciskā joma – veicināja infrastruktūras nostiprināšanu, piesaistot finansiālus līdzekļus.

Maģistra darba rezultātā tiku raksturota Krustpils pilsētas pašvaldības darba metodika un svarīgākie saimnieciskie un sociālie jautājumi, kas pievērš pastiprinātu uzmanību, tādā veidā papildinot Latvijas mazpilsētu pašvaldību darbību apskatu.

ANNOTATION

The aim of the Master's work is to explore the activities of the municipality of the city of Krustpils during the period from 1919 to 1940, using the main activities of the municipality of Krustpils as an example.

Krustpils was thoroughly destroyed during the First World War, thus providing an insight into the way in which the city municipality carried out the recovery process and developed itself in the social and economic direction. The social sector stabilised and maintained the well-being of the city population, while the economic sector contributed to the strengthening of city's infrastructure by raising financial resources.

As a result of the research, the methodology for the work of the municipality of Krustpils City and the key economic and social issues, which pay increased attention, would be described in such a way as to complement the activities of Latvian small-town municipalities.

IEVADS

Sākoties 20. gadsimtam, politiskā situācija radīja apstākļus, kad pilsoniskā sabiedrība aktīvi iesaistījās valsts dzīvē, tiek nodibināta Latvijas valsts un, tai skaitā, arī pašvaldības no vietēji ievēlētiem pārstāvjiem. Pilsētu pašvaldības veidojās uz demokrātijas pamatprincipiem – tika rīkotas pilsētas domes vēlēšanas, kuru mērķis bija atjaunot un stiprināt jaunizveidoto valsti. Šajā gadījumā svarīgi apskatīt Latvijas pilsētu pašvaldību izveidi un attīstību starpkaru periodā, jo valsts pastāvēšana balstījās uz aktīvu pilsoņu iesaisti. Krustpils kā Latgales pilsēta, kura robežojas ar Zemgali un Vidzemi, iezīmē reģiona kopējās attīstības tendences, kā arī pašvaldības darbību pētāmajā laika periodā.

1935. gada Latvijas tautas skaitīšanā fiksētas 60 pilsētas, kurās kopā dzīvoja 710563 iedzīvotāji, kas ir apmēram 36% no visiem Latvijas iedzīvotājiem, tomēr pirms Pirmā pasaules kara Latvijas teritorijā esošo pilsētu iedzīvotāju skaits bija mazliet liekāks – apmēram 40%. Latvijas Universitātes vecākais docents tiesību zinātņu nodaļā Pēteris Mucinieks to skaidro šādi “[...] pilsētu saimnieciskās dzīves pielāgošanos pašu zemes vajadzībām, kamēr priekš pasaules kara mūsu pilsētas pa daļai dzīvoja no Krievijas pieprasījumiem pēc rūpniecības ražojumiem un lauksaimniecības izdevumiem.”¹

Balstoties uz starptautiskās statistikas konferences lēmumu, par pilsētu uzskata apdzīvotu vietu ar ne mazāk kā 2000 iedzīvotājiem, bet ne lielāku par 10000 iedzīvotājiem, līdz ar to Krustpils definēta kā mazpilsēta. Pētāmajā periodā Latvijā bija 27 mazpilsētas, 5 vidējas izmēra pilsētas un viena lielpilsēta – Rīga, bet 33 Latvijas pilsētas nav uzskatāmas par pilsētām, jo nerasniedz 2000 iedzīvotāju skaitu, piemēram, Sigulda, Viesīte un Valdemārpils.² Līdz ar to Krustpils pētāmajā periodā uzskatāma par mazpilsētu, jo visu starpkaru periodu pilsētā ir vidēji 3500 iedzīvotāju.

Kaut gan Krustpils kā pilsētas attīstība aizsākas līdz ar miesta pagaidu valdes izveidošanos 1919. gada 14. jūnijā, pašas apdzīvotās vietas vēsture ir daudz garāka. Krustpils kā apdzīvota vieta izveidojusies jau 13. gadsimta 30. gados, kad tā pirmo reizi minēta rakstiskajos avotos. Tomēr par attīstības atspēriena punktu būtu uzskatāmi 17. gadsimta 70. gadi, kad pilsētas tiesības iegūst Jēkabpils, kura atrodas tieši pretī Krustpilij otrā Daugavas krastā. Šajā laikā Daugava kļūst par plostnieku un strūdzinieku tirdzniecības ceļu, bet Krustpils

¹ Pēteris MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta (turpmāk: MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta), 38.lpp.

² MUCINIEKS, Latvijas pašvaldību iekārta, 48.lpp.

un Jēkabpils - par tirdzniecības un atpūtas pieturas vietu. Tāpat par nozīmīgu posmu uzskatāmi vairāk nekā 300 gadi, kad Krustpils pils un tai piederošās zemes atradās baronu Korfu īpašumā.

Tā kā Krustpils atrodas pusceļā starp dzelzceļa līniju Rīga – Daugavpils, Krustpils dzelzceļa stacija kļuva par nozīmīgu tirdzniecības un rūpniecības attīstības iemeslu, jo stacijā no tuvākas un tālākas apkaimes ieplūda pārtikas preces un izejvielas, kuras ar vilcienu nogādāja galapunktos. Līdz ar to tas bija tikai neizbēgami, ka Krustpils pāraugs pilsētā, kas kļūs par nozīmīgu reģiona attīstības faktoru.

Latvijas mazpilsētu pārvaldes vēstures un darbības izpēte palīdz izprast Latvijas kopējo vēsturi, jo mazpilsētas sevī iedzīvina valsts paustās idejas un vērtības, tās realizējot praksē. Latvijas vēstures pētniecības galvenā tendence ir pētīt un apskatīt valstiski plašus problēmjautājumus, lokālajai vēsturei veltot nepietiekamu uzmanību. Tomēr, pētot šādus jautājumus, šajā gadījumā – Krustpils pilsētas pašvaldības galvenos darbības virzienus –, sniedz detalizētu izpratni par Krustpils pilsētas attīstību un pašvaldības lomu tajā, kā arī par pašu iedzīvotāju vēlmēm un vajadzībām savas dzīves telpas uzlabošanā. Tas ir svarīgi, lai iegūtu dziļāku izpratni par pilsētas vēsturi un veicinātu turpmākus pētījumus novadpētniecības jomā.

Ņemot vērā to, ka par Krustpils vēsturi nav veikti plaši pētījumi, kas balstās nepublicētos avotos, piemēram, arhīva materiālos, ar šī pētījuma palīdzību ir iespējams sniegt ieskatu tieši pārvaldes izveidē un vadībā, sekojot Krustpils domnieku darbam un pašu darbinieku nomaīņai, jo katrs domes darbinieks nāk ar savām idejām, kā jāveido pilsēta un kādā veidā tā ir jāattīsta. Domnieku nomaīņa ir dabisks process pašvaldībā, kas palīdz izprast iedzīvotāju vajadzības un politisko nostāju konkrētos laika periodos, kaut gan tie ir salīdzinoši īsi.

Ņemot vērā Krustpils kā pilsētas attīstības sākumu, ir svarīgi izziņāt, kādā veidā un ar kādiem līdzekļiem tika veidota pilsēta, apskatot pašvaldības darbību sociālajā un saimnieciskajā sfērā. Pēc Pirmā pasaules kara pilsēta bijusi stipri izpostīta, tāpēc sākuma gados aktīvi tika uzsākti pilsētas saimnieciskie darbi – ēku atjaunošana, dažādu iestāžu dibināšana, tirdzniecības un rūpniecības sekmēšana u.c. Pēc tam, kad pilsēta bija kļuvusi stabila gan saimnieciski, gan finansiāli, pilsētas pašvaldība varēja uzsākt darbus pie sociālās darbības – izglītības iestāžu darbības atjaunošanas, iedzīvotāju veselības aprūpes izveidošanas, pilsētas uzturēšanas un labiekārtošanas un kultūras dzīves dibināšanas.

Mērķis: izpētīt Krustpils pilsētas pašvaldības darbību laika posmā no 1919. gada līdz 1940. gadam, kā piemēru izmantojot Krustpils pašvaldības darbības galvenos virzienus.

Uzdevumi:

1. Aplūkot Krustpils pilsētas vēsturi un raksturot pilsētas attīstības un sociālo stāvokli;
2. Izpētīt Latvijas pilsētu pašvaldības izveidošanos un juridisko ietvaru, salīdzinot to ar Krustpils pašvaldības izveidi;
3. Raksturot Krustpils pilsētas pašvaldības galvenos virzienus, analizējot saimniecisko un sociālo darbību.

Maģistra darba hronoloģija ietver laika periodu no Krustpils miesta pagaidu valdes ievēlēšanas 1919. gada 14. jūnijā līdz Latvijas okupācija 1940. gada 17. jūnijā. Šāds hronoloģiskais ietvars izvēlēts, jo, līdz ar pagaidu valdes ievēlēšanu, tiek uzsākta pilsētas atjaunošana pēc Pirmā pasaules kara, kā arī izveidojas pilsētu pašvaldības ietvars, kā rezultātā iespējams noteikt Krustpils galvenos attīstības virzienus. Savukārt, līdz ar padomju okupāciju, Latvijas Republikas izveidotā pašvaldību sistēma un institūcijas beidz savu pastāvēšanu.

Maģistra darbs sastāv no trīs nodaļām, kuras strukturētas atbilstoši izvirzītajiem uzdevumiem:

Pirmajā nodaļā “Krustpils pilsētas priekšvēsture un sociālais apraksts” tiek apskatīta pilsētas priekšvēsture kopā apdzīvotas teritorijas izveidošanās līdz 1919. gada jūnijam, kad tiek izveidota Krustpils miesta pagaidu valde. Sociālajā aprakstā tiek apskatīts pilsētas iedzīvotāju skaitu un etniskā daudzveidība, dažādu pašvaldības un valsts iestāžu esamība, kā arī tirdzniecības un rūpniecības attīstība. Šāda veida apskats ļauj sīkāk izprast Krustpils īpašības un īpatnības caur iedzīvotāju prizmu.

Otrajā nodaļā “Pilsētu pašvaldību juridiskais ietvars” tiek raksturota pilsētu pārvalde Latvijā parlamentārajā un autoritārajā periodā, tiek apskatītas periodu atšķirības pilsētu pašvaldību kontekstā. Tāpat tiek analizētas Krustpils domes vēlēšanas, lai gūtu ieskatu pilsētas iedzīvotāju politiskajā nostājā, kā arī izmaiņas, kas skāra pilsētas domi pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma.

Trešajā nodaļā “Krustpils pilsētas pašvaldības sociālā un saimnieciskā darbība” tiek raksturota pilsētas pašvaldības darbība sociālajā un saimnieciskajā jomā, lai uzzinātu pilsētas attīstības tendences un prioritātes. Šajā nodaļā ietveri tādi jautājumi kā nodokļu politika, izglītības veicināšana, satiksmes nepieciešamība un regulēšana un kultūras dzīves organizēšana pilsētā.

Pētījuma veikšanā tiks izmantota vēstures avotu iekšējā kritika, lai saprastu, kāda veida informāciju avoti sniedz, kā tiek atspoguļota lēmumu pieņemšana, vai tie tiek politizēti vai nē, un cik ticama ir sniegtā informācija. Krustpils pašvaldības darbības izpētes gadījumā tiks salīdzināti pilsētas domes un valdes sēžu protokoli un pilsētas iedzīvotāju sūdzības, priekšlikumi un ieteikumi pilsētas domei, kas ir saglabājušies LNA LVVA Krustpils pilsētas valdes fondā. Tāpat maģistra darbā tiks pielietotas vēstures ģenēzes metode un problēmu hronoloģiskā metode.

AVOTU UN LITERATŪRAS APRAKSTS

Nepublicētie avoti.

Maģistra darba izstrādē tika izmantoti gan nepublicētie, gan publicētie vēstures avoti. No nepublicētajiem avotiem visnozīmīgākie bija Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīva (turpmāk LNA LVVA) materiāli – fonds Nr. 1878 par Krustpils pilsētas domes un valdes darbību no 1919. gada līdz 1940. gadam, kā arī Iekšlietu Ministrijas Pašvaldību departamenta 2. apraksta fonda Nr. 3723 lietas.

Pētot Krustpils vēsturi noteiktajā laika posmā, visnozīmīgākā informācija par pilsētas pašvaldības darbību iegūta no 1878. fonda³. Tajā aplūkojami dažāda rakstura dokumenti, tomēr visspecifiskākā informācija par Krustpils domes un valdes darbību iegūta no Krustpils domes, Krustpils valdes un Krustpils valdes ar domes tiesībām sēžu protokoliem, fonda 1.-13. apraksts. Dokumenti pieejami gan manuskripta veidā jeb rokrakstā, gan mašīnrakstā. Daļa no materiāliem dublēti gan latviešu, gan krievu valodās. Protokolu grāmatas veidotas pēc viena parauga visu pētāmo laika periodu, norādot sēdes dienas kārtību un domes lēmumus. Daļa no sēdēm pierakstītas saīsināti, bet daļā norādītas debātes starp pašvaldības locekļiem. Pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma sēžu protokolu saturā un shēmā būtiskas izmaiņas nav saskatāmas. Šajā fondā pieejami citi būtiski dokumenti, piemēram, pilsētas budžeta pārskati, vēlēšanu komisiju pārskati un sēžu protokoli un korespondence ar dažādām valsts, pašvaldības un privātām iestādēm par nozīmīgu lēmumu pieņemšanu.

Kaut gan Krustpils pilsētas valdes fondā pieejamā informācija ir gana plaša, daļa dokumentu no pārskatāmā laika perioda nav saglabājušies. Šajā ziņā svarīgs ir Iekšlietu Ministrijas Pašvaldību departamenta 3723. fonds⁴, jo visu pilsētu pašvaldībām, pēc pašvaldību likuma, bija jāiesūta dažādas ziņas un domes sēžu protokoli glabāšanā. 3723. fondā nozīmīgākās bija 316.-320. lietu apraksti, kuros atrodami pilsētas domes sēžu protokolu noraksti no 1922.-1926. gadam, kuri nav saglabājušies iepriekš minētajā fondā par Krustpils pilsētas valdi. Dokumenti pieejami mašīnrakstā latviešu valodā. Šajā fondā arī pieejami 1924. gada Krustpils domes vēlēšanu pārskati.

Nelielu, bet nozīmīgu informāciju sniedz arī Jēkabpils vēstures muzejā atrodami muzeja dokumenti. Arnolda Štokmaņa manuskripts par Jēkabpils pilsētas vēsturi⁵ sniedz ieskatu arī

³ Latvijas Nacionālais arhīvs, Latvijas Valsts vēstures arhīvs (turpmāk: LNA LVVA), fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.).

⁴LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940).

⁵ARNOLDS ŠTOKMANIS. Jēkabpils novada vēsture. Jēkabpils, 20. gs. 60.gadi.

Krustpils miesta un pagasta vēsturē kopš 13. gadsimta I puses. Štokmanis bija Jēkabpils Valsts ģimnāzijas skolotājs un Jēkabpils vēstures muzeja dibinātājs un direktors. 20. gadsimta 60. gados, aizejot pensijā, viņš sarakstījis šo manuskriptu, bet tas nekad netika izdots grāmatas veidā.⁶ Informāciju par pilsētas gruntsgabaliem iespējams gūt Krustpils pilsētas gruntsgabalu un citu nekustamo mantu uzskaitē⁷, kas veidota kā iespiesta uzskaites grāmata, aizpildīta ar roku. Nav zināms, kad uzskaitē tikuši uzsākti, jo nav norādīti datu ievades gadi. Kaut gan nav saglabāties pilsētas gruntsgabalu plāns vai būvplāns, šis avots sniedz informāciju par pilsētas māju tipiem (koka, mūra, jaukta tipa), kā arī par to, vai gruntsgabalos ir ievilkta elektrība.

Publicētie avoti.

Kā nozīmīgākie publicētie avoti jāmin preses izdevumi “Jēkabpils Vēstnesis” un “Pašvaldības balss”, kā arī Marģera Skujenieka sastādītie tautas skaitīšanas dati.

“Jēkabpils Vēstnesis”⁸ savu darbību uzsāk 1923. gadā kā vietējais laikraksts, kurā atrodamas ziņas ne tikai par Jēkabpili, bet arī Krustpili. Laikraksts tika iespiests Jēkabpils drukātavā un bija bezpartejisks laikraksts. Kopumā laikraksts sniedza informāciju par notikumiem Jēkabpilī un Krustpilī, kā arī Latvijā un pasaulē. Laikraksta redakcija atradusies vairākās ēkās Jēkabpilī, bet pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma tā pārcēlās uz Brīvības ielu 212, kur atradās līdz pat laikraksta likvidācijai. Laikraksta izveidi sponsorēja Krustpils pagasta iedzīvotājs Indriķis Stukuls, bet izdošanu organizēja Jānis Lācis, Jānis Pusbarnieks, Ernests Pāvuliņš u.c. Laikraksts iznāca reizi nedēļā.⁹ “Jēkabpils Vēstnesī” bieži vien tika publicētas iedzīvotāju sūdzības par Krustpils domes darbību un pašiem domniekiem, kā arī plaši aprakstīta Daugavas tilta būvniecība.

Kā otrs nozīmīgākais preses izdevums jāmin “Pašvaldības Balss”¹⁰, kas bija specifisks laikraksts pilsētu pašvaldībām. Laikrakstā ievietota informācija par aktuālajiem pilsētu pašvaldību jautājumiem, tos sīkāk izskaidrojot. Laikrakstā publicējās dažādu pilsētu amatpersonas, kā arī Latvijas Universitātes mācītāji un Iekšlietu Ministrijas Pašvaldību Departamenta darbinieki. Laikrakstā tika publicēta dažādu jautājumu statistika, piemēram, skolotāju atalgojums, pilsētu pašvaldību īpašumi, parādu apmēri u.c.

Kā nozīmīgs avots jāmin Marģera Skujenieka sastādītie un rediģētie dati par Latvijas tautas skaitīšanu visa starpkara perioda laikā. Šie dati sniedz informāciju par iedzīvotāju skaitu Krustpilī, sadalījumu pēc reliģiskās piederības un tautības. Kaut gan pārskati veidoti par

⁶ SKAIDRĪTE GAILĪTE (galv.red.). Jēkabpils. Jēkabpils, 2002, (turpmāk: GAILĪTE, Jēkabpils.) 148.lpp.

⁷ Krustpils pilsētas gruntsgabali un cita nekustama manta. In: Jēkabpils Vēstures muzejs, JkNM Nr. 7950.

⁸ Jēkabpils Vēstnesis. 1923.-1944.g.

⁹ RIHARDS TREIJS. Latvijas Republikas prese 1918-1940. Rīga, 1996, 326., 348.-349.lpp.

¹⁰ Pašvaldības Balss. 1924.-1940.g.

statistikas datiem, tajos iekļauta plaša vēsturiska informācija par procesiem, piemēram, iekšējo migrāciju Latvijā, kas palīdz izprast, kādēļ Krustpils veidojusies tāda, kāda tā ir starpkaru periodā.

Literatūra.

Plašu ieskatu pašvaldību darbībā no juridiskā aspekta sniedz Pētera Mucinieka darbs “Pilsētu pašvaldību iekārta”¹¹. Tajā plaši un vispārīgi aprakstīta pašvaldību vēsture un izveidošanās, dažādu pašvaldības regulējošo likumu un noteikumu rašanās vajadzības. Tāpat Mucinieks izskaidro pilsētu pašvaldību galvenos uzdevumus un darbības virzienus, lai pašvaldību darbs tiktu organizēts veiksmīgi un Latvijas Republikas izdoto likumu ietvaros. Edvīna Vanaga un Ingas Vilkas pētījums “Pašvaldību darbība un attīstība”¹² veltīts arī pašvaldību juridiskajam ieskatam, bet, salīdzinot ar Mucinieku, tas dod ieskatu arī pilsētu pašvaldību attīstībā – ja Mucinieka darbs rakstīts 20. gadsimta 30. gadu beigās, salīdzinoši neilgu laiku pēc pašvaldību izveides un regulējumu ieviešanas, tad Vilka un Vanags aplūko pašvaldības ilgākā laika posmā izvērtē, cik veiksmīgi tās darbojušās.

Vispārīgu informāciju par Krustpils pilsētas un pagasta vēsturi sniedz jēkabpilies Skaidrītes Gailītes grāmata “Jēkabpils”¹³. Kaut gan darbs ir izteikti novadpētniecisks un tekstā netiek norādīti informācijas avoti, tas palīdz izprast pilsētas vēsturisko fonu un grāmatā ievietotie fotoattēli palīdz izprast mazpilsētas dzīvi pētāmajā laika periodā. Tāpat vispārīgu un faktiem koncentrētu Krustpils vēsturisko aprakstu sniedz Voldemāra Salnā un Aleksandra Maldupa sastādītie “Pilsētas apraksti”¹⁴. Kaut gan daļa informācijas dublējas arī Skaidrītes Gailītes grāmatā, Salnais un Maldups sniedz nozīmīgu informāciju par pilsētas iestādēm, piemēram, sīks tirdzniecības vietu uzskaitījums, pašvaldības un valsts iestādes, kas atradās pilsētā, kā arī informācija par pilsētas ģerboni.

Visi maģistra darbā izmantotie avoti un literatūras vienības palīdz sasniegt darba mērķi.

¹¹ MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta, 1938.

¹² EDVĪNS VANAGS, INGA VILKA. Pašvaldību darbība un attīstība. Rīga, 2005.

¹³ SKAIDRĪTE GAILĪTE (galv.red.). Jēkabpils. Jēkabpils, 2002.

¹⁴ VOLDEMĀRS SALNAIS, ALEKSANDRS MALDUPS. Pilsētu apraksti I. Rīga, 1936.

1. KRUSTPILS PILSĒTAS PRIEKŠVĒSTURE UN SOCIĀLAIS APRAKSTS

1.1. Krustpils pilsētas priekšvēsture

Krustpils (agrāk Kreicburga, Krizburga) ir pilsēta Daugavas labajā krastā pretim Jēkabpili. Ap Krustpils pilsētas teritoriju atrodas plašs, nepietiekami drenēts līdzenums, ko lielākoties klāj smilts vai purvainā zeme, līdz ar to teritorija nav plaši apdzīvota.¹⁵ Krustpils novads un tagadējās pilsētas teritorija bija apdzīvota jau ap 1.gadu tūkstoši pirms mūsu ēras. To apliecina arheoloģiskie izrakumi Asotes pilskalnā, kas atrodas pie Daugavas, apmēram 2 kilometru attālumā no Krustpils pilsētas uz Daugavpils pusi.¹⁶

Krustpils kā apdzīvota vieta radās jau 13. gadsimta 30. gados, kad to sāka apbūvēt Rīgas bīskaps Nikolajs.¹⁷ Pēc “Pilsētu aprastu” datiem, Rīgas bīskaps Nikolajs de Magdeburgs 1237. gadā uzcēlis pili, kuru nosaucis par *Kreutzbug* jeb Kreicburgu. Šī bijusi pirmā pils, ko vācu krustneši uzcēluši Latgales teritorijā. 1511. gada virsbīskapa lēņu grāmatā Krustpils iezīmēta kā miests.¹⁸ Vēlākajos gadsimtos Krustpils teritoriju iekarojuši vairāki valdnieki – Holšteinas hercogs Magnuss, Krievijas cars Ivans IV Bargais, Polijas karalis Stefans Batorijs. 1585. gadā Krustpils pils ar tai piederošu teritoriju, kurā ietilpa arī Krustpils miests, tika izlēnota muižniekam Nikolajam Korfam, kura ģimenei Krustpils piederēja līdz pat 20. gadsimta sākumam.¹⁹ Interesanti ir tas, ka Krievijas-Turcijas kara laikā no 1877. gada līdz 1878. gadam Krustpilī tika noņemti turku karagūstekņi, ko kuriem daļa palika pilsētā dzīvot pastāvīgi, un netālu no Asotes pilskalna atrodas turku kapi.²⁰

Krustpils miests savu attīstību uzsāka apmēram vienā laikā, kad Jēkabpils, tad Jākobštate vai *Jacobstadt*, ieguva pilsētas tiesības – 17. gadsimta 70. gados. Kā viens no miesta attīstības galvenajiem faktoriem bija tas, ka Daugavas kreisajā krastā Jēkabpils pusē, ebrejiem bija aizliegts apmesties, tāpēc daudzi par savu dzīvesvietu izvēlējās otru Daugavas krastu – Krustpili. Attīstībai palīdzēja arī tirdzniecība ar Jēkabpili.²¹

¹⁵ ARVEDS ŠVĀBE (red.), KĀRLIS DIŠLERS (red.), ALEKSANDRS BŪMANIS (red.). Latviešu konversācijas vārdnīca, 10. sējums. Rīga 1933.-1934. (turpmāk: ŠVĀBE, DIŠLERS, BŪMANIS, Latviešu konversācijas vārdnīca), 18582.-18586.sl.

¹⁶ ASTRĪDA ILTNERE (atbild. red.), ULDIS PLACĒNS (atbild. red.). Latvijas pilsētas. Rīga, 1999. 183.lpp.

¹⁷ ŠVĀBE, DIŠLERS, BŪMANIS, Latviešu konversācijas vārdnīca, 18582.-18586.sl.

¹⁸ VOLDEMĀRS SALNAIS, ALEKSANDRS MALDUPS. Pilsētu apraksti I. Rīga, 1936., 52.lpp

¹⁹ ŠVĀBE, DIŠLERS, BŪMANIS, Latviešu konversācijas vārdnīca, 18582.-18586.sl.

²⁰ ASTRĪDA ILTNERE (atbild. red.), ULDIS PLACĒNS (atbild. red.). Latvijas pilsētas. Rīga, 1999. 183.lpp.

²¹ RUTA AVOTIŅA, DACE KAVACE. Krustpils pagasts. Vietvārdi, ģeogrāfija, vēsture. Rīga, 2012, 21.lpp.

Krustpils pilsēta atrodas Daugavpils apriņķī, tomēr līdz galam nevar teikt, ka tā ir tipiska latgaļu pilsēta. Latgales un Latvijas teritorijas vēsture līdz Livonijas karam bijusi līdzīga, bet pēc poļu-zviedru kara 17. gadsimtā Latgale tika iekļauta Polijas sastāvā līdz pirmajai Polijas dalīšanai 1772. gadā, kad Latgales teritorija tika pievienota Krievijas impērijai.

Margērs Skujenieks savā grāmatā “Latvija. Zeme un iedzīvotāji” par Latgales atšķirību no pārējās Latvijas izsakās šādi: “Galvenais bija tas, ka Polijas valdība gribēja visu Polijas valsti pārvērst par polisku un katolisku. Līdz zināmam mēram tas izdevās arī Latgalē. [...] Latgale kļuva par katolisku zemi un valdošā muižniecība pārpoļojās [...] Poļu šļahtai pievienojās tās neizbēgamais pavadonis – ebreji, un Latgales pilsētas un miesti drīz pārvērtās par ebreju noietnēm. [...] Salīdzinot Latgali ar Baltiju, varam pārliecināties par to milzīgo starpību, kura ir starp Vakareiropas kultūru, kura Baltijā atstājusi savu iespaidu, un krieviski-polisko kultūru”.²² Var teikt, ka viena no Latgales īpatnībām, kas to atšķir no pārējās Latvija, ir katoļticība, kamēr pārējā teritorijā vairāk dominē luterānisms. Tāpat vēl viena atšķirība redzama zemes sadalījumos jeb īpašumos – Latgales zemnieki kā pēdējie tika atbrīvoti no dzimtbūšanas, zemes pēc mantošanas tika vienlīdzīgi sadalītas starp mantiniekiem un rodas daudz sīksaimniecību. Kā trešā atšķirība jāmin nacionālās identitāte un tās iespējamais mainīgums – Latgales iedzīvotājus ietekmēja poļi, ebreji, baltkrievi un krievi, kuru kultūra un arī reliģiskā pārliecība stipri atšķīrās no latviešu.²³ Tomēr vienu no Krustpils pilsētas atšķirībām uzsver arī Margērs Skujenieks un tas lasāms Daugavpils apriņķa apraksta pašā sākumā: “Daugavpils apriņķa ziemeļdaļa iespiežas ķīļveidīgi starp Kurzemi un Vidzemi un tur (Krustpils un Ungurmuižas pagastos) lielā skaitā dzīvo luterticīgie zemnieki un visa dzīves iekārta tur līdzinās vairāk Baltijā parastiem apstākļiem, nekā pārējai Latgalei”²⁴. Dati, kas tiek parādīti Margēra Skujenieka grāmatā “Latvija. Zeme un iedzīvotāji” kartē “Dažādo ticību piederīgie Latvijā” apstiprina šo citātu – lielākajā daļā no Daugavpils apriņķa absolūto vairākumu sastāda katoļticīgie, bet Daugavpils apriņķa ziemeļdaļā absolūtais vairākums ir luterāņi, arī Krustpils pilsētā.²⁵

1784. gadā, esot Krievijas impērijas sastāvā, Krustpils ieguva miesta statusu. Šajā laikā iedzīvotāji pārsvarā nodarbojās ar tirdzniecību, amatniecību un plostu pludināšanu.²⁶ Ap šo laiku miestā atradās luterāņu baznīca, kas celta no mūra un kungu māja, kas arī celta no mūra un dārzs ap to. Tāpat blakus kungu mājai un luterāņu baznīcai bijusi Baļutas upīte, uz kuras bija

²² MARGĒRS SKUJENIEKS. Latvija. Zeme un iedzīvotāji. Rīga, 1922., 174.-175.lpp.

²³ Ibidem, 175.lpp.

²⁴ Ibidem, 177.lpp.

²⁵ MARGĒRS SKUJENIEKS. Latvija. Zeme un iedzīvotāji. Rīga, 1922., 208.lpp.

²⁶ ASTRĪDA ILTNERE (atbild. red.), ULDIS PLACĒNS (atbild. red.). Latvijas pilsētas. Rīga, 1999. 183.lpp.

ierīkotas ūdensdzirnavas. Krustpils miesta iedzīvotājiem smags bijis 1845. gads, kurš nācis ar neražu un iestājās bads; bijuši arī gadījumi, kad iedzīvotāji miruši no bada.²⁷

1849. gadā Krustpilī tiek uzcelta luterāņu baznīca gotikas stilā; ap šo laiku miestā bijuši ap 210 namu, no kuriem 3 bija mūra ēkas, kā arī no mūra tika celts miesta krogs ar tam pieguļošajām ēkām. 1864. gadā Krustpilī tika atļauts rīkot trīs gadatirgus gadā, katrs no tiem ilga trīs dienas.²⁸

Krustpils attīstību 19. gadsimtā otrajā pusē veicināja Rīgas-Orlas dzelzceļa līnijas izbūve, kas tika atklāta 1861. gadā. Šajā dzelzceļa līnijā viena no stacijām bija "Krustpils". Pēc Latviešu konversācijas vārdnīcas datiem, no Krustpils dzelzceļa stacijas gada laikā tika izvestas 800 tonnas kravas gadā, galvenokārt krava sastāvēja no labības un kokmateriāliem.²⁹ Tomēr dzelzceļa attīstība strauji samazināja strūgu un liellaivu skaitu, kas pārvietojās pa Daugavu. Ja ap 1856. gadu pa Daugavu katru gāja 10256 strūgas un liellaivas, tad 20 gadus vēlāk to skaits bija samazinājies līdz apmēram 149 strūgām. Ņemot vērā to, ka strūdzinieku skaita samazināšanās pasliktināja gan Krustpils, gan Jēkabpils iedzīvotāju finansiālo stāvokli un darba iespējas, daļa no abu pilsētu iedzīvotājiem kļuva par ormaņiem un pārvadāja preces un pasažierus no Krustpils stacijas uz pilsētu. Šajā laikā pastāvēja arī pārceļtuve un rosību ataino pārceļtuves nomas maksa – tā pacēlās no 240 rubļiem gadā uz 625 rubļiem 1864. gadā.³⁰

1904. gadā tika izbūvēta jauna dzelzceļa līnija Ventspils-Maskava, arī Krustpils pilsēta tika iekļauta šajā līnijā, tomēr jaunajā līnijā stacija tika izbūvēta Zīlānos, kas atradās apmēram 3 kilometru attālumā no Krustpils miesta. Jaunās dzelzceļa stacijas izbūve samazināja iedzīvotāju skaitu Krustpilī – ja 1905. gadā Krustpilī bija 7345 iedzīvotāju (1080 mājas), tad jau 1914. gadā Krustpilī bija tikai 5300 iedzīvotāju.³¹

Pirmā pasaules kara laikā Krustpils ļoti cieta, jo atradās krievu un vācu kaujas frontē - 1917. gada septembrī, kad no Krustpils atkāpās Krievijas impērijas karaspēks, tika nodedzinātas apmēram 600 ēkas, to starpā 265 dzīvojamās ēkas. 1917. gada oktobrī Krustpilī ieņēma vācu karaspēks, bet 1918. gada oktobrī to ieņēma lielinieki. No tiem pilsēta atbrīvota 1919. gada 6. jūnijā.³²

1919. gadā tika dibināts Latgales artilērijas pulks, kas no 1921. gada līdz pat 1940. gadam tika dislocēts Krustpils pilī. Visa starpkaru periodā laikā Latgales artilērijas pulks aktīvi

²⁷ KĀRLIS APINIS. Latvijas pilsētu vēsture. Rīga 1931, 214.lpp.

²⁸ Ibidem, 215.lpp.

²⁹ ŠVĀBE, DIŠLERS, BŪMANIS, Latviešu konversācijas vārdnīca, 18586.-18587.sl.

³⁰ ARNOLDS ŠTOKMANIS. Jēkabpils novada vēsture. Jēkabpils, 20. gs. 60.gadi., 76.-77.lp.

³¹ ŠVĀBE, DIŠLERS, BŪMANIS, Latviešu konversācijas vārdnīca, 18586.-18587.sl.

³² VOLDEMĀRS SALNAIS, ALEKSANDRS MALDUPS. Pilsētu apraksti I. Rīga, 1936., 52.lpp

iesaistījās pilsētas dzīvē, tas sekmēja pilsētas atdzimšanu un attīstību pēc Pirmā pasaules kara, un uzturēja sabiedrisko dzīvi garnizonā.³³ Tomēr maģistra darbā Latgales artilērijas pulka darbība pilsētā netiek apskatīta, jo Krustpils pils, kurā pulks mitinājās, neatradās pilsētas teritorijā, bet skaitījās kā daļa no Krustpils pagasta. Kaut gan 1920. gadu beigās pilsētas domnieku vidū izskanēja priekšlikumi par pils teritorijas ievienošanu pilsētas administratīvajām robežām, lielākā daļa domnieku bija pret šo priekšlikumu un tā arī pili starpkaru perioda laikā nepievienoja pilsētai.

Par situāciju Krustpilī pēc pirmā pasaules kara izsakās mācītājs Kārlis Skujiņš: “1919. gada rudenī nonācu Krustpilī, lai te noturētu dievkalpojumu... Kara šausmu iztrenkātā draudze vēl tikai lasījās kopā. Izvārguši, izmocīti, ielāpainiem svārkjiem, cauriem apaviem tā nāca atpakaļ. Kur lai viņi paliek? Daudzi trūka. Jaunekļi bij krituši vai aizturēti Vācijas, Krievijas vai citu zemju gūstā. Bērni bija apmiruši no aukstuma, vecīši no noguruma, pusmūžiņi īsā laikā bija nosirmojuši.. Nebij ne arkla, ne zirga, bieži arī paša arāja ne... dzīvojamo ēku, pēc Krustpils pagasta valdes datiem, pilnīgi nopostītu 261, sabojātu 683, atlikušas nebojātas 116 saimniecības ēkas, pilnīgi nopostītas 1449. [...] Baznīcas tornis un jumts izskatās pēc cilvēka, kam miesa tiktāl noplēsta, ka kauli nāk redzami”.³⁴

1920. gada 10. jūnijā Krustpils ieguva pilsētas tiesības un ap šo laiku pilsēta sāka atkopties un sāka no jauna apbūvēties.³⁵ Par pilsētas ģerboni tika izvēlēts sudrabortā laukumā ielikts sarkans mūris ar torni, mūra vidū attēlojot krustu zelta krāsā. 1924. gadā Krustpilij pievienoja Zilānu teritoriju, bet jau 1929. gadā to no pilsētas teritorijas izslēdza, bet pilsētas teritorijai pievienoja Krustpils dzelzceļa staciju.³⁶

1.2. Pilsētas sociālais apraksts

Iedzīvotāju skaits un tautība. Margērs Skujenieks savā darbā “Latvija. Zeme un iedzīvotāji” min šādus faktus: “1914. gadā tur bija vairāk nekā 5000 iedzīvotāju (vairums ebreju), kuri nodarbojās kā sīktirgotāji, amatnieki un enkurnieki. Miestā atrodas luterāņu un katoļu baznīcas, ebreju lūgšanu nami, 2 skolas, tvaika un ūdens dzirnavas. [...] 1920. gadā bija

³³ Izstāde “Latgales artilērijas pulks mūsu fotogrāfijās”. Jēkabpils pilsētas bibliotēka, 11.2020.-12.2020. Pieejams:<https://www.jpb.lv/lv/foto-galerija/izstade-latgales-artilerijas-pulks-musu-fotografijas/> (Skatīts:21.05.2023.)

³⁴ GAILĪTE, Jēkabpils, 36.lpp.

³⁵ VOLDEMĀRS SALNAIS, ALEKSANDRS MALDUPS. Pilsētu apraksti I. Rīga, 1936., 52.lpp

³⁶ Ibidem, 52.lpp

1862 iedzīvotāji, to starpā 462 latvieši un 1195 ebreji”.³⁷ Pēc tabulas datiem tajā pašā grāmatā Krustpils ir viena no tām apdzīvotajām vietām, kur latviešu skaits sastāda mazākumu jeb 25% no visu iedzīvotāju skaita.³⁸

Pēc otrās tautas skaitīšanas datiem 1925. gadā Krustpilī bija 3526 iedzīvotāju – 1832 vīrieši un 1694 sievietes. No visiem pilsētas iedzīvotājiem, citu nacionalitāšu piederīgie – 5 igauņi, 14 lietuvieši, 8 poļi, 3 krievi, 63 bez noteiktas pavalstniecības jeb nepilsoņi un 23 nezināmas tautības; no visiem pilsētas iedzīvotājiem ar Latvijas pavalstniecību kopā pilsētā ir 1873 latvieši, 22 vācieši, 144 krievi, 88 baltkrievi, 1331 ebreji, 40 poļi, 5 igauņi, 1 lietuvietis, 21 citai tautībai piederīgais un 1 neapzināts.³⁹ Jāsaka, ka starp iedzīvotājiem bez pavalstniecības, liela daļa ir krievu un ebreju emigranti no Krievijas, kuri Latvijā, un arī Krustpilī ir meklējuši patvērumu.⁴⁰ Pēc statistikas datiem var teikt, ka Krustpils iedzīvotāji skaita ziņā dalāmi uz pusēm – lielākā daļa jeb 53% ir latvieši, tomēr gandrīz tikpat daudz arī ir ebreju jeb 38%.

Pēc trešās tautas skaitīšanas datiem 1930. gadā Krustpils pilsētā kopā ir 3213 iedzīvotāju, 1676 vīriešu un 1537 sievietes. Pēc pavalstniecības Krustpilī iedzīvotāji dalās šādi – 3175 Latvijas pilsoņu, 3 Igaunijas, 5 Lietuvas, 1 Polijas, 1 Krievijas, 25 nepilsoņi un 3 nezināmai pilsonībai piederīgi iedzīvotāji. Salīdzinot ar datiem no otrās tautas skaitīšanas 1925. gadā ir redzams, ka to iedzīvotāju skaits, kas nebija Latvijas pilsoņi, ir samazinājies pilnīgi visās kategorijās.⁴¹

Tomēr skatoties uz iedzīvotāju dažādību pēc tautības, skats ir pavisam cits – Krustpils pilsētā no visa iedzīvotāju skaita 1717 jeb 53% ir latviešu, 1149 jeb 36% ir ebreju, 171 jeb 5% krievu, 58 jeb 1,8% baltkrievu un 52 jeb 1,6% poļu, pārējās tautības (vācieši, igauņi, lietuvieši, citām tautībām piederīgie) ir zem 1% robežas. Interesanti ir tas, ka Krustpils pilsētā nav neviena iedzīvotāja, kura tautība būtu nezināma.⁴²

Pēc ceturtās tautas skaitīšanas datiem 1935. gadā Krustpils pilsētā iedzīvotāju skaits ir 3658, vīrieši 1943 un sievietes 1715, kas ir par gandrīz 14% vairāk kopā 1930. gada tautas skaitīšanas. Pēc valstiskās piederības iedzīvotāju skaits sadalās šādi – Latvijas pilsoņu Krustpilī ir 3621, 5 Lietuvas, 4 Vācijas, 4 Igaunijas, 14 nepilsoņi un 10 iedzīvotāji ar nezināmu

³⁷ MARĢERS SKUJENIEKS. Latvija. Zeme un iedzīvotāji. Rīga, 1922., 180.lpp.

³⁸ Ibidem, 235.lpp.

³⁹ MARĢERS SKUJENIEKS (red.). Otrā tautas skaitīšana Latvijā. Rīga, 1925., 57.lpp.

⁴⁰ Ibidem, 74.lpp.

⁴¹ MARĢERS SKUJENIEKS (red.). Trešā tautas skaitīšana Latvijā. Rīga, 1930., 57.lpp.

⁴² Ibidem, 75.lpp.

pilsonību.⁴³ Interesanti ir tas, ka Krustpilī ir atkal parādījušies Vācijas pilsoņi, bet vairs nav uzskaitīti pilsoņi no Padomju Krievijas un Polijas, 1930. gada tautas skaitīšanā bija pa vienam uzskaitītās valsts piederīgajam.

Pēc tautības Krustpils iedzīvotāji sadalās šādi – pilsētā ir 2242 jeb 61% latvieši, 168 jeb 4,6% krievi, 90 jeb 2,5% baltkrievi, 1043 jeb 28,5% ebreji, 53 jeb 1,5% poļi un vācieši, igauņi un lietuvieši, kuri procentuāli ir zem 1%. Tāpat ir arī 22 iedzīvotāji, kuru tautība ir nezināma.⁴⁴

Salīdzinot trešās un ceturtās tautas skaitīšanas datus pēc iedzīvotāju iedalījuma tautībās, latviešu skaits Krustpils pilsētā ir palielinājies par gandrīz 8%, ebreju skaits ir samazinājies par 6,5%, vāciešu, poļu un krievu skaits ir minimāli samazinājies.

Reliģiskā piederība. Pēc 1925. gada tautas skaitīšanas datiem Krustpils pilsētā evaņģēlisko luterāņu procentuāli ir mazāk nekā puse jeb ap 41% no visiem iedzīvotājiem, kas sevi piedēvē pie kādas reliģijas. Uz Krustpils pagasta fona tas ir ļoti mazs skaits, jo pagastā luterāņu skaits bija ap 90% no visiem iedzīvotājiem. Šī diametrālā atšķirīga starp pilsētu un pagastu norāda uz Krustpils pilsētas iedzīvotāju atšķirīgo reliģisko pārliecību, kā arī to, ka Krustpilī koncentrējās dažādi reliģiskie pārstāvji. Kā viens no iemesliem salīdzinoši mazajam luterāņu skaitam pilsētā varētu būt arī tas, ka liela daļa pilsētas iedzīvotāju bija ebreji, kuri lielākoties piederēja pie jūdaiem jeb Mozus ticīgie.⁴⁵

Kopējais iedzīvotāju skaits pēc otrās tautas skaitīšanas 1925. gadā pēc reliģiskās piederības iedalās šādi – 1451 evaņģēliskie luterāņi, 62 citu protestantu, 277 Romas katoļu (katoļi), 363 grieķu katoļu (pareizticīgie), 35 vecticībnieku, 1 katoļu reliģisko minoritāšu pārstāvis, 1332 Mozus ticīgie (jūdaiem) un 5 nezināmas reliģiskās piederības. Interesanti ir arī tas, ka nav neviena iedzīvotāja, kas nebūtu piederīgs kādai reliģiskajai kopienai jebšu Krustpils pilsētā nav neviena ateista.⁴⁶

Pēc trešās tautas skaitīšanas datiem 1930. gadā pēc reliģiskajām konfesijām Krustpils iedzīvotāji sadalījās šādi – 1401 jeb 43% luterāņu, 59 iedzīvotāji pieder pie citiem protestantisma novirzieniem, 1149 jeb 36% Mozus ticīgie (jūdaiem), 271 jeb 9% Romas katoļu, 275 jeb 9% grieķu katoļu jeb pareizticīgo, 51 iedzīvotāji pieder pie vecticībniekiem, 4 iedzīvotāji pieder pie citiem kristietības novirzieniem. Pirmo reizi statistikas datus parādās arī 2 iedzīvotāji kuri nepieder ne pie vienas ticības jeb ir nekristīti.⁴⁷ Salīdzinot reliģiskās

⁴³ VILMĀRS SALNĪTIS (sast.), MARGĒRS SKUJENIEKS (red.). Ceturtā tautas skaitīšana Latvijā. Rīga, 1936., 64.-65.lpp.

⁴⁴ Ibidem, 297.lpp.

⁴⁵ MARGĒRS SKUJENIEKS (red.). Otrā tautas skaitīšana Latvijā. Rīga, 1925., 77.lpp.

⁴⁶ Ibidem, 151.lpp.

⁴⁷ MARGĒRS SKUJENIEKS (red.). Trešā tautas skaitīšana Latvijā. Rīga, 1930., 190.lpp.

piederības datus no otrās tautas skaitīšanas ar trešo tautas skaitīšanu iespējams redzēt, ka luterāņu skaits Krustpils pilsētā ir minimāli samazinājies (par 50 iedzīvotājiem), toties Mozus ticīgo jeb jūdaistu skaits ir samazinājies par 183 iedzīvotājiem jeb 13,7%. To var skaidrot ar to, ka ebreju skaits Krustpilī ir samazinājies vispārīgi, visticamāk, tas skaidrojams ar iekšējo iedzīvotāju pārvietošanās paradumiem, pārcelšanos uz dzīvi uz lielajām Latvijas pilsētām, piemēram, Rīgu.

Kaut gan luterāņu un Mozus ticīgo procentuāli ir gandrīz vienlīdzīgs skaits Krustpilī, pēc statistikas datiem redzams, ka Krustpilī, salīdzinot ar citām Latgales pilsētām, ir salīdzinoši daudz luterāņu, kas skaidrojams ar to, ka Krustpils atrodas uz Latgales kultūrvēsturiskā novada robežas ar Zemgali, un tā līdzīgāka Rietumlatvijas luterāņu kultūrai nekā Latgales katoliskajai.⁴⁸

Pēc ceturtās tautas skaitīšanas datiem 1935. gadā iedzīvotāji pēc reliģiskās pārliecības iedalās šādi – Krustpils pilsētā ir 1626 evaņģēliskie luterāņi, 41 citu protestantisko novirzienu pārstāvji, 501 Romas katoļi, 340 pareizticīgie, 103 vecticībnieki, 4 citu katolicisma novirzienu pārstāvji, 1041 Mozus ticīgie jeb jūdaisti un 2 iedzīvotāji ar nezināmu reliģisko piederību. Pēc šīs tautas skaitīšanas datiem, arī uz 1935. gadu, tāpat kā bija pēc otrās tautas skaitīšanas datiem, Krustpils pilsētā nav neviena ateista.⁴⁹

Salīdzinot trešās un ceturtās tautas skaitīšanas datus redzams, ka pilsētas iedzīvotāju sastāvs pēc reliģiskās piederības ir mainījies – samazinājies Mozus ticīgo skaits un protestantisma novirzieniem piederīgie, bet palielinājies pārējo reliģiju pārstāvju skaits. Iespējams, ka ebreju skaits Krustpilī turpina samazināties iekšējās iedzīvotāju pārvietošanās dēļ. Pēc statistikas datu aprakstiem, ap 1935. gadu iekšējā iedzīvotāju migrācija no Latgales apriņķiem, pie kuriem pieder arī Krustpils, vairs nav tik liela, kā tas bijis iepriekšējos gados, iedzīvotāju sastāvs sāk stabilizēties un nemainās tik lielos apmēros, kā tas bija Latvijas izveidošanas pirmajos desmit gados.⁵⁰

Valsts un pašvaldības iestādes. 1936. gadā pēc “Pilsētas aprakstu” ziņām darbojās dažādas valsts un pašvaldības iestādes – Krustpils pilsētas valde (adrese Rīgas iela 144), Daugavpils pilsētas apriņķa policijas II iecirknis (adrese Rīgas iela 113), Krustpils iecirkņa miertiesa (adrese Rīgas iela 111), pilsētas dzimtsarakstu nodaļa, pilsētas bāriņtiesa, Krustpils iecirkņa izmeklēšanas tiesnesis Roberts Ozols, Krustpils iecirkņa tiesu izpildītājs Pēteris Dauge. Pilsētā bijušas šādas skolas – Valsts Krustpils 6 klašu pamatskola (adreses Rīgas iela

⁴⁸ ŠVĀBE, DIŠLERS, BŪMANIS, Latviešu konversācijas vārdnīca, 18587.sl.

⁴⁹ VILMĀRS SALNĪTIS (sast.), MARGĒRS SKUJENIEKS (red.). Ceturtā tautas skaitīšana Latvijā. Rīga, 1936., 103.lpp.

⁵⁰ Ibidem, 15.lpp.

186 un Rīgas iela 192) un Pilsētas žīdu 6 klašu pamatskola (adrese Rīgas iela 167 un Rīgas iela 170). Pilsētā bijusi arī Krustpils pilsētas bibliotēka (adrese Rīgas iela 144).⁵¹ Bez Krustpils pilsētas pašvaldības un policijas iestādēm un armijas daļām pilsētā atradās arī šādas valsts iestādes – Daugavpils apriņķa 2. policijas iecirknis, mirtiesā, izmeklēšanas tiesnesis, tiesu izpildītājs, divas valsts 6. klašu pamatskolas (Krustpilī un Zilānos).⁵²

Gandrīz visas Krustpilī esošās ārstniecības iestādes un veterinārklīnikas (lopārstniecības iestādes) piederējušas privātiem īpašniekiem, izņemot Latvijas sarkanā krusta veselības kopšanas punkts, kas piederēja biedrībai "Latvijas Sarkanais krusts".⁵³

Uzņēmumi un pilsētas iestādes. No rūpniecības uzņēmumiem ievērojamākā bija Krustpils cukurfabrika, kuras izbūve pabeigta 1932. gadā. Vēl Krustpilī atradās dzirnavas ar kokzāģētavu un ķieģeļnīca.⁵⁴ Tvaika kokzāģētava un dzirnavas, kas piederēja uzņēmējam Kārlim Ādamsonam, nodarbojās ar kokmateriālu zāģēšanu, ēvelēšanu un spundēšanu, kā arī gatavoja miltus, putraimus un grūbas. Tas bija viens no nozīmīgākajiem uzņēmumiem Krustpils pilsētā.⁵⁵

Starpkaru periodā bija 66 dažādi pārtikas veikali, no kuriem 47 piederēja ebrejiem. Tāpat pilsētā bija kroga veikals, kas piederēja Lejai Fainai, tējnīca piederēja Ābramam Jofem, grāmatu un rakstāmpiederumu veikala īpašnieks bija Vulfs Junkmans. Arī citi specializētie veikali kā velosipēdu un patafonu veikals, pulksteņu veikals, metālizstrādājumu veikals, galantērijas preču, apavu un cepuru, ādas un trikotāžas, ziedu un saimniecības preču veikals piederēja ebrejiem. Arī daļa no pakalpojumu sniedzēju saloniem, piemēram, frizētavas, piederēja ebrejiem. Šāds tirdzniecības un pakalpojumu sfēras monopols skaidrojams ar to, ka liela daļa pilsētas iedzīvotāju gandrīz visu Latvijas starpkaru periodu bija ebreju un šāda uzcītīga darbošanās pierāda to, ka ebreju tautības Krustpils iedzīvotāji bijuši ne tikai labi tirgotāji, bet arī amatnieki, turklāt daļa ģimenes, piemēram, Levinsoni, nodarbojās ar zemkopību – audzējot augļus un dārzeņus, kurus pēc tam pārdeva savā veikalā.⁵⁶

No veselības kopšanas un lopārstniecības iestādēm Krustpilī atrodas šādas: Latvijas Sarkanā krusta veselības kopšanas punkts, pārzine Vera Rapa; VII iecirkņa dzelzceļa ambulance, kurā darbojās ārsts Valfrīds Asars; Leontīnas Bonders aptieka Rīgas ielā 113,

⁵¹ VOLDEMĀRS SALNAIS, ALEKSANDRS MALDUPS. Pilsētu apraksti I. Rīga, 1936., 52.-53.lpp

⁵² ŠVĀBE, DIŠLERS, BŪMANIS, Latviešu konversācijas vārdnīca, 18587.sl.

⁵³ VOLDEMĀRS SALNAIS, ALEKSANDRS MALDUPS. Pilsētu apraksti I. Rīga, 1936., 53.lpp.

⁵⁴ ŠVĀBE, DIŠLERS, BŪMANIS, Latviešu konversācijas vārdnīca, 18587.sl.

⁵⁵ GAILĪTE, Jēkabpils, 39.lpp.

⁵⁶ MEIJERS MELERS. Latvijas ebreju kopienas vēsture un holokausta piemiņas vietas. Rīga, 2013.

Donāta Čamaņa aptieka Rīgas ielā 141 un pilsētas veterinārārsts Jūlijs Līcītis, kurš praktizē Latgales artilērijas pulkā.⁵⁷

Tāpat Krustpilī iedzīvotājiem bija pieejami brīvo profesiju pārstāvji – ārsti, zobārsti un vecmāte – pilsētas ārsts Vagans Sergejevs Rīgas ielā 181, dzelzceļu ārsts Valfrīds Asars dzelzceļa ēka Nr. 15, Vilis Derums Latgales artilērijas pulkā, Vera Rapa Rīgas ielā 187 un Geršons Peizners Rīgas ielā 170. Pilsētā darbojās zobārstes Marta Iesalnieks Rīgas ielā 200, Veronika Jūgs Kara ministriāta mājā, Rahele Manašēvičs Rīgas ielā 196 un Ribovskis Rīgas ielā 170. Uz izsaukumu bija pieejama vecmāte Elza Neilands.⁵⁸

Viens no Krustpils pilsētas simboliem attīstības veicinātājiem ir Krustpils cukurfabrika. 1932. gada 11. februārī Latvijas valdības koalīcijas vairākums dod atļauju sākt būvēt atbilstošas telpas uzņēmuma izveidei. Tomēr ceļš līdz cukurfabrikas izveidei nebija viegls. Starp partijām Rīgā notiek cīņa par vietas izvēli jaunajai cukurfabrikai. Krustpils variantu atbalsta Zemnieku savienība un Jaunsaimnieku frakcija, kuru vada deputāts Augusts Roberts Lūkins⁵⁹, viņš bijis arī Krustpils pilsētas miertiesnesis no 1925. gada līdz 1932. gadam⁶⁰. Arī Krustpils apkārtnes zemnieki izrādīja atbalstu uzņēmuma izveidei, sākot vest granti uz iespējamo fabrikas celtniecības vietu. Jāpiemin arī tas, ka atbalsts tiek izrādīts vēl pirms valdība pieņēmusi savu gala lēmumu.⁶¹

Jaunās fabrikas būvniecība tika uzticēta uzņēmumam “Neiburgs un Ko” un ēku būvniecība tika pabeigta sešu mēnešu laikā. Cukurfabrikas atklāšana notika 1932. gada 22. oktobrī un izvērsās par svētkiem visai pilsētai, jo ar speciālu vilcienu ieradās arī Ministru prezidents Marģers Skujenieks un citi valdības locekļi.⁶²

Starp Krustpils pilsētas robežās esošajiem uzņēmumiem, kā Krustpils cukurfabrikas, pienotavas, Kārļa Zobena desu fabrikas, Kārļa Ādamsona tvaika dzirnavām, attīstās arī jauni perspektīvi uzņēmumi – kā viens no tiem jāmin ķieģeļu ceplis, kas pieder akciju sabiedrībai “Ķieģeļnieks”. Tāpat tiek uzbūvēta moderna lopkautuve, kura tiek nodrošināta ar modernām ledus novietnēm.⁶³

Palielinoties ražošanas uzņēmumu skaitam un jaudai pilsētā, samazinās bezdarbs, kas bija liela problēma 20. gadsimta 20. gadu sākumā. Jaunais tilts un ērtā satiksme starp Krustpils un

⁵⁷ VOLDEMĀRS SALNAIS, ALEKSANDRS MALDUPS. Pilsētu apraksti I. Rīga, 1936., 51.lpp.

⁵⁸ VOLDEMĀRS SALNAIS, ALEKSANDRS MALDUPS. Pilsētu apraksti I. Rīga, 1936., 51.lpp.

⁵⁹ GAILĪTE, Jēkabpils, 39.lpp.

⁶⁰ HENRIHS SOMS. Augusts Roberts Lūkins. Daugavpils Universitātes Pētniecības institūts, Latgales dati. Pieejams: <https://latgalesdati.lv/persona/4318>. (Skatīts: 15.01.2023.)

⁶¹ GAILĪTE, Jēkabpils, 39.lpp.

⁶² Ibidem, 39.lpp.

⁶³ Ibidem, 43.-44.lpp.

Jēkabpils pilsētām nodrošina arī iespēju abu pilsētu strādniekiem darba iespējas abās Daugavas pusēs, līdz ar to daļa krustpiliešu strādā Jēkabpilī, bet daļa jēkabpiliešu – Krustpilī.⁶⁴

Nodarbinātība. Liela daļa Krustpils iedzīvotāju 1914. gadā nodarbojās un iztiku pelnīja, iesaistoties tirdzniecībā, amatniecībā vai plostošanā (plostu pludināšanā) pa Daugavu. Pēc pirmā pasaules kara situācija nodarbinātības sfērā nebija ļoti mainījusies, tomēr bija parādījušies jauni iztikas gūšanas veidi - no visiem Krustpils iedzīvotājiem tirdzniecībā (atsevišķi tirdzniecības veikali) nodarbināti bija 8%, rūpniecībā (apģērbu un apavu) 7%, gadījuma darbos 8%, lauksaimniecībā 5%, citos darba veidos un kara dienestā – 21% iedzīvotāju. Interesanti un pārsteidzoši ir tas, ka vairāk kā puse jeb 51% no Krustpils iedzīvotājiem bija nenodarbināti jeb bez darba.⁶⁵ Pirmajos brīvvalsts gados bezdarba līmenis saglabājās augsts, bet tas nav nekas pārsteidzošs – muižu īpašnieki, lai nezaudētu strādniekus, ļoti negribīgi pārdeva zemi uzņēmumu celtniecībai vai pat nepārdeva nemaz. Liela daļa no pilsētas iedzīvotājiem sāka darbu pie krāsmatu novākšanas, ielu un ietvju sakārtošanas.⁶⁶

Neraugoties uz visām grūtībām, kas saistījās ar pilsētas labiekārtošanu, situācija ar laiku kļuva arvien labāka. Liela nozīme pilsētas atjaunošanai bija dzelzceļam – gan kustība pa sliedēm, gan vietējo zemnieku vajadzības pēc dažādām precēm veicināja tirdzniecības uzplaukumu – Rīgas iela kļuva par pilsētas tirdzniecības centru, jo ap to koncentrējās gan lielāki, gan mazāki veikaliņi.⁶⁷ Tas labi redzams arī Aleksandra Maldupa un Voldemāra Salnā grāmatā “Pilsētas apraksti” ievietotajā Krustpils pilsētas plānā (skat. 1.1. attēlu).

Pēc otrās tautas skaitīšanas datiem 1925. gadā ir izveidots visu strādājošo Krustpils pilsētas iedzīvotāju nodarbošanās jomu uzskaitījums. Kopā tiek atzīmētas astoņas nodarbinātības sfēras – lauksaimniecība, rūpniecība, tirdzniecība, satiksme un transports, valsts un komunālā administrācija, tiesa un policija, inteliģentā darba strādnieki, apkalpotāji un mājkalpotāji, kā arī pārējie nodarbošanās veidi un iedzīvotāji, kuru nodarbošanās ir nezināma.⁶⁸

Lauksaimniecībā nodarbināti 159 iedzīvotāji (89 vīrieši un 70 sievietes), rūpniecībā nodarbināti 268 iedzīvotāji (224 vīrieši un 44 sievietes), tirdzniecībā nodarbināti 287 iedzīvotāji (212 vīrieši un 75 sievietes), satiksmes un transporta jomā nodarbināti 95 iedzīvotāji (85 vīrieši un 10 sievietes), valsts un komunālās administrācijas, tiesas un policijas jomā, neieskaitot skolotājus, valsts un komunālos uzņēmumus, jomā nodarbināti 433 iedzīvotāji (430 vīrieši un 3 sievietes), armijā un flotē nodarbināti 48 iedzīvotāji (29 vīrieši un 19 sievietes), inteliģentā

⁶⁴ Ibidem, 44.lpp.

⁶⁵ ŠVĀBE, DIŠLERS, BŪMANIS, Latviešu konversācijas vārdnīca, 18587.sl.

⁶⁶ GAILĪTE, Jēkabpils, 39.lpp.

⁶⁷ Ibidem, 39.lpp.

⁶⁸ MARGERS SKUJENIEKS (red.). Otrā tautas skaitīšana Latvijā. Rīga, 1925., 528.lpp.

darba jomā nodarbināti 70 iedzīvotāji (6 vīrieši un 64 sievietes) un apkalpošanas jomā un kā mājkalpotāji nodarbināti 370 iedzīvotāji (182 vīrieši un 188 sievietes). Tāpat jāatzīmē, ka 48 iedzīvotāji ienākumus gūst no nekustamā īpašuma vai ir pensionāri, 49 iedzīvotāji ir sociāli apgādājami, cietumos ieslodzītie, prostitūtas vai pieder pie citiem nodarbināšanas veidiem un 273 iedzīvotāji nodarbojas ar gadījuma darbiem vai viņu nodarbošanās nav zināma.⁶⁹ Kopumā no visiem 3526 Krustpils pilsētas iedzīvotājiem nodarbināti ir 2100 iedzīvotāji.

Pēc ceturtās tautas skaitīšanas datiem 1935. gadā redzams visu iedzīvotāju nodarbošanās uzskaitījums – lauksaimniecības nozarē nodarbināti 200 iedzīvotāji, rūpniecībā nodarbināti 1226 iedzīvotāji, tirdzniecībā nodarbināti 601 iedzīvotāji, satiksmes jomā nodarbināti 332 iedzīvotāji, publiskajā administrācijā un drošībā nodarbināti 713 iedzīvotāji, brīvajās profesijās, izglītībā un mākslā nodarbināti 62 iedzīvotāji, kā mājkalpotāji nodarbināti 101 iedzīvotāji, veselības kopšanas un higiēnas jomā nodarbināti 91 iedzīvotāji, ir arī 161 iedzīvotāji ar nezināmu nodarbošanos jeb nodarbošanās ir nepatstāvīga un ļoti mainīga, lai ietilptu kādā no nodarbinātības kategorijām. Tāpat ir arī 80 iedzīvotāji, kuru ienākumi saistīti ar līdzekļiem, kas ienāk no īpašumiem vai kapitāla, kā arī Krustpilī ir 31 pensionārs un 60 iedzīvotāji, kas ietilpst kategorijā kā sociāli apgādājami un citi nepatstāvīgie.⁷⁰

Apbūve un lauksaimniecības zemes. Pēc 1920. gada pirmās tautas skaitīšanas datiem Krustpils pilsētā pēc pirmā pasaules kara ēku stāvoklis bijis šāds – kopumā pilsētā uzskaitītas 618 dzīvojamās ēkas, no kurām pilsētā nopostītas 170 dzīvojamās ēkas, nenopostītas palikušas 246 ēkas, bet daļēji nopostītas 202 dzīvojamās ēkas.⁷¹ Pilsētā bija 717 gruntsgabali, no kuriem 480 bija ar koka apbūvi, 44 ar mūra apbūvi, bet 5 gruntsgabali bija fiksēti ar jaukta tipa apbūvi.⁷²

Pēc Krustpils pilsētas gruntsgabalu un citu nekustamo mantu saraksta⁷³, elektriskais apgaismojums bijis 101 no 400 gruntsgabaliem. Interesanti, ka par Krustpils pilsētas pašvaldības un pilsētā esošo baznīcas ēku gruntsgabaliem sarakstā nav paplašinātas informācijas, piemēram, par elektrisko apgaismojumu. Tāpat nav pieejama tāda pati informācijas par valsts piederošajiem gruntsgabaliem, piemēram, Satiksmes ministrijas gruntsgabalu Nr. 43F Latgales ielā 5. Ņemot vērā neiekļauto informāciju par atsevišķiem

⁶⁹ MARĢERS SKUJENIEKS (red.). Otrā tautas skaitīšana Latvijā. Rīga, 1925., 537.lpp.

⁷⁰ VILMĀRS SALNĪTIS (sast.), MARĢERS SKUJENIEKS (red.). Ceturtā tautas skaitīšana Latvijā. Rīga, 1936., 530.-531.lpp.

⁷¹ JĀNIS BOKALDERS (red.). Latvijas pirmās tautas skaitīšanas rezultāti. 1920. g. II sēj. Lauksaimniecība, I daļa. Rīga, 1921, 43.lpp.

⁷² ŠVĀBE, DIŠLERS, BŪMANIS, Latviešu konversācijas vārdnīca, 18587.sl.

⁷³ Krustpils pilsētas gruntsgabali un cita nekustama manta. In: Jēkabpils Vēstures muzejs, JkNM Nr. 7950, 402.lp.

gruntsgabaliem, iespējams, ka pilsētā elektriskais apgaismojums bijis pieslēgts vairāk īpašumiem.⁷⁴

Pēc Latvijas pirmās tautas skaitīšanas rezultātiem 1920. gadā Krustpils pilsētā nav bijušas aramzemes platības (kas sevī ietver sējumus, āboliņa un zāles laukus un papuvi), arī 1914. gada datos aramzemes pilsētai nav bijušas. Tomēr pilsētas iedzīvotājiem ir bijuši lopī – pēc 1920. gada datiem pilsētā bijuši 62 zirgi, 97 liellopi, 112 cūkas, 51 kazas un āži. Pilsētā nav bijušas aitas un bišu saimes.⁷⁵

Līdz ar Krustpils cukurfabrikas izbūvi, pilsētas valde sāka pievērst lielāku uzmanību arī apkārtnes sakārtotībai. Tikai izstrādāti noteikumi, cik platām jābūt ielu braucamajām daļām un trošuāriem, kā arī pilsētas dome atrada līdzekļus betona un akmens ietvju būvēšanai.⁷⁶

Satiksme. Satiksme Krustpilī tika organizēta pa dzelzceļu, stacija atradās apmēram divu kilometru attālumā no pilsētas robežas, uz Jēkabpili, kas atradās pāri Daugavai, varēja nokļūt, izmantojot pārceltuvi, no kuras kursēja kuģītis. Līdz pārceltni bija iespējams aizbraukt ar autobusu, kurš kursēja no dzelzceļa stacijas.⁷⁷

Lielu problēmu ap 1929. gadu satiksmei pilsētā sagādāja ceļš, kas veda no stacijas par Krustpils pili cauri pilsētai līdz pat pārceltni. Tas bija nobruģēts pirms vairākiem gadiem un, gadiem ejot, tas netika nekādi atjaunots vai labots. Vietām ceļš bijis tik nelīdzens, ka ceļa vidus bijis krietni augstāks nekā tā malas. Ziemas laikā tas bija īpaši bīstams ne tikai iedzīvotājiem, kas mēdza ejot nokrist, bet arī tirgotājiem, kuru preces sasiņās vai sabojāja iepakojumus. Vislielākās problēmas bija šo ceļu izbraukt autobusam, automašīnām un pat zirgiem, kuri esot uz tā lauzuši kājas.⁷⁸ Pilsētas dome sāka rīkoties un lika ceļu atjaunot un būvdarbi tika uzsākti 1930. gadā. Laikā, kamēr tika veikti labošanas darbi, satiksme tika nodrošināta cauri galvenā ceļa pieguļošajām mazajām ieliņām. Tomēr darbs bija ilgs, jo pie bruģēšanas darbiem brīžiem strādāja tikai viens cilvēks.⁷⁹

Jau no 1922. gada Jēkabpils un Krustpils pilsētu pašvaldības rosina izbūvēt tiltu pāri Daugavai, lai atviegloti nokļūšanu no vienas pilsētas uz otru, kā arī, lai jēkabpiliešiem būtu vieglāk nokļūt līdz dzelzceļa stacijai, tomēr būvniecība tiek ilgi atlikta. Tomēr vasarās par iedzīvotāju pārcelšanu no viena upes krasta uz otru rūpējās kuģītis “Gulbis”, kurš kursēja no

⁷⁴ Ibidem, 402 lp.

⁷⁵ JĀNIS BOKALDERS (red.). Latvijas pirmās tautas skaitīšanas rezultāti. 1920. g. II sēj., Lauksaimniecība, I daļa. Rīga, 1921., 43.lpp.

⁷⁶ GAILĪTE, Jēkabpils, 39.-40.lpp.

⁷⁷ ŠVĀBE, DIŠLERS, BŪMANIS, Latviešu konversācijas vārdnīca, 18587.sl.

⁷⁸ M. G. Krustpils. In: Jēkabpils Vēstnesis. 03.05.1929. 3.lpp.

⁷⁹ Bruģēšanas darbi Krustpilī. In: Jēkabpils Vēstnesis. 01.08.1930. 2.lpp.

rīta līdz pat vēlam vakaram. Tomēr šim satiksmes veidam bija savi apgrūtinājumi – palos un viņu laikā kuģītis izbraukt salīdzinoši īso gabalu nevarēja, līdz ar to lielu daļu no gada abas pilsētas un to iedzīvotāji dzīvoja atšķirti.⁸⁰

Tikai 1936. gadā sākas tilta būvniecība pār Daugavu, kas beidzot atvieglotu pārvietošanos starp abām pilsētām. Kāda Anglijas firma kopā ar Mīlgrāvja kuģu būvētavu un mašīnu fabriku 1936. 1. aprīlī uzsāk laiduma montāžas darbus un jau tā paša gada 21. oktobrī darbi tiek pabeigti. Vienlaicīgi tika veikti arī šaursliežu dzelzceļa izbūves darbi, kas savienotu tiltu ar Jēkabpils šaursliežu dzelzceļa staciju.⁸¹

Uz tilta atklāšanas svinībām 16. novembrī ieradās Valsts prezidents Kārlis Ulmanis kopā ar vairākiem ministriem un deputātiem, jauno tiltu iesvētīja mācītājs Kārlis Skujiņš. Pēc savas runas, prezidents devās pāri tiltam ar kājām un otrā pusē viņu un parējos nācējus sagaidīja Teodors Ermansons, Jēkabpils pilsētas domes priekšsēdētājs un citi apsveicēji.⁸²

Par tilta būvniecību Skaidrīte Gailīte savā grāmatā “Jēkabpils” ir ievietojuši šādu kāda aculiecinieka stāstīto: “No Rīgas tika izsaukts slavenais ūdenslīdzis Valentīns Pāvuls. Viņš izpētīja upes dzelmi un konstatēja, ka tā ir ļoti nelīdzena, jo radzes un akmens blūķi veido terases. Tilta balstu ieliešanai vispirms vajadzēja uzbūvēt lielas blīvas kastes, tās iegremdēt dziļumā un ūdeni izsūknēt, lai varētu stādāt sešus metrus zem upes līmeņa. Lai to veiktu, ziemā uz ledus saveda baļķus, tos cirta, tēsa un uzbūvēja divas mājas bez grīdas un jumta. Izcērtot zem tām ledus, celtnes tika iegremdētas ūdenī. Upes dibens jau bija pielīdzināts un izklāts ar bieziem pakulu spilveniem, lai koka konstrukcijas blīvi piekļautos pamatam. Pēc ūdens izsūknēšanas celtnieki dolomītā ieurbās vēl četrus metru dziļumā un tad sāka cementēšanas darbus. Tā upes vidū tapa abi balsti, kam bija jānotur tilta smagās dzelzs konstrukcijas”.⁸³ Šajā citātā ļoti labi tiek parādīts milzīgais darbs, kas bija jāiegulda, lai tilts vispār tiktu uzbūvēts un cik rūpīgi šim darbam tika pieiets, un cik svarīga bijusi tilta izbūve abu pilsētu – gan Krustpils, gan Jēkabpils – attīstībai.

Pēc tilta izbūves starp Jēkabpili un Krustpili pastiprinās saimnieciskie sakari un autobusu līnijas no Subates, Aknītes un Neretas tiek pagarinātas līdz Krustpils dzelzceļa stacijai. Tiek sakopts stāvlaukums pie stacijas, to izlej ar cementbetonu, tāpat labiekārto ceļa posmu no stacijas uz pilsētas pusi. Pie reizes tiek iztīrīti Daugavas krasti un pilsētas ielas tiek apzaļumotas.⁸⁴

⁸⁰ GAILĪTE, Jēkabpils, 42.lpp.

⁸¹ Ibidem, 43.lpp.

⁸² Ibidem, 43.lpp.

⁸³ GAILĪTE, Jēkabpils, 42.-43.lpp.

⁸⁴ Ibidem, 43.lpp.

Kultūras dzīve. Līdz ko Krustpilī sāka attīstīties saimnieciskā dzīve, paralēli sāka uzplaukt arī kultūras dzīve. To cieši kopā veidoja vietējā garīdzniecība, kā arī sabiedriskās organizācijas – dažādas biedrības un Latgales artilērijas pulks. Ar savu darbu pie baznīcas vēstures apzināšanas un kara izpostītā arhīva sakārtošanas uzticību starp iedzīvotājiem iekaro jaunais Krustpils evaņģēliski luteriskās baznīcas mācītājs Kārlis Skujiņš. Kopā ar kundzi mācītājs piedalās labdarības pasākumos un panāk, ka Latvijas Republikas Iekšlietu ministrija atļauj vākt ziedojumus, lai uzceltu pieminēkli brīvības cīņās kritušajiem karavīriem, šo darbu veic kopā ar Brāļu kapu komitejas Krustpils nodaļu. Savukārt baznīcas dāmu komiteja Alvīnes Drukertes vadībā rīko pasākumus bērniem, vāc ziedojumus un apdāvina nabagmāju iemītniekus. Sevišķi iecienīti iedzīvotāju vidū bija bazāri ar loteriju, teātra izrādes ar dejām un bufeti.⁸⁵

Krustpils sabiedriskajā dzīvē liela nozīme bija arī Latgales artilērijas pulkam, kas 1921. gada 23. novembrī tika dislocēts Krustpils pilī un tās teritorijā esošajās dzīvojamajās un saimniecības telpās. Pulkā tiek izdots hektografēts⁸⁶ žurnāls un tiek izveidots orķestris, kuru vada kapelmeistars Jūlijs Reinholds. Pēc 1931. gada orķestris sāk darboties kā pašdarbības kolektīvs Ludviga Hāgendorfa vadībā. Tāpat karavīri rūpējās par sabiedrisko vietu izveidošanu un pasākumu veidošanu – ziemās dzirnavu diķis tika ierīkots par publiski pieejamu slidotavu, bet vasarās Krustpils pils parkā rīkoja dārza svētkus, kuros ar priekšnesumiem uzstājās vietējie kolektīvi un mēdza atbraukt arī Latvijas sabiedrībā zināmi cilvēki, piemēram, Mariss Vētra.⁸⁷

Arī pilsētas biedrībām bija savi kolektīvi, kas rūpējās par kultūras dzīves daudzveidību. Tā, piemēram, Lauksaimniecības sabiedrībai un biedrībai “Strādnieku sports un sargs” bija savi kori un teātra grupas, kuriem rīkot izrādes bieži vien palīdzēja bijušie krustpilieši aktieri Jānis Lejiņš un Jānis Veinalds. Krustpilī un tās apkārtnē regulāri notika Dziesmu svētki, kurus atbalstīja zināmie mūziķi Leonīds Vīgners un Ādolfs Skulte. Par savdabīgu kultūras centru kļuva gleznotājās Emmas Baltmanes māja, kurā viesojās dažādi mākslinieki un tika rīkotas izstādes.⁸⁸

Sabiedriskās dzīve kulmināciju sasniedza 1939. gadā, kad Krustpilī un Jēkabpilī viesojās teātri no Jelgavas un Daugavpils, savukārt no Rīgas viesizrādēs brauca aktieri no Dailes teātra. Jēkabpils Aizsargu namā (tagad Jēkabpils tautas nams) bija iespējams skatīties kinofīlmas, arī ārzemju kino. Vietējās teātra trupas arī uzveda izrādes, kas tika izrādītas sabiedrībai – Krustpils-

⁸⁵ Ibidem, 40.lpp.

⁸⁶ Hektogrāfs ir ierīce teksta, zīmējuma pavairošanai no speciālas masas vai vaska papīra, uz kura pārnestis oriģināls. Pieejams: <https://tezaurs.lv/hektogr%C4%81fs:1> (Skatīts 17.01.2023.)

⁸⁷ GAILĪTE, Jēkabpils, 41.lpp.

⁸⁸ Ibidem, 42.lpp.

Jēkabpils kopējā strādnieku arodbiedrība iestudēja Jāņa Sārta lugu “Putna piens” un Rūdolfa Blaumaņa lugu “Ugunī”, 4. Jēkabpils aizsargu pulks sarīkoja brīvības izrādi “Dzimtene”.⁸⁹

Visas dzīves jomas un darbības gan Krustpilī, gan Jēkabpilī tika aprakstītas vietējā laikrakstā “Jēkabpils Vēstnesis”. Tāpat svarīga loma abu pilsētu dzīves iemūžināšanā bija vietējiem fotogrāfiem – Stankevičam, Jakobsonam un Vicupam Jēkabpils pilsētā un Krūmiņam un Kozlovskim Krustpils pilsētā.⁹⁰

Par savdabīgu iedzīvotāju nodarbi vasaras mēnešos kļuva braukšana ar plostu un piknika rīkošana uz tā. Par to sīkāk izsakās žurnālists Ilmārs Knaģis Skaidrītes Gailītes grāmatā “Jēkabpils”: “[..] piknika braucienus ar plostu rīkoja kokuzņēmējs Šteinbergs. Parasti atpūtnieku 100 metrus garais plosts nebija siets no apaļiem baļķiem, bet no brusām. Tā priekšgalā vīri rīkojās ar drīgalkām – milzīgiem, no baļķiem tēstiem airiem, bet plostā pakālgalā bija uzrīkots galds ar ēdamo un dzeramo. Taču, tuvojoties krācēm, visiem vajadzēja stingri turēties, jo īsie plostā posmi tad vilņojās tādos leņķos, ka cilvēki krita no kājām un varēja ievelties mutuļojošajā ūdenī. Izbraukt cauri krācēm, ko plostnieki sauca par Grūbi, Priedulāju, Lielo un Mazo Razbainieku, nebija tik vienkārši. Ne viens vien plosts, ja to nepavadīja pieredzējis locis, tika saārdīts. Taču tikai no upes vidus atklājās Daugavas krastu krāšņums un krāču mežonīgais skaistums...”⁹¹.

⁸⁹ Ibidem, 44.lpp.

⁹⁰ Ibidem, 44.lpp.

⁹¹ GAILĪTE, Jēkabpils, 44.lpp.

2. PILSĒTU PAŠVALDĪBU JURIDISKAIS IETVARŠ

2.1. Parlamentārais periods (1919.-1934. gada 15. maijs)

Krievijas pilsētu likums 1917. gada redakcijā atbilda Latvijas dibinātāju valsts pārvaldes organizācijas principiem, kas arī ir izskaidrojams ar to, ka pirmās likumdevēju iestādes samērā maz nodarbojās ar pilsētu pašvaldības jautājumiem. Latvijas Tautas padome 1919. gada 18. augustā pieņēma “Pagaidu noteikumus par pilsētu domnieku vēlēšanām”, kas izstrādāti pēc Krievijas pagaidu valdības noteikumu parauga. Šajos noteikumos tika noteikts, ka balsstiesības tiek piešķirtas visiem pilsētas pastāvīgajiem un pilntiesīgajiem iedzīvotājiem, sievietēm un vīriešiem, kas sasnieguši 21 gada vecumu.⁹²

Pēc 1919. gada noteikumiem pilsētas dome tika ievēlēta uz diviem gadiem, 1923. gadā pilnvaru laiku pagarināja uz trīs gadiem. Domnieku skaits pilsētā bija atkarīgs no pilsētas iedzīvotāju skaita, bet vispārīgi tie bija 12-90 domnieki pilsētā.⁹³ Pilsētas dome bija svarīgākais pilsētas pašvaldības orgāns, caur kuru tika kārtotas svarīgākās pilsētas pārvaldes lietas. Dome izdeva dažādas instrukcijas, tādā veidā nosakot pilsētas valdes un citu iestāžu darbības kārtību. Domes patstāvību nodrošināja noteikums, kas atšķir 1919. gada noteikumus no kārtības, kāda bija Krievijas impērijā – dome no ievēlēto domnieku vidus izvēlējās domes priekšsēdētāju, pirms tam par domes priekšsēdētāju automātiski tika ievēlēts pilsētas galva.⁹⁴

Pilsētas valde sastāvēja no domes priekšsēdētāja, viņa biedriem un valdes locekļiem. Valdes locekļu skaitu noteica pilsētas dome, bet to skaits nevarēja būt mazāks par 2 locekļiem. Krievijas impērijas laikā domes priekšsēdētāja biedri valdē tika ievēlēti tikai lielākajās pilsētās, tad tagad šādu amatu varēja nodibināt jebkurā pilsētā ar domes lēmumu.⁹⁵

Valde kā pilsētas pašvaldības izpildu orgāns pārzināja pilsētas saimniecības un pārvaldes lietas, kā arī vadīja visas tekošās darīšanas. Valde bija ļoti atkarīga no pilsētas domes, jo visas darbības noteica domes instrukcijas un valdes amatu sadalījums, ko arī apstiprināja pilsētas dome.⁹⁶

⁹² MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta, 62.lpp.

⁹³ EDVĪNS VANAGS, INGA VILKA. Pašvaldību darbība un attīstība. Rīga, 2005 (turpmāk: VANAGS, VILKA, Pašvaldību darbība un attīstība.). 95.lpp.

⁹⁴ MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta, 63.lpp.

⁹⁵ IBIDEM, 63.lpp.

⁹⁶ MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta, 63.-64.lpp.

Valsts institūciju uzraudzības tiesības bija samazinātas. Daļu no pašvaldību darbībām pārbaudīja Iekšlietu ministrija un daļu arī Iekšlietu ministrs. Iekšlietu ministram bija tiesības pārbaudīt šādus pilsētas domes lēmumus:

- Lielākas nekustamas pašvaldības mantas atsavināšanu, bet ne iegūšanu;
- Lielākus aizņēmumus, galvojumus un garantijas;
- Pašvaldību uzņēmumu izveidošanos;
- Pilsētas nodevu noteikšanu;
- Pilsētas plāna apstiprināšanu.⁹⁷

Interesanti ir tas, ka pilsētas budžeta sastādīšanas un pieņemšanas brīžos ministra apstiprinājums nebija nepieciešams. Tomēr visi pārējie pilsētas domes lēmumi bija jānosūta Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentam zināšanai, kā arī, lai pārbaudītu, lēmumu pieņemšanu no tiesiskā viedokļa jeb vai pieņemtie lēmumi bijuši likumīgi. Ja kāds lēmums bija pārkāpis likumiskās normas, tad departamentam bija iespējas to apturēt ar veto tiesībām, nekā citādāk nebija iespējams grozīt pieņemtos lēmumus. Ja tomēr kāds no departamenta neapstiprinātajiem lēmumiem pilsētas domei bija nepieņemams, dome varēja iesniegt apgabaltiesas administratīvajā nodaļā apelāciju, un tādā gadījumā tikai tiesa varēja galīgi izlemt, vai domes lēmums ir bijis likumīgs vai pretlikumīgs, tādā gadījumā arī atceļams.⁹⁸

1919. gadā Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departaments sāka vākt materiālus, lai grozītu esošos pašvaldību likumus, jo tika atklāti mazi sīkumi un trūkumi, kuri jāuzlabo, kā arī dažas pilsētas nelietderīgi izmantoja tām doto patstāvību. 1924. gadā Saeimai tika iesniegts pašvaldības likumprojekts, kura tapšanā piedalījās arī pilsētu domnieki.⁹⁹ Tomēr tikai 1930. gada 6. decembrī Saeima pieņem un apstiprina “Pilsētu pašvaldību likumu”. Likumā tiek noteikts, ka pilsētas pašvaldības pārzina vietējās saimnieciskās, kultūras un pārvaldes lietas.¹⁰⁰

Vadoties pēc jaunā likuma izdošanas, Pēteris Mucinieks savā grāmatā “Latvijas pašvaldību iekārta” sniedz definīciju, kas ir pilsētu pašvaldības: “Pilsētu pašvaldības ir patstāvīgas pārvaldes vienības, kas likuma noteiktajās kompetences robežās nes patstāvīgu administratīvu un saimniecisku atbildību. Pašvaldības gan sadarbojas ar valsts vispārējās pārvaldes iestādēm, bet nav ietilpinātas to sastāvā; tās nav administratīvās hierarhijas ķēdes sastāvdaļa, bet stāv ārpus tās. Tomēr administratīvās darbības vienības labā, attiecīgām valsts iestādēm ir tiesības pārraudzīt un kontrolēt pilsētu orgānu darbību, bet viņas nevar pašvaldību

⁹⁷ VANAGS, VILKA, Pašvaldību darbība un attīstība, 95.lpp.

⁹⁸ Ibidem, 95.lpp.

⁹⁹ MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta, 65.lpp.

¹⁰⁰ VANAGS, VILKA, Pašvaldību darbība un attīstība, 96.lpp.

orgānu vietā rīkoties, viņas nevar kārtot pilsētas pašvaldības lietas ar saviem rīkojumiem, bet var tikai atcelt pilsētas orgānu lēmumus, uzdodot pieņemt jaunus lēmumus attiecīgajās lietās”.¹⁰¹

Likumā tiek noteiktas arī pašvaldību funkcijas jeb uzdevumi:

1. Pilsētas kustamās un nekustamās mantas pārvaldīšana, pilsētas saimniecības vadīšana, atbilstoši sastādītajam gada budžetam;
2. Pilsētas apbūves plānu sastādīšana un kontrolēšana;
3. Ielu, ceļu un satiksmes uzturēšana pilsētas robežās, pilsētas apgaismošana, ūdensapgāde un kanalizācija;
4. Aizsargāt pilsētu no ugunsgrēkiem, plūdiem un citām nelaimēm;
5. Žūpības un netiklības apkarošana pilsētas robežās;
6. Izglītības un kultūras pieejamība pilsētas iedzīvotājiem;
7. Padarīt pieejamu sociālo aprūpi un veselības aizsardzību;
8. Gādība par iedzīvotāju pārtikas un dzīvokļu trūkumu un dārdzības novēršana;
9. Tirdzniecības, rūpniecības un kooperācijas attīstības veicināšana;
10. Pilsētas nodokļu un nodevu uzlikšana un pārzināšana;
11. Darba aizsardzības un bezdarba novēršana pilsētā;
12. Rūpes par personas un sabiedrības drošību;
13. Juridiskās palīdzības sniegšana pilsētas iedzīvotājiem;
14. Rūpes par pilsētas robežās esošo sabiedrisko objektu un pieminekļu aizsardzību;
15. Citu pienākumu, kas ar likumu uzlikti pilsētu pašvaldībām, izpilde.¹⁰²

Likumā tiek noteiktas arī pašvaldību tiesības privāttiesiskajā laukā – tās pielīdzināmas juridiskām personām, līdzīgi kā uzņēmumi. Pašvaldības varēja iegūt un atsavināt kustamu un nekustamu mantu, slēgt darījumus, izdarīt aizņēmumus, uzņemties dažādus pienākumus, uzstāties prasītāja, sūdzētāja un atbildētāja lomās tiesu un administratīvajās iestādēs. Vienlaicīgi administratīvajā ziņā pilsētas pašvaldības bija publiskas tiesību iestādes – tās bija vietējās varas iestādes, kas varēja izdot saistošus lēmumus un rīkojumus savā darbības teritorijā.¹⁰³

Lai pilsētas pašvaldību uzdevumus spētu pildīt, bija iespējams veidot pašvaldību savienības, tās atviegloja pilsētām sasniegt saimnieciskos mērķus. Savienības visbiežāk dibināja kāda konkrēta uzdevuma veikšanai, piemēram, slimnīcu, skolu vai patversmju izveidošanai un uzturēšanai, līdz ar to šādas savienības visvairāk novērojamas, sadarbojoties

¹⁰¹ MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta, 66.lpp.

¹⁰² VANAGS, VILKA, Pašvaldību darbība un attīstība, 96.lpp.

¹⁰³ VANAGS, VILKA, Pašvaldību darbība un attīstība, 96.lpp.

mazākām pilsētām. Tāpat tiek dibināta Latvijas pilsētu savienība, kas pārstāv idejisku mērķu sasniegšanu. Latvijas pilsētu savienība apvienoja sevī visas tā laika Latvijas pilsētas.¹⁰⁴

Jaunajā likumā arī tiek minētas 3 pašvaldības institūcijas – dome, valde un revīzijas komisija. Pirms šī likuma pieņemšanas, revīzijas komisija bija viena no vairākām pilsētas domes komisijām; tagad tā tiek atdalīta.¹⁰⁵

Pēc jaunā pilsētu pašvaldības likuma par pilsētas augstāko institūciju bija noteikta **pilsētas dome**. Likumā arī tiek minēti 32 svarīgākie domes uzdevumi, kas saistīti ar pilsētas saimniecību un labierīcību, labklājību un attīstību, un pašvaldības uzņēmumu pārvaldīšanu. Kā svarīgākie pilsētas domes uzdevumi minami šādi: 1) amatpersonu vēlēšanas; 2) atalgojuma noteikšana amatpersonām un atalgojuma normu noteikšana pārējiem pilsētas darbiniekiem un kalpotājiem; 3) pilsētas orgānu pārraudzība; 4) pilsētas finanšu kārtošana; 5) pilsētas labierīcības un labiekārtošanas jautājumi; 6) sociālās labklājības jautājumi; 7) izglītības jautājumi; 8) saistošo noteikumu izdošana un citu pašvaldības lietu izlemšana.¹⁰⁶

Domniekus ievēlēja uz 4 gadiem un to skaits pilsētās svārstījās no 15 līdz 100 cilvēkiem. Domniekus ievēlēja vispārīgās, vienlīdzīgās, tiešās, aizklātās un proporcionālās vēlēšanās, un vēlēšanu tiesības bija tiem Latvijas pilsoņiem, kas sasnieguši 21 gada vecumu un līdz vēlēšanu pirmajai dienai attiecīgajā pilsētā nodzīvojuši pēdējos divus mēnešus.¹⁰⁷

Līdz 1930. gadam domes vēlēšanas pilsētās notika dažādos laikos, tad, kad izbeidzās iepriekšējās domes pilnvaras. Iekšlietu ministrija šādu kārtību vēlējās saglabāt arī jaunajā pašvaldību likumā, tomēr politiskās partijas iebilda pret šādu kārtību un Saeima nolēma, ka domes vēlēšanas visās pilsētās notiks vienā laikā – marta mēneša pēdējā sestdienā un svētdienā.¹⁰⁸

Jaunievēlēto pilsētas domi uz pirmo sēdi sasauca pilsētas galva, tas bija jādara ne vēlāk kā 10 dienas pēc vēlēšanu spēkā stāšanās jeb, kad domnieku un to kandidātu saraksti tika izsludināti “Valdības Vēstnesī”. Domes sēde no pilsētas galvas puses tika vadīta tik ilgi, kamēr no domnieku vidus tika izvēlēts domes priekšsēdētājs.¹⁰⁹

Domes priekšsēdētāju un viņa biedru jeb vietnieku dome ievēl no domnieku vidus uz vienu gadu. Pēc 1930. gada “Pilsētu pašvaldību likuma” domes priekšsēdētājs un viņa biedrs pilsētas pašvaldībā nevar ieņemt nevienu citu amatu. Kārtējās domes sēdes bija jānosaka visam

¹⁰⁴ MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta, 68.lpp.

¹⁰⁵ VANAGS, VILKA, Pašvaldību darbība un attīstība, 96.lpp.

¹⁰⁶ MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta, 80.lpp.

¹⁰⁷ VANAGS, VILKA, Pašvaldību darbība un attīstība, 96.-97.lpp.

¹⁰⁸ MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta, 74.lpp.

¹⁰⁹ Ibidem, 76.lpp.

gadam uz priekšu, un nevarēja būt mazāk par 12 sēdēm katru gadu, respektīvi, katru mēnesi bija jānotiek vismaz vienai domes sēdei.¹¹⁰ Ārkārtējās sēdes sasauca domes priekšsēdētājs pēc sava ieskata vai, ja to rakstiski pieprasīja pilsētas galva, pilsētas valde, pilsētas revīzijas komisija, ne mazāk kā 1/3 domnieku vai iekšlietu ministrs, iesniegumā norādot apspriežamos jautājumus. Tāpat pirms kārtējām un ārkārtējām sēdēm bija jāizsūta paziņojums par sēdes darba kārtību, pirms kārtējām vismaz piecas, bet ārkārtējām – vismaz trīs dienas pirms paredzētā sēdes datuma.¹¹¹

Kaut gan domnieka amats skaitījās goda amats, par ko atalgojumu nepiešķīra, 1930. gada likuma 14. pants nosaka¹¹², ka par piedalīšanos domes sēdēs domnieki varēja saņemt atlīdzību atbilstoši domes lēmumam. Domnieks varēja zaudēt domnieka pilnvaras ar domes sēžu regulāru neapmeklēšanu 3 mēnešus no vietas, ja tam nebija attaisnojoša iemesla. Tāpat pilnvaras varēja zaudēt gadījumos, ja domnieks pārcēlās uz dzīvi citas pašvaldības teritorijā vai gadījumos, ja tiek izdarīts kriminālnoziegums. Protams, katram domniekam bija iespējas pašam labprātīgi nolikt savas pilnvaras.¹¹³ Ja domnieks izstājās no domes, viņa vietā nāk attiecīgā kandidātu saraksta nākošais kandidāts.¹¹⁴

Domes sēdēs bija iespējams apspriest tikai tos jautājumus, kas bija paredzēti iepriekš izziņotajā sēdes darba kārtībā. Izņēmumi bija iespējami tikai tad, ja tos pieprasīja vismaz 2/3 no visu domnieku skaita. Lielākā daļa lēmumu tika pieņemta ar klātesošo domnieku absolūtu balsu vairākumu, bet bija tādi lēmumi, kuru pieņemšanai bija nepieciešamas vismaz 2/3 no klātesošo domnieku skaita un vēlāk arī Iekšlietu ministrijas apstiprinājums: 1) nekustamas mantas iegūšana, atsavināšana, ieķīlāšana un apmaiņa; 2) pilsētas apbūves plāna pieņemšana; 3) aizņēmumi vai galvojumi pilsētas vārdā; 4) līgumi ar privātuzņēmējiem, ja līguma summa pārsniedza 10% no iepriekšējā gada budžeta ieņēmumiem un 5) pilsētai piederošās zemes apbūve. Atšķirība starp 1919. gada noteikumiem un 1930. gada likumu bija arī tā, ka, pēc jaunā likuma, pilsētas budžets bija jāapstiprina Iekšlietu ministram.¹¹⁵

Atsevišķu uzdevumu pildīšanai dome varēja ievēlēt no domniekiem uz proporcionalitātes pamatiem īpašas komisijas, nosakot to sastāvu. Komisijas sēdēs varēja pieaicināt arī speciālistus, bet tiem nebija lēmējbalss tiesību. Komisijas locekļiem un pieaicinātajiem speciālistiem dome varēja noteikt atlīdzību.¹¹⁶

¹¹⁰ VANAGS, VILKA, Pašvaldību darbība un attīstība, 97.lpp.

¹¹¹ MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta, 77.lpp.

¹¹² Ibidem, 74.lpp.

¹¹³ VANAGS, VILKA, Pašvaldību darbība un attīstība, 97.lpp.

¹¹⁴ MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta, 76.lpp.

¹¹⁵ VANAGS, VILKA, Pašvaldību darbība un attīstība, 97.lpp.

¹¹⁶ Ibidem, 97.lpp.

Visi domes protokoli bija jānosūta Iekšlietu ministrijai. Ja divu nedēļu laikā Iekšlietu ministrija nebija cēlusi iebildumus pret domes lēmumiem, šie lēmumi bija izpildāmi. Pilsētas dome varēja izdot saistošos noteikumus jautājumos par pilsētas apbūvi, ūdens un ūdensvadu aizsargāšanu, izkārtnu, sludinājumu un reklāmu izlikšanu, kārtību publiskās vietās u.c.¹¹⁷

Pēc 1930. gada likuma par pilsētas pašvaldībām, **pilsētas valde** sastāvēja no pilsētas galvas, kas bija arī valdes priekšsēdētājs un vismaz diviem valdes locekļiem. Viņus visus ievēlēja dome, kas arī noteica valdes locekļu skaitu un vai ievēlams viens vai vairāki pilsētas galvas biedri no valdes vidus. Likumā bija noteikts, ka valdes locekļi varēja arī nebūt domnieki, tomēr tiem bija tiesības piedalīties domes sēdēs, lai sniegtu paskaidrojumus jomā, par kuru tie bija atbildīgi. Valdes locekļu atalgojumu noteica dome pirms viņu ievēlēšanas amatā. Valdes kā pašvaldības izpildinstitūcijas galvenie uzdevumi bija sagatavot ziņojumus, priekšlikumus un cita veida materiālus domes sēdēm, izpildīt domes lēmumus, sastādīt pilsētas budžeta projektu un kontrolēt tā izpildi, ievākt nodokļus un nodevas u.c.¹¹⁸

Pēc pilsētas domes uzskatiem, valdes locekļiem varēja ievēlēt kandidātus jeb vietniekus, kuri pildīja attiecīgā valdes locekļa pienākumus slimības, atvaļinājuma vai jebkādas citas prombūtnes gadījumā.¹¹⁹

Valdes sēdes bija pilntiesīgas, ja tajās piedalījās pilsētas galva vai viņa biedrs un vismaz puse no pārējā valdes locekļu skaita. Visus jautājumus valde izšķīra ar klātesošo locekļu absolūtu balsu vairākumu. Ja, pēc pilsētas galvas domām, valdes lēmumi bija pretrunā ar likumu vai domes lēmumiem, viņš apturēja to izpildīšanu un ziņoja par to tuvākajā domes sēdē domstarpību izšķiršanai. Savukārt iedzīvotāji, uzņēmumi un organizācijas sūdzības par pilsētas valdes lēmumu un rīkojumu prettiesiskumu varēja iesniegt pilsētas domei 14 dienu laikā no lēmuma vai rīkojuma paziņošanas brīža.¹²⁰

Pilsētas valdes un tai pakļauto iestāžu darbību pārraudzīja Iekšlietu ministrija. Par atklātām nelikumībām Iekšlietu ministrija ziņoja domei, liekot tās novērst, bet par atklātiem noziegumiem – prokuratūrai, lai vainīgo sauktu pie atbildības.¹²¹

Pēc 1930. gada pilsētu pašvaldību likuma, **pilsētas galvas** loma ievērojami samazinājās, salīdzinot ar pagājušā gadsimta pašvaldību likumiem. Pilsētas galva vairs vienlaicīgi nebija domes priekšsēdētājs. Tāpat pēc jaunā likuma pilsētas galvai, ja viņš nebija domnieks, domes sēdēs vairs nebija balsstiesību, bet tikai padomdevēja balss. Izpildfunkciju jomā pilsētas galvas

¹¹⁷ Ibidem, 97.lpp.

¹¹⁸ VANAGS, VILKA, Pašvaldību darbība un attīstība, 98.lpp.

¹¹⁹ MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta, 83.lpp.

¹²⁰ VANAGS, VILKA, Pašvaldību darbība un attīstība, 98.lpp.

¹²¹ Ibidem, 98.lpp.

loma bija jūtāmāka – viņš veica vispārējo uzraudzību pār valdes darbību, kā arī viņam bija veto tiesības.¹²²

Pēc 1930. gada pilsētu pašvaldību likuma **revīzijas komisijas** locekļus ievēlēja pilsētas dome uz četriem gadiem. Komisijas locekļu skaitu noteica dome, bet tas nevarēja būt mazāks par trim komisijas locekļiem. Likumā bija noteikts, ka revīzijas komisijas uzdevums ir pārbaudīt pilsētas budžetu, ja vien šis uzdevums nav uzdots speciālai budžeta komisijai, gada pārskatu, visus ieņēmumus un izdevumus, pilsētas iestāžu un atsevišķu amatpersonu darbību, darbvedību un norēķinus, kā arī tās pienākums bija pārliecināties par pilsētas saimniecības lietderīgu vadīšanu. Revīzijas komisija vajadzības gadījumā varēja pieaicināt arī speciālistus. Pilsētas valdes un pilsētas iestāžu darbības pārbaudi revīzijas komisija varēja izdarīt katrā laikā pēc sava ieskata, bet tai bija jānotiek ne retāk kā divas reizes gadā. Revīzijas komisijas priekšsēdētājs un locekļi par savu darbu varēja saņemt atalgojumu, kuru noteica dome.¹²³

2.2. Domes vēlēšanas Krustpils pilsētā

1919. gada 14. jūnija Krustpils miesta pagaidu valdes vēlēšanas.

1919. gada 14. jūnijā tika sasaukta Krustpils miesta pagaidu valdes sapulce. Uz sapulci ierodas A. Helmsings, Pēteris Freibergs, Pēteris Bērziņš, Jānis Šturme, Isers Halsmans, Jēkabs Kreltcers, Nachums Balsons. Sapulces sākumā tiek paziņots, ka par priekšsēdētāju Krustpils miesta pagaidu valdei tiek iecelts agronoms Helmsings, kurš beidzis Rīgas Politehnisko Institūtu. Kā pamatojums priekšsēdētāja iecelšanai tiek dots rīkojums no Frontes Komandiera un vietējā Komandiera. Helmsings kā Krustpils pagaidu valdes priekšsēdētājs tiek iecelts ar 1919. gada 11. jūniju.¹²⁴

Par rakstvedi Krustpils pagaidu valdē apstiprināts Jānis Cimermans, Krustpils miesta iedzīvotāju māju īpašnieks, amatā apstiprināts ar 1919. gada 13. jūniju. Milicijas priekšnieka vietā aicina apstiprināt vietējo iedzīvotāju Pēteri Reiznieku, amatā tiks apstiprināts ar 1919. gada 16. jūniju; viņam uzdots organizēt milicijas daļu Krustpilī un pieņemt sešus darbiniekus.¹²⁵

¹²² Ibidem, 98.lpp.

¹²³ VANAGS, VILKA, Pašvaldību darbība un attīstība, 98.-99.lpp.

¹²⁴ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols Nr. 1. In: Latvijas Nacionālais arhīvs, Latvijas Valsts vēstures arhīvs (turpmāk: LNA LVVA), fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 1. (Krustpils pilsētas domes protokoli), 18.lp.

¹²⁵ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols Nr. 1. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 1. (Krustpils pilsētas domes protokoli), 18.lp.

Uzreiz pēc Krustpils miesta pagaidu valdes priekšsēdētāja noteikšanas un galveno amatpersonu ievēlēšanas, sapulcē atzīts par nepieciešamu uzlikt miesta iedzīvotājiem vienreizēju nodokli, lai izvestu milicijas pārorganizēšanas darbus. Tālāk pagaidu valde spriež, ka ir vajadzīgs atrast kādu inteligentu un skolotu cilvēku no vietējiem iedzīvotājiem, kuram uzticēt darbus pie miesta labklājības celšanas, un lai šie darbi būtu sekmīgi, priekšsēdētājam par šo amatu ir jāpiešķir alga, kura nosakāma pēc iespējas ātrāk.¹²⁶

Tālākajā sapulces laikā tiek lemts par mēnešalgu projekta apstiprināšanu pagaidu valdes locekļiem – Pagaidu valdes priekšsēdētājam, rakstvedim, milicijas priekšniekam un sešiem milicijas darbiniekiem; kopējā atalgojuma summa tiek noteikta visiem kopā 3600 cara rubļu. Šāda summa iegūta, ņemot vērā to, ka pirmās nepieciešamības preces Krustpilī esot pat dārgākas nekā Rīgā.¹²⁷

Tiek izlemts ievēlēt atsevišķas komisijas no lietpratējiem, bet pirmkārt nepieciešama komisija, kas novērtētu augļu koku un dārzu stāvokli tajos īpašumos, kurus īpašnieki pametuši vai devušie bēgļu gaitās un vēl nav atgriezušies. Šajā sakarā nolemts komisijā apstiprināt Pēteri Freibergu, Jāni Šturmi, Fridrihu Širkenheferu, Jāni Cimermani un Levinsonu. Tāpat uzreiz nolemts, ka pamestie īpašumi ar augļu kokiem un dārziem tiks izrentēti miesta iedzīvotājiem.¹²⁸

Sapulces laikā spriež arī par lopu kaušanas nodokļa ieviešanu miesta lopkautuvē – par katru liellopu kaušanas maksa būtu 8-15 rubļi, par teļu – 3-5 rubļi, par aitu – 3 rubļi. Nolemts arī tas, ka, gaļas tirgonim ievēdot gaļu tirgū, gaļa jāizmeklē ārstam un par izmeklēšanu miesta valdes kasē jāsamaksā 2 rubļi par katru inspicēto gaļas pudu.¹²⁹

Sapulces nobeigumā visiem klātesošajiem tiek paziņots, ka ar Komandanta kunga atļauju un pēc iedzīvotāju gribas no Krustpils miesta tiek atdalīts Zīlānu miests, jo viņi izteikuši vēlmi veidot savu pašvaldību.¹³⁰

Pagaidu valdes turpmākā darbība tiek ļoti ierobežota, jo lielākajai daļai lēmumu, kuri nolemti realizācijai, pietrūkst līdzekļu. Tā 1919. gada 27. septembra Krustpils pagaidu valdes sēdē tiek nolemts samazināt priekšsēdētāja Helmsinga atalgojumu pēc viņa paša vēlēšanās, tiek veidots pagaidu valdes mēneša budžets, jo pirmās nepieciešamības preču cenas strauji

¹²⁶ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols Nr. 1. In: : LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 1. (Krustpils pilsētas domes protokoli), 18.lp.

¹²⁷ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols Nr. 1. In: : LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 1. (Krustpils pilsētas domes protokoli), 18.lp.

¹²⁸ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols Nr. 1. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 1. (Krustpils pilsētas domes protokoli), 18.lp.

¹²⁹ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols Nr. 1. In LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 1. (Krustpils pilsētas domes protokoli), 19.lp.

¹³⁰ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols Nr. 1. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 1. (Krustpils pilsētas domes protokoli), 19.lp.

paaugstinās, kā arī jāietaupa līdzekļi ziemas sezonai – apkurei un apgaismojumam. Tāpat nolemts atlikt Daugavpils aprinča priekšnieka palīga un policijas ierēdņu izmitināšanu darbam piemērotās telpās ar apkuri un apgaismojumu līdzekļu trūkuma dēļ. Lai kaut kāda apmērā pagaidu valde varētu turpināt darbu, nolemts griezties pie valdības ar lūgumu apgādāt pagaidu valdi ar iztrūkstošajiem līdzekļiem.¹³¹

1919. gada 30. novembra vēlēšanas.

1919. gada 30. novembra vēlēšanas ir fenomens, ņemot vērā to, ka Krustpils pilsētas tiesības iegūst tikai 1920. gada 10. jūnijā. Par 1919. gada 30. novembra Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanām ir saglabājušies maz materiālu; vēlēšanām pieteikti četri kandidātu saraksti.

Krustpils pilsētas domes vēlēšanu komisija 1919. gada 30. novembrī tiek sasaukta 7.30 no rīta. Sēdē piedalās priekšsēdētājs A. Helmsings, locekļi Lipmans, Širkenhefers, Cimermans, Bērziņš, Vegrins un Balsons. Ieradušies arī priekšstāvji no četriem kandidātu sarakstiem: M. Lipmans, P. Reiznieks, J. Mihalovskis un P. Freibergs. Kā priekšsēdētāja vietnieki no Pagaidu valdes ar 1919. gada 25. novembra lēmumu uzaicināti M. Lipmans un F. Širkenhefers, par sekretāriem pieaicināti M. Lipmans un J. Cimermans. Pēc iepazīšanās ar protokoliem un materiāliem par vēlēšanām, komisija aizzēģelēja kasti priekš balsošanas lapiņu iemešanas.¹³²

Komisija nolēma:

1. Lai vēlēšanas notiktu, jābūt klāt ne mazāk kā trīs komisijas locekļiem un vienam sekretāram;
2. no pilnā vēlēšanu saraksta jāatzīmē personas, kuras nodos balsi;
3. kandidātiem, kuri ir pierakstīti divos vai vairāk sarakstos, ja viņi būs ievēlēti par diviem vai vairāk kandidātu sarakstiem, vajag pēc pabeigtas balsu saskaitīšanas paziņot, pie kāda kandidātu saraksta viņi vēlas palikt par ievēlētiem. Pret šo lēmumu nobalsoja tikai priekšstāvis no kandidātu saraksta Nr. 3 Mihalovskis, kurš pagērē, lai kandidāti pirms balsu skaitīšanas paziņo, pie kura kandidātu saraksta viņi vēlas palikt.

¹³¹ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols. Krustpils, 27.09.1919. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 1. (Krustpils pilsētas domes protokoli), 23.lp.

¹³² Krustpils pilsētas domes vēlēšanu komisijas protokols Nr. 1. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 1. (Krustpils pilsētas domes protokoli), 7.lp.

4. No vēlētāju pilnā saraksta S. Joffe (Pases Nr. 933), H. Sveins (Pases Nr. 929), N. Ulmanis (Pases Nr. 925), S. Spuņģēns (Pases Nr. 910) un J. Moreins (Pases Nr. 938) netiek pielaisti pie balošanas, tāpēc, ka viņi ir vēl nepilngadīgi;

5. Ābramam Spuņģēnam, kurš piemeldēja, ka viņš savu vēlēšanu kartiņu ir pazaudējis, jaunu kartiņu neizdot;

6. Kopējs balsu skaits par visiem kandidātu sarakstiem un balsu skaitu par katru kandidātu sarakstu pēc plkst. 20.00 no noteikumiem par vēlēšanām, ir ienests sevišķajā protokolā Nr. 2. (protokols nav saglabājies);

7. Uz minētiem noteikuma pamatiem punktos Nr. 20.-22. par vēlēšanām no pirmā kandidātu saraksta ievēlēts viens kandidāts, no otrā saraksta ievēlēti deviņi kandidāti, no trešā saraksta viens kandidāts, no ceturtā - viens kandidāts.

8. P. Reiznieks paziņo, ka atsakās no kandidatūras sarakstā nr.4, lai pārstāvētu sarakstu nr. 1.¹³³

9. tādā vīzē Krustpils pilsētas dome sastāv no šādām personām –

- no saraksta Nr. 1 - P. Reiznieks;
- no saraksta Nr. 2 - A. Helmsings, M. Lipmans, Š. B. Heimans, B. Lits, N. Balsons, O. Kagans, F. Širkenhefers, M. Karlins un J. D. Jezuns;
- no saraksta Nr. 3 - J. Mihalovskis;
- no saraksta Nr. 4. - P. Freibergs.

10. Par kandidātu vietniekiem skaitās nākošie kandidāti šajos sarakstos tādā kārtībā, kādā viņi ievesti. Kandidātu saraksts klāt pielikts.

Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas sapulce slēgta plkst. 2.00 naktī 1919. gada 1. decembrī.¹³⁴

1921. gada 9. oktobra vēlēšanas.

Krustpils pilsētas valde iedzīvotājiem paziņoja, ka pilsētas domnieku pārvēlēšana notiks 1921. gada 9. oktobrī no 8.00 līdz 20.00 pilsētas valdes telpās Lielajā ielā 103. Paziņojumā arī minēts, ka domnieku kandidātu saraksti jānodod pilsētas domnieku vēlēšanu komisijai līdz 1921. gada 28. septembrim. No 1921. gada 29. septembra līdz pat vēlēšanu dienai visiem

¹³³ Krustpils pilsētas domes vēlēšanas komisijas protokols Nr. 1. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 1. (Krustpils pilsētas domes protokoli), 7.lp.

¹³⁴ Krustpils pilsētas domes vēlēšanas komisijas protokols Nr. 1. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 1. (Krustpils pilsētas domes protokoli), 8.lp.

interesentiem no 10.00 līdz 15.00 ir iespējams apskatīt pilsētas domnieku kandidātu sarakstus. Tāpat tiek izskaidrots, ka pie vēlēšanām tiks pielaistas tikai tās personas, kuras uzrādīs vēlēšanu kartiņu, bez kartiņas der uzrādīt arī Latvijas iekšzemes pasi vai kādu citu dokumentu, kas pierādīs, ka vēlētājs pieder pie Krustpils pilsētas domes vēlētājiem.¹³⁵ Kopā tiek saņemti 10 vēlēšanu kandidātu saraksti, .

Vēlēšanu dienas sākumā tiek sasaukta sēde, kas kuras darbību tiek ziņots protokolā Nr. 1. Sēdi atklāj pilsētas galva Fridrihs Širkenhefers plkst. 9.00 no rīta. Sākumā tiek ar zīmītēm tiek iebalsots priekšsēdētāja biedrs un ar absolūtu balsu vairākumu par biedru ievēl Lipmani. Pēc sēdes atklāšanas, Lipmans skaidro, ka ar vēlētāju kandidātu sarakstiem ir ieviesušās dažas niecīgas kļūdas – dažiem sarakstiem nav norādītas kandidātu adreses, kā arī kandidātu sarakstu izveidotāju adreses. Tika nolemts, ka visi kandidāti un vēlēšanu kandidātu sarakstu izveidotāji ir labi pazīstami, tāpēc jāuzskata saraksti par pareiziem un par tiem jāatļauj balsot.¹³⁶

Tālāk sēdē tiek minēts, ka 8. oktobrī 1921. gadā no kandidātiem Civjaņa (saraksts Nr. 9) un Bella (saraksts Nr. 7) ir saņemts paziņojums, ka abi vēlas balsu atlikumu nodot tam sarakstam, kuram no abiem minētajiem būs lielāks balsu skaits. Komisija skaidro, ka paziņojums uzskatāms par nelikumīgu un neesošu, jo, ņemot vērā Tautas Padomes 1919. gada 18. augusta sēdē noteikto par pilsētu domnieku vēlēšanām un Satversmes Sapulces 1921. gada 27. aprīļa papildinājumiem pie likuma par pilsētu domnieku vēlēšanām 11. punkta 22. panta par daļu skaitļu savienošanu, šāds paziņojums bija jāiesniedz vēlēšanu komisijai piecas dienas pirms vēlēšanām.¹³⁷

Pēc šī paziņojuma priekšsēdētājs uzaicina komisiju publikas priekšā apskatīt vēlēšanu urnu. Urna tika pamatīgi apskatīta, to darīja gan kandidātu sarakstu klātesošie, gan komisijas sastāva klātesošie. Urna bija tukša, bez plaisām, urnas vāku aiztaisīja, apsēja ar stipru šnori, šņores aizzēģelēja ar lakas zīmogu, arī vāka stūri un malas tika savienotas ar lakas zīmogu. Pēc tam pilsoņi tika pielaisti pie balsu nodošanas tādā kārtībā, kāda paredzēta pēc noteikumiem.¹³⁸

¹³⁵ Paziņojums Krustpils pilsētas iedzīvotājiem, Krustpils. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 19. (Pilsētas domnieku vēlētāju saraksti), 31.lp.

¹³⁶ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 1, Krustpils, 09.10.1921. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 19. (Pilsētas domnieku vēlētāju saraksti), 1.lp.

¹³⁷ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 1, Krustpils, 09.10.1921. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 19. (Pilsētas domnieku vēlētāju saraksti), 1.lp.

¹³⁸ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 1, Krustpils, 09.10.1921. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 19. (Pilsētas domnieku vēlētāju saraksti), 1.lp.

Pulksten 21.00 balsu nodošanas urna tiek slēgta un komisija nolēma uzreiz sākt balsu skaitīšanu.¹³⁹ Balsu skaitīšanas sēdi vada pilsētas galva Širkenhefers, protokolu raksta sekretārs Bērziņš, piedalās vēlēšanu komisijas locekļi pilnā sastāvā: Lipmans, Reiznieks, Balsons; no kandidātu sarakstos norādītajiem kandidātiem ieradušies – no saraksta Nr.1 Nohums Frišers, saraksta Nr. 2. Kārlis Bērziņš, no saraksta Nr. 3 priekšstāvis nav ieradies, no saraksta Nr. 4. Ābrams Šērs, no saraksta Nr. 5. Kāris Zobens, no saraksta Nr. 6 priekšstāvis nav ieradies, no saraksta Nr. 7 Zāmuels Bells, no saraksta Nr. 8. Motels Falkenšteins, no saraksta Nr. 9. Ābrams Cīvjans un no saraksta Nr. 10. Pēteris Actiņš.¹⁴⁰

Sēdes protokolā minēts, ka sēdē ar vēlēšanu komisijas lēmumu piedalās arī vēlētāju priekšstāvji un visi kopīgi plkst. 21.15 vakarā apskata vēlēšanu urnas: “Urna atrasta pilnā kārtībā, tādā pat stāvoklī, kādā bija vēlēšanu sākumā, urnas sienas nebojātas, zīmogi un šnore neaizskarti, pilnīgi veseli.”¹⁴¹ Tālāk urnai noņēma zīmogus, attaisīja urnas vāku. Kopā pilsētā tika uzskaitīti 1229 balsstiesīgie, urnā saskaitīja 1010 kuvērus, tātad vēlēšanās nepiedalījās 219 balsstiesīgo pilsētas iedzīvotāju. Tālāk komisijai skaitot kuvērus, ziņas protokolā liecina, ka septiņi kuvēri tika uzskatīti par nederīgiem, jo tajos tika atrastas vairākas zīmītes ar kandidātu sarakstiem, līdz ar to par derīgām uzskatīja 1003 balsis.¹⁴²

Sakārtojot visas balsis pēc domnieku saraksta numuriem, šāds bija balsojuma iznākums:

- Par domnieku kandidātu sarakstu Nr. 1 nodotas 176 balsis;
- Par domnieku kandidātu sarakstu Nr. 2 nodotas 82 balsis;
- Par domnieku kandidātu sarakstu Nr. 3 nodotas 16 balsis;
- Par domnieku kandidātu sarakstu Nr. 4 nodotas 83 balsis;
- Par domnieku kandidātu sarakstu Nr. 5 nodotas 38 balsis;
- Par domnieku kandidātu sarakstu Nr. 6 nodotas 111 balsis;
- Par domnieku kandidātu sarakstu Nr. 7 (Krustpils ebreju tautas frakcijas “Ceire-Cion” kandidātu liste) nodotas 92 balsis;

¹³⁹ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 1, Krustpils, 09.10.1921. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 19. (Pilsētas domnieku vēlētāju saraksti), 1.lp.

¹⁴⁰ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 2, Krustpils, 09.10.1921. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 19. (Pilsētas domnieku vēlētāju saraksti), 4.lp.

¹⁴¹ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 2, Krustpils, 09.10.1921. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 19. (Pilsētas domnieku vēlētāju saraksti), 4.lp.

¹⁴² Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 2, Krustpils, 09.10.1921. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 19. (Pilsētas domnieku vēlētāju saraksti), 4.lp.

- Par domnieku kandidātu sarakstu Nr. 8 nodotas 158 balsis;
- Par domnieku kandidātu sarakstu Nr. 9 nodotas 97 balsis;
- Par domnieku kandidātu sarakstu Nr. 10 (Krustpils pilsētas latviešu vēlētajū pilsētas domes locekļu kandidātu liste) nodotas 150 balsis.

Tā kā pēc “Pilsētas domnieku vēlēšanu likuma” noteiktais pilsētas domnieku skaits ir 12, tiek izmantota skaitīšanas formula – nodoto balstu skaitu par katru sarakstu reizina ar 12 domnieku vietām, iegūto skaitli pēc tam daļa ar visu nodoto balsu skaitu; līdz ar to no saraksta Nr. 1 tiek ievēlēti divi domnieki, bet no sarakstiem Nr. 6, Nr. 7, Nr. 8, Nr. 9 un Nr. 10 tiek ievēlēts viens domnieks, kopā septiņi domnieki. Lai iegūtu trūkstošos piecus domniekus, atlikušie saraksti tiek sakārtoti pēc nodoto balsu skaita un izvēlēti tiek pa vienam domniekam no saraksta Nr. 4, Nr. 2, Nr. 8, Nr. 10 un Nr. 5.¹⁴³

Līdz ar to, 1921. gada 9. oktobra Krustpils domes vēlēšanās tiek ievēlēti šādi domnieki no šādiem sarakstiem:

- No saraksta Nr. 1 ievēlēti Vulfs Busons un Iciks Aršs;
- No saraksta Nr. 2 ievēlēts Fridrihs Širkenhefers;
- No saraksta Nr. 4 ievēlēts Isers Efune;
- No saraksta Nr. 5 ievēlēts Jānis Mihalovskis;
- No saraksta Nr. 6 ievēlēts Nikolajs Zdanovičs;
- No saraksta Nr. 7 ievēlēts Morduhs Kušlins;
- No saraksta Nr. 8 ievēlēti Motels Lipmans un Boruhs Lits;
- No saraksta Nr. 9 ievēlēts Bers Minskis;
- No saraksta Nr. 10 ievēlēti Krišjānis Rasa un Jānis Ozoliņš.¹⁴⁴

Pēc vēlēšanām Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentam tiek sūtīta atbilde uz 1922. gada 3. februāra informācijas pieprasījumu Nr. 101502 un par vēlēšanu gaitu tiek skaidrots, ka no 1229 balsstiesīgajiem nododas 1010 balsis, pēc 1919. gada 18. augusta likuma ievēlēti 12 domnieki, tika saņemti 10 vēlēšanu kandidātu saraksti, neviens no sarakstiem nepārstāvēja Latvijā esošās politiskās partijas, divi saraksti pārstāvēja organizācijas – saraksts Nr. 9 ebreju organizāciju “Arbertherheim” un saraksts Nr. 7 – “Ceire-Cion”, Tāpat tiek minēts, ka jaunievēlētajā dome sastāv tikai no vīriešiem un min, ka pēc nodarbošanās domnieki sadalās šādi

¹⁴³ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 2, Krustpils, 09.10.1921. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 19. (Pilsētas domnieku vēlētajū saraksti), 5.lp.

¹⁴⁴ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 2, Krustpils, 09.10.1921. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 19. (Pilsētas domnieku vēlētajū saraksti), 5.lp.

– trīs namsaimnieki, četri tirgotāji, divi amatnieki, divi brīvo profesiju pārstāvji un viens nenoteiktas nodarbošanās. Pēc iegūtās izglītības domnieki iedalās šādi – četri beiguši pilsētas skolu, viens beidzis skolotāju semināru, vienam ir vidusskolas izglītība, bet seši domnieki tikuši izglītoti mājniecībā.¹⁴⁵

1924. gada 22. jūnija vēlēšanas.

1924. gada 21. maijā Krustpils domes sēdē tiek galīgi nolemts domes vēlēšanas rīkot 1924. gada 22. jūnijā. Kaut gan domnieks Ozoliņš nāk ar priekšlikumu veidot divus iecirkņus – Krustpilī un Zīlānos, kas tikko pilsētai tika pievienoti, domnieki balso un nolemj veidot vienu vēlēšanu iecirkni pilsētas valdes telpās Lielajā ielā 103. tāpat nolemj, ka vēlēšanu kandidātu saraksti iesniedzami pilsētas valdei līdz 29. maijam.¹⁴⁶

Tā kā Krustpils domes protokolos nav saglabājušās ziņas par domnieku vēlēšanu norises gaitu, vietējā presē, laikrakstā “Jēkabpils Vēstnesis”, ir ieraksti par kandidātu sarakstiem un cik domnieku no katra saraksta tiek ievēlēti pilsētas domē – no kandidātu saraksta Nr. 1 jeb Lipmaņa listes domē ievēlēti divi domnieki, no saraksta Nr. 3 jeb Zīlāniešu latviešu listes ievēlēti divi domnieki, no saraksta Nr. 4 jeb ebreju Fonarjevu listes ievēlēts viens kandidāts, no saraksta Nr. 6 jeb apvienotās latviešu listes ievēlēti četri kandidāti un no saraksta Nr. 8 jeb kreiso ebreju apvienotās listes ievēlēti trīs kandidāti. Kopumā vēlēšanās piedalījušies 75% iedzīvotāju.¹⁴⁷

Pilnais ievēlēto kandidātu saraksts ar vārdiem/uzvārdiem publicēts oficiālajā Latvijas Republikas laikrakstā “Valdības Vēstnesis” – Boruhs Lits un Motels Lipmans no saraksta Nr. 1., Kārlis Bērziņš un Jānis Eliņš no saraksta Nr. 3., Šapša Fonarovs no saraksta Nr. 4., Kārlis Salmiņš, Eduards Bergs, Jānis Ozoliņš un Kārlis Baltmans no saraksta Nr. 6. un Morduhs Kušlins, Bers Minskars un Haims Kodišs no saraksta Nr. 8.¹⁴⁸

Jaunā pilsētas dome uz pirmo sēdi sanāk 1924. gada 3. jūlijā un atklātā balsojumā par pilsētas galvu ievēl Kārli Baltmani, bet par domes priekšsēdētāju tiek ievēlēts Bers Minskars.

¹⁴⁵ Krustpils pilsētas domes atbilde Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentam uz 1922. gada 3. februāra informācijas pieprasījumu Nr. 101502, Krustpils, 06.02.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 19. (Pilsētas domnieku vēlēšanu saraksti), 50.lp.

¹⁴⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 16. Krustpils, 21.05.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 107.lp.

¹⁴⁷ Krustpils domes vēlēšanas. In: Jēkabpils Vēstnesis, 27.06.1924., 2.lpp.

¹⁴⁸ Krustpils pilsētas 1924. Gada 22. Jūnija pilsētas domes vēlēšanu ievēlēto domnieku saraksts. In: Valdības Vēstnesis, 10.07.1924., 4.lpp.

Tālāk domnieki aizklāti balsoja par valdes locekļu amatiem un tajos tiek ievēlēti Kārlis Bērziņš un Morduhs Kušlins, bet par domes priekšsēdētāja biedru tiek ievēlēts Jānis Ozoliņš.¹⁴⁹

Tālāk pirmajā jaunās domes sēdē tiek lemts par pilsētas komisiju sastāvu – revīzijas komisijā tiek ievēlēti Lipmans, Bergs un Lits, budžeta komisijā tiek ievēlēti Eliņš, Bergs, Salmiņš, Kodišs un Fonarovs, būvkomisijā ievēl Salmiņu, Kodišu un Eliņu, sociālās apgādības komisijā tiek ievēlēti Salmiņš, Eliņš, Kodišs, Fonarovs un Ozoliņš, zemes ierīcības komisijā tiek ievēlēti Salmiņš, Lits, Ozoliņš, Kodišs un Bērziņš, Bāriņtiesā tiek ievēlēti Salmiņš un Fonarovs, sanitārajā komisijā tiek ievēlēti Fonarovs, Eliņš un Kušlins, un skolu valdē ievēl Baltmani, Kušlinu un Ozoliņu. Interesanti ir tas, ka tiek nolemts domes kārtējās sēdes sasaukt reizi mēnesī, katra mēneša pirmajā ceturtdienā plkst. 18:30.¹⁵⁰ Līdz šim neviens domes priekšsēdētājs nav noteicis domes sēžu dienas un laikus tik precīzus.

Pēc Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta paziņojuma saņemšanas, tiek secināts, ka domnieks Kušlins nevarēja tikt ievēlēts pilsētas domē, jo pilda Krustpils ebreju pamatskolas pārziņa pienākumus, tāpēc 1924. gada 3. oktobra sēdē tiek nolemts Kušlinu svītrot no domnieku saraksta, bet viņa vietā par domnieku tiek apstiprināts kandidāts Levinsons. Līdzīga situācija saistās ar domnieku Bērziņu, kura vietā no kandidātu saraksta tiek ievēlēts Lapsa. Par Bāriņtiesas sekretāru tiek ievēlēts domnieks Lapsa, no šī amata atteicies domnieks Fonarovs, kurš apsūdzēts par valsts valodas nezināšanu, tāpat, par nepiemērotību šī amata pildīšanai.¹⁵¹ 1925. gada 23. februāra domes sēdē tiek ziņots, ka no domnieka vietas atteikušies divi locekļi – Eliņš un Bergs. Viņu vietā tiek ievēlēti kandidāti no nu jau bijušo domnieku kandidātu sarakstiem – no saraksta Nr. 3 ievēlēts Sarkanais un no saraksta Nr. 6 – Krēslis.¹⁵²

Pēc vēlēšanām uz Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentu tiek iesūtītas ziņas par vēlēšanu gaitu – pilsētā reģistrēti 1842 balsstiesīgie vēlētāji, bet nodotas 1392 balsis, līdz ar to vēlējuši bija apmēram 75% no visiem pilsētas iedzīvotājiem. Tāpat tiek minēts, ka bija pieteikti 9 kandidātu saraksti un astoņi saraksti bijuši bezpartejiski, bet saraksts Nr. 8 – ebreju demokrātiskās savienības. Visi ievēlētie domnieki ir vīrieši, pēc nodarbošanās sadalās kā 5

¹⁴⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 1. Krustpils, 03.07.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 129.lp.

¹⁵⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 1. Krustpils, 03.07.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 129.-130.lp.

¹⁵¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 7. Krustpils, 03.10.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 247.-248.lp.

¹⁵² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 15. Krustpils, 23.02.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 52.lp.

tirgotāji, 2 amatnieki, 3 brīvo profesiju pārstāvji un 2 ierēdņi; pēc izglītības dalās šādi – pilsētas skolu beiguši 5 kandidāti, skolotāju semināru 1, vidusskolas izglītību ieguvis 1 kandidāts, speciālo skolu beidzis 1, bet elementāro izglītību ieguvuši 4 kandidāti.¹⁵³

1927. gada 11.-12. jūnija vēlēšanas.

1927. gada 28. aprīļa sludinājumā Nr. 670 Krustpils pilsētas valde iedzīvotājiem paziņo, ka, pamatojoties uz Krustpils pilsētas domes 1927. gada 7. aprīļa lēmumu, pilsētas domes vēlēšanas norisināsies 1927. gada 11.-12. jūnijā Krustpils pilsētas valdes un Zīlānu pamatskolas telpās no 9.00 rītā līdz 21.00 vakarā. Tāpat tiek paziņots, ka balotējamo domnieku sarakstus pilsētas valdes kancelejā pieņems no 1927. gada 12.-17. maijam.¹⁵⁴

Vēlāk tiek izvietots Krustpils pilsētas galvas Kārļa Baltmaņa 1927. gada 18. maija sludinājums pilsētas iedzīvotājiem par vēlēšanu gaitu: “Tiesība piedalīties vēlēšanās ir abu dzimumu Latvijas pilsoņiem, bez tautības un ticības izšķirības, kuri sasnieguši līdz vēlēšanu dienai 21 gada vecumu un līdz tam Krustpils pilsētā atrodas nekustamie īpašumi un kuriem Krustpils pilsētā ir darba vieta, izņemot [...] tos, kuri likumā noteiktā kārtībā atzīti par vājprātīgiem, kurlmēmiem un atrodas aizbildniecībā”.¹⁵⁵

Tāpat iedzīvotājiem tiek skaidrots, ka, ierodoties vēlēšanu iecirknī, tiem būs jāuzrāda personu apliecinošs dokuments vai dokuments par to, ka iedzīvotājam pieder pilsētā esošs nekustamais īpašums, vai darba vietas izdots dokuments, kas apliecina, ka iedzīvotājs tiek nodarbināts pilsētā. Tiek atzīmēta arī kārtība, kurā iedzīvotāji netiek pielaisti pie vēlēšanām – vēlēšanas tiesības netiek dotas tiem iedzīvotājiem, 1) kuriem uz spēkā stājušās tiesas sprieduma pamata ir atņemtas vai ierobežotas tiesības, ja no soda izciešanas dienas nav pagājuši desmit gadi un viņi savas zaudētās tiesības nav ar apžēlošanu ātrāk ieguvuši atpakaļ, 2) kas sodīti ar brīvības atņemšanu par noziegumiem, kas izdarīti mantkārīgos nolūkos, ja no soda izciešanas nav pagājuši pieci gadi, 3) kuriem ir tekoši tiesu darbi un izmeklēšanas par I un II pakāpes noziegumiem un iedzīvotājs atrodas apcietinājumā un 4) kas ar nolūku pārkāpuši vēlēšanu tiesības pašvaldību iestāžu vēlēšanās.¹⁵⁶ 1927. gada vēlēšanās tiek pieteikti 11 kandidātu saraksti.

¹⁵³ Krustpils pilsētas valdes ziņojums par 1924. gada domes vēlēšanām. Krustpils, 12.01.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 2.lp.

¹⁵⁴ Krustpils pilsētas valdes sludinājums. Krustpils, 28.04.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 22. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1927. gadā), 14.lp.

¹⁵⁵ Krustpils pilsētas galvas sludinājums. Krustpils, 28.04.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 22. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1927. gadā), 15.lp.

¹⁵⁶ Krustpils pilsētas galvas sludinājums. Krustpils, 28.04.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 22. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1927. gadā), 15.lp.

Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu pirmajā dienā tiek sasaukta vēlēšanu komisijas sēdē, to sasauc Zīlānu pamatskolas iecirknī. Komisijā kā priekšsēdētājs piedalās Kārlis Salmiņš, locekļi – Kārlis Bērziņš, Emma Čulkste un Jānis Lapsa, sēdi protokolē Marija Bērziņa. Protokolā tiek minēts, ka vēlēšanu iecirkņa telpas atvērtas un publikai pieejamas no 9.25 no rīta. Tika apskatīta urna un tā atrasta tukša, bez šķirbām un caurumiem. Urna tika iesaiņota stiprā striķi, striķa gali aizzēģelēti ar Krustpils pilsētas pašvaldības zīmogu. Uz urnas tika uzspiesti pieci laka zīmogi. Pirmie vēlētāji pie urnas tika pielaisti 9.45 no rīta.¹⁵⁷

Zīlānu pamatskolas iecirknī bijusi viena persona – Jāzeps Daukste, kura pie vēlēšanu urnas netika pielaista, jo J. Daukste nebija reģistrējies kā vēlētājs pilsētā. Pēc vēlēšanu pirmās dienas telpas tiek slēgtas, urnas sprauga aizklāta un aizzīmogota ar sešiem laka zīmogiem, kopumā uz urnas atrodas 11 laka zieģeļi. Pa nakti urna tiek atstāta policijas nozīmētā apsarga Jāņa Vaļikova apsardzībā, par šī amata izpildīšanu J. Vaļikovam bijis jāparakstās un urnā jāapsargā līdz nākamās dienas rītam.¹⁵⁸

Tāpat arī nākamajā vēlēšanu dienā uz urnas apskati ierodas tie paši komisijas locekļi un urna tiek atrasta neizskarta. Vēlētāji pie urnas tiek pielaisti pēc 9.00, kad urnas apskate tiek pabeigta. Arī otrajā vēlēšanu dienā pie urnas netiek pielaisti iedzīvotāji – Anna Ziediņa, Ieva Bundul un Augusts Vivšers, jo šādi iedzīvotāji nav reģistrējušies policijā. Izņēmums gan ir A. Vivšers, jo viņš pilsētā nav nodzīvojis vismaz astoņas nedēļas. Vēlēšanu dienas noslēgumā urnas sprauga tiek aizklāta un apzīmogota ar sešiem zīmogiem. Tāpat komisija nolemj urnu pārvietot uz galveno vēlēšanu iecirkni Krustpils pilsētas valdes telpās un nodot tur apsardzībā. Urnu no Zīlānu pamatskolas iecirkņa līdz Krustpils pilsētas valdes telpām pavada komisijas priekšsēdētājs Salmiņš un policijas kārtībnieks Šķerškans.¹⁵⁹

Nedaudz citādāka situācija norisinās galvenajā vēlēšanu iecirknī Krustpils pilsētas valdes telpās. Komisija sanāk pirmajā vēlēšanu dienā jau 8.30 no rīta. Komisijas sastāvā ir Jānis Ozoliņš, Boruhs Lits un Bers Minskars. Komisijas priekšsēdētājs pilsētas galva Kārlis Baltmans iepriekšējā ziņā paziņojis, ka nevarēs ieraksties slimības dēļ¹⁶⁰, tāpēc kā priekšsēdētāju

¹⁵⁷ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu protokols Nr. 1. Krustpils, 11.06.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 22. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1927. gadā), 71.lp.

¹⁵⁸ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu protokols Nr. 1. Krustpils, 11.06.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 22. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1927. gadā), 71.lp.

¹⁵⁹ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu protokols Nr. 2. Krustpils, 11.06.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 22. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1927. gadā), 71.-72.lp.

¹⁶⁰ Kārļa Baltmana paziņojums Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijai. Krustpils, 11.06.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 22. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1927. gadā), 34.lp.

pēdējais bloks iesniegts pēc termiņa. Pret lēmumu noskaņots ir komisijas loceklis Bers Minskis, kurš saka, ka, ja paziņojumi bloki ir pieņemti, tad tie ir atzīstami par pareiziem. Pēc lēmuma pieņemšanas tiek atvērtas balsošanas urnas un sākas kuvieru skaitīšana.¹⁶³

1927. gada 15. jūnija Krustpils pilsētas domes komisijas sēdē tiek saskaitītas visas balsis līdz galam un tiek ievēlēti domnieki, kopā 12 domnieki. Kopā par abām dienām vēlēšanu iecirkņos saņemti 1423 kuvieri jeb vēlēšanu aplokšnes. Tomēr kopā tika reģistrēti 1425 vēlētāji, bet divi kuvieri tika atzīti par nederīgiem, jo tie nodoti tukši vai ar nepiederošiem priekšmetiem tajos iekšā.¹⁶⁴ Kopā ar visiem kandidātu sarakstiem saņemti 16951 derīgi vēlēšanu taloni. Pēc balsu skaita vēlēšanu kandidāti iedalās šādi:

- Kandidātu saraksts Nr. 1 (Žīdu bezpartejisko vēlētāju saraksts) – 1695 balsis;
- Kandidātu saraksts Nr. 2 (bez nosaukuma) – 214 balsis;
- Kandidātu saraksts Nr. 3 (Krustpils-Zīlānu un lauksaimnieku apvienotais saraksts) – 2461 balsis;
- Kandidātu saraksts Nr. 4 (bez nosaukuma) – 1672 balsis;
- Kandidātu saraksts Nr. 5 (Žīdu bezpartejiski-demokrātiskā savienība) – 1388 balsis;
- Kandidātu saraksts Nr. 6 (bez nosaukuma) – 4493 balsis;
- Kandidātu saraksts Nr. 7 (bez nosaukuma) – 2137 balsis;
- Kandidātu saraksts Nr. 8 (Apvienotais strādnieku un amatnieku saraksts) – 922 balsis;
- Kandidātu saraksts Nr. 9 (Krustpils-Zīlānu savienotais amatnieku-strādnieku un mazsaimnieku saraksts) – 447 balsis;
- Kandidātu saraksts Nr. 10 (Amatnieku saraksts) – 579 balsis;
- Kandidātu saraksts Nr. 11 (bez nosaukuma) – 943 balsis.¹⁶⁵

Pēc balsu skaitīšanas listēm, par domniekiem uz nākamo Krustpils pilsētas domes termiņu tiek ievēlēti šādi kandidāti:

1. No kandidātu saraksta Nr. 1 – Leiba Koblencs;

¹⁶³ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu protokols Nr. 5. Krustpils, 13.06.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 22. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1927. gadā), 74.lp.

¹⁶⁴ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu protokols Nr. 5. Krustpils, 13.06.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 22. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1927. gadā), 74.lp.

¹⁶⁵ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu protokols Nr. 6. Krustpils, 13.06.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 22. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1927. gadā), 79.lp.

2. No kandidātu saraksta Nr. 3 – Kārlis Bērziņš un Jānis Lapsa;
3. No kandidātu saraksta Nr. 4 – Boruhs Lits;
4. No kandidātu saraksta Nr. 5 – Morduks Kušlins;
5. No kandidātu saraksta Nr. 6 – Kārlis Salmiņš, Kārlis Baltmans un Jānis Ozoliņš;
6. No kandidātu saraksta Nr. 7 – Mozes Karlins un Mihaels-Šapša Fonarovs;
7. No kandidātu saraksta Nr. 8 – Juris Teļesņikovs;
8. No kandidātu saraksta Nr. 11 – Bers Minskis.¹⁶⁶

1930. gada 22.-23. februāra vēlēšanas

1930. gada 13. janvāra Krustpils valdes sludinājumā Nr. 90, pamatojoties uz Krustpils pilsētas domes 1930. gada 3. janvāra lēmumu, noteikts nākamo domnieku vēlēšanu datums – 1930. gada 22.-23. februāris. Sludinājumā noteikts, ka balsu pieņemšana norisināsies Krustpils pilsētas valdes namā Rīgas ielā 167 no 9.00 rītā līdz 21.00 vakarā. Tāpat paziņoti datumi, kad pilsētas galva pieņems kandidātu sarakstus domes vēlēšanām – 24.-28. janvāris no 10.00-12.30 katru noteikto dienu. Interesanti ir tas, ka sludinājumā tiek uzsvērts, ka par domniekiem un viņu kandidātiem var kļūt tikai tās personas, kuriem Krustpils pilsētā ir aktīvas vēlēšanu tiesības.¹⁶⁷

Tāpat sludinājumā noteikts, ka vēlēšanās var piedalīties abu dzimumu Latvijas pilsoņi, kuri sasnieguši 21 gada vecumu līdz vēlēšanu dienai un kas līdz domes vēlēšanām Krustpilī nodzīvojuši vismaz astoņas nedēļas. Šoreiz tiem iedzīvotājiem, kuriem Krustpilī ir īpašumi vai kuru darba vieta atrodas pilsētā, nebauda vēlēšanu tiesības pilsētā. Tāpat vēlēšanu tiesības nav 1) mūkiem un mūķenēm, 2) personām, kuras likumā noteiktajā kārtībā atzītas par vājprātīgām, kurlmēmiem vai atrodas aizbildniecībā, 3) tie, kam uz spēkā stājušās tiesas lēmuma pamata ir atņemtas vai ierobežotas tiesības, ja no soda izciešanas nav pagājuši desmit gadi un ja viņi savas zaudētās tiesības nav ar apžēlošanu ātrāk ieguvuši atpakaļ, 4) tie, kas sodīti ar brīvības atņemšanu par noziegumiem, kas izdarīti mantkārīgos nolūkos, ja no izciešanas nav pagājuši pieci gadi, 5) tie, kuriem ir nepabeigts tiesas process un izmeklēšanas vai kuri atrodas brīvības atņemšanas iestādē, 6) tie, kad ar nolūku pārkāpuši noteikumus par vēlēšanu brīvību un

¹⁶⁶ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu protokols Nr. 6. Krustpils, 13.06.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 22. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1927. gadā), 79.lp.

¹⁶⁷ Krustpils pilsētas valdes sludinājums Nr. 90 par domnieku vēlēšanām Krustpilī. Krustpils, 13.01.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 23. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1930. gadā), 1.lp.

pareizību likumdošanas un pašvaldības iestāžu vēlēšanās. Kā tas bija iepriekšējās vēlēšanās, pie balsu nodošanas iedzīvotājiem ir jāuzrāda personu apliecinošs dokuments.¹⁶⁸

Kopā iesniegti 16 domnieku kandidātu saraksti ar kopējo dalībnieku skaitu 91. Šoreiz vēlēšanās visiem kandidātu sarakstiem ir izvēlēti nosaukumi: 1) Saraksts Nr. 1 – Strādnieku Kopējā Arodbiedrības kandidātu saraksts; 2) Saraksts Nr. 2 – Krustpils mezgla dzelzceļnieku un tuvējās apkārtnes apvienoto pilsoņu kandidātu saraksts; 3) Saraksts Nr. 3 – Bezpartejiskais kandidātu saraksts; 4) Saraksts Nr. 4 – Latviešu bezpartejiskais apvienotais nomales māju īpašnieku, rūpnieku, amatnieku kandidātu saraksts; 5) Saraksts Nr. 5 – Žīdu bezpartejiski apvienotais kandidātu saraksts; 6) Saraksts Nr. 6 – Krustpils apvienoto bezpartejisko pilsoņu un karavīru kandidātu saraksts; 7) Saraksts Nr. 7 – Žīdu bezpartejisko vēlētajū kandidātu saraksts; 8) Saraksts Nr. 8 – Biedrības “Latvijas Dzelzceļu savienības” Krustpils stacijas kandidātu saraksts; 9) Saraksts Nr. 9 – Žīdu demokrātiskais kandidātu saraksts; 10) Saraksts Nr. 10 – Bezpartejisko apvienoto strādnieku kandidātu saraksts; 11) Saraksts Nr. 11 – Žīdu demokrātiskais kandidātu saraksts no Krustpils namsaimniekiem un tirgotājiem; 12) Saraksts Nr. 12 – Sociāldemokrātiskais kandidātu saraksts; 13) Saraksts Nr. 13 – Tirgotāju kandidātu saraksts; 14) Saraksts Nr. 14 – Latviešu bezpartejiskais kandidātu saraksts; 15) Saraksts Nr. 15 – Bezpartejisko darba ļaužu kandidātu saraksts; 16) Saraksts Nr. 16 – Ormaņu strādnieku kandidātu saraksts.¹⁶⁹

Vēlēšanu pirmajā dienā plkst. 8.55 no rīta tiek sasaukta Krustpils pilsētas domes vēlēšanu komisijas sēde, kurā piedalās Kārlis Baltmans, Kārlis Bērziņš, Juris Teļešņikovs un Dāvids Ipudkins. Plkst. 9.00 ierodas vēlētaji Jānis Līcītis, Lība Rumbens un Jēkabs Rumbens, kā arī kārtībnieks Balodis, viņu klātbūtnē tiek pārbaudīta vēlēšanu urna - tā atrasta pilnā kārtībā un tika aizzīmogota ar pilsētas valdes zīmogu, pēc tam uzsāk balsu pieņemšanu. Plkst. 10.00 nodot savu balsi ierodas Kārlis Skudre, kuru pie balsošanas nepielaiž, jo, pamatojoties uz Sodu likuma 591. panta III daļas viņš sodīts ar brīvības atņemšanu uz vienu mēnesi. Pirmajā vēlēšanu dienā citu starpgadījumu nav bijis. Vēlētajū balsu pieņemšana beigusies 21.00 vakarā; pēc tam vēlēšanu urna aizzīmogota Daugavpils apriņķa priekšnieka palīga, krimināluzrauga Meldera, kārtībnieka Kalniņa, Mendeļa Faina, Z. Koblenca un aizsarga Šipko klātbūtnē, uz urnas

¹⁶⁸ Krustpils pilsētas valdes sludinājums Nr. 90 par domnieku vēlēšanām Krustpilī. Krustpils, 13.01.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 23. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1930. gadā), 1.lp.

¹⁶⁹ Kandidātu saraksti Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanām. Krustpils pilsētas valdes sludinājums Nr. 90 par domnieku vēlēšanām Krustpilī. Krustpils, 13.01.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 23. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1930. gadā), 58.lp.

uzspiesti Krustpils pilsētas valdes un Daugavpils apriņķa policijas II iecirkņa zīmogi un urna nodota apsargāšanā Daugavpils apriņķa priekšnieka palīga II iecirkņa nozīmētajiem sargiem.¹⁷⁰

Otrajā vēlēšanu dienā 23. februārī vēlēšanu komisijas sēde tiek sasaukta 9.00 no rīta, piedalās Baltmans, Bērziņš, Teļeņņikovs un Īpudkins, kā sekretārs pieaicināts Nikolajs Ozoliņš. Vēlēšanu urna tiek apskatīta krimināluzrauga Meldera, kārtībnieka Gricmaņa un vēlētāja Saulīša klātbūtnē, netiek konstatēti bojājumi ne urnai, ne zīmogiem, līdz ar to tiek atdarīta urnas sprauga un tiek uzsākta vēlētāju pieņemšana. Vēlēšanu telpu slēdz 21.00 un visas dienas garumā netika konstatēti traucējumi. Urna tika apzīmogota ar 16 zīmogiem un nodota policijas apsargāšanai līdz nākamajai dienai, kad tiks uzsākta balsu skaitīšana.¹⁷¹

1930. gada 24. februārī tiek sasaukta Krustpils pilsētas vēlēšanu komisijas sēde, lai uzsāktu balsu skaitīšanu. Sēdē piedalās priekšsēdētājs Baltmans, Salmiņš, Bērziņš, Īpudkins, Teļeņņikovs un Nikolajs Ozoliņš kā sekretārs. Sēdi atklāj plkst. 10.30, ir ieradušies arī vēlētāju pilnvarotie Rišķis, Fains, Juršs, Rauhmanis, Solomjaks, Šuldriķis un Francers. Tālāk kārtībnieku Gricmaņa un Baloža klātbūtnē tiek apskatīta urna, urna atrasta pilnā kārtībā un tiek pieņemta no apsargātājiem.¹⁷²

Tālāk vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs Baltmans ziņo, ka ir saņemts paziņojums blokos, kuru pieteikuši vēlēšanu kandidātu saraksti Nr. 2 un Nr. 6, kuri pieteikuši lūgumu ar daļu skaitļu savienošana – tā saraksta, kurš saņēmis mazāk vēlētāju balsis, daļu skaitļi tiks pievienoti otram sarakstam, kurš saņēmis vairāk. Pret šī paziņojuma pareizību ierunas ceļ komisijas loceklis Īpudkins, pamatojoties uz to, ka saraksta Nr. 6 otrais kandidāts Širkenhefers, kurš parakstījis paziņojumu, ir ticis svītrots ārā no kandidātu saraksta, tomēr komisijas ar trīs balsīm un no balsošanas atturoties Īpudkinam un Teļeņņikovam, paziņojumu par balsu saskaitīšanu pieņem par pareizu.¹⁷³

Pēc paziņojuma apstiprināšanas sākas kuvieru skaitīšana – tiek konstatēts, ka vēlēšanu urnā saskaitīti 1924 kuvieri, kas ir par 16 kuvieriem mazāk, nekā reģistrēts vēlētāju. Ņemot vērā to, ka vēlētāji tikuši reģistrēti divos sarakstos, tehniskajiem darbiniekiem uzdots pārbaudīt abus

¹⁷⁰ Krustpils pilsētas domes vēlēšanu komisijas protokols Nr. 1. Krustpils, 22.02.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 23. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1930. gadā), 433.lp.

¹⁷¹ Krustpils pilsētas domes vēlēšanu komisijas protokols Nr. 2. Krustpils, 23.02.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 23. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1930. gadā), 433.lp.

¹⁷² Krustpils pilsētas domes vēlēšanu komisijas protokols Nr. 3. Krustpils, 24.02.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 23. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1930. gadā), 433.lp.

¹⁷³ Krustpils pilsētas domes vēlēšanu komisijas protokols Nr. 3. Krustpils, 24.02.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 23. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1930. gadā), 433.lp.

sarakstus par iespējamību, vai viens un tas pats vēlētājs nav reģistrēts divreiz. Plkst. 13.00 sēdes telpas pamet Baltmans, kurš tālāko sēdes vadību uzdod Salmiņam. Tehniskā darbiniece Zemītis paziņo, ka, pārbaudot daļu no reģistrācijas žurnāliem, ir atradusi četrus vēlētājus, kas tikuši reģistrēti divreiz, tomēr visa saraksta pārbaudīšana aizņems daudz laika. Komisija nolēmj pārtraukt saraksta pārbaudi un starp reģistrācijas saraksta un kuvieru skaitu urnās starpību izskaidro ar to, ka daži vēlētāji reģistrēti divreiz un to, ka daži vēlētāji savus kuvierus nebūs iemetuši urnā. Komisijas sēde savu darbību pārtrauc 23.00 un nolēmj turpināt darbu pie skaitīšanas nākamajā dienā, darbu sākot 9.00 no rīta. Materiāli tika iepakoti urnā, kuru aizzīmogoja un nodeva policijas kārtībnieka Liepiņa apsargāšanā.¹⁷⁴

Pēc tam nākamās divas dienas – 25.-26. februārī – norisinās balsu skaitīšana. Sēžu laikā nav novērotas nekārtības un balsu skaitīšana norisinājusies mierīgā atmosfērā. Katras dienas beigās vēlēšanu materiāli atkal tika iepakoti urnā, aizzīmogoti un nodoti policijas apsargāšanai.¹⁷⁵

26. februāra sēde turpinās pēc pusdienu pārtraukuma un tiek uzzināti gala rezultāti 1930. gada Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanās. Kopā par kandidātu sarakstiem tika saņemti 36210 derīgi vēlētāju taloni, bet kopā saņemti 1920 derīgi kuvieri, 4 kuvieri atzīti par tukšiem vai nodotiem ar nepiederošiem priekšmetiem. Katrs kandidātu saraksts saņēmis šādu balsu skaitu:

- Saraksts Nr. 1 – 1742 balsis;
- Saraksts Nr. 2 – 2533 balsis;
- Saraksts Nr. 3 – 445 balsis;
- Saraksts Nr. 4 – 1878 balsis;
- Saraksts Nr. 5 – 3048 balsis;
- Saraksts Nr. 6 – 9620 balsis;
- Saraksts Nr. 7 – 2100 balsis;
- Saraksts Nr. 8 – 2658 balsis;
- Saraksts Nr. 9 – 1465 balsis;
- Saraksts Nr. 10 – 1153 balsis;
- Saraksts Nr. 11 – 1810 balsis;
- Saraksts Nr. 12 – 2163 balsis;

¹⁷⁴ Krustpils pilsētas domes vēlēšanu komisijas protokols Nr. 3. Krustpils, 24.02.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 23. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1930. gadā), 434.lp.

¹⁷⁵ Krustpils pilsētas domes vēlēšanu komisijas protokols Nr. 4 un Nr. 5. Krustpils, 25.02.1930.; 26.02.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 23. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1930. gadā), 434.-435.lp.

- Saraksts Nr. 13 – 1839 balsis;
- Saraksts Nr. 14 – 284 balsis;
- Saraksts Nr. 15 – 2923 balsis;
- Saraksts Nr. 16 – 549 balsis.¹⁷⁶

Līdz ar to, dalot kopējo balsu skaitu ar domnieku vietām, kas šajās vēlēšanās ir 19, 1930. gada Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanās ir uzvarējuši un domē iekļuvuši:

- No kandidātu saraksta Nr. 1 – Jānis Krēsliņš;
- No kandidātu saraksta Nr. 2 – Pēteris Pētersons;
- No kandidātu saraksta Nr. 4 – Pēteris Niedre;
- No kandidātu saraksta Nr. 5 – Dāvids Ipudkins un Vulfs Junkmans;
- No kandidātu saraksta Nr. 6 – Augusts Lūkins, Auseklis Šteinbergs, Alfrēds Rappa, Pēteris Eižens Vīlps un Nikolajs Birks;
- No kandidātu saraksta Nr. 7 – Leiba Koblencs;
- No kandidātu saraksta Nr. 8 – Indriķis Āriņš;
- No kandidātu saraksta Nr. 9 – Mihaels-Šapša Fonarovs;
- No kandidātu saraksta Nr. 10 – Jānis Mihalovskis;
- No kandidātu saraksta Nr. 11 – Boruhs Lits;
- No kandidātu saraksta Nr. 12 – Bers Minskis;
- No kandidātu saraksta Nr. 13 – Mozes Karlins;
- No kandidātu saraksta Nr. 15 – Juris Teļesņikovs un Krišjānis Rasa.

Kandidātu saraksti Nr. 3, Nr. 14 un Nr. 16 nav ieguvuši nevienu domnieka vietu.¹⁷⁷

Pēc balsu saskaitīšanas, visus vēlēšanu un balsu skaitīšanas materiālus komisija nodeva komisijas priekšsēdētājam nosūtīšanai Daugavpils apriņķa policijas II iecirkņa priekšsēdētājam Krustpilī.¹⁷⁸

¹⁷⁶ Krustpils pilsētas domes vēlēšanu komisijas protokols Nr. 5. Krustpils, 26.02.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 23. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1930. gadā), 435.lp.

¹⁷⁷ Krustpils pilsētas domes vēlēšanu komisijas protokols Nr. 5. Krustpils, 26.02.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 23. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1930. gadā), 435.-436.lp.

¹⁷⁸ Krustpils pilsētas domes vēlēšanu komisijas protokols Nr. 5. Krustpils, 26.02.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 23. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1930. gadā), 436.lp.

1931. gada 28.-29. marta vēlēšanas.

1931. gada 10. februāra sludinājumā Nr. A.I. Krustpils pilsētas valde izziņo kārtējās pilsētas domnieku vēlēšanas, kas pēc jaunā pašvaldību likuma notiks 1931. gada marta pēdējā sestdienā uz svētdienā – 28.-29. martā. Sludinājumā noteikts, ka vēlētāji savas balsis varēs nodot divos vēlēšanu iecirkņos – pilsētas valdes namā Rīgas ielā 167 un Krustpils stacijā, dzelzceļa ēkā Nr. 14 – katru vēlēšanu dienu no 8.00 rītā līdz 20.00 vakarā. Tiek paziņots arī vēlamo domnieku skaits, kas audzis līdz 25 domniekiem. Sludinājumā noteikts, ka kandidātu sarakstus vēlēšanām pieņems vēlēšanu komisija pilsētas valdes namā 26.02.-02.03 no 10.00-13.00. Tāpat skaidro, ka kandidātu sarakstu balsu paziņojumu blokus par balsu savienošānu var iesniegt vēlēšanu komisijai ne vēlāk kā līdz 1931. gada 20. martam.¹⁷⁹ Vēlāk Krustpils domnieku vēlēšanu komisijas sludinājumā tiek precizēts, ka paziņojumus par daļu skaitļu savienošānu starp kandidātu sarakstiem pieņems 1931. gada 17. un 19. martā 10.00-13.00.¹⁸⁰

Sludinājumā tiek skaidrots, ka tiesības piedalīties vēlēšanās ir abu dzimumu Latvijas pilsoņiem, kas līdz 1931. gada 28. martam sasnieguši 21 gada vecumu un līdz vēlēšanu pirmajai dienai Krustpilī nodzīvojuši vismaz divus mēnešus. Tāpat pie balsu nodošanas iedzīvotājiem jāuzrāda iekšzemes vai ārzemes Latvijas pase, kas reģistrēta policijā. Ja persona pasi ir pazaudējusi, kas tās var uzrādīt pagaidu dokumentu, kas ir izdots nozaudētā dokumenta vietā. Vēlēšanu tiesības netiek dotas 1) garīgi slimām personām, 2) personām, kas atrodas aizbildniecībā, 3) personām, kas piespriests ar tiesību zaudēšanu saistīts sods, ja viņi savas tiesības nav ieguvuši atpakaļ caur apžēlošanu vai amnestiju, vai pamatojoties uz Sodu likuma 31. pantu, 4) personām, kas sodītas ar brīvības atņemšanu par noziegumiem, kuri izdarīti mantkārīgos nolūkos, ja no soda izciešanas dienas nav pagājuši pieci gadi, 5) personas, kuriem ir tekoši tiesvedības procesi vai izmeklēšana, 6) personas, kam ar tiesas spriedumu ir atņemtas vēlēšanu tiesības par vēlēšanu brīvības vai pareizības traucēšanu, 7) personas, kas notiesātas vai kurām ir tekoši tiesvedības procesi vai izmeklēšana par izvairīšanos no kara klausības vai par dezertēšanu.¹⁸¹

Kopā pieteikti 19 kandidātu saraksti:

1. Jauno apbūves zemes gabalu apdzīvotāju saraksts;
2. Krustpils mezgla dzelzceļu un apvienoto pilsoņu saraksts;

¹⁷⁹ Krustpils pilsētas valdes sludinājums Nr. A.I. Krustpils, 10.02.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 26. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1931. gadā), 1.lp.

¹⁸⁰ Krustpils pilsētas valdes sludinājums par daļu skaitļu paziņojumu pieņemšanas laikiem. Krustpils, 04.03.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 26. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1931. gadā), 14.lp.

¹⁸¹ Krustpils pilsētas valdes sludinājums Nr. A.I. Krustpils, 10.02.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 26. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1931. gadā), 1.lp.

3. Latvijas sociāldemokrātiskās strādnieku partijas, dzelzceļnieku, amatnieku un darba inteliģences apvienotais saraksts;
4. Latviešu bezpartejiskais apvienotais nomales māju īpašnieku, rūpnieku, amatnieku saraksts;
5. Žīdu bezpartejiskā apvienība;
6. Apvienoto bezpartejisko pilsoņu saraksts;
7. Saraksts Nr. 7 bez nosaukuma;
8. Žīdu bezpartejiskais saraksts;
9. Bezpartejiskais amatnieku un strādnieku saraksts;
10. Bezpartejisko apvienoto strādnieku saraksts;
11. Žīdu demokrātiskais kandidātu saraksts no Krustpils namsaimniekiem un tirgotājiem;
12. Žīdu sociāldemokrātu saraksts "Bunds";
13. Tirgotāju saraksts;
14. Apvienotais nacionālais saraksts;
15. Sabiedrisko darbinieku un amatnieku saraksts;
16. Bezpartejiskais strādnieku saraksts;
17. Žīdu bezpartejiskais apvienotais saraksts;
18. Krustpils amatnieku, tirgotāju un strādnieku saraksts;
19. Karavīru saraksts¹⁸².

Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu I iecirknī Krustpils pilsētas valdes telpās vēlēšanu komisijas darbība tiek uzsākta 8.00 no rīta, piedalās I iecirkņa komisijas priekšsēdētājs Krišjānis Rasa un locekļi Jurss un Halsmans, tehniskā darbiniece Olga Zemīte, kā arī vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs Kārlis Salmiņš, locekļi Juris Teļesņikovs, Boruhs Lits un vēlēšanu komisijas sekretārs Nikolajs Ozoliņš. Ierodoties pirmajai vēlētajai Annai Grigorovičs, notiek vēlēšanu urnas inspekcija – tā tika atrasta pilnā kārtībā, urna tika aizzīmogota ar pilsētas valdes zīmogu un tika sākta balsu pieņemšana.¹⁸³

Pulksten 19.10 vēlēšanu iecirkņa telpās ierodas Jānis Mihalovskis, kurš kavējis vēlēšanu darbu. Tā kā pēc vēlēšanu komisijas aicinājuma pats atstāt telpas Mihalovskis nevēlējās, viņš tika izvests ar policijas palīdzību. Citu traucējumu pirmajā dienā I vēlēšanu iecirknī nebija.

¹⁸² Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu kandidātu saraksti. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 26. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1931. gadā), 136.lp.

¹⁸³ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 1. Krustpils, 28.03.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 27. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanu 1931. gadā vēlēšanu reģistrācijas saraksts, protokoli un balsu skaitīšanas rezultāti), 33.lp.

20.00 vakarā tika slēgtas vēlēšanu telpas, pēc tam urna tika aizzīmogota policijas kārtībnieku Baloža un Krūmiņa un kandidātu saraksta Nr. 4 Pētera Niedras klātbūtnē, tika uzlikti pilsētas valdes un Daugavpils apriņķa policijas II iecirkņa priekšnieka zīmogi lakā. Pēc aizzēģelēšanas urna tika nodota apsargāšanai Daugavpils apriņķa policijas II iecirkņa priekšnieka nozīmētajiem sargiem.¹⁸⁴

II iecirknī Krustpils stacijas ēkā Nr. 14 komisijas sēdē piedalās komisijas priekšsēdētājs Āriņš, locekļi Dārznieks, Kodošs un Krēsliņš. Sēde tiek atklāta 8.00 no rīta, visi komisijas locekļi kopā ar Krustpils pagasta jaunāko policijas kārtībnieku Pēteri Bērziņu un kandidātu saraksta Nr. 4 pilnvaroto Pēteri Niedru apskatīja vēlēšanu urnu, atrada to kārtībā, apsēja ar šnori, apzīmogoja ar Krustpils pilsētas pašvaldības zīmogu, plkst. 8.25 pie balsošanas tika pielaisti pirmie vēlētāji. Pirmajā vēlēšanu dienā nekārtības nav novērotas un plkst. 20.00 vēlēšanu iecirknis tiek slēgts, urna tiek aiztaisīta un aizzīmogota. Tā tiek nodota Krustpils pagasta policijas kārtībnieka Kalniņa apsardzībā.¹⁸⁵

Arī otrajā vēlēšanu dienā I iecirknī vēlēšanu komisija darbu uzsāk 8.00 no rīta; sēdē piedalās Krišjānis Rasa, Jurss, Halsmans, Olga Zemīte, Kārlis Salmiņš, Krēsliņš, Teļešņikovs, Ipudkins un vēlēšanu sekretārs Nikolajs Ozoliņš. Vēlēšanu urnas apskatē piedalījās vēlētāji Krātuls un Koblencs, policijas kārtībnieks Balodis, urna tika atrasta kārtībā un sprauga tika atvērta, lai uzsāktu vēlētāju balsu pieņemšanu.¹⁸⁶

Pie balsošanas netiek pielaista M. Krātuls, jo iedzīvotāja nav Krustpils pilsētā nav nodzīvojusi vismaz divus mēnešus. Dienas vidū komisijas sēdē ierodas un piedalās arī vēlēšanu komisijas loceklis Boruhs Lits un saraksta Nr. 15 pirmais kandidāts Kārlis Ādamsons un saraksta Nr. 9 kandidāts A. Dorvikevičs. Vēlēšanu telpas un balsu pieņemšanu slēdz plkst. 20.00. Vēlēšanu urna tiek aizzīmogota ar lakas zīmogiem un nodota apsardzībā Daugavpils apriņķa policijas II iecirkņa nozīmētajiem apsargātājiem. Tāpat vēlēšanu komisija nolemj urnas atvēršanu un balsu skaitīšanu sākt 1931. gada 30. martā 9.00 no rīta.¹⁸⁷

¹⁸⁴ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 1. Krustpils, 28.03.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 27. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanu 1931. gadā vēlētāju reģistrācijas saraksts, protokoli un balsu skaitīšanas rezultāti), 33.lp.

¹⁸⁵ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 4. Krustpils, 28.03.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 27. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanu 1931. gadā vēlētāju reģistrācijas saraksts, protokoli un balsu skaitīšanas rezultāti), 94.lp.

¹⁸⁶ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 2. Krustpils, 29.03.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 27. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanu 1931. gadā vēlētāju reģistrācijas saraksts, protokoli un balsu skaitīšanas rezultāti), 33.lp.

¹⁸⁷ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 2. Krustpils, 29.03.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 27. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanu 1931. gadā vēlētāju reģistrācijas saraksts, protokoli un balsu skaitīšanas rezultāti), 34.lp.

Otrajā dienā II vēlēšanu iecirknī darbu atsāk 8.10 no rīta, kad komisijas locekļu, Krustpils pagasta policijas kārtībnieka Kalniņa un Dzelzceļu policijas uzrauga Lapiņa un vēlētāja Lejiņa klātbūtnē apskata urnas zīmogus, kas atrasti kārtībā, to attaisa un uzsāk balsu pieņemšanu. Visas dienas garumā nav bijušas iedzīvotāju sūdzības vai novērotas nekārtības. II vēlēšanu iecirkni slēdz 20.00 vakarā. Urna tika aizzīmogota, vešanai uz galveno vēlēšanu iecirkni pilsētas valdes telpās, kur to komisijas locekļu, kārtībnieka Kalniņa un kandidātu saraksta Nr. 2 locekļa Ūdra pavadībā ar važoni veda uz I vēlēšanu iecirkni.¹⁸⁸

Pēc ierašanās pilsētas valdes telpās, urna vēlreiz tika pārbaudīta un atrasta pilnīgā kārtībā un tika uzsākta II vēlēšanu iecirknī nodoto balsu skaitīšana. Tika atklāts, ka urnā ielaisti 371 kuvieri; izņemot balsis no kuvieriem atklājies, ka viens no kuvieriem urnā ielaists tukšs, vienā kuvierī ielikta nodokļu kvīts, bet vienā kuvierī ielikti divi vienādi kandidātu saraksti, no kuriem vienu komisija izlēma atzīt par derīgu. Pēc balsu saskaitīšanas, visi vēlēšanu materiāli nodoti vēlēšanu komisijai un sēde tiek slēgta 22.00 vakarā.¹⁸⁹

1931. gada 30. martā tiek uzsākta I vēlēšanu iecirkņa komisijas sēde ar mērķi uzsākt balsu skaitīšanu. Uz sēdi ieradušies Krišjānis Rasa, Jurss, Halsmans, Kārlis Salmiņš, Krēsliņš, Teļeņikovs, Ipučkins, Lits, Olga Zemīte, Nikolajs Ozoliņš, kā arī sarakstu kandidāti Bers Minskis, Jānis Mihalovskis, Koblencs un policijas kārtībnieks Balodis. Visu dalībnieku klātbūtnē tiek apskatīta urna, tā atrasta kārtībā, tā tiek attaisīta un uzsākta balsu skaitīšana. Kopā I vēlēšanu iecirknī nodoti 1576 kuvieri, kurus attaisot tiek konstatēts, ka viens kuvieris iesniegts bez kandidātu saraksta, tāpat par nederīgām tiek atzītas trīs balsis, jo tās apzīmētas ar nepiederošiem uzrakstiem, kā arī viena ir saplēsta. Pēc balsu saskaitīšanas, visi materiāli tiek nodoti vēlēšanu komisijai un sēde tiek slēgta īsi pēc 14.00 dienā.¹⁹⁰

Vēlēšanu komisija galīgo balsu skaitu un lēmumu paziņo Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas sēdē 1931. gada 2. aprīlī, kurā piedalās komisijas priekšsēdētājs Kārlis Salmiņš, komisijas locekļi Jānis Krēsliņš, Boruhs Lits un Juris Teļeņikovs, kā arī tehniskie darbinieki, O. Zemītis, F. Halsmans un O. Jurss. Sēdē tiek paziņots, ka kopumā par visiem kandidātu sarakstiem nodoti 48505 derīgi taloni un saņemti 1940 kuvieri. Par kandidātu sarakstiem nodots šāds balsu skaits:

¹⁸⁸ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 5. Krustpils, 29.03.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 27. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanu 1931. gadā vēlētāju reģistrācijas saraksts, protokoli un balsu skaitīšanas rezultāti), 94.-95.lp.

¹⁸⁹ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 5. Krustpils, 29.03.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 27. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanu 1931. gadā vēlētāju reģistrācijas saraksts, protokoli un balsu skaitīšanas rezultāti), 95.lp.

¹⁹⁰ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 3. Krustpils, 30.03.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 27. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanu 1931. gadā vēlētāju reģistrācijas saraksts, protokoli un balsu skaitīšanas rezultāti), 34.lp.

- Par sarakstu Nr. 1 – 1236 balsis;
- Par sarakstu Nr. 2 – 3519 balsis;
- Par sarakstu Nr. 3 – 5737 balsis;
- Par sarakstu Nr. 4 – 1178 balsis;
- Par sarakstu Nr. 5 – 2000 balsis;
- Par sarakstu Nr. 6 – 3301 balsis;
- Par sarakstu Nr. 7 – 2638 balsis;
- Par sarakstu Nr. 8 – 1320 balsis;
- Par sarakstu Nr. 9 – 1658 balsis;
- Par sarakstu Nr. 10 – 797 balsis;
- Par sarakstu Nr. 11 – 3232 balsis;
- Par sarakstu Nr. 12 – 3139 balsis;
- Par sarakstu Nr. 13 – 1894 balsis;
- Par sarakstu Nr. 14 – 2761 balsis;
- Par sarakstu Nr. 15 – 3360 balsis;
- Par sarakstu Nr. 16 – 982 balsis;
- Par sarakstu Nr. 17 – 501 balsis;
- Par sarakstu Nr. 18 – 1891 balsis;
- Par sarakstu Nr. 19 – 7361 balsis.¹⁹¹

Līdz ar to no kandidātu sarakstiem Krustpils pilsētas domē ievēlēti šādi domnieki: no saraksta Nr. 1 – Jānis Krēsliņš; no saraksta Nr. 2 – Pēteris Pētersons, Alfrēds Grīnbergs un Antons Vladislavs Puriņš; no saraksta Nr. 3 – Indriķis Āriņš, Jānis Vesmanis un Pēteris Krūmiņš; no saraksta Nr. 5 – Vulfs Junkmans; no saraksta Nr. 6 – Kārlis Reinholds Salmiņš un Augusts Lūkins; no saraksta Nr. 7 – Leiba Koblencs; no saraksta Nr. 8 – Josels Noass Abramovičs; no saraksta Nr. 9 – Jurgis Teļešņikovs; no saraksta Nr. 11 – Boruhs Lits un Motels Eliezers Lipmans; no saraksta Nr. 12 – Bers Minskārs un Nosons Kodišs; no saraksta Nr. 13 – Mozes Karlins; no saraksta Nr. 14 – Dāvids Ipučkins; no saraksta Nr. 15 – Kārlis Zobens un Kārlis Ādamsons; no saraksta Nr. 18 - Pēteris Stūris; no saraksta Nr. 19 – Reinis Gundars, Ferdinands Rihters un Augusts Riekstiņš.¹⁹²

¹⁹¹ Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 6. Krustpils, 02.04.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 26. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanu 1931. gadā vēlētāju reģistrācijas saraksts, protokoli un balsu skaitīšanas rezultāti), 70.lp.

¹⁹² Krustpils pilsētas domnieku vēlēšanu komisijas protokols Nr. 6. Krustpils, 02.04.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 26. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanu 1931. gadā vēlētāju reģistrācijas saraksts, protokoli un balsu skaitīšanas rezultāti), 71.lp.

Nozīmīgi ir tas, ka viens no pilsētas domē ievēlētajiem kandidātiem Augusts Roberts Lūkins, Krustpils pilsētas miertiesnesis, ir pieteicis savu kandidatūru arī 1931. gada Saeimas vēlēšanās no Latgales latviešu apvienības un zemes arāju kandidātu saraksta Nr. 11. Kā minēts kandidātu saraksta vēlēšanu platformā, Lūkins jau esot Saeimas deputāts.¹⁹³

2.3. Autoritārais periods (1934. gada 15. maijs – 1940. gada 17. jūnijs)

Pēc autoritārās valsts varam nodibināšanas 1934. gada 15. maijā pilsētu pašvaldību darbība kļuva nedemokrātiska. 1934. gada 16. maijā uz karastāvokļa likuma pamata Iekšlietu ministrs aizliedza līdz turpmākiem norādījumiem noturēt pilsētas domju sēdes.¹⁹⁴ 1934. gada 25. maijā tika pieņemts “Likums par pilsētu pašvaldību darbības ierobežošanu”, kas noteica, ka 1930. gada pilsētu pašvaldību likums piemērojams ar vairākiem būtiskiem papildu noteikumiem.¹⁹⁵

Svarīgākie no jaunajiem papildus noteikumiem bija šādi:

- Pilsētu domju darbība tiek apturēta, un tās kompetence pāriet uz pilsētas valdi;
- Pilsētu galvas, kā arī vēlētie valdes un revīzijas komisijas locekļi tiek atcelti no amatiem. Viņu vietā Iekšlietu ministrs ieceļ citas amatpersonas, nosakot valdes un revīzijas komisijas locekļu skaitu, kā arī ieceļto amatpersonu atalgojumu no attiecīgās pašvaldības līdzekļiem;
- Pilsētas galvai bija tiesības celt iebildumus pret pilsētas valdes pieņemtajiem lēmumiem, ja viņš uzskatīja, ka tie ir pretlikumīgi vai nav lietderīgi, ziņojot par to Iekšlietu ministrijai;
- Pilsētas galva pieņēma un atlaida pašvaldības iestāžu darbiniekus, sadalīja starp viņiem darba pienākumus, noteica štatus un atalgojuma apmērus;
- Iekšlietu ministrijai tika uzlikts uzraudzīt pilsētas pašvaldības iestāžu darbvedību, grāmatvedību, kasi, mantas un saimniecības stāvokli, ieceļto un pieņemto personu pienākumu pildīšanu, pārbaudot visus apstākļus vai prasot no pilsētas pašvaldības ziņas un paskaidrojumus attiecībā uz visiem tās pienākumiem un uzdevumiem.¹⁹⁶

¹⁹³ Latgales latviešu apvienības un zemes arāju kandidātu saraksta Nr. 11 vēlēšanu platforma 1931. gada Saeimas vēlēšanām. In: Jēkabpils vēstures muzejs, JkNM Nr. 14739.

¹⁹⁴ MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta, 81.lpp.

¹⁹⁵ VANAGS, VILKA, Pašvaldību darbība un attīstība, 99.lpp.

¹⁹⁶ Ibidem, 99.-100.lpp.

Pēc 1934. gada 25. maija likuma, autoritārais režīms guva atspoguļojumu arī pilsētu pašvaldībās – ievērojami cēlās pilsētas galvas nozīme un pastiprinājās uzraudzība no Iekšlietu ministrijas puses. Tā kā pilsētas galva, valdes un revīzijas komisijas locekļi kopš 1934. gada 15. maija tika iecelti amatos no Iekšlietu ministrijas puses, nevis ievēlēti demokrātiskās vēlēšanās, tad faktiski tā vairs nebija reāla pašvaldība.¹⁹⁷

1934. gada 8. jūnijā stājas spēkā “Likums par valsts civiliestāžu un pašvaldību darbinieku atlaišanu izņēmuma stāvokļa laikā”. Laikrakstā “Valdības vēstnesis” likums publicēts 9. jūnijā. Likumā teikts, ka izņēmuma stāvokļa laikā resora vadītājiem ir tiesības bez iemesla paskaidrošanas un bez iepriekšējas uzteikšanas atlaist no dienesta valsts civiliestāžu un autonomo uzņēmumu darbiniekus, kurus viņš atzīst par nepiemērotiem dienestam. Attiecībā uz pašvaldību darbiniekiem, šādas tiesības ir Iekšlietu ministram. Tāpat vienā no likuma punktiem minēts, ka tos darbiniekus, kurus iecēlis Ministru kabinets, var atlaist tikai Ministru kabinets.¹⁹⁸

Pilsētas galvam, viņa biedriem, valdes locekļiem un viņu kandidātiem vairs nav jābūt vietējiem iedzīvotājiem. Šajos amatos varēja likumīgi ievēlēt ikvienu pilntiesīgu Latvijas pilsoni, izņemot personas, kuras iesauktas obligātajā karadienestā. Jāsaka, ka šāds noteikums ir pietiekami izdevīgs un labs mazākajām pilsētām, jo bieži vien ir bijis grūti atrast piemērotus un zinošus darbiniekus. Tāpat vienlaicīgi pilsētas valdē amatus nevarēja ieņemt 1) vecāki un bērni, 2) brāļi un māsas, 3) brāļu un māsu bērni, 4) svaiņi un svaines, 5) adoptētāji un adoptētie, 6) vīrs un sieva. Šādā veidā tika kontrolēta dome, lai nerastos ģimenes būšanas augstākajos pilsētu orgānos.¹⁹⁹

Ņemot vērā noteikumus par pilsētu pašvaldību darbības ierobežošanu izņēmuma stāvokļa laikā, pilsētas galvu, valdes locekļus un revīzijas komisijas locekļus iecēla Iekšlietu ministrs.²⁰⁰ Krustpilī par pilsētas galvu ievēla Kārlī Salmiņu, kurš saglabā savu amatu, jo iepriekšējo vēlēšanu 1931. gadā rezultātā tika ievēlēts par pilsētas galvu, par Krustpils valdes locekļiem apstiprināti Kārlis Baltmans un Kārlis Treifelds, bet par revīzijas komisijas locekļiem iecelti Pēteris Stūre, Pēteris Liepiņš un Pēteris Dauge.²⁰¹ Līdz ar to no visiem ieceltajiem pilsētas galvām, vairāk nekā puse jeb 34 pilsētas galvas tiek ieceltas no jauna un tikai 26 pilsētas galvas palikuši līdzšinējie.²⁰²

¹⁹⁷ Ibidem, 100.lpp.

¹⁹⁸ Likums par valsts civiliestāžu un pašvaldību darbinieku atlaišanu izņēmuma stāvokļa laikā. In: Valdības Vēstnesis, 09.06.1934., 1. lpp.

¹⁹⁹ MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta, 84.lpp.

²⁰⁰ Latvijas pilsētu pārvalžu orgānu jaunais sastāvs. In: Pašvaldības Balss, 1934, Nr.7/8, 224.lpp.

²⁰¹ Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departamenta pavēste Krustpils pilsētas galvai. 04.06.1934. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 3 (1880.g.-1940.g.), lieta Nr. 45. (Pilsētas valde. Pilsētas galva Salmiņš, Kārlis), 24.lp.

²⁰² Latvijas pilsētu pārvalžu orgānu jaunais sastāvs. In: Pašvaldības Balss, 1934, Nr.7/8, 227.lpp.

Kārlis Salmiņš ilggadēji bijis Krustpils pilsētas domes darbinieks, 1924. gadā pilsētas dome viņu ievēlēja par pilsētas galvas biedru un kasieri, par pilsētas galvu dome Salmiņu ievēlēja 1931. gadā. Bijis vairāku komisiju loceklis, bijis pilsētas Bāriņtiesas loceklis vēlāk priekšsēdētājs.²⁰³ Tāpat Kārlis Salmiņš apbalvots ar III šķiras goda nozīmi “Par ugunsdzēsības laukā”, Triju zvaigžņu ordeņa II pakāpes goda zīmi, Triju zvaigžņu ordeņa V pakāpi un aizsargu nopelnu krustu.²⁰⁴

1934. gada 19. jūnijā uz pirmo sēdi sanāk Krustpils pilsētas valdes jaunieceltais sastāvs. Sēdes sākumā tiek pārrunāti un iedalīti pienākumi:

- Pilsētas galva uzņemas 1) pārzināt visu valdes darbību, kanceleju, izglītību, t.i., skolu valdes priekšsēdētāja pienākumus; 2) pārstāvību kara klausības komisijās; 3) pārstāvību dažāda rakstura komisijās;
- Pilsētas valdes loceklis un pilsētas galvas biedrs uzņemas 1) pārzināt un kontrolēt izpildāmos pilsētas saimniecības darbus; 2) pārzināt pilsētas uzņēmumu – pirts, lopkautuves, pārceļtaves, tirgus, elektrības u.c. – darbību; 3) pārzināt pilsētas īpašumus, nomas līgumus, inventāru, materiālus; 4) vadīt pilsētas finansiālo daļu jeb budžetu; 5) piedalīties pilsētas galvas nozīmētās kara komisijās un dažādās citās komisijās;
- Valdes locekļi uzņemas 1) pārzināt sociālo apgādi, sanitāro nozari, būvniecību, darba apgādi; 2) ievākt vajadzīgās tirgus ziņas un ziņas attiecībā uz citām nozarēm; 3) piedalīties pilsētas galvas nozīmētās kara un citās komisijās.²⁰⁵

Ar laiku pilsētas galvas uzdevumi ir krietni paplašinājušies. To apliecina arī pilsētas galvas un valdes locekļu izsūtītā vēstule Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentam ar lūgumu palielināt noteikto atalgojumu. Vēstulē minēts, ka pilsētas galvas atbildība un pienākumi kļuvuši daudz plašāki – viņam ne tikai jāpārzina pilsētas pašvaldības uzņēmumi un pasākumu darbība, bet arī jā rūpējas par pilsētas propagandēšanu un sabiedrisko dzīvi. Daudzi pienākumi arī saistīti ar reprezentēšanos un tas paņem daudz līdzekļus no personīgajiem līdzekļiem. Līdz ar to vēstulē lūgts atalgojumu paaugstināt no 100 latiem uz 130 latiem.²⁰⁶

²⁰³ Darbinieka aptauja. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 3 (1880.g.-1940.g.), lieta Nr. 45. (Pilsētas valde. Pilsētas galva Salmiņš, Kārlis), 2.lp.

²⁰⁴ Darbinieka aptauja. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 3 (1880.g.-1940.g.), lieta Nr. 45. (Pilsētas valde. Pilsētas galva Salmiņš, Kārlis), 14.lp.

²⁰⁵ Krustpils pilsētas valdes sēdes protokols Nr. 2. Krustpils, 19.06.1934. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 35. (Pilsētas valdes darbinieku dienesta pienākumu sadalījums), 1.lp.

²⁰⁶ Krustpils pilsētas galvas un valdes locekļu vēstule Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentam. Krustpils, 02.12.1936. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 3 (1880.g.-1940.g.), lieta Nr. 45. (Pilsētas valde. Pilsētas galva Salmiņš, Kārlis), 18.lp.

Pilsētas galvas pienākumi ar laiku paplašinājās vēl vairāk. Tas redzams izrakstā no Krustpils pilsētas valdes sēdes 1937. gada 20. februāra protokola Nr. 3. Protokolā tiek minēts, ka saskaņā ar Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departamenta 1937. gada 12. februāra rakstu Nr. 122493, kasiera – kancelejas ierēdne Haja-Feiga Halsmane štata samazināšanas dēļ atlaista no dienesta un kasiera vieta tiek likvidēta, bet kasiera pienākumu pildīšana uzdota pilsētas galvam. Līdz ar šo rakstu nāk pavēste, ka pilsētas galvam Kārlim Salmiņam alga tiek palielināta no 130 latiem uz 250 latiem.²⁰⁷

1939. gada 21. jūnijā tika pieņemts jauns “Pilsētu pašvaldību likums”. Atbilstoši tam pilsētas pašvaldību vadīja pilsētas vecākais, kuru iecēla Iekšlietu ministrs. Iekšlietu ministrs iecēla arī valdes locekļus uz sešiem gadiem. No jauna bija paredzēta pilsētas padomes izveidošana. Padomniekus uz trīs gadiem iecēla Iekšlietu ministrs. Līdz ar to pēc šiem faktiem var secināt, ka jaunizveidotajām padomēm un pašvaldībām kopumā vairs nebija nekā kopīga ar demokrātijas principiem pašvaldību darbībā.²⁰⁸

Pēc Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departamenta rezolūcijas Nr. P.16. Krustpils pilsētas galvam Kārlim Salmiņam tiek paziņots, ka Iekšlietu ministrs ar savu 1939. gada 12. oktobra rezolūciju, pamatojoties uz pilsētu pašvaldību likuma 17.-18. pantu, kā arī pārejas laika noteikumu 1.-2. pantu, apstiprina Salmiņu kā Krustpils pilsētas vecāko no 1939. gada 1. oktobra.²⁰⁹

Laikrakstā “Pašvaldības Balss” ir ietverta informācija par citām jaunieceltajām amatpersonām pilsētas pārvaldē, arī Krustpilī. Kā valdes locekļi tiek iecelti Pēteris Gulbis-Saliņš un Kārlis Rēbergs, revīzijas komisijas priekšsēdētājs Donats Vancers, bet revīzijas komisijas locekļi Pēteris Stūre un Eduards-Pēteris Liepiņš.²¹⁰

1939. gada 28. novembrī uz pirmo sēdi tiek sasaukta Krustpils pilsētas padome. Kā padomnieki Krustpilī ir iecelti Kārlis Baltmans, J. Krauklis, J. Tauniņš, K. Ādamsons, K. Zobens, D. Čamanis, K. Bērziņš, V. Suharevskis, K. Āboliņš, A. Dārznieks, K. Aldiņš un M.

²⁰⁷ Krustpils pilsētas galvas vēstule Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentam. Krustpils, 20.08.1937. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 3 (1880.g.-1940.g.), lieta Nr. 45. (Pilsētas valde. Pilsētas galva Salmiņš, Kārlis), 26.lp.

²⁰⁸ VANAGS, VILKA, Pašvaldību darbība un attīstība, 100.lpp.

²⁰⁹ Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departamenta rezolūcija Nr. P.16. Rīga, 14.10.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 3 (1880.g.-1940.g.), lieta Nr. 45. (Pilsētas valde. Pilsētas galva Salmiņš, Kārlis), 50.lp.

²¹⁰ Pilsētu pašvaldību jaunieceltās amatpersonas. In: Pašvaldības Balss, 01.11.1939, Nr. 11, 827.lpp.

Joselovičs. Pēc svinīgās pilsētas vecāka Kārļa Salmiņa uzrunas un svinīgā zvēresta nodošanas, pilsētas padome uzsāk darbu.²¹¹

Pirmais jautājums, par kuru pilsētas vecākais lūdz padomniekus dot atzinumus, ir par pilsētas pašvaldības nodokļu normām 1940. gadam. Pilsētas valde nonāk pie slēdziena, ka:

- dzīvokļa nodokli būtu jāsadala šādi – 1) ja dzīvokļa īres summa gadā ir līdz 500 latiem, tad nodokļos jāsamaksā 10% no īres summas, bet šie 10% nevar būt mazāki par 5 latiem; 2) ja dzīvokļa īres summa gadā ir 501-800 latiem, tad nodokļos jāsamaksā 12% no īres summas; 3) ja dzīvokļa īres summa gadā ir 801-1200 latiem vai vairāk, tad nodokļos jāsamaksā 15% no īres summas; 4) no dzīvokļu nodokļa jāatbrīvo pilsētas nespējnieki. Kā nākamais nodoklis tiek apsvērts tirdzniecības uzņēmumu telpu nodoklis, kas būtu jāiekasē 2% no gada īres summas.²¹²

- nodoklis no reklāmām jāsadala šādi: 1) par dažādu sarīkojumu afišām m² būtu jāmaksā ne mazāk kā 2 latiem; 2) par gaismas reklāmām (tādas reklāmas, kas ir apgaismotas diennakts tumšajā laikā, piemēram, skatlogi) – 5 latiem gadā; 3) par ilgstošām reklāmām līdz 10m² - par katru m² 2 latiem, bet ne augstāku cenu kā 50 latiem gadā.

- Izpriecu nodoklis būtu jāprasa: 1) no izrīkojumu biļetēm vai labprātīgas ieejas maksas summas – 10%; 2) no Latgales artilērijas pulka kino ieejas maksas – 5%; 3) no slidotavām un sporta sacīkstēm – 5%. Padomes atzīst, ka no izpriecu nodokļa būtu jāatbrīvo Krustpils pilsētas aizsargu nodaļas viens sarīkojums, Dzelzceļa aizsargu Krustpils nodaļas viens sarīkojums, Krustpils valsts pamatskolas 1 sarīkojums, Krustpils pilsētas žīdu pamatskolas viens sarīkojums, Krustpils pilsētas brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības visi sarīkojumi, Krustpils dzelzceļu ugunsdzēsēju biedrības visi sarīkojumi, Sarkanā Krusta Krustpils nodaļas viens sarīkojums, Latgales artilērijas pulka kino kultūras filmu izrādes vienu reizi mēnesī, Latgales artilērijas pulka kino 2.-3. vietu biļetes obligātā karadienesta esošiem kareivjiem, Latvijas ražotās no Izglītības ministrijas par audzinoši, kulturāli, zinātniski vai mākslinieciski vērtīgām atzītās filmu izrādes, kā arī zinātniski priekšlasījumi bez sekojošas izpriešanas;

- Nodoklis par biljarda spēlēšanu gadā 20 latiem;
- Mantas un pasažieru pārvadāšanas nodoklis gadā būtu jāiekasē 4 latiem;

²¹¹ Krustpils pilsētas padomes protokols Nr. 1. Krustpils, 28.11.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 12. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām 1939. gada protokoli.), 31.lp.

²¹² Krustpils pilsētas padomes protokols Nr. 1. Krustpils, 28.11.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 12. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām 1939. gada protokoli.), 31.lp.

- Mājkustoņu nodoklis 1) no zirga – 7 lati; 2) no govns – 3 lati; 3) no kazas – 1 lati; 4) no aitas – 50 santīmi; 5) no cūkas – 2 lati; 6) no suņa, kas netiek turēts pie ķēdes – 5 lati.

Padome noteica, ka, ja šis nodoklis netiek laikā nomaksāts, tas ņemams divkārtos apmēros.

- Ekipāžu, izbraucamo ratu vai kamanu nodoklis gadā 3 lati;
- Laivu nodoklis gadā 2 lati;
- Siltumnīcu un dārzsaimniecību nodoklis piešķirts šādām personām pēc sadalījuma – Voškinam – 40 lati, O. Kalniņam – 45 lati, J. Levisonam – 85 lati, P. Zemniekam – 15 lati, H. Guļakam – 10 lati, S. Kodešam – 5 lati, M. Elmanim – 8 lati, A. Krastiņam – 8 lati.²¹³

Tāpat padome vienbalsīgi pieņem atzinumu par sekojošu traktiera nodokļa ņemšanu: 1) no Jāņa Tauriņa vīntirgotavas Rīgas ielā 202 – 225 lati gadā; 2) no Kārļa Bērziņa Rīgas ielā 157 – 300 lati gadā; 3) no Jāņa Apiņa Zīlānu ielā 16 – 150 lati gadā; 4) no Krustpils patērētāju biedrības Rīgas ielā 222 – 300 lati gadā. Nosaka, ka I puse nodokļa jāsamaksā līdz ar atļaujas saņemšanu, bet II puse līdz 1. jūlijam.²¹⁴

Krustpils pilsētas padome vienbalsīgi pieņem atzinumu par atļauju izdošanu traktieru uzņēmumu turēšanai, nosakot nodokļu apmērus, kopumā deviņām, sekojošām personām vai biedrībām, piemēram, Jānim Virsam Rīgas ielā 165 1275 lati gadā. Kioskiem nodoklis jāmaksā katru mēnesi 10 lati. Tāpat nodoklis jāmaksā sarīkojumu bufetēm 1) 5 lati, ja netiek pārdoti alkoholiskie dzērieni un 2) 10 lati, ja tiek pārdoti alkoholiskie dzērieni. Saskaņā ar A/S “Aiviekste” noslēgto līgumu par elektrisko strāvu, patērētājiem tā jāpārdod par 38 santīmiem kWh, citas summas tiek uzstādītas pienotavām un spēkam. Pirts lietošanas takse tiek atstāta un izsludināta tāda, kā noteikts “Valdības Vēstnesī”.²¹⁵

Padome caurskata budžeta projekta ieņēmumus un izdevumus un vienbalsīgi atzīst, ka budžets pieņemams ar šādām summām katrā pantā: 1) kārtējie ieņēmumi – 59326 lati; 2) administratīvie ieņēmumi – 470 lati; 3) nekustamie īpašumi – 8975 lati; 4) uzņēmumi – 4900 lati; 5) sabiedriskā palīdzība – 700 lati; 6) piemaksas un pabalsti – 9450 lati; 7) ienākumi no

²¹³ Krustpils pilsētas padomes protokols Nr. 1. Krustpils, 28.11.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 12. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām 1939. gada protokoli.), 31.lp.

²¹⁴ Krustpils pilsētas padomes protokols Nr. 1. Krustpils, 28.11.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 12. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām 1939. gada protokoli.), 31.lp.

²¹⁵ Krustpils pilsētas padomes protokols Nr. 1. Krustpils, 28.11.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 12. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām 1939. gada protokoli.), 32.lp.

kapitāliem un vērtspapīriem – 6500; 8) neparedzētie ieņēmumi – 179 lati; 9) ārkārtējie ieņēmumi – 2300 lati. Līdz ar to budžeta kopsumma 1940. gadam tiek noteikta 92800 lati.²¹⁶

²¹⁶ Krustpils pilsētas padomes protokols Nr. 1. Krustpils, 28.11.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 12. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām 1939. gada protokoli.), 32.lp.

3. KRUSTPILS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS SOCIĀLĀ UN SAIMNIECISKĀ DARBĪBA

3.1. Sociālā darbība

Sociālās apgādes sniegšana un rūpes par veselības aizsardzību un sanitāro apstākļu uzlabošanu.

Līdz ko darbu sāka oficiāli ieceltā Krustpils miesta pagaidu valde, par vienu no svarīgākajiem jautājumiem kļuva palīdzība miesta nabadzīgākajiem iedzīvotājiem. Tomēr 1919. gada 18. jūnija sēdes laikā tiek nolemts palīdzības sniegšanu atlikt uz kādu laiku, jo Krustpils miesta pagaidu valdei acumirkļi nav pieejamu līdzekļu palīdzības sniegšanai.²¹⁷

1921. gada 1. novembrī Krustpilī, ar pilsētas domes lēmumu, tiek ievēlēta Bāriņtiesa. Par priekšsēdētāju tiek izraudzīts Krustpils pilsētas galva Širkenhefers, bet par piesēdētājiem tiesas locekļiem apstiprināti domnieki Krišjānis Rasa un Nikolajs Zdanovičs.²¹⁸ 1923. gada 9. aprīlī Krustpilī ierodas Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentu Pilsētu daļas vadītājs Roberts Ķelle un, apmeklējot pilsētas Bāriņtiesu secina, ka tā nedarbojas ar pilsētas pamesto īpašumu apzināšanu un to īpašnieku noskaidrošanu; tie esot jāuztic Bāriņtiesai.²¹⁹

1922. gada 4. marta domes sēdē tiek lemts par pilsētas ārsta pieņemšanu darbā – kā vislabākais kandidāts tiek izraudzīts Krievijas pavalstnieks Dr. Vagans Sergejevs, kurš tiek pieņemts darbā uz savstarpēja līguma pamata. Tiek nolemts, ka ārsta alga būs 2000 rubļi mēnesī. Tāpat ārstam katru dienu divas stundas jāpieņem pilsētas nespējnieki bez samaksas par vizīti, bet no citiem iedzīvotājiem jāprasa 10 rubļi par vizīti, bet par mājas apmeklējumiem 25 rubļi. Tā kā uz doto brīdi dome nevarēja algot arī vecmāti, sanitārajai komisijai tiek uzdots vest sarunas ar vecmāti-feldšeri, vai tā būtu ar mieru sniegt palīdzību dzemdētājām un pilsēta par katru sievieti izsniegtu 150 rubļu lielu samaksu.²²⁰

²¹⁷ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols Nr. 2. 18.06.1919. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 19.lp.

²¹⁸ Pavēste Iekšlietu Ministrijas Pašvaldību departamentam. Krustpils, 18.07.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 35.lp.

²¹⁹ Iekšlietu Ministrijas Pašvaldību departamenta Pilsētu daļas vadītāja Roberta Ķelles akts. Krustpils, 09.04.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 181.lp.

²²⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 04.03.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 14.lp.

Arī 1926. gadā pie budžeta izskatīšanas tiek lemts par pilsētas ārsta atalgojumu – tiek nolemts, ka ārstam maksās 80 latu lielu mēnešalgu ar noteikumu, ka par vizīti jāiekasē 1 lats, par mājas vizīti – 1.50 lati, bet par pilsētas ārsta piedalīšanos dzemdībās – 4 lati.²²¹

1924. gada oktobrī pilsēta sāk algot vēl vienu pilsētas ārstu – Dr. Rozentālu, kas darbojas Latvijas Sarkanā krusta ambulancē Krustpilī. Ar ārstu tiek norunāts, ka viņš pilsētas iedzīvotājiem sniegs medicīnisko palīdzību divas reizes nedēļā, kā arī pilsētas valde izrīkos viņam atsevišķas telpas pacientu pieņemšanai.²²²

1922. gada 22. aprīļa sēdē tiek lemts izmaksāt pilsētas ārstam 800 rubļus priekš medikamentu iepirkšanas ambulances vajadzībām, kā arī 250 rubļus ambulances iekārtu iegādei un 440 rubļus par ārsta palīdzības sniegšanu janvārī un februārī. Tāpat pilsētas valdei nekavējoties ir jānorāda noteikumi, kādā kārtībā pilsētas ambulancē tiek sniegta pilsētas ārsta palīdzība iedzīvotājiem.²²³ Arī 1924. gada oktobrī domes sēdē tiek piešķirta noteikta summa pilsētas ārstam medikamentu iegādei, kas izlietota trūcīgo pilsētas iedzīvotāju ārstēšanai.²²⁴

1922. gada 31. jūlija domes sēdē tiek uzklauts Sarkanā krusta Jēkabmiesta nodaļas piedāvājums, kuru izsaka Amerikas Sarkanā krusta ārsts Zeldavs un žēlsirdīgā māsa (vārds nav zināms) – viņi vēlas uz Sarkanā krusta rēķina pārņemt ambulances telpas un tās uzturēt (apsildīšana, apgaismošana un apkopšana), jo pilsētai ir grūtības to darīt pašiem. Ar tādu pašu piedāvājumu nācis klajā arī pilsētas ārsts Sergejevs. Dome nolemj par šiem piedāvājumiem ziņot Sarkanā krusta Jēkabpils nodaļai un dod zināmu, ka pilsēta atbalsta, ka ambulances telpas tiktu nodotas Zeldava rīcībā, ja Sarkanais krusts to atbalsta un piedāvātās telpas atzīst par pieņemamām.²²⁵ 1922. gada 22. novembrī tiek pieņemts gala lēmums – ambulance pilsētā ir nepieciešama, līdz ar to pilsētas valdei tiek uzdots atrast telpas Sarkanā krusta ambulances ierīkošanai, kā arī atrast līdzekļus, lai ambulanci uzturētu.²²⁶

²²¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 34. Krustpils, 05.02.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 10.lp.

²²² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 8. Krustpils, 26.10.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 269.lp.

²²³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 22.04.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 48.lp.

²²⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 7. Krustpils, 03.10.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 249.lp.

²²⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 31.07.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 38.lp.

²²⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 53. Krustpils, 22.11.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 98.lp.

1924. gada martā dome apspriež Latvijas Sarkanā krusta rakstu Nr. 635, kurā tiek ziņots, ka nav iespējams Krustpilī atstāt bērnu veselības punktu. Sēdē domnieki spriež, ka šāds punkts ir obligāti jāapstāj, jo pilsētā ir daudz trūcīgu iedzīvotāju, kuri nevar atļauties apmeklēt privāto ārstu. Tā kā trūcīgajiem iedzīvotājiem nevar liegt veselības aprūpi, tiek nolemts dot telpas palīdzības punkta uzturēšanai un darīt visu iespējamo, lai palīdzības punkts paliktu atvērts.²²⁷

Palīdzība pilsētā reģistrētajiem nespējniekiem atspoguļojas arī kā finansiāla palīdzība, lai iedzīvotāji nomaksātu izdevumus, kas radušies no veselības aprūpes. Tā, piemēram, 1922. gada 15. jūnija sēdē tiek pārrunāts vairāku pilsētas iedzīvotāju stāvoklis un spēja nomaksāt ar veselības aprūpi saistītos maksājumus – pabalsti tiek piešķirti iedzīvotājiem Edei Kundziņš, kurai diagnosticēts kakla vēzis un pilsonē guļ uz gultas bez apkopēja, kā arī Jānim Tiltiņam, Hiršam Zilberam, Lejai un Blūmei Blīman.²²⁸ Šāda veida palīdzības sniegšana – trūcīgo pilsētas iedzīvotāju veselības izdevumu segšana gan Krustpilī, gan dodoties uz slimnīcām ārpus pilsētas – pilsētas domes sēdēs tiek apspriesta regulāri līdz pat 1940. gada okupācijai. Katru individuālo iesniegumu izskatīja pilsētas sociālās apgādības komisija, kuras gala verdikts tika pasludināts domes sēdēs.

1929. gada decembra sēdē tiek ziņots, ka pilsētas budžetu apgrūtinā tas, ka jāizdod lielas summas to iedzīvotāju ārstēšanai, kuri ir smagi slimi vai slimo ar tuberkulozi un venēriskajām slimībām. Par 1929. gadu vēl ir nenomaksāti 3000 latu lieli rēķini pa trūcīgo iedzīvotāju ārstēšanu. Dome vienbalsīgi nolemj lūgt valdību, vismaz ar nākošo budžeta gadu, pārņemt tuberkulozes un venērisko slimību slimnieku ārstēšanu un valsts rēķina, jo pilsēta to nevar atļauties.²²⁹

Līdzīga situācija ir arī 1931. gada sākumā – domes sēdē pilsētas galva ziņo, ka jau gada pirmajā ceturksnī summas, kas tiek izsniegtas pilsoņu pabalstos un ārstēšanai jau pārsniedz budžetā pārsniegto normu – vidēji mēnesī tiek tērēts par 200 latiem vairāk nekā iecerēts. Domnieks Āriņš ierosina, ka vasaras mēnešos pabalstos varētu izmaksāt mazākas summas nekā gada aukstajā periodā, tomēr, domei balsojot, pie kopsaucēja šajā jautājumā nenonāk.²³⁰

²²⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 8. Krustpils, 06.03.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 44.lp.

²²⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 15.06.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 59.lp.

²²⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 60. Krustpils, 12.12.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 140.lp.

²³⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 22. Krustpils, 05.03.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 59.lp.

Ņemot vērā, ka Krustpilī nav ierīkota slimnīca, dome 1926. gada marta sēdē nolēmj izmaksāt gandrīz 550 latu lielu summu Jēkabpils slimnīcai, lai tā uzņemtos Krustpils pilsētas trūcīgo iedzīvotāju ārstēšanu, ja tie saslimuši ar tīfu.²³¹

1922. gada 3. oktobra domes sēdē apspriež Iekšlietu Ministrijas rakstu Nr. 208965 kurā noteikts, ka bērnu ēdināšanas punktā dienā jāēdina ap 100 bērnu. Tiek nolemts, ka pilsētas pašvaldība var uzturēt bērnu ēdināšanas punktu tikai tādā gadījumā, ja pilsētas pašvaldībai tiek piešķirti līdzekļi, lai būtu iespējams ēdināt 250 bērnus. Tā kā pilsētā ir diez gan liels skaits bērnu no trūcīgām ģimenēm, pašvaldība nevar no visiem trūcīgajiem bērniem atdalīt noteiktu skaitu, ko ēdināt, jo tas varētu palielināt iedzīvotāju šķelšanos. Tāpat domnieki izsakās skarbi, ka, labāk būtu ēdināšanas punktu slēgt, nekā izdalīt konkrētu skaitu no trūcīgajiem, ko ēdināt.²³² 1922. gada 25. oktobrī domes sēdē tiek turpinātas sarunas bērnu ēdināšanas organizēšanu pilsētā. Dome nonāk pie slēdziena, ka nolemts bērnu ēdināšanas organizēšanu atcelt un no tās uz laiku atteikties, jo iztrūkstošo summu pilsētas pašvaldība nespēj segt, jo tai šādas naudas nav.²³³ Tomēr apstiprinātajā 1923. gada pilsētas budžetā redzams, ka izdevumi bērnu ēdināšanas punktam tiek atvēlēti, kopā dome vienojusies trūcīgo bērnu ēdināšanai atvēlēt 11.376 rubļus no pilsētas ienākumiem.²³⁴

Tāpat šajā sēdē, pēc domnieka Ozoliņa priekšlikuma, tiek pārrunāts Valsts pamatskolas padomes lēmums, kas pieņemts 1922. gada 23. oktobrī, izsniegt Valsts pamatskolas padomei 3000 rubļu lielu summu, lai būtu iespējams skolas trūcīgajiem skolēniem iegādāties mācību līdzekļus.²³⁵ Lēmumi par iespēju nodrošināt mācību līdzekļus trūcīgajiem pilsētas bērniem, kas mācās kādā no pilsētas skolām, tiek pieņemti visā pētāmajā periodā. Šādā veidā tiek nodrošināts, ka izglītību var iegūt pilnīgi visi pilsētā dzīvojošie bērni.

Domājot par Krustpils pamatskolas trūcīgajiem skolēniem, 1926. gada novembrī skolas padome vērsusies domē pēc 500 latu liela pabalsta, lai būtu iespējams skolā ēdināt bērnus. Tā

²³¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 36. Krustpils, 04.03.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 21.lp.

²³² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 03.10.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 76.lp.

²³³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 48. Krustpils, 25.10.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 80.lp.

²³⁴ Krustpils pilsētas budžets 1923. gadam. Krustpils, 05.02.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 323. (Budžets par 1922., 1923. gadu), 35.lp.

²³⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 48. Krustpils, 25.10.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 80.lp.

kā lūgumu domnieki uzskata par pamatotu, tiek nolemts griezties pie Izglītības ministrijas ar lūgumu šo summu piešķirt no valsts līdzekļiem.²³⁶

1923. gada sākumā dome nolemj izsniegt kurināmā pabalstus karā cietušajiem, karā iesaukto ģimenēm un kara invalīdiem, kuriem nav pietiekami daudz līdzekļu. Šim iedzīvotāju grupām pabalstam jāpiesakās pie pilsētas valdes un sociālās apgādības komisija izlems, vai pieteikušies iedzīvotāji ir tiesīgi saņemt pabalstu vai nē.²³⁷ Vēlāk saņemtajā Darba ministrijas paziņojumā Nr. 20830, 1922. gada beigās Krustpils pilsētā ir 14 apgādājamas trūcīgo karavīru ģimenes, kopā 59 cilvēki. Tomēr Darba ministrija pārskatījusi sarakstus un piefiksējusi, ka tajos atrodamas pietiekami turīgas ģimenes, kuras nekautrējas saņemt no valsts pabalstus. Pēc sarakstā esošo iedzīvotāju pārskatīšanas un pārbaudīšanas, pabalsti piemērojami tikai 12 personām, 47 tiek izstrīpotas, kas ir ļoti liels skaits. Brīvmaize vai bezmaksas milti tiek piešķirti, piemēram, kareivja Roberta Bērziņa mātei Edei, kurai iepriekš pilsēta apmaksājusi arī ar veselības aprūpi saistītos maksājumus. Darba ministrijas Pensiju un sociālās apgādības nodaļa neprecīzo sarakstu izveidē tieši nevaino pilsētas domniekus, tomēr norāda, ka turpmāk iedzīvotāji, kas piesakās valsts pabalstiem, ir kārtīgi jāpārbauda, lai turpmāk nerastos šādas situācijas.²³⁸

1923. gada maijā domes sēdē ar paziņojumu par trakumsērgas apkarošanu pilsētā tiek uzklauts policijas priekšnieks, tomēr dome nolemj pagaidām nekādas darbības vai apkarošanas kampaņas neuzsākt, šāds lēmums netiek paskaidrots.²³⁹

1923. gada 11. oktobrī domes sēdē domnieki tiek iepazīstināti ar policijas priekšnieka rakstu par prostitūciju Krustpilī un vienbalsīgi tiek nolemts, ka prostitūcija pilsētā ir jāaizliedz, un policijai zināmās prostitūtas no pilsētas ir jāizraida. Šim lēmumam iebilst domnieks Mihalovskis, pamatojoties ar to, ka visās pilsētās ir atļauts nodarboties ar prostitūciju, jo, pretējā gadījumā, tas norisinās slepeni.²⁴⁰

²³⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 48. Krustpils, 06.11.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 115.lp.

²³⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 3. Krustpils, 25.01.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 26.lp.

²³⁸ Darba ministrijas paziņojums Krustpils pilsētas valdei. Rīga, 05.02.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 30.lp.

²³⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 17. Krustpils, 05.05.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 96.lp.

²⁴⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 30. Krustpils, 11.10.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 224.lp.

1924. gada jūlija domes ārkārtas sēdē sociālās apgādības komisijas priekšsēdētājs Salmiņš domniekiem ziņo, ka budžetā atvēlētā summa sociālajai apgādībai un palīdzībai pilsētas iedzīvotājiem ir krietni maza un nepietiekoša, līdz ar to dome vienbalsīgi nolemj šo situāciju vērst par labu budžeta komisijai un atrast papildus līdzekļus iedzīvotāju sociālajai apgādībai.²⁴¹

1924. gada septembra domes sēdē pirmo reizi parādās pilnīgs pilsētas nespējnieku saraksts, kas sadalīts divās grupās. Pirmajā grupā iedalīti 34 iedzīvotāji, piemēram, Juris Zeltiņš, Grigorijs Sipko un Sora Buna Permast, bet otrajā – 24 iedzīvotāji, piemēram, Dāvids Morein, Anna Lapiņš un Jānis Kirkenbahs, kopā pilsētā apzināti 58 nespējnieki. Tiek noteikts, ka I grupas nespējniekiem tiks piešķirts 5 latu pabalsts mēnesī, bet II grupas – 3 latu pabalsts mēnesī, tomēr netiek paskaidrots, pēc kādiem principiem iedzīvotāji sadalīti grupās.²⁴²

Pēc Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta lūguma tiek nodotas ziņas par to, ka pilsētā nav ierīkota ne nespējnieku, ne bērnu patversme, bet visiem pilsētas uzskaitē esošajiem trūcīgajiem iedzīvotājiem tiek izmaksāti pabalsti.²⁴³ Tikai 1933. gada vasarā uzsāktas sarunas ar Valsts zemes fondu par zemesgabala piešķiršanu nespējnieku nama izveidei. Tā kā šis process krietni ieildzis, apstiprinājums lēmumam tiek saņemts 1934. gada martā, kad domes sēdē ziņo, ka pilsētai piešķirts zemesgabals 234F, bet lai to pilnīgi nodotu pilsētas rīcībā, ir nepieciešams pilsētas domes lēmums. Dome lēmumu atbalsta un balsojot nolemj lūgt pilsētas valdi nokārtot visas nepieciešamās saistības, lai saņemtu zemesgabalu savā pārvaldībā.²⁴⁴

Krustpilī tā arī nav izbūvēta bērnu patversme, tāpēc bērni no pilsētas uzņemti citu pilsētu patversmēs, bet pilsētai par bērnu uzturēšanu piesūfīti rēķini. Tā, piemēram, 1939. gada janvārī Sabiedriskās aizgādības departaments ziņo, ka Grīvas zīdaiņu namā uzņemts Edgars Matvejevs, kurš ir Krustpilī dzīvojošās Olgas Matvejevs ārlaulības bērns, tāpēc Krustpils pilsētas

²⁴¹ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 3. Krustpils, 24.07.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 171.lp.

²⁴² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 6. Krustpils, 04.09.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 201.-202.lp.

²⁴³ Krustpils pilsētas valdes ziņojums Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentam. Krustpils, 25.10.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 284.lp.

²⁴⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 48. Krustpils, 01.03.1934. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 99.lp.

pašvaldībai pienākas maksāt par bērnu. Valde šo ziņojumu pieņem zināšanai un nolemj veikt atmaksas kārtošana par uzturēšanās izmaksām.²⁴⁵

1928. gada decembrī pilsētas galva ziņo domei, ka dažas pilsētas dāmas nolēmušas vākt ziedojumus pilsētas trūcīgo bērnu un nespējnieku pabalstam, kā arī rīkot Ziemassvētku eglīti. Viņas lūgušas arī pilsētas pašvaldības palīdzību un atbalstīt viņu centienu, tāpēc dome nolemj izsniegt 100 latu pabalstu šī pasākuma veidošanai.²⁴⁶ Arī 1934. gadā paredzēta Ziemassvētku eglīte trūcīgajiem pilsētas bērniem, bet to rīko Sarkanā Krusta vietējā nodaļa. Lai atbalstītu šo pasākumu, pilsētas valde nolemj Sarkanā Krusta Krustpils nodaļai atvēlēt 30 latu pabalstu.²⁴⁷

1929. gada februārī domes sēdē apmeklēja Sarkanā Krusta veselības punkta ārsts Rozentāls, kurš prezentēja ideju, ka pilsētā būtu nepieciešams atvērt šādu veselības punktu ar noteikumu, ka pilsēta dod telpas un sedz apkures un apgaismošanas rēķinus. Dome atklāti balso un vienbalsīgi piekrīt Sarkanā Krusta veselības punkta atvēršanai un nosacījumiem.²⁴⁸

1933. gada augusta sēdē vietējās Sarkanā Krusta nodaļas pārstāvis Rudovskis ziņo, ka māju, kurā līdz šim atradies Sarkanā Krusta veselības punkts, īpašnieki vēlas pārdot, un Latvijas Sarkanais Krusts ir ar mieru to pirkt, ja pilsēta piedalītos ar finansiālu palīdzību, apmaksājot vismaz 1/3 no summas. Pēc pārrunām šajā jautājumā, pilsētas dome ir gatava iesaistīties ēkas pirkšanas darījumā, jo veselības punkts ir jāsauglabā.²⁴⁹

1939. gada janvāra sēdē pilsētas valde nolemj pārdalīt sabiedriski apgādājamo personu sarakstu pēc pabalstu summām, kādas tām tiek piešķirtas, kopumā izveidojot četras grupas – I grupai ziemas periodā izmaksāt pabalstu 2.25 lati nedēļā, bet vasaras periodā (maijs-oktobris) 1.75 lati nedēļā produktu iegādei un pēc ieskatiem katru mēnesi izmaksāt 3 latu pabalstu citām nepieciešamajām vajadzībām; II grupai ziemas periodā izmaksāt 1.75 nedēļā un vasaras periodā 1.25 nedēļā produktu iegādei un katru mēnesi izmaksāt 3 latu lielu pabalstu citām vajadzībām; III grupai visu cauru gadu izmaksāt 1 latu nedēļā produktu iegādei un katru mēnesi izmaksāt 2

²⁴⁵ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 3. Krustpils, 24.01.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 9. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1939.g.), 22.lp.

²⁴⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 34. Krustpils, 06.12.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 86.lp.

²⁴⁷ Krustpils pilsētas valdes sēdes protokols Nr. 34. Krustpils, 11.12.1934. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 153.lp.

²⁴⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 37. Krustpils, 04.02.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 94.lp.

²⁴⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 40. Krustpils, 03.08.1933. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 42.lp.

latu lielu pabalstu citām vajadzībām; IV grupā iedalītie katru mēnesi saņemt noteiktu pabalsta summu, ko piešķirusi pilsētas valde. Katram pabalsta saņēmējam ir iespēja saņemt pārtikas un saimniecības produktus, piemēram, ziepes, speķi, kartupeļus u.c., pilsētas valdes norādītajos veikalos (veikali protokolā nav norādīti).²⁵⁰ 1939. gada marta sēdē tiek apspriesti tirgotāji, kas pieteikušies uz izsludināto produktu piegādi sabiedriski apgādājamajiem iedzīvotājiem – pieteikušies tirgotāji Pēteris Stūris un Kārlis Bērziņš, un valde nolemj abiem tirgotājiem uzņemties preču piegādāšanu.²⁵¹

1940. gada marta sēdē, ievērojot pilsētas sabiedriski apgādājamo iedzīvotāju trūcīgos apstākļus, tiek nolemj viņiem apmeklēt pilsētas pirti bez atsevišķas samaksas visas dienas mēnesī noteiktā laikā – no 13:00 līdz 16:00.²⁵²

Slimnīca.

Kā pilsētas, tā arī pagasta iedzīvotāju vajadzībām bija nepieciešama slimnīca vai līdzīga rakstura ārstniecības iestāde. 1919. gada 18. jūnija pagaidu valdes sēdes laikā tiek apspriesta Krustpils slimnīcas izveide un uzturēšana, tomēr pagaidu valdei nav nepieciešamo līdzekļu.²⁵³

1919. gada 21. jūnija pagaidu valdes sēdē tiek ziņots, ka pilsētā esošās ārstniecības iestādes darbinieki ir gatavi turpināt strādāt, algas vietā saņemot pārtiku, kas tiktu saņemti no komandanta. Līdz ar to pagaidu valde nolēma par pusi jūnija mēnesi izdot algas 100 rubļu apmērā feldšerim, aptiekas pārzinei un žēlsirdīgajai māsai, bet 75 rubļu apmērā pārējiem darbiniekiem. Ambulances pārzinis ārsts Kretzer esot atsacījies no savas algas daļas. Tā kā ir izdevies rast kompromisu, lai ambulance darbotos, tiek nolemts paziņot komendantam par likvidācijas atlikšanu.²⁵⁴

²⁵⁰ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 1. Krustpils, 05.01.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 9. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1939.g.), 1.lp.

²⁵¹ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 7. Krustpils, 27.03.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 9. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1939.g.), 100.lp.

²⁵² Krustpils pilsētas valdes sēdes protokols Nr. 2. Krustpils, 06.03.1940. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 34. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokolu grāmata 1939.-1940.g.), 35.lp.

²⁵³ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols Nr. 2. 18.06.1919. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 19.lp.

²⁵⁴ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols Nr. 3. Krustpils, 21.06.1919. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 20.lp.

1919. gada 9. jūlija pagaidu valdes sēdē tiek ziņots, ka pilsētas brīvprātīgie uzsāk dāvanu vākšanu ambulances vajadzībām, iniciatīvas autore ir ārsta Kretzer kundze. Ievāktā naudas summa tiktu izlietota ambulances vajadzībām.²⁵⁵

1919. gada 27. septembra pagaidu valdes sēdē tiek nolemts no pagaidu valdes puses ievēlēt locekļi P. Freibergu kā pārstāvi ambulances komisijā, ko veido ārsts Kretzer.²⁵⁶

1919. gada 8. oktobra pagaidu valdes sēdes laikā tiek apspriestas ambulances lietas – pārbaudot dienas grāmatu ar pacientiem, kas ārstējas, tiek secināts, ka lielākā daļa slimnieku nemaz nav Krustpils miesta iedzīvotāji, bet gan caurbraucēji. Tāpat secināts, ka miesta iedzīvotāji ir pārāk mazturīgi dotajā brīdī, lai varētu piedalīties ar finansējumu slimnīcas uzturēšanas darbos. Tāpat tiek lemts par pacientu Čirevski, kurš esot paralizēts – tā kā minētais pacients nav Krustpils miesta iedzīvotājs un trūkst pierādījumu, kas pierādītu pretējo, nolemts Čirevski neuzturēt par miesta līdzekļiem, bet lūgt viņam pašam apmaksāt ārstēšanās dienas naudu un maksu par procedūrām, kas viņam tika veiktas.²⁵⁷

Neskatoties uz to, ka pilsētā slimnīca ir bijusi, 1924. gada 3. oktobra domes sēdē tiek ziņots, ka slimnīca pilsētā vairs nav atvērta.²⁵⁸ Ziņas par slimnīcas likvidāciju vai pāriešanu citā valdījumā domes sēdēs nav.

Tomēr svarīgi atzīmēt, ka 1924. gadā Jēkabpils pašvaldībai tika piešķirts Zemkopības ministrijas slimnīcas īpašums, līdz ar ko reģionā parādās jauna ārstniecības iestāde, kas spēj uzņemt daudz pacientus.²⁵⁹ Ņemot vērā to, ka slimnīca atradās tik tuvu pilsētai, domnieki, uzklusot trūcīgo iedzīvotāju lūgums tiem apmaksāt ārstēšanos slimnīcā, pēc iespējas tos sūtīja uz Jēkabpils slimnīcu, jo, piemēram, Rīgas slimnīcās ārstniecības izmaksas bijušas daudz lielākas.

1931. gada augusta sēdē domnieks Minskis izsaka priekšlikumu par slimnīcas ierīkošanu pilsētā. Kā iemesls šādam priekšlikumam tiek minēts tas, ka tādā veidā būtu iespējams ietaupīt pilsētas līdzekļus, jo trūcīgie iedzīvotāji nebūtu jāsūta uz ārstniecības

²⁵⁵ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols Nr. 4. Krustpils, 09.07.1919. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 20.lp.

²⁵⁶ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols. Krustpils, 27.09.1919. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 23.lp.

²⁵⁷ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols. Krustpils, 08.10.1919. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 25.lp.

²⁵⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 7. Krustpils, 03.10.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 249.lp.

²⁵⁹ Jēkabpils apriņķa slimnīcas 25 darba gadi. In: Jēkabpils Vēstnesis, 09.09.1937., 2.-3.lpp.

iestādēm, piemēram, Rīgā. Dome priekšlikumu atbalsta un nolemj lūgt pilsētas valdi noskaidrot, vai ir iespējams slimmīcu pilsētā ierīkot.²⁶⁰

Sanitārie apstākļi.

1919. gada 18. jūnija Krustpils miesta pagaidu valdes sēdē tiek pieaicināti nodokļu komisijas locekļi un veterinārārsts Kusiks. Komisijas locekļi prezentē plānu, kā tiks organizēta komisija saistībā ar augļu koku un dārzeņu un lopkautuves nodokļa iekasēšanu, pagaidu valdes priekšsēdētājs un valdes locekļi šo plānu pieņem darbam. Saistībā ar lēmumu par gaļas inspicēšanu lopkautuvē un pirms pārdošanas tirgū, veterinārārstam Kuzikam tiek uzdots veikt inspekcijas, bet, tā kā Kusiks tirgus dienās ir aizņemts ar darbiem Jēkabmiestā, tiek lūgts ārstu Kretzer kungu noteiktajās dienās aizvietot Kuziku tirgus kontroles dienās.²⁶¹ 1926. gada marta sēdē tiek nolemts pilsētas lopkautuves vajadzībām iegādāties tricinoskopu, ar kura palīdzību būtu iespējams veikt gaļas izmeklējumus.²⁶²

Līdz ar pilsētas lopkautuves atvēršanu, pagaidu valde uzsāk pie sanitāro apstākļu uzturēšanas tajā. 1919. gada 21. jūnija sēdē tiek nolemts, ka pagaidu valde uzņemsies maksāt visus izdevumus, kas celsies no lopkautuves atkritumu bedru tīrīšanas un tiek izlemts sagādāt vākus, ar ko bedres aplikt.²⁶³

1922. gada 4. marta sēdē tiek nolemts, ka, priekš pilsētas tīrīšanas, ir jāiegādājas asenizācijas muca un pajūgs, tā iegādes vajadzībām sanitārajai komisijai tiek asignēti 10.000 rubļi.²⁶⁴

1922. gada 15. maija sēdē lemj par sanitārā stāvokļa uzlabošanu pilsētā. Šajā sakarībā tiek izdots rīkojums visiem māju un gruntsgabalu īpašniekiem par saviem līdzekļiem ir gar ielām

²⁶⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 6. Krustpils, 06.08.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 86.lp.

²⁶¹ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols Nr. 2. 18.06.1919. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 19.lp.

²⁶² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 36. Krustpils, 04.03.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 21.lp.

²⁶³ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols Nr. 3. Krustpils, 21.06.1919. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 20.lp.

²⁶⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 04.03.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 14.lp.

jāizrok grāvji – 20 collas dziļi un 28 collas plati. Tāpat īpašniekiem ir jāparūpējas par grāvjiem pietuvināto trotuāru remontēšanu.²⁶⁵

1922. gada 12. jūlija domes sēdē tiek izrunāts pilsētas akas uzlabošanas jautājums, kura atrodas uz Pirts ielas. Tā kā aka atrodas uz ielas, par tās uzlabošanu jā rūpējas pilsētai un uzlabošanas darbi tiek nodoti Krustpils valdes pārziņā.²⁶⁶

1925. gada jūnija sēdē pilsētas valdei tiek uzdots saremontēt un savest lietojamā kārtībā pilsētas akas, kas atrodas pie ugunsdzēsēju depo, Rīgas un Zīlānu ielas stūrī un Zīlānu ielā pie Sifa gruntsgabala. Aku remontdarbiem nepieciešamā summa ņemama no ēku remontam paredzētajiem līdzekļiem.²⁶⁷

1923. gada 11. janvāra sēdē tirgus laukuma rentniekam Arsejam Latam tiek uzlikta prasība uzturēt tīrību tirgus laukumā, kā arī blakus esošajā atejas vietā, jo pēc tirgus laukuma apskates, tīrība neesot bijusi atbilstoša sanitārajiem standartiem.²⁶⁸

1923. gada sākumā domnieks Rasa izsaka priekšlikumu – namu īpašniekiem ir nepieciešams notīrīt saviem īpašumiem pieguļošos trotuārus no mēsliem, kā arī jāievieš kontrole, lai mēsli netiktu izlieti vai izmesti uz ielām. Šo kontroli būtu iespējams veikt, ja tiktu ierīkotas mēslu kastes. Tomēr dome nolemj šo priekšlikumu necaurskatīt un neapstiprināt.²⁶⁹

1923. gada maija beigās Iekšlietu ministrijas Veterinārā valde ir veikusi veterinārsanitāro iestāžu revīziju Krustpilī un savus novērojumus sūta Pašvaldību departamentam. Tiek secināts, ka ir novērotas antisanitāras nekārtības gaļas tirgotavās, desu darbnīcās un pilsētas lopkautuvē. Līdz ar to pašvaldību departamentam ir jāuzdod Krustpils pilsētai izstrādāt saistošos noteikumus par lopkautuves darbību un tirgošanos ar gaļu un gaļas produktiem, jo pilsēta tādus vēl nav izstrādājusi. Tāpat Krustpilij ir jāievieš kārtība lopkautuvē, jāgādā par tirgus laukuma tīrību, kā arī jānosaka konkrētas stundas, kad ir atļauts kaut lopus, jo uz doto brīdi to dara visu dienu, jāpārbauda gaļas tirgotavas un desu darbnīcas un atļaut darboties tikai tām iestādēm,

²⁶⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 15.05.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 50.lp.

²⁶⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 12.07.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 62.lp.

²⁶⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 19. Krustpils, 08.06.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 150.lp.

²⁶⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 1. Krustpils, 11.01.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 10.lp.

²⁶⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 3. Krustpils, 25.01.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 25.lp.

kurās ir apmierinoši sanitārie apstākļi.²⁷⁰ Oficiālā pārbaudes aktā tiek atzīmēti iestādījumi, kuros sanitārie apstākļi ir nepiemēroti un steidzīgi jāizlabo – Kārļa Zobena desu veikalā (Lielā iela 101), Rozes un Moreina gaļas tirgotavā (Lielā iela 38), Vivada Hirša gaļas tirgotavā (Lielā iela 35), Aizika Moreina gaļas tirgotavā (Lielā iela 33), Gordona Joreļa gaļas veikalā (Lielā iela 160), Nohuma un Leibas Koblencu gaļas tirgotavā (Lielā iela 169), Kuzeļa gaļas tirgotavā (Lielā iela, nav zināma precīza adrese), Pliseļa Fella gaļas tirgotavā (Lielā iela 95), Joffes Bera gaļas tirgotavā (Lielā iela 95), kā arī Krustpils pilsētas lopkautuvē, kuru pārvalda pilsētas valde.²⁷¹ Ņemot vērā Pašvaldību departamenta aizrādījumus un lūgumu, tiek lūgts pieaicināt veterinārārstu Pastalnieku, lai tas palīdz izstrādāt saistošos noteikumus par pilsētas lopkautuvi un gaļas tirgotavām.²⁷²

1923. gada 4. augusta domes sēdes laikā tiek apstiprināti saistošie noteikumi par pilsētas lopkautuves, gaļas un gaļas produktu tirdzniecības vietām un lopu kaušanas rīkošanu.²⁷³ Bet, lai lopkautuves pakalpojumi būtu pieejami visiem pilsētas iedzīvotājiem, Krustpils dome veica labojumus saistošajos noteikumos par lopu kaušanas laikiem – no 1926. gada jūnija bija iespējams lopus kaut arī svētdienās, lai būtu iespējams sagatavot liellopu gaļu pēc košera tradīcijām.²⁷⁴ Tomēr pret šādu darbību kategoriski iebilda Zemkopības ministrijas Veterinārā valde, viedoklis lasāms ziņojumā Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentam: “[..] Tāpat arī piezīme, kur paredzēts, ka atsevišķos gadījumos Krustpils pilsētas valdei ir tiesība atļaut lopu kaušanu svētdienās, ir pilnīgi strīpojama, jo mēs dzīvojam Latvijā, kur svētdienās tāds darbs kā lopu kaušana nav atļauts, bet ne žīdu valstī, kuri mūsu kristīgās svētdienas tiek zākātas”²⁷⁵.

²⁷⁰ Iekšlietu ministrijas Veterinārās valdes ziņojums Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentam. Rīga, 26.05.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 107.lp.

²⁷¹ Veterinārās komisijas akts. Krustpils, 08.05.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 108.lp.

²⁷² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 19. Krustpils, 29.05.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 112.lp.

²⁷³ Saistošie noteikumi par lopu kaušanu un tirgošanos ar gaļu un gaļas produktiem Krustpils pilsētā. Krustpils, 04.08.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 176.lp.

²⁷⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 39. Krustpils, 03.06.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 57.lp.

²⁷⁵ Veterinārās valdes ziņojums Pašvaldību departamentam. Rīga, 20.07.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 103.lp.

Rūpējoties par sanitārajiem apstākļiem pilsētā, ar 1925. gada 23. augusta pilsētas dienestā tiek pieņemts veterinārārsts Rapa, kuram mēneša alga tiek noteikta 60 lati.²⁷⁶ Rūpējoties gan par iedzīvotāju, gan mājdzīvnieku drošību un veselību, 1927. gada novembra sēdē tiek pārrunāts Iekšlietu ministrijas izdotie noteikumi par trakumsērgas apkarošanu, līdz ar ko visiem suņu īpašniekiem ir jāizgatavo un jāuzvelk savam sunim kakla siksnas ar numuru vai īpašnieka vārdu, lai nepieciešamības gadījumā varētu ar to sazināties. Ar numuru uz kakla siksnas domāts īpaši izdots reģistrācijas numurs, kuru izveidi un izsniegšanu vajadzētu uzņemt pašvaldībai, bet dzīvnieku īpašniekiem par numura saņemšanu būtu jāmaksā izgatavošanas maksa.²⁷⁷

1935. gada februārī valde diskutē par 1927. gada 16. jūnijā izdotajiem noteikumiem par ateju vietu un samazgu bedru ierīkošanu pilsētās. Tiek ziņots, ka lielākajā daļā Krustpils māju atejas vietas ir ierīkotas ārpus dzīvojamās mājas, bet noteikumos noteikts, ka tām jābūt iebūvētām dzīvojamās mājās un dzīvokļos, gaišā telpā un jābūt pieejamām no iekštelpām. Līdz ar ko šajās mājās nav iespējams atejas iebūvēt iekštelpās vai jāveic kapitālas pārbūves, bet vēl joprojām lielākā daļa pilsētas iedzīvotāju ir trūcīgi un nevar atļauties šādas izbūves. Tomēr valde nosaka, ka turpmāk visos jaunajos būvprojektos ir jāparedz noteikumu ievērošana un atejas ir jāierīko iekštelpās. Pēc diskusijas valde nolēmj lūgt Iekšlietu Ministriju mīkstināt noteikumus un lūgt pagarināt ateju pārbūves laiku, kā arī nesodīt veco māju namsaimniekus par laikus nenokārtotām pārbūvēm.²⁷⁸

Kopš 1936. gada Krustpilī tiek rīkota spodrības nedēļa, kuras laikā katram pilsonim jāsakāto un jāspodrina sava māja. Spodrības nedēļas laikā pilsētā uzstājās arī lektori, kuri iedzīvotājiem sniedza padomus par veļas mazgāšanu, kā bērnus pieradināt kopt savu ķermeni, kā no apģērba iztīrīt grūti tīrāmus traipus u.tml. tematiem. Krustpilī iedzīvotājiem bija iespēja skatīties īpašu filmu spodrības nedēļas tematikā un tika rīkots tīrības apkārtnes gājiens pa pilsētu, lai to uzkoptu.²⁷⁹ Vēl tika veikti īpaši uzkopšanas darbi, piemēram, 1937. gada spodrības nedēļas ietvaros pilsētas iedzīvotāji tika aicināti nodot dzelzi pārstrādāšanai Valsts aizsardzības fondam.²⁸⁰

²⁷⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 24. Krustpils, 07.09.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 205.lp.

²⁷⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 12. Krustpils, 10.11.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 29.lp.

²⁷⁸ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 4. Krustpils, 06.02.1935. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 165.lp.

²⁷⁹ Instrukcija spodrības nedēļas sarīkošanai. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 177. (Krustpils spodrības nedēļa), 1.lp.

²⁸⁰ Krustpils pilsētas spodrības nedēļas komitejas sēde. Krustpils, 05.05.1937. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 177. (Krustpils spodrības nedēļa), 15.lp.

1939. gada maija sēdē valde iepazīstas ar Veselības vecināšanas biedrības valdes rakstu, kurā aicina pilsētu valdes izvietot pilsētā plakātus, kas iesūtīti kopā ar rakstu, par nelatviskās paražas – rokas skūpstīšanu dāmām – izsaukšanu. Pilsētas valde vienojas, ka ierosinājums jāatbalsta un plakāti tiks izvietoti pilsētas valdes telpās tā, lai tie redzami.²⁸¹

Cīņa pret bezdarbu pilsētā.

Laikrakstā “Jēkabpils Vēstnesis” 1927. gada decembrī parādās raksts par bezdarbu Krustpilī. Raksta autors sūdzas, ka situācija pilsētā ir ļoti bēdīga: “[..] Ziemu te nav gandrīz nekāda darba un strādnieki dzīvo neapskaužamos apstākļos. Bet tagad, kad sakarā ar dzelzceļa ēku nojaukšanu Zīlānos rodas darbs, ievēd svešus bezdarbniekus, jo Krustpilī vēl līdz šim bezdarbnieki nebija reģistrējušies”.²⁸² Ņemot vērā pilsētas domes neieinteresētību atrisināt šo situāciju, Krustpils un Zīlānu bezdarbnieki uzrakstījuši lūgumu, ar kuru nolēmuši griezties Tautas Labklājības ministrijā.²⁸³

Pirmo reizi Krustpils domes sēdē par bezdarbu un bezdarbniekiem tiek runāts 1928. gada novembra sēdē. Šajā sēdē tiek lemts, ka dažus no pilsētas bezdarbniekiem, kas ir 30 iedzīvotāji, tiks nodarbināti dzelzceļa darbos. Tāpat tiek nolemts lūgt Tautas labklājības ministrijas atvēlēt līdzekļus, lai varētu nodarbināt pārējos pilsētas bezdarbniekus, kopā apmēram 200 personas. Darbi, kurus būtu nepieciešams veikt, būtu pie ielu labošanas un Daugavas krasta nostiprināšanas. Sociāldemokrātiskā strādnieku partija izsaka lūgumu, ka būt labi pilsētā nodibināt darba biržu, kas apkalpotu gan pilsētas, gan apkārtnes iedzīvotājus.²⁸⁴ Tomēr 1929. gada februārī domes sēdē tiek nolasīts Tautas labklājības ministrijas raksts par to, ka bezdarbnieku nodarbināšanai atvēlētie līdzekļi ir izlietoti un darba biržu nav iespējams atvērt līdzekļu trūkuma dēļ.²⁸⁵

Jau 1929. gada janvārī ziņo, ka pilsētas valdē pieteikušies jau ap 300 bezdarbniekiem, bet pilsēta nevar nodrošināt tos ar darbu, tāpēc tiks lūgts Valdībai piešķirt kredītu bezdarbnieku nodarbināšanai 40.000 latu apmērā.²⁸⁶

²⁸¹ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 10. Krustpils, 04.05.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 9. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1939.g.), 136.lp.

²⁸² ARDS. Strādnieku stāvoklis Krustpilī. In: Jēkabpils Vēstnesis, 16.12.1927., 3.lpp.

²⁸³ ARDS. Strādnieku stāvoklis Krustpilī. In: Jēkabpils Vēstnesis, 16.12.1927., 3.lpp.

²⁸⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 32. Krustpils, 01.11.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 79.-80.lp.

²⁸⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 37. Krustpils, 04.02.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 96.lp.

²⁸⁶ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 36. Krustpils, 12.01.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 90.lp.

1932. gada janvārī un februārī sēdēs tiek spriests par bezdarbnieku nodarbināšanu pilsētā. Daļa bezdarbnieku iesnieguši sūdzību, ka sen jau reģistrējušies, bet tā arī nekad nav nodarbināti, bet citi, kas tikko reģistrēti, jau nostrādājuši vairākas maiņas. Pilsētas galva ziņo, ka tika lūgts pabalsts 2500 latu apmērā bezdarbnieku nodarbināšanai, bet saņemti tikai 1250 lati jeb puse no prasītās summas kā aizdevums uz 10 gadiem ar 1% atmaksu gadā.²⁸⁷ Marta sēdē tiek ziņots, ka gandrīz viss saņemtais pabalsts jau iztērēts, bezdarbnieki tikuši norīkoti darbos tirgus laukuma labošanai un Rīgas ielas 144 izbūves darbos. Dome nolemj lūgt vēl vienu aizdevumu par tādu pašu summu kā iepriekš.²⁸⁸

1932. gada jūnijā no pilsētas strādniekiem, kuri meklē darbu, ienākusi sūdzība, ka vietējie strādnieki netiek nodarbināti cukurfabrikas darbos un dzelzceļā. Sūdzībā tiek skaidrots, ka cukurfabrikas darbus vadot vecticībnieks krievs, kurš darbā pieņemot tikai krievus ar bārdām. Ņemot vērā to, ka pilsētā daudz bezdarbnieku, kuri vēlas strādāt un aktīvi meklē darbu, pilsētas dome nolemj griezties attiecīgajās iestādēs ar lūgumu, lai vietējie strādnieki tiktu pieņemti primāri pie cukurfabrikas darbiem.²⁸⁹

1932. gada septembra sēdē pilsētas galva ziņo, ka rudenī un ziemā pilsētā sagaidāms bezdarba pieaugums. Tā kā pilsētai nav pietiekami līdzekļi, dome nolemj Valdībai lūgt pabalstu bezdarbnieku nodarbināšanai 10.000 latu apmērā. Tie ziņots, ka strādniekus varētu nodarbināt pie pilsētas valdes nama otrā strāva izbūves, tirgus laukuma atlikušajiem darbiem, materiālu piegādāšanas ielu labošanai u.c.²⁹⁰

1934. gada novembra valdes sēdē tiek nolemts turpmāk pilsētas bezdarbniekus reģistrēt sestdienās, kā arī sestdienās ar tiem kārtot tekošās darīšanas.²⁹¹ Tālākajā pilsētas valdes darbībā vairs netiek risināti bezdarba jautājumi.

²⁸⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 19. Krustpils, 04.02.1932. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 148.lp.

²⁸⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 20. Krustpils, 03.03.1932. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 151.lp.

²⁸⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 25. Krustpils, 02.06.1932. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 186.lp.

²⁹⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 28. Krustpils, 01.09.1932. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 204.lp.

²⁹¹ Krustpils pilsētas valdes sēdes protokols Nr. 29. Krustpils, 16.11.1934. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 148.lp.

Personas un sabiedrības drošība.

1922. gada 28. janvāra Krustpils pilsētas domes sēdē tiek apspriests jautājums par Daugavpils apriņķa II policijas iecirkņa uzturēšanu un rajona priekšnieka, krimināluzrauga un ziņneša dzīvokļu īri, apkuri un apgaismošanu. Pilsētas galva ziņo sēdes dalībniekiem, ka izdevumus par 1921. gadu Daugavpils apriņķa valde ir gatava atmaksāt daļēji – 11.200 rubļu apmērā. Bet par tekošo gadu valde ir ar mieru segt pusi no visiem izdevumiem, kas varētu sastādīt apmēram 33.162 rubļus. Pēc garām debatēm starp visiem klātesošajiem, pilsētas dome nolēma pieņemt Daugavpils apriņķa valdes piedāvāto izmaksu atmaksu par 1921. gadu, tomēr domnieki lemj, ka pilsētai par 1922. gadu būtu jāsedz vien 1/5 daļa no visiem izdevumiem, jo pilsētas policijas iecirknis apriņķim ienes divreiz vairāk ienākumus nekā citas pašvaldības vienības, kas vēl ietilpst II iecirknī.²⁹²

1922. gada 15. maija sēdē dome ziņo, ka Krustpilī esot ieklīdusi kāda vājprātīga persona, kuras identitāti nav iespējams noskaidrot. Dome lemj, ka šī persona ir jānogādā Rīgas vājprātīgo namā ar policijas priekšnieka palīdzību, par šīs personas nogādāšanu Rīgā policijas priekšniekam no pašvaldības līdzekļiem izmaksājami 500 rubļi.²⁹³

1922. gada 19. oktobra sēdē tiek nolemts pieņemt divus nakts sargus, algu izmaksāt 1500 rubļus mēnesī katram sargam. Darba pienākumos paredzēts sargiem atrasties uz ielām no 22:00-5:00 rītā, sargi pieņemami tikai ar policijas priekšnieka piekrišanu. Tāpat tiek nolemts lūdz finansiālu palīdzību Daugavpils apriņķa valdei 10.000 rubļu apmērā, lai būtu iespējams veikt remontu aresta telpās un ievietot tajās jaunas dzelzs restes.²⁹⁴

1922. gada beigās un 1923. gada sākumā norisinās intensīva sarakste starp Daugavpils apriņķa valdi, Krustpils pilsētas valdi un Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentu par Daugavpils policijas II iecirkņa uzturēšanas finansējumu. Krustpils pilsētas valde izteikusi neapmierinātību, ka iecirkņa uzturēšanas summas no Daugavpils apriņķa valdes ir nepietiekamas un pilsētas valdei jātērē lieli līdzekļi no pilsētas budžeta, lai iecirknis tiktu uzturēts, tajā skaitā par aresta telpu remontu, apgaismošanu, apkurināšanu, kā arī dzīvokļu uzturēšanu. Krustpils pilsētas valde oponentē Daugavpilij ar faktu, ka šis iecirknis apkalpo ne tikai pašu Krustpili, bet arī Krustpils, Ungurmuižas, Aiviekstes, Mežmuižas un Līvānu pagastus,

²⁹² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 28.01.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 4.lp.

²⁹³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 15.05.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 50.lp.

²⁹⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 47. Krustpils, 19.10.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 78.lp.

Gostiņu un Līvānu miestu. Tā kā iecirknis tiek dalīts starp septiņām administratīvajām vienībām, neskaitot Krustpils pilsētu, pilsētas valde uzsver, ka maksājumi par iecirkņa uzturēšanu būtu jādala starp visiem pagastiem un pilsētām, līdz ar to Krustpils finansēs tikai 1/7 daļu no visiem izdevumiem.²⁹⁵ Tomēr Daugavpils apriņķa valde skaidro, ka iecirkņa uzturēšanai nepieciešamie līdzekļi esot vislielākie starp visiem Daugavpils apriņķiem un uzturēšanas summas tikušas apspriestas un iekļautas apriņķa budžetā. Daugavpils apriņķa valde min sekojošās summas – iecirkņa uzturēšanai, kancelejas un dzīvokļu uzturēšanai paredzēti 11.800 rubļi, apkurināšanai paredzēti 17.500 rubļi un apgaismošanai – 6552 rubļi. Tā kā visas paredzētās summas iemaksātas laicīgi, apriņķa valde uzskata, ka pilsētai būtu jāsedz summa par aresta telpu uzturēšanu, bet, ja pilsēta to nevēlas vai neatzīst par vajadzīgu, tad apriņķa valde būs spiesta II policijas iecirkni pārcelt ārpus pilsētas.²⁹⁶ Galīgo vārdu šajā strīdīgajā situācija saka Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departaments – policijas iecirkņa uzturētāji primāri ir Daugavpils apriņķa valde, bet daļa no izdevumiem ir jāsedz arī Krustpilij. Tāpat Krustpils pilsētas valdei un Daugavpils apriņķa valdei jāuzsāk sarunas par iecirkņa uzturēšanas finansiālo aspektu un Krustpilij ir jāpieāvā piemērotas telpas iecirkņa vajadzībām, vai nu jau remontētas vai tādas, kurās jāveic remonts.²⁹⁷

Saistībā ar nespēju vienoties par policijas iecirkņa telpām Krustpils pilsētā, Daugavpils apriņķa valde iesūta sūdzību Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentam. Kā iemesls par nespēju vienoties tiek minēts fakts, ka Krustpils domē lielākā daļa domnieku ir ebreji, kuri nevēlas iziet uz kompromisu un meklē variantus sev par labu, nevis lēmumu pieņemšanā domā par pilsētas iedzīvotāju interesēm. Līdz ar to Daugavpils apriņķa valde vēlas policijas iecirkni veidot Asotes muižā, kas atrodas ārpus pilsētas robežām un līdz Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentu apstiprinājumu un atbalstu.²⁹⁸ Pašvaldību departaments šo ieceri atbalsta.²⁹⁹ Tomēr Administratīvais departaments nepiekrīt telpu maiņai, līdz ar to Daugavpils II policijas iecirknim ir jāmeklē telpas Krustpils pilsētā. Tāpat Administratīvais departaments norāda par

²⁹⁵ Vēstule Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentam. Krustpils, 09.10.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 15.lp.

²⁹⁶ Paziņojums Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentam. Daugavpils, 17.01.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 13.lp.

²⁹⁷ Rīkojums Krustpils pilsētas valdei. Rīga, 30.01.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 17.lp.

²⁹⁸ Daugavpils apriņķa valdes sūdzība Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentam. Daugavpils, 24.03.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 72.lp.

²⁹⁹ Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta paziņojums Administratīvajam departamentam. Rīga, 14.04.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 79.lp.

iecirkņa uzturēšanas izdevumiem – Krustpils pilsētai jāmaksā par iecirkņa uzturēšanu attiecīgu daļu no izdevumiem, kas aprēķināma no pilsētas un pārējo pagastu, kas ietilpst iecirkņa kompetencēs, iedzīvotāju skaita. Par 1923. gada izdevumiem pilnā apmērā norēķinās Daugavpils apriņķa valde un tie jāizmaksā Krustpils pilsētai.³⁰⁰

Ļoti amizanta situācija izveidojusies 1926. gada oktobrī – Krustpils iecirkņa policijas kārtībnieks vērsies domē ar lūgumu piešķirt finansējumu lietus mēteļu iegādei, bet šis lūgums tiek atlikts uz nākamo gadu, jo finanšu līdzekļi iegādei nav.³⁰¹

1928. gada novembra sēdē pirms dienas kārtības izskatīšanas tiek uzklauts Krustpils mirtiesneša lūgums par to, ka ir nepieciešams Krustpilī izveidot notāra kantori. Dome vienbalsīgi nolemj lūgt attiecīgajām iestādēm pārcelt notāru no Līvāniem un Krustpili, lai ierīkotu viņam pilsētā jaunu kantori.³⁰² 1929. gada oktobrī domes sēdē tiek nolasīts Tieslietu ministrijas ziņojums, ka nav iespējams pārcelt notariātu no Līvāniem uz Krustpili. Dome nolemj vēlreiz griezties Tieslietu ministrijā ar tādu pašu lūgumu, jo notāra kabinets pilsētā ļoti nepieciešams.³⁰³

Par noziegums pilsētā bieži minēts laikrakstā “Jēkabpils Vēstnesis”. Tā, piemēram, 1929. gadā ziņo, ka Dīķa ielā Cecīlijai Burkevič nozagti divi riteņi 20 latu vērtībā, kas atrasti viņas pašas mājā vai pie pārceltuves Leizeram Brahmanam nozagta paka ar rakstāmlietām 30 latu apmērā. Vēlāk paka atrasta pie Jāņa Berneta, kas paku esot labprātīgi atdevis.³⁰⁴

1934. gada februārī vietējais policijas priekšnieks vērsas pie domes ar lūgumu izsniegt līdzekļus viena kažoka un ziemas zābaku izsniegšanai kārtībniekam, kurš dežūrē naktīs. Šāds lūgums tiek izteikts, jo pēdējā laikā palielinājies zādzību skaits pilsētā un nepieciešams organizēt dežūras naktīs. Tāpat tiek izteikts priekšlikums par nakts apsardzes izveidošanu, kas

³⁰⁰ Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta paziņojums Daugavpils apriņķa valdei un Krustpils pilsētas valdei Nr. 106095. Rīga, 30.06.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 203.lp.

³⁰¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 47. Krustpils, 07.10.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 112.lp.

³⁰² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 32. Krustpils, 01.11.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 79.lp.

³⁰³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 55. Krustpils, 10.10.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 129.lp.

³⁰⁴ Zādzības. In: Jēkabpils Vēstnesis, 04.01.1929., 4.lpp.

palīdzētu policijas darbam. Pēc pārrunām un balsojuma dome atbalsta nakts apsardzes izveidi, un lūdz to noorganizēt pilsētas valdei.³⁰⁵

Aizsardzība pret ugunsgrēkiem un plūdiem.

1922. gada 30. marta domes sēdē dome vienbalsīgi nolemj, ka ir jāsalabo pilsētas valdes rīcībā esošā rokas ugunsdzēsēšanā mašīna, labošanas darbiem tiek atvēlēti 1000 rubļi, kā arī jāiegādājas šļūtene, kam tiek atvēlēti 1600 rubļi. Pēc labošanas darbu izvešanas, inventārs ir jānodod jaunorganizētajai pilsētas brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības organizācijas komitejai, kā arī pie ugunsdzēsēju komandas organizēšanas tiek piesaistīti domnieki Mihalovskis un Minskis.³⁰⁶

1922. gada 21. decembra sēdē daļa domnieku nāk ar priekšlikumu – tā kā daļa pilsētas tiks apgaismota un ugunsgrēku gadījumi varētu samazināties tieši apgaismojuma dēļ, no ugunsdzēsēju komandas uzturēšanas summas jānoņem daļa un tā jāatvēr elektriskā apgaismojuma ieviešanai pilsētas neapgaismotajās daļās. Notiek atklāts balsojums un priekšlikums tiek pieņemts.³⁰⁷

1923. gada beigās pie pilsētas domes griežas Krustpils pilsētas ugunsdzēsēju biedrība ar lūgumu biedrības izdevumu segšanai izmaksāt lielāku naudas summu. Ņemot vērā, ka domes sēdēs iepriekš ticis runāts par iespēju iegūt papildus līdzekļus, kurus nodot ugunsdzēsēju biedrībai, tiek nolemts tirgus neto ienākumus, kas tiks iekasēti no 1923. gada 1. decembra, nodot bankā priekš ugunsdzēsēju biedrības vajadzībām.³⁰⁸

1924. gada 7. augustā tiek pieņemti saistošie noteikumi par skursteņu un dūmvadu tīrīšanu Krustpils pilsētā. Svarīgākais, kas jāmin, ir tas, ka pilsētas valde ieceļ vienu atbildīgo pilsētas skursteņslauķi, kura pienākums ir godprātīgi tīrīt visu namu skursteņus un dūmvadus un tīrīšana ir jāsedz katra nama iemītniekiem.³⁰⁹

³⁰⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 47. Krustpils, 01.02.1934. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 91.lp.

³⁰⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 30.03.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 16.lp.

³⁰⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 56. Krustpils, 21.12.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 3.lp.

³⁰⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 34. Krustpils, 13.11.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 238.lp.

³⁰⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 4. Krustpils, 07.08.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 182.-183.lp.

1924. gada 21. augustā tiek pieņemti saistošie noteikumi par iedzīvotāju darbību ugunsgrēku gadījumos Krustpils pilsētā. Svarīgākais, kas saistošajos noteikumos ir noteikts, ir tas, ka visiem pilsētas iedzīvotājiem ir pienākums sniegt savu palīdzību ugunsgrēka dzēšanā, kā arī interesanti ir tas, ka visiem zirgu īpašniekiem ir pienākums ar zirgu ieraksties ugunsgrēka vietā pēc pirmā trauksmes signāla, lai palīdzētu piegādāt ūdeni no visām iespējamām ūdens piegādes vietām.³¹⁰

1925. gada augusta sēdē tiek uzklauts lūgums no ugunsdzēsēju biedrības par visu ienākumu, kas tiek gūti no tirgus, nodošanu ugunsdzēsēju depo remontēšanai. Šāds lēmums tiek atbalstīts un tiek izveidota komisija, kuras sastāvā ievēlēti domnieki Minskis, Levinsons un Aldiņš, kas pārraudzīs līdzekļu izlietošanu. Tāpat dome nolēmj biedrības lietošanai nodot pilsētai piederošo ūdens pumpi.³¹¹

1929. gada maijā domnieks Minskis informē domi, ka ir nepieciešams remonts pilsētas brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības depo ēkā, bet pilsētai dotajā brīdī nav līdzekļu šī darba veikšanai. Tiek nolemts vērsties pie Hipotēku bankas par aizdevuma piešķiršanu remontdarbiem. Tāpat tiek ievēlēta komisija – Minskis, Ādamsons un Bērziņš -, kuri kārtos šo jautājumu.³¹²

1930. gada jūnijā pie domes vērsas Krustpils pilsētas brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība ar lūgumu no valdības lūgt pabalstu 5000 latu apmērā, lai būtu iespējams iegādāties automašīnu, lai būtu iespējams sniegt palīdzību tālākiem apgabaliem. Dome lemj lūgt pabalstu Valdībai.³¹³

1939. gada augusta sēdē valdes locekļi tiek iepazīstināti ar Daugavpils aprinča būvinspektora lūgumu, ka, saskaņā ar pasīvās gaisa aizsardzības pārvaldes norādījumu, Krustpilī ir nepieciešams ierīkot mākslīgos dīķus Zīlānu un Ezeru ielas rajonos. Valde nolēma, ka mākslīgos dīķus nav iespējams ierīkot, jo tādi darbi nav paredzēti pilsētas izbūves

³¹⁰ Saistošie noteikumi par ugunsgrēkiem Krustpils pilsētā. Krustpils, 21.08.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 198.lp.

³¹¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 22. Krustpils, 06.08.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 187.lp.

³¹² Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 45. Krustpils, 25.05.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 108.-109.lp.

³¹³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 11. Krustpils, 14.06.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 19.lp.

sešgadīgajā plānā. Pēc pilsētas valdes atzinuma, divi mākslīgie dīķi nav vajadzīgi, jo pilsēta atrodas pie dabīgās ūdenskrātuves – Daugavas.³¹⁴

Plūdi.

Ņemot vērā to, ka Krustpils atrodas Daugavas krastos, katru gadu bijušas teritorijas, kas applūdušas, bet tās pārsvarā bija privātās zemes tuvu upes krastiem. Dome, līdz ar ielu labošanu, mēģinājusi nostiprināt Daugavas krastus vismaz tik daudz, lai plūdu postījumi nākotnē būtu mazāka mēroga. Tomēr lielākie plūdi pilsētā bijuši 1931. gadā.

1931. gada maija domes sēdē tika apspriesti plūdu novērtēšanas komisijas nodarīto zaudējumu uzskaitē un secināts, ka pilsētas robežās zaudējumi mērāmi 19.302 latos. Šāda summa tiek apstiprināta un nosūtīta Latvijas pilsētu savienībai, kā arī dome nolemj lūgt Valdībai izsniegt pabalstu par plūdu nodarītajiem zaudējumiem.³¹⁵

1931. gada 16.-17. maijā plūdu novērtēšanas komisija kopā ar Daugavpils apriņķa policijas II iecirkņa priekšnieku apskatīja plūdus cietušās vietas un konstatēja zaudējumus. Vairākām mājām Krasta ielā, piemēram Jēkabam Brikmanim Krasta ielā 6 un Annai Romanovskis Krasta ielā 40, izskaloti pamati, sabojātas sētas un ūdens izskalojis augļu kokus. Tāpat ēkām izmirka skursteņi un krāsnis, sabojātas atejas vietas, sagāzti pagrabi un sabojātas grīdas. Lielākie zaudējumi novērtēti Ādamsonam, kura saimniecība atrodas uz Krustpils mazās saliņas – viņam tika izskalots zemeņu dārzs, izskaloti vairāk nekā 500 nesen stādītie koki un salauzts šķūnis. Plūdus cieta arī pilsētas pirts apakšējais stāvs, pasta – telegrāfa telpas pie Daugavas, lielākā daļa Krasta ielas izskalota, kā arī upes krasts izskalots 107 ašu garumā. Kopumā komisija visus zaudējumus novērtēja 19.302 latu apmērā.³¹⁶

1940. gada marta sēdē pilsētas padomnieks Ādamsons izceļ jautājumu par iespējamām plūdiem un kādā veidā pilsēta plāno novērtēt plūdu briesmas, ja tāda situācija atgadītos. Pilsētas vecākais Salmiņš norāda, ka par šo jautājumu atbildīga ir pilsētas policija, kā arī norāda, ka šajā

³¹⁴ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 20. Krustpils, 17.08.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 9. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1939.g.), 242.lp.

³¹⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 2. Krustpils, 20.05.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 70.lp.

³¹⁶ Plūdus nodarīto zaudējumu novērtēšanas akts. Krustpils, 17.05.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 252. (Plūdus nodarīto zaudējumu novērtēšana, 1931. gads), 1.-3.lp.

gadā pilsētu plūdi neapdraud, bet, ja šāda situācija gadītos, tad dotajā brīdī Daugavas krasti pilsētas robežās ir pietiekami stipri un stāvi.³¹⁷

Izglītības un izglītības iestāžu attīstīšana.

1919. gada 27. septembra pagaidu valdes sēdē priekšsēdētājs Helmsings ziņo par skolas ēkas remontdarbiem (Krustpils 6 klašu pamatskola) – remontdarbu uzsākšanai bija izsludināta vairāksolīšana, uz kuru ieradies tikai viens uzņēmējs, meistars M. Putniņš no Jēkabmiesta, kurš sastādījis remonta tāmī ar iespējamām izmaksām 10913 rubļu apmērā. Turpmākā remonta darbība sēdes laikā netiek apspriesta, bet paziņojums tiek ņemts vērā turpmākai izskatīšanai.³¹⁸

1919. gada 8. oktobra pagaidu valdes sēdē pamatīgi izskata skolas ēkas remontdarbu iespējas – pagaidu valde nolemj atsacīties no valsts subsidēta aizņēmuma gandrīz 6100 rubļu apmērā tādēļ, ka valdei šādu parādu būtu ļoti grūti atmaksāt. Līdz ar to, lai iegūtu līdzekļus skolas remontam, tiek izlemts ievākt mācību maksu no skolēnu vecākiem, lai palēnām segtu remonta maksājumus. Tāpat tiek noslēgta mutiska vienošanās, kas ierakstīta sēdes protokolā, starp pagaidu valdi no vienas puses un Halsmanu kā skolas ēkas īpašnieku no otras puses par iespējamām pārpratumiem, lai nodrošinātos pret iebildumiem no īpašnieka puses, ka skolas ēka tiek remontēta un aizņemta bez īpašnieka atļaujas.³¹⁹

Tās pašas sēdes laikā tiek uzklausīts pagaidu valdes locekļa Lipmaņa priekšlikums – viņš piedāvā atdot savu māju skolas vajadzībām uz pieciem gadiem bez rentes, bet ar nolīgumu veikt remontu. Tomēr pagaidu valdes locekļi nolemj, ka Halsmana ēka skolas vajadzībām ir vairāk piemērota nekā Lipmaņa, turklāt Lipmaņa ēkas remontam būt jāiztērē vairāk līdzekļu, kuru valdei jau tā ir ļoti maz.³²⁰

1920. gada 16. septembrī tiek sasaukta Krustpils pilsētas domes sēde, kurā galvenie jautājumi veltīti izglītībai – skolotāju pieņemšanas jautājums, skolas ēkas apakšstāva remontdarbi un klašu skaita noteikšana. Pie skolotāju pieņemšanas tiek lemts, ka par pilsētas pamatskolas pārzini iecels Pēteri Actiņu, par skolotājiem – Nadeždu Vicner, Annu Levan, bet,

³¹⁷ Krustpils pilsētas padomes sēdes protokols Nr. 1. Krustpils, 27.03.1940. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 34. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokolu grāmata 1939.-1940.g.), 30.lp.

³¹⁸ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols. Krustpils, 27.09.1919. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 23.lp.

³¹⁹ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols. Krustpils, 08.10.1919. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 25.lp.

³²⁰ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols. Krustpils, 08.10.1919. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 25.lp.

ja iepriekšējā atteiksies, tad Mariju Zarkevič, Hani Mozus un Švein, Godi Balson, Abramam Gamsi un par vecāko praktiķi-pedagogu uzaicināt Jēkabmiesta grāmatvedi Zālīti.³²¹

1922. gada 28. janvāra sēdes laikā pilsētas galvam Širkenheferam un domniekam Rusonam tiek uzdots iegādāties četras kubikasis malkas Krustpils pamatskolas telpu apkurināšanas vajadzībām. Noteikts, ka malka jāiegādājas no Jēkabpils tuvuma.³²²

Šīs sēdes laikā tiek apspriests arī Krustpils 6 klašu un Žīdu pamatskolas inventārs – tā kā pirmā pilsētā atvērās un sāka darboties latviešu skola, viss savāktais inventārs tika nodots šīs skolas lietošanai, bet, tā kā ir atvērta arī ebreju skola, ir sācijas inventāra trūkums un pilsētai nav lieku līdzekļu, par kuriem trūkstošās lietas iegādāties. Tā kā abu skolu inventārs ir pilsētas īpašums, nolemts izveidot komisiju ar četriem locekļiem, kas izvērtēs inventāra sadalīšanu starp latviešu un ebreju pamatskolām. Komisijā tiek ievēlēti šādi domnieki – Kušlins, Ozoliņš, Rasa un Minskis.³²³

Sēdes beigās domnieks Kušlins prasa domei lūgumu – izmaksāt ebreju pamatskolas skolotājiem 20% no algas, lai tie varētu segt dzīvokļa un kurināmā izmaksas, tomēr dome šo lūgumu atraidīja.³²⁴

1922. gada 4. februāra sēdē ziņo, ka, lai veiktu remontu ebreju pamatskolā, pilsētas dome nolēmj griezties pie Izpostīto apgabalu kongresa ar lūgumu palīdzēt, jo Krustpils pirmā pasaules karā bijusi stipri cietusi, kā arī pilsēta nav saņēmusi nekādu pabalstu no Valdības vai Satversmes Sapulces, kuri bija atvēlējuši Latgales skolām 55 miljonus rubļu lielu pabalstu.³²⁵

1922. gada 3. maija sēdē pilsētas dome noklausījās Daugavpils apriņķa pamatskolu inspektora paziņojumu, ka Krustpils ebreju pamatskola nevar ilgāk aizņemt tās pašas telpas, kurā atrodas latviešu pamatskola. Šādu informāciju apstiprina arī latviešu pamatskola pārzinis. Līdz ar to dome lemj uz Rīgu, Izglītības ministriju deleģēt divus domniekus, lai tie lūgtu ebreju pamatskolai vēl vismaz gadu atrasties latviešu pamatskolas telpās, tā strādātu otrajā maiņā,

³²¹ Krustpils pilsētas valdes sēdes protokols. Krustpils, 16.09.1920. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 13.lp.

³²² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 28.01.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 4.lp.

³²³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 28.01.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 4.lp.

³²⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 28.01.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 6.lp.

³²⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 04.02.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 5.lp.

tāpat, skolēni nāktu uz skolu pēc pusdienām, jo pašvaldībai nav līdzekļu vēl vienas skolas uzturēšanai.³²⁶

1922. gada 12. jūnija sēdē tiek pārrunāts jautājums par ebreju pamatskolas telpām – tiek nolemts sasaukt sapulci 17. jūnijā 16:00, un līdz šai sapulcei Širkenheferam, Ozoliņam, Kušlinam un Rusonam, kopā ar skolas padomi, ir jāizstrādā projekts par skolas telpām.³²⁷

1922. gada 31. jūlija sēdē tiek turpinātas sarunas par ebreju pamatskolas telpām; skola uz doto brīdi atrodas latviešu pamatskolas telpās. Tiek nolemts noraidīt domnieka Ozoliņa piedāvājumu lūgt Izglītības Ministrijai pabalstu, lai varētu izīrēt telpas ebreju pamatskolai. Līdz ar to tiek nolemts, ka Izglītības Ministrijai tiks lūgts, lai ebreju pamatskola vēl tiktu atstāta latviešu pamatskolas telpās. Tāpat tiek izveidota komisija, kas izstrādās ebreju pamatskolas telpu iegūšanas projektu, komisijā ievēl domniekus Mihalovski un Kušlinu.³²⁸

1922. gada 7. augusta domes sēdē tiek apspriests Skolu departamenta 2. augusta raksts Nr. 1235, kurā Krustpils pilsētas domei tiek izskaidrots, ka vairs nav iespējams pilsētai piešķirt pabalstu no Latgales skolu fonda 55 miljoniem rubļu priekš ebreju pamatskolas telpu remonta, jo šī nauda jau ir izdalīta starp citām Latgales pilsētu un apriņķu skolām, tomēr departaments piedāvā pašvaldībai izmaksāt 50.000 rubļus, ko dome var izmantot ebreju pamatskolas telpu remontam. Dome nolemj iesūtīt protestu Daugavpils apriņķa valdei, jo Krustpils pilsētas pašvaldība nekad nav saņēmusi finansiālu palīdzību no Valdības izglītības jomā, kā arī Krustpils pieder pie Latgales pilsētām un pilsēta pirmajā pasaules karā krietni cietusi. Saistībā ar to, ka no Skolu departamenta būtu iespēja iegūt finansējumu, ebreju pamatskolas komisijai tiek lūgts divu dienu laikā izstrādāt aprēķinu par telpu remonta izmaksām un jauna inventāra iegādāšanos, un to pēc tam prezentēt domei nākamajā sēdē.³²⁹

1922. gada 22. augusta sēdē turpinās debates par ebreju pamatskolas telpām. Uz domi atnācis iespējamās topošās skolas ēkas īpašnieks Kameneckis, kurš ir gatavs dot domei savas mājas augšējo stāvu ar septiņām istabām ar noteikumu, ka piedāvātās telpas tiek remontētas un izdotā summa par remontu tiek ieskaitīta par renti – 1000 rubļi mēnesī. Tāpat telpas piedāvā

³²⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 03.05.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 49.lp.

³²⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 12.06.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 52.lp.

³²⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 31.07.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 39.lp.

³²⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 07.08.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 44.-45.lp.

domnieks Lipmans, kurš par renti 2500 rubļu mēnesī ir gatavs nodot skolas lietošanai četras istabas. Dome balso un nolemj izrentēt telpas no Kamenecka. Tiek nolemts, ka nomas līgums jāstāda līdz 26. augustam un tas jānoslēdz pilsētas valdei, piedaloties domniekiem Lipmanam un Litam. Tāpat priekš telpu remonta dome atvēlēs noteiktu summu pēc nepieciešamības.³³⁰

1922. gada 7. decembra domes sēdē domnieks Ozoliņš ziņo, ka pilsētas ebreju pamatskolā mācās 190 skolēni, kuri sadalīti sešās klasēs un, pēc sadalīšanās mācību stundās, tiek secināts, ka skolā pietrūkst vēl viens skolotājs. Atklātā balsojumā tiek nolemts ar 1922. gada 10. decembri skolotāja vietā pieņemt Bindman (vārds nav zināms).³³¹

1924. gada vasarā, pirms jaunā mācību gada sākuma, domē notiek sarunas par pārņemto Zīlānu pamatskolu un tās likteni. Tiek spriests, ka no apriņķa likvidācijas valdes nekādas ziņas par Zīlānu pamatskolu nav saņemtas, līdz ar to uz Krustpils pagasta padomes sēdi tiek deleģēti domnieki Bergs un Bērziņš, lai iegūtu kādu informāciju, saistībā ar Zīlānu pamatskolu un tās turpmāko darbību.³³² 1924. gada septembrī tiek nolemts Zīlānu pamatskolu ņemt pilsētas pārziņā.³³³

Saistībā ar Zīlānu pamatskolas izdevumu segšanu, 1925. gada sākumā domes sēdē tiek ziņots, ka Krustpils pagasta valde atsakās finansēt daļu no izdevumiem, neskatoties uz to, ka lielākā daļa no Zīlānu pamatskolas skolēniem nāk tieši no pagasta, nevis pilsētas iedzīvotājiem. Neskatoties uz šo strīdīgo situāciju, Krustpils pilsētas dome lemj segt 2595.52 latus no visiem izdevumiem, kurus sastāda telpu īre, skolas telpu remonts, kancelejas izdevumi, darbnīcas ierīkošana, inventāra iegāde, algas apkalpotājiem, apkure, skolotāju dzīvokļu apkure, apgaismošana un īre, skolotāju un apkalpojošā personāla apdrošināšanas iemaksas slimo kasē un iemaksas skolas aptiekai.³³⁴

1925. gada augusta sēdē tiek uzsāktas sarunas par remontdarbu uzsākšanu Zīlānu pamatskolā un Krustpils žīdu pamatskolā. Zīlānu pamatskolas remontdarbiem tiek atvēlēti 200

³³⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 22.08.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 55.lp.

³³¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 55. Krustpils, 07.12.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 118.lp.

³³² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 4. Krustpils, 07.08.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 184.lp.

³³³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 6. Krustpils, 04.09.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 202.lp.

³³⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 15. Krustpils, 23.02.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 53.lp.

lati, bet, lai novērtētu Krustpils žīdu pamatskolas remontdarbiem vajadzīgos līdzekļus, nolemj izveidot komisiju, kuras sastāvā ievēl domniekus Levinsonu, Fonarevu un Bērziņu.³³⁵ 1925. gada 18. augusta ārkārtas sēdē tiek nolems Krustpils žīdu pamatskolas remontam atvēlēt ne vairāk kā 600 latus.³³⁶

1927. gada nogalē Krustpils žīdu pamatskola vēršas domē ar ziņojumu, ka esošās skolas telpas ir neapmierinošas un lūdz skolas vajadzībām jaunas. Domnieks Minskis ziņo, ka pilsonis Vestermanis vēlas pārdot savu divstāvu ķieģeļu māju, kura būtu piemērota skolai. Dome vienbalsīgi nolemj šo māju iegūt skolai, līdz ar to uzdod komisijai, kurā ievēl Baltmani, Minskeru un Litu, uzsākt sarunas ar Vestermani par mājas pirkšanu.³³⁷ 1928. gada janvārī nolemj, ka komisija slēgs ar Vestermani pirkšanas līgumu, veiks mājas novērtēšanu, kā arī izmērīs māju un veiks pārbūves projektu un izmaksu aprēķinu.³³⁸

1929. gada decembrī domes sēdē tiek izskatīts lūgums piešķirt līdzekļus Krustpils pamatskolai, lai būtu iespējams trūcīgajiem bērniem sarīkot Ziemassvētku eglīti. Diskusija starp domniekiem ir asa un skarba – daži domnieki ir pret, jo pilsētai nav bijis līdzekļu, kurus piešķirt Žīdu pamatskolai, lai trūcīgajiem bērniem iegādātos apavus un Ziemassvētku eglītes rīkošana ir reliģiska lieta, tomēr šiem viedokļiem oponenti, ka šāds pasākums trūcīgajiem bērniem tiek rīkots, lai tos iepriecinātu un uzdāvinātu mazas dāvanīņas. Pēc karstām diskusijām dome tomēr lemj par to, ka abām pilsētas skolām tiek piešķirti 100 latu liels finansējums, lai Ziemassvētkos trūcīgajiem bērniem nopirktu dāvanas.³³⁹

1930. gada jūlijā ziņo, ka ar 1. septembri beidzās Krustpils žīdu pamatskolas telpu nomas līgums, un ir ienākuši piedāvājumi no Lipmaņa un Kovnats par iespējamām telpām skolai. Tiek lūgts skolas pārziņi Rauhmani izteikties, kuras telpas būtu piemērotas, un viņš atzīst, ka labākas būtu Kovnata telpas, kuras pilsētas valde arī piekrīt turpmāk īrēt par 110 latiem mēnesī.³⁴⁰

³³⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 22. Krustpils, 06.08.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 186.lp.

³³⁶ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 23. Krustpils, 18.08.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 190.lp.

³³⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 14. Krustpils, 29.12.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 36.lp.

³³⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 18. Krustpils, 20.01.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 41.lp.

³³⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 60. Krustpils, 12.12.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 141.lp.

³⁴⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 11. Krustpils, 17.07.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 20.lp.

1930. gada septembrī domes priekšsēdētājs ierosina apspriest arodskolas atvēršanu pilsētā, jo pēc pamatskolas nav citu mācību iestāžu, kur mācīties kādu amatu. Dome vienbalsīgi pieņem šo priekšlikumu un nolemj lūgt Valdību atvērt Krustpilī arodskolu, skolai piesolot dot telpas.³⁴¹

1937. gada aprīlī pilsētas valdē ar priekšlikumu griežas Haims un Hana Zilberi – viņi piedāvā valdei pirkt viņiem piederošo īpašumu Rīgas ielā 139, kas atrodas tieši blakus Krustpils žīdu pamatskolai. Kā iemesls, kādēļ būtu nepieciešams īpašumu iegādāties, tiek minēts tas, ka skolai nav laukuma, kurā bērni varētu iziet ārā. Šim priekšlikumam piekrīt arī skolas padome, kuri ir gatavi no saviem līdzekļiem samaksāt procesuālos izdevumus, kas rastos no īpašuma pirkšanas. Zilberi par īpašumu vēlētos saņemt 2000 latus un apsola ēku, kas atrodas uz zemesgabala, paši nojaukt. Pēc priekšlikuma apspriedes, pilsētas valde vienojas par īpašuma pirkšanu no Zilberiem, bet, ņemot vērā, ka tekošā gada budžetā šim pirkumam nav atvēlēti finanšu līdzekļi, valde nolemj griezties pie Krustpils krāj-aizdevumu sabiedrības “Spēks” ar lūgumu summu aizņemt un atmaksāt nākošajā budžeta gadā.³⁴²

Kultūra.

Vienā no pirmajām Krustpils miesta pagaidu valdes sēdēm 1919. gada 18. jūnijā tiek spriests par zaļumballes rīkošanu vietējiem iedzīvotājiem. Šāda zaļumballe tiktu rīkota ne tikai iedzīvotāju vajadzībām, bet arī valdes un milicijas darbam, lai tiktu iekasētas takses un būtu iespējams amatpersonām izmaksāt algu. Tāpat tiktu veidota bufete, kuru iznomāšanai izsolītu vairāksolišanas ceļā, kā arī piesaistītu orķestra muzikantus, kuriem par spēlēšanu ballē tiktu piedāvāta ¼ daļa no summas, kura tiktu iekasēta no zaļumballes biļešu pārdošanas un bufetes ienākumiem.³⁴³

1922. gada 25. oktobra sēdē tiek uzklauts Latgales Artilērijas pulka saimniecības komandas priekšnieka lūgums atcelt izrīkojuma nodokli paredzētajam pulka orķestra koncertam tā gada 28. oktobrī, ņemot vērā to, ka šī summa tiktu izdota karavīru kulturālajām vajadzībām. Dome nolemj koncertu no šī nodokļa atsvabināt.³⁴⁴

³⁴¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 14. Krustpils, 15.09.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 26.lp.

³⁴² Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 51. Krustpils, 17.04.1937. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 11. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1936.-1938.g.), 26.lp.

³⁴³ Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols Nr. 2. 18.06.1919. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 19.lp.

³⁴⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 48. Krustpils, 25.10.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 80.lp.

1922. gada 15. novembra sēdē domnieki dod atļauju Purmanim ierīkot Krustpili kinematogrāfu un līdz 1923. gada 1. janvārim kinematogrāfu neaplikt ar nodokļiem, pēc tam aplikēt ar 5-7% nodevu pēc aprēķinātiem bruto ienākumiem.³⁴⁵

1923. gada jūlijā pilsētas dome uzsāk savstarpējas sarunas par pilsētas bibliotēkas izveidi. Bibliotēkas izveide pilsētā nepieciešama, lai uzlabotu kultūras līmeni un valsts valodas zināšanas starp iedzīvotājiem.³⁴⁶ 1924. gada jūlijā pilsētas valde ziņo domei, ka Nikolajs Ozoliņš ir saņēmis un atvedis uz Krustpili grāmatas, kuras nodeva iedzīvotāju lietošanā Kultūras fonds. Grāmatas bija sakārtotas un atradās pilsētas valdes telpās, tāpēc bija nepieciešams pēc iespējas ātrāk ievēlēt pilsētas bibliotēkas pārzini, lai grāmatas var sākt izdot iedzīvotājiem lasīšanā. Dome balsojumā nolemj par pārzini ievēlēt pilsētas sekretāru Nikolaju Ozoliņu un par viņa palīdzi Olgu Zemīti, kā arī viņiem ir jāsakārto bibliotēkas telpas tā, lai var sākt pārvest grāmatas. Tāpat sēdē tiek pieņemti bibliotēkas kārtības noteikumi.³⁴⁷

1926. gada jūlijā tiek nolemts pilsētas bibliotēku oficiāli nosaukt par Krustpils pilsētas bibliotēku, kā arī, ņemot vērā to, ka bibliotēkas lasītāju skaits visu laiku palielinās un sāk pietrūkt grāmatu eksemplāru, dome nolemj vērsties pie Kultūras fonda ar lūgumu papildināt bibliotēkas grāmatu skaitu.³⁴⁸ Par bibliotēkas grāmatu papildināšanu tiek spriests arī 1928. gada sākumā, kad šai pozīcijai tiek atvēlēti 400 lati, lai iegādātos grāmatas latviešu un ebreju auditorijai.³⁴⁹

1923. gada novembrī pilsētas dome nolemj atvēlēt 7000 rubļus no pilsētas ienākumiem, lai tiktu sarīkotas 18. novembra svinības pilsētā, par godu Valsts proklamēšanai un 5 gadu jubilejai. Pilsētā 18. novembra svinības šogad norisinātos pirmo reizi.³⁵⁰ Arī 1933. gada novembrī tiek plānotas svinības par godu 18. novembrim. Domes sēdē tiek pārrunāta svētku norise – tiek paredzēta karaspēka parāde, domes svinīgā sēde, dievkalpojums luterāņu baznīcā

³⁴⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 53. Krustpils, 22.11.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 99.lp.

³⁴⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 23. Krustpils, 21.07.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 159.lp.

³⁴⁷ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 3. Krustpils, 24.07.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 170.-171.lp.

³⁴⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 43. Krustpils, 12.07.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 77.lp.

³⁴⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 18. Krustpils, 20.01.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 42.lp.

³⁵⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 34. Krustpils, 13.11.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 239.lp.

un lāpu gājiens no pilsētas nama uz pieminekli, kurā piedalīsies aizsargi, abas pilsētas skolas, ugunsdzēsēji un citas organizācijas, bet vakarā Lauksaimniecības biedrības zālē un skolā paredzēti sarīkojumi. Pilsētas galva ziņo, ka pilsētas valdes nams tiks izgreznots ar vītnēm un vakarā tiks izgaismots. Arī namsaimniekiem ir iespēja izgaismot savas mājas un dekorēt logus.³⁵¹

1925. gada 8. jūnija sēdē pirmo reizi parādās ziņas, ka pilsētā darbojas aizsargu rota. Šajā sēdē izskata aizsargu rotas lūgumu pēc finansiāla pabalsta, lai iegādātos mūzikas instrumentus. Dome lemj, ka pilsētā uz doto brīdi ir citas steidzamākas darīšanas un nav iespējams izdot aizsargiem nepieciešamo finansiālo pabalstu. Līdzīga situācija ir Latvijas jaunatnes savienībai, kura domei lūdz materiālu pabalstu un telpas bibliotēkas lasītavas ierīkošanai. Dome lemj lūgumrakstu atstāt bez ievērības, jo Latvijas jaunatnes savienība nav spējīga uzrādīt dokumentus, kas apstiprina, ka tā patiešām darbojas Krustpils pilsētā.³⁵²

Laikrakstā “Jēkabpils Vēstnesis” 1928. gadā ziņo par kultūras dzīves uzlabošanu, jo tās attīstību un uzturēšanu esot uzņēmusies Krustpils un apkārtnes Kultūras biedrība, kurā pulcējušies pilsētas un pagasta aktīvākie pilsoņi. Par biedrības vadītāju ievēlēts vietējais diriģents Duks, kurš jau esot sarīkojis vairākus koncertus, kas bijuši veiksmīgi.³⁵³

1935. gada 15. maijā tiek svinēti Valsts vienības svētki. Par godu svētkiem tiek rīkota svinīgā valdes sēde, kas norisinājās pilsētas valdes namā. Starp uzaicinātajiem dalībniekiem sēdē ir visi pilsētas valdes darbinieki, policijas priekšnieka vietas izpildītājs Melderis, pilsētas ārsts Sergejevs un citas pilsētā zināmas personas. Sēdi atklāj pilsētas galva Kārlis Salmiņš, godinot brīvības cīnītājus, kas krituši par Latviju Pirmajā pasaules karā, tad tiek dziedāta valsts himna, bet pēc tam nosala Iekšlietu ministrijas iesūtīto atskatu “Nacionālās Valdības pirmais darba gads”.³⁵⁴

1937. gada 12. decembrī pilsētas valde svin Krustpils pilsētas 700 gadu dibināšanas gadadienu. Šajā dienā tiek rīkota speciāla svinīgā pilsētas valdes sēde, kurā sapulcējušās visas pilsētas prominentās personas, arī Latvijas pilsētu savienības valdes priekšsēdētāja biedrs Vīksniņš, Daugavpils apriņķa priekšnieks Silavs, “Jēkabpils Vēstneša” redaktors Jaundzems un

³⁵¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 43. Krustpils, 09.11.1933. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 72.lp.

³⁵² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 19. Krustpils, 08.06.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 150.lp.

³⁵³ -LIETIS. No Krustpils. In: Jēkabpils Vēstnesis, 04.05.1028., 3.lpp.

³⁵⁴ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 9. Krustpils, 15.05.1935. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 177.lp.

citi. Svinīgajā sēdē ar runu visus klātesošos sveic pilsētas galva Kārlis Salmiņš, kurš izstāsta pilsētas vēsturi, kā arī nozīmīgākos notikumus, kas pilsētā bijuši līdz tai dienai. Sēdes beigās Salmiņš paziņo, ka pilsētas pašvaldība, atzīmējot šo dienu un sekojot draudzīgā aicinājuma tradīcijām, nolēmj ziedot summas Krustpils valsts 6 klašu pamatskolai klavieru iegādei un Krustpils pilsētas žīdu pamatskolai karoga iegādei. Sēdi noslēdz ar dziesmu “Brīvajai Latvijai”.³⁵⁵

1940. gada 25. aprīlī pilsētas valdei ienāk ziņojums no Zemgales artilērijas pulka par to, ka viņi Krustpilī garnizonā ir atklājuši kino, kurš pamatā paredzēts garnizona karavīru vajadzībām, bet to varēs apmeklēt arī pilsētas iedzīvotāji. Ņemot vērā to, ka kino ierīkošana prasījusi lielus līdzekļus, Zemgales artilērijas pulks lūdz pilsētas valdi pēc iespējas samazināt kino izprieču nodokli un noteikt pēc iespējas mazāku reklāmas nodokļa maksu par mēnesi.³⁵⁶

Alkoholisma apkarošana.

1922. gada 28. janvāra sēdē tiek apspriests Daugavpils aprinča priekšnieka uzaicinājums Nr. 446 par traktieru un vīna tirgotavu skaita noteikšanu pilsētas robežās. Šāds uzaicinājums izveidots, lai izskaustu slepenu dzertuvju un kandžas brūžu skaitu pilsētā, kā arī lai uzlabotu pilsētas budžetu – nestu ienākumus par nodokļiem, kas jāmaksā traktieru un vīna tirgotavu īpašniekiem. Tiek nolemts, ka pilsētā būtu vēlams ierīkot divus restorānus – traktierus ar istabām priekš ceļotājiem un astoņas vīna tirgotavas, kurā alkoholiskos dzērienus pārdotu tikai promnešanai.³⁵⁷

Latvijas pretalkohola biedrība 1923. gada augustā uzaicinājusi piedalīties delegātus no Krustpils pilsētas pretalkohola biedrības kongresā 7. un 9. septembrī, dome nolēma, ka no valdes vidus ir jāizvēlas delegāti.³⁵⁸

1924. gada janvārī laikrakstā “Jēkabpils Vēstnesis” parādās N. Kalniņa raksts par alkohola lietošanu Krustpilī – “Šai drēgnā rudens laikā mūsu Krustpils pilsētas zināmās vietās jo plašos apmēros plosās atklāta un aizklāta piedzeršanās”³⁵⁹. Raksta autors sūdzas, ka Krustpils

³⁵⁵ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām svinīgās sēdes protokols Nr. 61. Krustpils, 12.12.1937. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 11. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1936.-1938.g.), 54.lp.

³⁵⁶ Zemgales artilērijas pulka komandiera ziņojums Krustpils pilsētas valdei Nr. 3068. Krustpils, 24.04.1940. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 206. (Ziņojumi par kino atklāšanu), 1.lp.

³⁵⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 28.01.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 5.lp.

³⁵⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 30.08.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 193.lp.

³⁵⁹ N. KALNIŅŠ. Dzeršanas sērga. In: “Jēkabpils Vēstnesis”, 05.12.1924., 2.lpp.

iebraucamo vietu un tējnīcu īpašnieki pārlietu izmanto vietējo iedzīvotāju vēlmi lietot alkoholu, jo tie lielā reibumā staigājot pa pilsētu un traucē mieru. Raksta beigās autors izsakās, ka “[..] laiks būtu visu šo svešo un tautai uzspiesto nokrafit un tautas nacionālajai atmodai radīt līdzienāku ceļu”.³⁶⁰

Lai mazinātu alkohols patēriņu starp pilsētas iedzīvotājiem, 1924. gada jūnijā tiek nolems griezties pie pilsētas skolotājiem ar lūgumu nolasīt kādu lekciju par alkohola kaitīgumu.³⁶¹

1925. gada aprīļa sēdē tiek apspriests Žūpības apkaršanas likuma 3. daļas 2. punkts, kurš paredz ievēlēt kuratorus, kas darbojas ar žūpības apkaršanu pilsētā. Par kuratoriem tiek ievēlēti Krišjānis Rasa, Jānis Andersons un Roberts Aldiņš. Tālāk sēdē tiek lemts, ka, žūpības apkaršanas vajadzībām, no 1926. gada 1. janvāra jāsamazina vīna tirgotavu skaits uz divām pilsētā, traktierim jāpaliek vienam, tāpat tiek noteikts, ka tējnīcas pilsētā varēs atvērt tikai ar pilsētas domes lēmumu ar līgumu un atļauju uz vienu gadu, kas jāatjaunina pēc katra termiņa beigām. Nosaka arī to, ka, ja tējnīcas kaut reizi pārkāps Žūpības apkaršanas likumu, atļauja uz priekšu vairs nav izdodama.³⁶²

1926. gada jūlijā nolemj griezties pie Žūpības apkaršanas fonda ar lūgumu piešķirt pabalstu 600 latu apmērā pilsētas bibliotēkai, lai papildinātu grāmatu eksemplāru skaitu. Šāds lēmums pieņemts, jo dome uzskatīja, ka grāmatu lasīšana un izglītošanās ir pilsētas piedāvātā alternatīva iedzīvotājiem, kā jēdzīgi pavadīt brīvo laiku un patērētu pēc iespējas mazāk alkoholiskos dzērienus.³⁶³

Ļoti radikāls lēmums tiek pieņemts 1926. gada oktobra domes sēdē – aizklāti balsojot, dome pieņem lēmumu 1927. gadā neizniegt nevienu vīnu tirgotavas atļauju, kā arī neizniegt atļauju alus lielloktavai “Tancheizer”. Tas nozīmē, ka 1927. gadā pilsētā vairs nebūs nevienas vīnu tirgotavas, kā arī tiek nolemts pagarināt atļauju Krūmiņa traktierim ar noteikumu, ka tajā netiks tirgoti alkoholiskie dzērieni. Atļaujas tirgot alkoholu būs tikai tējnīcām, ēdienu veikaliem.³⁶⁴ Varētu teikt, ka šis lēmums ir pirmais milzīgais solis pretim pilsētas iedzīvotāju

³⁶⁰ N. KALNIŅŠ. Dzeršanas sērga. In: “Jēkabpils Vēstnesis”, 05.12.1924., 2.lpp.

³⁶¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 17. Krustpils, 05.06.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 122.lp.

³⁶² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 18. Krustpils, 06.04.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 114.lp.

³⁶³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 43. Krustpils, 12.07.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 77.lp.

³⁶⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 47. Krustpils, 07.10.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 112.lp.

alkohola lietošanas paradumu maiņai. Tomēr jau nākamajā domes sēdē 1926. gada novembrī šis jautājums tiek vēlreiz apspriests, jo domnieks Minskis izsakās, ka šādā veidā nav iespējams apkarot žūpību, jo alkoholiskos dzērienus iedzīvotāji varēs iegādāties Jēkabpilī. Līdz ar to, vēlreiz domniekiem balsojot, tiek nolemts atļaut tomēr izsniegt.³⁶⁵

1930. gada oktobrī pilsētas valde ziņo, ka ir izstrādāts žūpības apkarošanas budžets, līdz ar ko dome vienbalsīgi nolemj lūgt Žūpības apkarošanas fonda pabalstu 3000 latu apmērā, lai to varētu realizēt.³⁶⁶ Tālākajā domes un valdes darbībā jautājumi par žūpības apkarošanu netiek apspriesti.

Pilsētas pārziņā esošo publisko vietu uzturēšana un labiekārtošanas darbi.

Pirmo reizi pilsētas labiekārtošanas darbi Krustpils domes sēdēs tiek pieminēti 1923. gada oktobrī, kad pilsētas valdei tiek uzlikts pienākums iegādāties stādus priekš koku stādīšanas pilsētā. Pie stādīšanas jāaicina skolēni, skolu darbinieki, kā arī iedzīvotāji uz brīvprātības principa.³⁶⁷ 1923. gada 5. novembra domes sēdē pilsētas valde ziņo, ka koku stādīšanā piedalījušies pilsētas domnieki, pilsētas valde, policijas darbinieki, Valsts Krustpils pamatskolas un Krustpils žīdu pamatskolas vecāko klašu skolēni, kā arī abu skolu pārziņi un skolotāji. Kopā pilsētā iestādīti 60 koku stādi – ozoli, liepas, oši un kļavas – gar Lielo ielu. Ņemot vērā plašos stādīšanas darbus, pilsētas valde nolemj izdot rīkojumu tiem iedzīvotājiem, gar kuru īpašumiem koki tika sastādīti, par tiem rūpēties, uzmanīt tos no bojāšanas, kā arī sekot līdz, lai koki augtu taisni un vizuāli pievilcīgi.³⁶⁸

1924. gada novembrī tiek izteikts priekšlikums pilsētā ierīkot publisko parku. Lai šādu parku varētu izveidot, tiek nolemts izveidot komisiju, kas sastāvētu no domniekiem Baltmaņa, Levinsona, Bērziņa, Fonarova un Rušona, kas izstrādās parka ierīkošanas projektu.³⁶⁹ Tikai 1927. gada augusta domes ārkārtas sēdē, pēc pilsētas iedzīvotāju iesnieguma par nekavējošu parka izveidošanu, dome sāk darbu pie projekta veidošanas. Tiek izlemts, ka parka izveidošana

³⁶⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 48. Krustpils, 06.11.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 114.lp.

³⁶⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 15. Krustpils, 03.10.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 31.lp.

³⁶⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 30. Krustpils, 11.10.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 224.lp.

³⁶⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 33. Krustpils, 05.11.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 236.lp.

³⁶⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 9. Krustpils, 06.11.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 289.lp.

notiks gruntsgabalā 573F, bet parka plāna izveidošanu uztic pilsētas valdei. Tāpat dome nolemj, ka ir nepieciešams veikt pilsētas apzaļumošanas darbus, veidojot ielu zaļās zonas. Domnieki nolemj, lai apzaļumošanas darbi noritētu raitāk, noteikt, ka šajos darbos var iesaistīties arī iedzīvotāji pēc brīvprātības principa. Ja kādi iedzīvotāji izteikts vēlmi to darīt, tad pilsētas valdei dos tiem instrukcijas.³⁷⁰

1927. gada novembra sēdē pilsētas galva ziņo domniekiem, ka augusta vidū norisinājās koku stādīšana pilsētas ielās, laukumos un citās vietās; tika stādīti ozoli, oši, liepas, bērzi un kļavas, kuri tika iegādāti Jēkabpils mežniecībā. Apstādītas tika tādas vietas pilsētā kā celtuves laukums, parkam domātais gruntsgabali 573F, tirgus laukums un Lāčplēša iela.³⁷¹

1929. gada jūnija sēdē tiek apspriests jautājums par pilsētas parku, domnieks Minskera ziņo, ka darbi pie tā uz doto brīdi netiek veikti, bet ir nepieciešams parkam ierīkot sētu. Kaut gan pilsētas budžetā dotajā brīdī nav līdzekļu, kurus atvēlēt parka izveidošanai, veicot balsojumu, tiek nolemts, ka sēta gar parka gruntsgabalu tiks izveidota tuvākajā laikā. Tāpat arī izveido komisiju no domniekiem Minskera, Bērziņa un Lita, kuri kārtos turpmākos darbus, kas saistīti ar parka ierīkošanu.³⁷² 1929. gada oktobrī sētas ierīkošanas darbi tiek nodoti Kaļķim, kurš nosolījis mazāko summu par darbu vešanu.³⁷³

1929. gada oktobra sēdē vienbalsīgi tiek nolemts, ka jauno parku nodēvēs par Raiņa parku.³⁷⁴

Pirmo reizi par meža dienu pasākumiem tiek spriests 1935. gada oktobra sēdē. Sēdes ierosinātais bijis Līvānu virsmežzinis Ģeņģergailis, kurš iesaka jau tagad izstrādāt plānu pilsētas apstādījumu paplašināšanai, lai pavasarī, kad visi darbi tiks veikti, nebūtu aizķeršanās. Tāpat sēdē spriests par to, kur labāk iegūt koku stādus un lemj lūgt Mežu departamentu, vai būtu iespējams iegādāties augļu koku stādus ar atvieglinājumiem. Pie apzaļumošanas darbiem

³⁷⁰ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 4. Krustpils, 11.08.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 11.lp.

³⁷¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 12. Krustpils, 10.11.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 29.lp.

³⁷² Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 48. Krustpils, 27.06.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 115.-116.lp.

³⁷³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 55. Krustpils, 10.10.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 129.lp.

³⁷⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 55. Krustpils, 10.10.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 129.lp.

palīdzība tiks lūgta pilsētas iestādēm un organizācijām.³⁷⁵ Krustpilī meža dienas tika atzīmētas visu turpmāko pētāmo laika periodu līdz pat okupācijai 1940. gada 17. jūnijā.

1939. gada 31. jūlijā Krustpils pilsētas valde iesniedz sūdzību Daugavpils apriņķa policijas II iecirkņa priekšniekam par to, ka ir novērots, ka Daugavas krastā pie pilsētas parka un jaunā sporta laukuma tiek patvaļīgi ganīti lopī, zirgi un govis, kuri nodara pilsētai zināmus zaudējumus, jo lopī ir izmīdījuši pilsētas parku un aplauzuši jauniestādītos kociņus. Pilsētas valde lūdz policiju noliegt lopu ganības šajās teritorijās un vainīgās personas saukt pie atbildības.³⁷⁶

Dienesta darbinieku darba gaitas.

Interesants un bīstams atgadījums noticis 1922. gada 25. oktobrī – tiek izsaukta ārkārtas domes sēde, dienas kārtībā nosakot domes sekretāra Kārļa Bērziņa atlaišanu no darba. Kā pamats atlaišanai tiek minēts fakts, ka Bērziņš vairākās domes sēdes ieradies alkohola reibumā, tomēr kulminācija sasniegta pēc tās pašas dienas regulārās domes sēdes, kad Bērziņš atkal ieradies iedzēris un pēc sēdes ar revolveri draudējis domes priekšsēdētājam. Līdz ar šiem notikumiem dome lūgs pilsētas miertiesnesi sekretāru atstādināt no pilsētas dzimtsarakstu nodaļas vadītāja amata, kā arī dome vērsīsies pie policijas, lai Bērziņam tiktu atņemta ieroču nēsāšanas atļauja kopā ar visu revolveri. Sekretāra darba pienākumi tiek noteikti kancelejas darbiniecei Olgai Zemīts.³⁷⁷

1922. gada 4. novembra sēdē tiek skaidrots, ka kancelejas darbiniece Olga Zemīts atsakās pildīt sekretāra pienākumus, līdz ar to tiek piedāvātas divas alternatīvas – vai nu līdz cita kandidāta atrašanai kā sekretāru atstāt Bērziņu vai pieņemt amatā pilsētas valdes sekretāru Nikolaju Ozoliņu, kurš ir pieteicies uz vakanci. Notiek aizklāts balsojums un ar balsu vairākumu tiek nolemts darbā pieņemt Nikolaju Ozoliņu ar noteikumu, ka viņš pildīs arī dzimtsarakstu nodaļas pārziņa amatu, sākot no tā gada 6. novembra. Tiek noteikts, ka sekretāram arī jāprotokolē domes sēdes. Līdz ar to tiek nolemts lūgt pilsētas miertiesnesim

³⁷⁵ Krustpils meža dienu komitejas apspriedes protokols. Krustpils, 22.10.1935. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 205.lp.

³⁷⁶ Krustpils pilsētas valdes sūdzība Daugavpils apriņķa policijas II iecirkņa priekšniekam. Krustpils, 31.07.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 208. (Ziņojumi par pilsētas parkiem, dārziem, alejām), 1.lp.

³⁷⁷ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 49. Krustpils, 25.10.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 85.lp.

Nikolaju Ozoliņu apstiprināt amatā dzimtsarakstu nodaļā, bet Kārlim Bērziņam jāpaliek pilsētas valdes dienestā līdz viņa veco darīšanu nokārtošanai un nodošanai jaunajam sekretāram.³⁷⁸

1923. gada 21. jūlija domes sēdē tiek noteikts, ka domnieku pienākumus nav iespējams savienot ar darbu pilsētas saimniecībā, piemēram, elektrības stacijā, iestāžu vadītāju amatā, piemēram, skolas pārziņa. Tāpat tiek noteikts, ka pilsētas galva, viņa biedrs vai palīgs un pilsētas valdes locekļi nevar ieņemt amatus likumdevējiesādēs, bet ir iespējams savienot ar darbu saimnieciskajā sektorā.³⁷⁹

3.2. Saimnieciskā darbība

Nodokļu un nodevu uzlikšana un pārziņāšana pilsētas budžeta ietvaros.

Pilsētu pašvaldības Latvijā plānot pilsētas budžetus sāka ar 1919. gadu, kad tika izdota pagaidu instrukcija par pilsētu ienākumiem, izdevumiem, budžetiem un pārskatiem, kas 1921. gadā pārauga jau par apstiprinātiem noteikumiem. Noteikumi paredzēja šādus pilsētas ienākumus – pilsētas kapitāli, īpašumi un uzņēmumi, nodokļi, nodevas u.tml. maksājumi pilsētas labā, kā arī iepriekš neparedzami ienākumi, kas iekļāva arī aizdevumus.³⁸⁰

Īpaši grūti pagaidu valdei gāja ar finansējuma iegūšanu pēc tās apstiprināšanas 1919. gada jūnijā. Kādu daļu no vajadzīgās naudas varēja iegūt no valdības, bet tas nebija pietiekami, bija vajadzīgi patstāvīgi pilsētas ienākumi, lai uzsāktu Krustpils atjaunošanu un attīstību. Līdz ar to Krustpils miesta pagaidu valde 1919. gada 16. augustā griežas pie Iekšlietu ministrijas Pašvaldību nodaļas ar lūgumu Nr. 133, kurā skaidro, ka iepriekš norādītie ienākumi no pārceltuves pār Daugavu nav iespējams iegūt ienākumus, jo Kara valde ir pārtaisījusi pontonu tiltu pār Daugavu, pār kuru ir iespējams pārvietoties starp Krustpili un Jēkabmiestu par brīvu, bet par pārceltuves pakalpojumiem ir jāmaksā; pārceltuve tiek likvidēta uz nenoteiktu laiku. Tāpat pie ienākumiem bija plānots pievienot iegūtos līdzekļus no jaunu mājas grāmatu izdošanas, bet šie līdzekļi, tāpat kā līdzekļi par tirgošanos, pāriet Komandantūras kasē. Līdz ar šo apstākļu sakritību pilsētas pagaidu valde lūdz Ministriju dod kaut daļu no finansējuma, jo

³⁷⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 51. Krustpils, 04.11.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 90.lp.

³⁷⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 23. Krustpils, 21.07.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 160.lp.

³⁸⁰ VALDIS BĒRZIŅŠ (atb. red.). 20.gadsimta Latvijas vēsture II. Neatkarīga valsts 1918-1940 Rīga, Rīga, 2003. 241.lpp.

pilsēta iedzīta lielā nabadzībā un pašas spēkiem tai nav iespējams atjaunoties un pēc iespējas ātrāk iecelt Aprīņa Priekšnieku, kas aizstāvētu pilsētas iedzīvotāju intereses.³⁸¹

Lai iegūtu papildus līdzekļus, Krustpils pagaidu valde 1919. gada 27. septembra sēdē nolēmj nodokļu komisijas loceklim J. Cimermanim uzmērīt miesta teritorijā esošo sakņu dārzu platību, kuru īpašnieki tos ir pametuši, dodoties bēgļu gaitās vai pārceļoties, un iekasēt rentes nodokļus no tiem iedzīvotājiem, kas šos dārzus ir kopuši un apstrādājuši. Rentes cena noteikta 10 kapeikas par kvadrātasi.³⁸²

Katra gada sākumā liela daļa no pilsētas domes sēdēm tiek veltītas ļoti sīkai un skrupulozai pilsētas budžeta sastādīšanai un nodokļu pārskatīšanai. Pilsētas ienākumi no nodokļiem mainās katru gadu, bet pozīcijas jeb paši nodokļi paliek nemainīgi. Tā kā 1919. gadam budžets netika sastādīts, jo pagaidu valde tika apstiprināta gada vidū un līdzekļi bija nepietiekami, lai budžets kā tāds tiktu veidots, bet nākamajos gados ienākumi bija salīdzinoši mazi, lai izveidotu pietiekami kvalitatīvu pilsētas budžetu, pirmais budžets pilsētā tiek sastādīts tikai 1922. gadā.

1922. gada 28. janvāra domes sēdē tiek apspriests jaunais 1922. gada budžets. Saskaņojot budžetu, domnieki nonāk pie slēdziena, ka nekustamajiem īpašumiem pilsētā no tīrajiem ienākumiem jāiekasē 3% nodoklis, kas beigās sastādītu 25.000 rubļus. Tāpat tiek nolēmts griezties pie Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta ar lūgumu uzlikt traktieru nodokļus: 1) kafejnīcām un tējnīcām 1000 rubļu apmērā; 2) traktieriem ar alkoholisko dzērienu patērēšanu uz vietas – 15.000 rubļus; 3) vīna tirgotavām, kurās alkoholiskie dzērieni tiek pārdoti līdzņemšanai – 2500 rubļi. Šāds nodokļu lielums sadalīts tādēļ, ka tiek noteikts konkrēts traktieru un vīna tirgotavu skaits pilsētā un, lai pilsētai nenāktos zaudēt ienākumus, noteiktā ieņemamā summa tiktu sadalīta starp visām iestādēm, kas tiek paliktas zem traktiera nodokļa.³⁸³ Arī 1923. gada sākumā sēžu laikā tiek apspriests pilsētas valdes darbinieku algu paaugstinājums.³⁸⁴

³⁸¹ Krustpils miesta pagaidu valdes lūgumraksts Nr. 133. Krustpils, 16.08.1919. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 6.lp.

³⁸² Krustpils miesta pagaidu valdes sapulces protokols. Krustpils, 27.09.1919. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 23.lp.

³⁸³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 28.01.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 5.lp.

³⁸⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 6. Krustpils, 05.02.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 32.lp.

Tālāk sēdes gaitā tiek spriests par tirdzniecības, izprieču, biljarda, mājlopu, velosipēdu, lopkautuves, būvplānu apstiprināšanas nodokļiem, kancelejas izdevumiem no apliecībām un citiem nodokļiem. Tāpat tiek minēts, ka tiek plānots ebreju pamatskolas remonts, vajadzīgā remonta summa tiks lūgta Valdībai pabalsta formā, jo noteikto remontdarbu summu – 75.000 rubļu – pilsēta nevar atļauties pati apmaksāt.³⁸⁵

Nākamajā sēdē 4. februārī turpinās budžeta apspriešana. Kā viena no svarīgākajām sadaļām jāuzsver atalgojuma jautājums pilsētas valdes uzturēšanai – noteikts maksāt algu pilsētas galvam 24.000 rubļu, valdes locekļiem 12.000 rubļu, sekretāram 36.000 rubļu, grāmatvedim 26.400 rubļu, rakstvedim 24.000 rubļu un telpu uzturēšanai 4800 rubļu. Tālākajā sēdes darbā tiek lemts par budžeta izdevumiem, kas tiks tērēti veselības aizsardzībai, sanitārajai pārraudzībai, ceļu, ielu un laukumu labierīcībai, ugunsdzēsēju komandas uzturēšanai, nespējnieku apgādāšanai, amerikāņu palīdzības bērnu ķēķa uzturēšanai, pilsētas parādu segšanai un procentu likmju nomaksai, kā arī atlicināt kādu summu neparedzētiem izdevumiem.³⁸⁶ Pozitīva tendence, kas skatāma budžeta apstiprināšanas laikā, ir tā, ka ar katru gadu budžets tiek plānots, izskatīts un apstiprināts arvien ātrāk – ja vēl 1922. gadā budžets tiek apstiprināts tekošā budžeta gada vidū, tad nākamajos gados tas tiek apstiprināts tekošā gada sākumā. Tāpat budžeta ienākumi ar katru gadu palielinās, tomēr diez gan liela atšķirība redzama starp 1927. gada un 1928. gada budžetu, kad budžets samazinās par gandrīz 15.000 latu (skat. 3.1. tabulu). Tāpat katra tekošā gada budžeta izdevumos tiek apstiprinātas algas visiem pašvaldības darbiniekiem, neatkarīgi no tā, ka summas mainās minimāli vai nemainās nemaz.

1928. gada janvārī, apspriežot budžetu, tiek lemts par algu samazināšanu valdes locekļiem, kamēr dažiem pašvaldības darbiniekiem, piemēram, sekretāram, alga tiek palielināta.³⁸⁷

Dažos gados, budžeta izskatīšanas un pieņemšanas procesā, nodokļi tiek noteikti arī interesantām un netipiskām pozīcijām, piemēram, 1926. gada budžetā plānots tirgus nodokli ņemt no fotogrāfa, kas darbosies tirgus laukumā vai no bilžu skapjiem.³⁸⁸

³⁸⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 28.01.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 5.-6.lp.

³⁸⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 04.02.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 5.lp.

³⁸⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 18. Krustpils, 20.01.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 41.lp.

³⁸⁸ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 31. Krustpils, 07.01.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 7.lp.

1924. gadā, lai korekti un pārdomāti tiktu noteikti nodokļi tirdzniecībā un rūpniecībā, tiek izveidota tirdzniecības un rūpniecības nodokļu komisija, kuras sastāvā dome apstiprināja B. Minskeru, B. Kurmani, M. E. Karlinu, N. Balsonu, Iseru Halsman un K. Kondratu.³⁸⁹

1922. gada 22. aprīļa domes sēdē tiek nolemts visus nodokļus no nodokļu nemaksātājiem piedzīt spaidu ceļā ar policijas palīdzību, kā arī policija saņemt par šo darbu 10% no ievāktajiem nodokļiem, lai segtu kancelejas izdevumus.³⁹⁰ 1923. gada maija beigās šie noteikumi tiek mainīti, nolemjot no parādniekiem iekasēt 1% lielu soda naudu par katru nokavētu mēneša vai nepilna mēneša maksājumu.³⁹¹

Ik pa laikam pie Krustpils pilsētas domes ar lūgumu atlaist nodokļus griežas trūcīgākie pilsētas iedzīvotāji. Kā piemērs minams atraitnes Spungin (vārds nav minēts) lūgums atlaist nodokli par mērniecības darbu izvešanu, jo viņai nav iespējas to samaksāt. Izskatot lūgumu, dome vienbalsīgi nolemj nodokli Spungin atlaist.³⁹² Gadās arī amizanti iemesli nodokļu atlaišanai, piemēram 1926. gada februārī tiek atlaists zirga nodoklis par 1925. gadu pilsonim Andrejam Kupčam, jo noskaidrojies, ka viņam nemaz zirgs iepriekšējā gadā nav piederējis³⁹³ vai gadījums 1931. gada jūnija sēdē, kad nolemj atlaist dzīvokļa nodokli 3 latu apmērā par 1929. gadu pilsētas iedzīvotājam Kirilam Platkovam, jo viņu šo gadu laikā nevar atrast.³⁹⁴ Visa pētāmā perioda laikā, gandrīz katrā sēdē tiek izskatīti pilsētas iedzīvotāju lūgumi atlaist nodokļus un nodevas, piemēram, dzīvokļu nodokļi vai tirgotavu nodokļi. Lielākoties nodokļi prasītājiem arī tiek atlaisti atzīmējot, ka tos tāpat nebūtu iespējams simtprocentīgi iekasēt, jo lūdzēji ir trūcīgi.

1923. gada oktobrī dome nolemj lūgt Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta palīdzību, lai Krustpils pilsēta varētu atmaksāt valsts aizdevumu 600 latu apmērā. Par aizdevuma atmaksāšanu pilsētas domes ir saņēmusi Kredīta departamenta uzaicinājuma rakstu

³⁸⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 3. Krustpils, 07.02.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 28.lp.

³⁹⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 22.04.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 48.lp.

³⁹¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 19. Krustpils, 29.05.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 111.lp.

³⁹² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 20. Krustpils, 09.06.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 131.lp.

³⁹³ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 35. Krustpils, 15.02.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 14.lp.

³⁹⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 3. Krustpils, 04.06.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 75.lp.

Nr. 627. Pie Pašvaldību departamenta nolemts griezties pēc palīdzības, jo pilsētai nav pietiekamu līdzekļu un grūti saimnieciskie apstākļi.³⁹⁵ Tomēr Pašvaldību departaments attiecīgu kredīta trūkuma dēļ neatrod papildus līdzekļus aizdevuma atmaksāšanas palīdzībai, pilsētai ir pašai jāatrod vajadzīgie līdzekļi.³⁹⁶ Dome pēc paziņojuma saņemšanas nolemj vērsties pie Kredītu departamenta ar lūgumu aizdevuma termiņu pagarināt uz trīs gadiem, nerēķinot procentus, jo pilsētai jāuzlabo saimnieciskie apstākļi. Tāpat tiek izskaidrots, ka šis aizdevums ticis izlietots 1920. gadā, lai izremontētu nopostītās skolas telpas, kuras pārgājušas Valsts Krustpils pamatskolas lietošanā.³⁹⁷

1924. gada augusta sākumā Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta Pilsētu daļas vadītājs Roberts Ķelle veicis revīziju Krustpils pilsētā saistībā ar pilsētas valdes darbību un darbvedību. Ķelle atrada dažas nepilnības, kuras daļēji jau ir izlabotas. Kā viena no nepilnībām saistās ar kases grāmatā iztrūkstošām kvītīm, piemēram, 1923. gada 21. decembrī par malkas ciršanu izmaksāti 1.30 lati, bet par to nav saņemta kvīts vai 1923. gada 6. decembrī izmaksāti 10 lati, lai iegādātos 50 pudeles limonādes zemes ierīcības komitejas locekļiem, kaut gan šādam lēmumam nav domes apstiprinājuma. Tāpat nepilnības atrastas dokumentos par lopkautuves iznomāšanu – 1923. gadā tā ieņēmusi tikai 70.135 rubļus, bet 1924. gadā iznomāta vairāksolīšanā par 186.000 rubļiem. Starpība ir pārāk liela un rodas aizdomas par naudas krāpniecību, tomēr pierādījumu par šādām darbībām nav.³⁹⁸

1927. gada decembra sēdē pilsētas dome spriež par pilsētas izdevumiem – tiek secināts, ka ar katru gadu izdevumi pieaug, it īpaši sociālajai apgādībai, izglītībai, tāpēc dome nolemj griezties pie Finanšu ministrijas ar lūgumu, kas varētu palielināt ienākumus – nodot pilsētas valdei pilnvaras degvīna izdalīšanai Krustpilī, Jēkabpilī un apkārtnē, kā arī iekļāt pilsētas

³⁹⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 30. Krustpils, 11.10.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 228.lp.

³⁹⁶ Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta paziņojums Nr. 109420 Krustpils pilsētas valdei. Rīga, 03.11.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 229.lp.

³⁹⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 34. Krustpils, 13.11.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 238.lp.

³⁹⁸ Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta Pilsētu daļas vadītāja Roberta Ķelles revīzijas akts Krustpils pilsētas valdē. Rīga, 05.-06.08.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 81.-83.lp.

ienākumus, vajadzības gadījumā ieķīlāt arī pašvaldībai piederošos īpašumus.³⁹⁹ Tomēr domei sanāca panākt tikai degvīna izdalīšanas atļauju pilsētas ietvaros.⁴⁰⁰

1930. gada jūlijā pilsētas galva domei ziņo, ka nodokļu samaksa pilsētai tiek organizēta neveiksmīgi – tā kā nodokļi gada laikā sadalīti trīs maksājumos, ienākumi pilsētas kasē ienāk lēni, līdz ar to sāk pietrūkt līdzekļu un nav iespējams nokārtot tekošos maksājumus. Lai izvairītos no šādas problēmas, tiek nolemts lūgt avansu uz nodokļu rēķina 5000 latu apmērā, bet netiek minēts, kam šo avansu lūgs.⁴⁰¹ Līdzīga situācija novērota 1934. gada februārī – nodokļi tiek maksāti gausi, bet februārī pilsētai paredzēti lielāki izdevumi, piemēram, par Sarkanā Krusta veselības punkta ēku, kā arī procentu maksājumi par aizņēmumiem.⁴⁰²

1937. gada februārī pilsētas valde konstatē, ka katra pilsētā esošā organizācija, kas rīko sarīkojumus, lūdz atlaist izpriecu nodokli, līdz ar ko ienākumi samazinās. Ņemot vērā iepriekš minēto, pilsētas valde nolemj no izpriecu nodokļa atbrīvot vienu sarīkojumu 1937. gadā katrai organizācijai – Krustpils valsts 6 klašu pamatskolai, Krustpils pilsētas žīdu 6 klašu pamatskolai, Krustpils pilsētas aizsargu nodaļai, Dzelzceļa aizsargu Krustpils nodaļai, Latgales artilērijas pulkam, Krustpils pilsētas mazpulkam, Latvijas Sarkanā krusta Krustpils nodaļai, Latviešu biedrībai un 29. Krustpils skautu vienībai.⁴⁰³

Pilsētas kustamo un nekustamo īpašumu pārvalde.

1922. gada 18. februāra domes sēdē pilsētas galva Širkenhefers ziņo, ka pilsētas lopkautuves ēkas īpašnieks barons Korfs vairs nevēlas izīrēt ēku, jo ir nodomājis to pārdot, pārdošanas summa – 250.000 rubļu. Domnieki nonāk pie slēdziena, ka šī ēka ir vienīgā pilsētā, kura ir speciāli būvēta lopkautuves vajadzībām, kā arī tajā ir visas nepieciešamās iekārtas un ērtības, lai lopkautuve darbotos. Tāpat domnieki nonāk pie jautājuma par jaunas ēkas būvniecību lopkautuves vajadzībām, jo pilsētā nav jau esošas ēkas, kas atbilstu lopkautuves vajadzībām. Tiek nolemts, ka Krustpils domei nav nepieciešamo līdzekļu ne barona Korfa ēkas

³⁹⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 13. Krustpils, 01.12.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 32.lp.

⁴⁰⁰ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 14. Krustpils, 05.12.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 34.lp.

⁴⁰¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 11. Krustpils, 17.07.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 20.lp.

⁴⁰² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 47. Krustpils, 01.02.1934. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 87.lp.

⁴⁰³ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 39. Krustpils, 21.08.1936. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 11. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1936.-1938.g.), 18.lp.

pirkšanai, ne jaunas lopkautuves ēkas celšanai, tādēļ dome vērsīsies pie Valdības ar lūgumu aizdevuma formā piešķirt viņiem pabalstu 200.000 rubļu apmērā barona Korfa ēkas pirkšanai. Ēka kļūtu par pilsētas īpašumu.⁴⁰⁴

1922. gada 26. septembra sēdē tiek turpināts jautājums par lopkautuves ēkas iegādi pilsētas īpašumā. Domnieki nolemj griezties pie Iekšlietu Ministrijas veterinārās pārvaldes ar lūgumu, lai pilsētai tiktu izsniegts Valdības pabalsts 200.00 rubļu apmērā. Tāpat tiek nolemts, ka pilsētas valdei ir jāuzsāk sarunas ar pilsētas veterinārārstu par lopkautuves organizāciju.⁴⁰⁵ 1922. gada 3. oktobra sēdē tiek lemts, ka lopkautuves telpu izmantošanu iespējams nodot uz nomu, izolot telpas vairāksolīšanas ceļā.⁴⁰⁶

Tikai 1924. gada martā dome izziņo, ka, vairāksolīšanas ceļā, ir atrasts pilsētas lopkautuves nomnieks – Leiba Moreins. Nav zināms, kāpēc lopkautuves iznomāšanas jautājums aizņēmis tik daudz laika, bet ir nolemts to iznomāt uz gadu, nosakot, ka īrniekam katra mēneša 15 datumā jāsamaksā īre par katru nākamo mēnesi. Kā arī lopkautuves darbība jāizvērs tikai un vienīgi pēc pilsētas apstiprinātajiem saistošajiem noteikumiem.⁴⁰⁷ Arī 1925. gadā lopkautuvi izīrēs ar vairāksolīšanas palīdzību pēc tādiem pašiem noteikumiem, kas minēti iepriekšējā gada līgumā.⁴⁰⁸ Pēc iznākuma paziņošanas tiek nolemts lopkautuvi izīrēt Haimam Morein par 3610 latiem uz gadu – no 1925. gada 15. marta līdz 1926. gada 15. martam.⁴⁰⁹ Arī nākamgad lopkautuve tiek iznomāta Haimam Moreinam.⁴¹⁰ 1928. gadā par lopkautuves

⁴⁰⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 28. Krustpils, 18.02.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 9.lp.

⁴⁰⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 26.09.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 75.lp.

⁴⁰⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 03.10.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 76.lp.

⁴⁰⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 9. Krustpils, 11.03.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 40.lp.

⁴⁰⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 14. Krustpils, 05.02.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 43.lp.

⁴⁰⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 16. Krustpils, 05.03.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 70.lp.

⁴¹⁰ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 37. Krustpils, 12.03.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 32.lp.

iznomātāju kļūst Leiba Koblencs, kurš vairāksolīšanā nosolīja lopkautuves īres maksu 3740 latus.⁴¹¹ 1929. gadā par lopkautuves iznomātāju atkal tiek apstiprināts Haims Moreins.⁴¹²

1931. gada februārī domes sēdē tiek uzklauts Veterinārās valdes ziņojums, ka pilsētas lopkautuve ir pārāk maza, lai apmierinātu pilsētas un sanitārās vajadzības, tāpēc tā ir jāpaplašina. Veicot aptuvenos aprēķinus, tiek lēsts, ka izbūve varētu maksāt ap 15.000 latiem. Pārrunājot un balsojot par lēmumu, dome nolemj veikt lopkautuves pārbūvi, ņemot vērā Veterinārās valdes ieteikumus.⁴¹³

1935. gada septembrī valde kopā ar būvinženieri Rubli izskata projektu, kurā paredzēta pilsētas lopkautuves pārbūve. Rublis stāsta, ka projektā paredzētas tādas telpas kā dzesētava, atsevišķas kautuves liellopiem un cūkām, zarnu apstrādes telpa, plucinātava u.c. Pilsētas valde šo projektu apstiprina un uzdod tā izstrādi Rublim kopā ar Veterinārpārvaldi, lai tiktu ievērotas visas sanitārās normas.⁴¹⁴

1936. gada janvārī valdes sēdē tiek spriests par darbībām pilsētas lopkautuvē – pilsētas valdē bija ienākušas neoficiālas ziņas, ka lopkautuves miesnieks Spilmans kauj sīklopus ārpus lopkautuves telpām, līdz ar ko tika lūgts policijai pārbaudīt lopkautuves darbību. Policija atklājusi, ka vairākos gaļas veikalos tika sagatavoti sīklopi kaušanai un pēc tam pārdoti nezīmogoti un kā gaļa, kas sagatavota pēc košera tradīcijām. Tā kā pilsētā vienīgais, kurš sagatavo košera gaļu, ir Spilmans, tad pilsētas valde ir pārtraukusi līgumu ar Spilmanu un aizliedza turpmāk strādāt pilsētas lopkautuvē. Lai mīkstinātu savu vainu un atvainotos par savām darbībām, Zalmans Spilmans vaļsirdīgi atzīst savu vainu un ir gatavs laboties, tāpat arī iemaksājis pilsētas kasē 500 latus kā drošības naudu, lai atļautu viņam strādāt, kā arī samaksājis 60 latu sodu par neatļautām darbībām. Pilsētas valde kopā ar pilsētas veterinārārstu Līcīti un rabīnu Gavartinu tomēr Spilmanim atļauj darboties lopkautuvē, tomēr tiek noteikts trīs mēnešus

⁴¹¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 18. Krustpils, 01.03.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 49.lp.

⁴¹² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 39. Krustpils, 07.03.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 99.lp.

⁴¹³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 20. Krustpils, 05.02.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 52.lp.

⁴¹⁴ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 15. Krustpils, 03.09.1935. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 190.lp.

ilgs pārbaudes laiks.⁴¹⁵ 1936. gada maija sēdē secināts, ka Spilmans godīgi strādājis visa pārbaudes laikā, tāpēc nolemts viņam atgriezt iemaksāto drošības naudu 500 latu apmērā.⁴¹⁶

1936. gada augusta sēdē tiek apspriests jautājums par pilsētas lopkautuves pārbūvi un izmaksām. Lai varētu veikt pārbūvi pēc Iekšlietu Ministrijas Būvniecības pārvaldes apstiprinātā pārbūves projekta, izmaksas ir apmēram 35.000 latu apmērā, bet, pēc pilsētas budžetā atvēlētās summas pārbūvei, pilsētai pietrūkst vēl 25.000 latu. Lai iegūtu trūkstošos līdzekļus, pilsētas valde nolemj tos prasīt aizņēmuma formā Finanšu ministrijai, Latvijas Hipotēku bankai vai Latvijas Kredītbankai. Lai iegūtu līdzekļus, pilsētas valde arī nolemj ieķīlāt pilsētas pašvaldībai piederošo nekustamo īpašumu Rīgas ielā 137.⁴¹⁷

1940. gada sākumā pilsētas valde uzsākusi sarunas ar saplākšņu rūpniecības un tirdzniecības sabiedrību "Multiplex" par pilsētas lopkautuves asins produkcijas pārdošanu firmai. Šī gada marta sēdē ir panākta vienošanās, ka "Multiplex" no pilsētas lopkautuves iegādāsies asinis par 0.14 latiem kilogramā un slēgts līgumu par asiņu piegādi uz nenoteiktu laiku.⁴¹⁸

1922. gada 28. janvāra domes sēdē tiek lemts par tirgus laukuma rentes samazināšanu nomniekam Latam – no 5255 rubļiem uz 5000 rubļiem. Tomēr no domnieku puses seko piebilde, ka, ja rentnieks nebūs apmierināts ar samazināto summu, tiks rīkota jauna tirgus laukuma vairāksolīšana ar sākuma likmi – 4000 rubļi par mēnesi.⁴¹⁹

1922. gada 30. marta sēdē tiek ziņots, ka tirgus laukums tiek nodots rentēšanai Arsejam Latam, sākot ar 1922. gada 31. martu uz gadu, jo Lats pie vairāksolīšanas ir nosolījis lielāko rentes summu – 50.600 rubļus. Tāpat no Lata pieprasāma darījuma drošības nauda 2000 rubļu

⁴¹⁵ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 26. Krustpils, 14.01.1936. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 10. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1935.-1936.g.), 27.lp.

⁴¹⁶ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 33. Krustpils, 07.05.1936. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 10. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1935.-1936.g.), 37.lp.

⁴¹⁷ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 39. Krustpils, 21.08.1936. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 10. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1935.-1936.g.), 47.-48.lp.

⁴¹⁸ Krustpils pilsētas valdes sēdes protokols Nr. 1. Krustpils, 01.03.1940. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 34. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokolu grāmata 1939.-1940.g.), 39.lp.

⁴¹⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 28.01.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 5.lp.

apmērā.⁴²⁰ Tomēr nomas līgumu ar Latu nākas lauzt īsu brīdi pirms tā beigām, jo īrnieks ziņojis domei, ka vairs nespēj nomaksāt rentes naudu.⁴²¹

1923. gada 15. martā dome sēdē vienbalsīgi nolemj uzsākt jauna tirgus laukuma projektu, jo iepriekšējā tirgus vieta tikusi nomāta no zemes īpašnieka. Tā kā pilsēta ir ieguvusi savā pārvaldībā jaunu zemes gabalu, kas atrodas gandrīz pilsētas centrā, tiek nolemts, ka šis zemes gabals tiks pārveidots par tirgus vietu.⁴²²

1923. gada augustā pilsētas dome atklātā balsojumā nolemj iegādāties Krustpils iedzīvotāja Paša zemes īpašumu, kas turpmāk pāriet pilsētas īpašumā un tiks lietots kā tirgus laukums.⁴²³ Tā kā jaunā tirgus laukumu vēl nav iespējams izmantot tam paredzētajam nolūkam, ir nepieciešami zemes īpašuma labiekārtošanas darbi, kuriem pilsētai pagaidām nav lielu līdzekļu, 1923. gada novembrī tiek lemts par pagaidu tirgus ierīkošanu. Pagaidu tirgus vietas vēl nav zināma.⁴²⁴

1925. gada augusta sēdē tiek apspriests komisijas iesniegums, kurā par jauno tirgus vietu izvēlēts zemesgabals, kas pieder Krustpils iedzīvotājam Šubinai, kuru iespējams iegādāties par 4000 latiem. Tomēr šo iesniegumu nesteidz pieņemt, jo esot iedzīvotāji, piemēram, Falkenšteins un Krūmiņš, kuri ir gatavi tirgus paplašināšanai nodot savus zemes gabalus par brīvu. Tiem nolems uzdot pilsētas valdei kopā ar komisiju apskatīt visus zemes gabalus un dot gala verdiktu tālākajās domes sēdēs.⁴²⁵ Tikai 1929. gada novembra sēdē tiek vēlreiz pārrunāta zemes pirkšana priekš jauna tirgus no Šubinas. Baltmans ziņo, ka šobrīd pilsētas kasē nav liekas finanses, lai īpašumu iegādātos, bet domnieks Minskis izsakās, ka šajā gadā būtu Šubinai

⁴²⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 30.03.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 16.lp.

⁴²¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 9. Krustpils, 05.03.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 48.lp.

⁴²² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 12. Krustpils, 15.03.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 61.lp.

⁴²³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 24. Krustpils, 04.08.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 162.lp.

⁴²⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 32. Krustpils, 03.11.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 234.lp.

⁴²⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 22. Krustpils, 06.08.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 187.lp.

jāiemaksā tikai daļa no summas, līdz ar to domnieki nobalso šogad daļu samaksāt, bet no nākamā gada budžeta iemaksāt Šubinai atlikušo summu.⁴²⁶

1926. gada februāra sēdē tiek izziņots, ka tirgus rentēšana uz visu nākamo gadu tiks dota Ovsejam Latam, kurš vairāksolīšanā nosolījis vislielāko summu – 1660 latus.⁴²⁷ 1929. gadā tirgus laukums, ar vairāksolīšanas palīdzību, tiks izīrēts Izraēlam Bortelam, kurš nosolījis lielāko summu – 1300 lati gadā. Daži domnieki nav apmierināti ar šādu summu, jo iepriekšējā gadā no tirgus tika ieņemti 2200 lati.⁴²⁸

1940. gada maija sēdē, kas ir arī pēdējā pilsētas valdes sēde līdz okupācijai 17. jūnijā, priekšlikumu sniedz Mērniecības daļas vecākais mērnieks – šobrīd pilsētas tirgus laukums sastāv no vairākiem zemes gabaliem, bet, ērtības labad, būtu nepieciešams tos apvienot vienā kopīgā zemes gabalā. Pilsētas piekrīt šim priekšlikumam un darīs visu iespējamo, lai tirgus atrastos uz viena zemes gabala.⁴²⁹

1923. gada martā tiek nolemts pie Centrālās zemes ierīcības komitejas ar lūgumu pilsētai piešķirt 9 ha lielu zemes gabalu aiz dzelzceļa grantsbedru rajona, kurā ierīkot luterāņu, pareizticīgo un ebreju kapsētas.⁴³⁰ Tajā pašā domes sēdē pilsētas valdei tiek uzdots pilsētas īpašumā iegūt zemi, kur ierīkot pilsētas ganības. Tādas esot bijušas jau iepriekš, bet iepriekšējos gados, kopš pilsētas pagaidu valdes ievēlēšanas, pilsētas ganību jautājums nav ticis aktualizēts. Domnieki uzskata, ka pilsētu ganībām būtu nepieciešams zemes gabals 500 pūrvietu lielumā.⁴³¹ Ziņojumā Centrālajai zemes ierīcības komitejai 1924. gada augustā tiek norādīts, ka vēl joprojām pilsētas robežās nevienai no pilsētā esošajām konfesijām (luterāņi, ebreji,

⁴²⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 57. Krustpils, 14.11.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 135.lp.

⁴²⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 34. Krustpils, 05.02.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 10.lp.

⁴²⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 39. Krustpils, 07.03.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 99.lp.

⁴²⁹ Krustpils pilsētas valdes sēdes protokols Nr. 8. Krustpils, 28.05.1940. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 34. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokolu grāmata 1939.-1940.g.), 12.lp.

⁴³⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 12. Krustpils, 15.03.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 62.lp.

⁴³¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 12. Krustpils, 15.03.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 62.lp.

pareizticīgie, baptisti un katoļticīgie) nav savu kapu. Tiek norādīts, ka pilsētas centrā atrodas ebreju kapi, kuri ir pārpildīti un jaunas kapu kopas nav iespējams izrakt.⁴³²

1934. gada septembra valdes sēdē tiek nolemts lūgt attiecīgās iestādes slēgt pilsētas centrā esošo ebreju kapsētu, jo tā traucējot pilsētas labklājības attīstībai, kā arī tajā tiekot piekoptas dažādas netikumības. Valde arī izsakās, ka kapsētas pašreizējais stāvoklis neatbilst sanitārajām un veselības normām.⁴³³

1936. gada augusta sēdē tiek apspriests ebreju draudzes “Hevra-Kadišo” kapsētas jautājums. Pilsētas valde konstatē, ka lielākā daļa kapsētas ir pārpildīta, bet apbedīšana turpinās kapu paplašinātajā daļā. Kapi atrodas pilsētas centrā uz paaugstinājuma un akās, kas atrodas zem paaugstinājuma, satek ūdens, kas plūst cauri kapsētai. Ņemot vērā šos faktus, pilsētas valde uzskata, ka kapsētas vecajā daļā nedrīkst veikt apbedīšanu, un tiks sūtīts lūgums uz Tautas Labklājības ministrijas Veselības departamentu, lai netiktu atjaunota apbedīšana uz gruntsgabala 332F jeb vecajā kapsētas daļā.⁴³⁴

Kā svarīgs fakts jāmin arī tas, ka līdz 1924. gada augustam pilsētā nav neviena sporta laukuma. Šī iemesla dēļ nav iespējams izveidot nekādas sporta biedrības, kur jaunieši varētu pavadīt brīvo laiku jēgpilni.⁴³⁵ Tikai 1937. gada decembrī tiek aktualizēts jautājums par sporta laukuma izbūvi – pilsētas valde nolemj griezties pie Zemkopības ministrijas mērniecības daļas ar lūgumu vienā zemesgabalā apvienot gruntsgabalus 31F, 32F, 33F, 34F un 35F, lai ierīkotu sporta laukumu.⁴³⁶

1925. gada novembrī tiek vestas sarunas par pilsētai piešķirto gruntsgabalu lietošanu, ņemot vērā pilsētas un tās iedzīvotāju vajadzības. Tiek nolemts, ka jauniegūtajos gruntsgabalos tiks ierīkota slimnīca, tiks veikta pilsētas mājas izbūve, tirgus laukuma ierīkošana, policijas ēkas izbūve, pamatskolas izbūve, nespējnieku patversmes izbūve, pilsētas parka ierīkošana,

⁴³² Krustpils pilsētas valdes ziņojums Centrālajai zemes ierīcības komitejai. Krustpils, 28.08.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 276.lp.

⁴³³ Krustpils pilsētas valdes sēdes protokols Nr. 21. Krustpils, 07.09.1934. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 130.lp.

⁴³⁴ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 38. Krustpils, 06.08.1936. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 10. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1935.-1936.g.), 46.-47.lp.

⁴³⁵ Krustpils pilsētas valdes ziņojums Centrālajai zemes ierīcības komitejai. Krustpils, 28.08.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 276.lp.

⁴³⁶ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 60. Krustpils, 02.12.1937. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 11. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1936.-1938.g.), 48.lp.

ugunsdzēsēju depo ēkas izbūve, pilsētas bibliotēkas ēkas izbūve, pilsētas lopkautuves izbūve, tiks izbūvēs Daugavas pārceltuves laukums, kā arī izbūvēs jaunas ielas un laukumus.⁴³⁷

1926. gada februāra sēdē tiek lemts par pilsētas publiskās pirts ēkas izbūvi.⁴³⁸ Tikai 1927. gada jūlija sēdē tiek apspriests arhitekta Norda izstrādātais pirts būvprojekts un izmaksu aprēķins, kas mērāms 100.571 latos. Lielākā daļa no izdevumu summas saņemama no Valsts pabalsta un ilgtermiņa aizdevuma, kuru saņemt deleģē pilsētas galvu Baltmani un valdes locekli Litu.⁴³⁹ 1927. gada augustā domē apspriež Iekšlietu Ministrijas Pašvaldību departamenta un Būvniecības pārvaldes aizrādījumu, ka ir nepieciešams sašaurināt pilsētas pirts izbūves plānu, tomēr domnieki nonāk pie secinājuma, ka to nav iespējams izdarīt, jo pilsētā un apkārtnē nav neviena pilsētas publiskā pirts, kā arī to lietotu ne tikai iedzīvotāji, bet arī apkārtnes iedzīvotāji no pagasta, iespējams, arī garnizons. Tāpat pirts projekts ticis veidots, ievērojot Krustpils iedzīvotāju skaitu un iespējamo pieaugumu nākotnē. Līdz ar to tiek nolemts vēlreiz lūgt apstiprināt izstrādes projektu.⁴⁴⁰

1928. gada janvārī pilsētas galva domei ziņo, ka pirts izbūves aprēķins ir apstiprināts un ir jāsāk domāt par būvdarbu sākšanu. Tiek izlemts, ka būvmateriālus iegādāsies pilsētas valde, bet būvdarbu izvešana jānodod speciālistiem, kuri jāalgo caur mazāksolīšanu.⁴⁴¹ Tomēr 1928. gada maija sēdē domnieks Minskis ziņo, ka Ministru kabinets noraidījis pirts izbūves aizdevuma lūgumu, līdz ar to Krustpils dome vērsīsies pie Ministru Kabineta ar lūgumu.⁴⁴²

1928. gada augusta sēdē Minskis ziņo, ka aizdevums izbūvei ir saņemts – valsts pabalsts 15.000 latu apmērā un aizdevums 25.000 latu apmērā, līdz ar ko nekavējoties jāuzsāk mazāksolīšanas izsludināšana, lai varētu izvēlēties būvniekus.⁴⁴³ Pēc to apstiprināšanas dome

⁴³⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 05.11.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 283.lp.

⁴³⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 34. Krustpils, 05.02.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 10.lp.

⁴³⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 2. Krustpils, 07.07.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 6.lp.

⁴⁴⁰ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 5. Krustpils, 20.08.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 15.lp.

⁴⁴¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 18. Krustpils, 20.01.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 41.lp.

⁴⁴² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 21. Krustpils, 19.04.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 54.lp.

⁴⁴³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 26. Krustpils, 16.08.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 64.lp.

lemj visus koka un mūra darbus pirts būvniecībā nodot meistaram Jānim Zvejniekam. Interesanti ir tas, ka Zvejnieka cenas nebija lētākās, bet šoreiz ņemta vērā arī profesionalitāte un darbu kvalitāte.⁴⁴⁴ Līdz ar pirts būvniecību, tieši blakus tiks būvēta arī mikva.⁴⁴⁵⁴⁴⁶

1929. gada maijā tiek pārrunāti pirts tehniskās iekārtas projekts, kuru sastādījis inženieris Rešetņikovs. Klātesošie tiek iepazīstināti ar pirts tvaika kurināšanas, ventilācijas, karstā un aukstā ūdens piegādes un kanalizācijas projektu, tehniskajiem noteikumiem un visu izmaksu aprēķinu. Pēc projekta noklausīšanās, dome vienbalsīgi projektu pieņem un nolemj uz darbu izpildi rīkot izsoli, kas norisinātos jūnijā.⁴⁴⁷ 1929. gada jūnijā tiek ziņots par mazāksolīšanām, kas rīkotas, lai uzsāktu darbus pie pirts būvniecības. Pie logu un durvju izgatavošanas tiek apstiprināts Bikass, bet Zvanītājam no Jēkabpils tiks uzticēti iekšējo iekārtu, ūdens piegādes, kanalizācijas un apkures darbi.⁴⁴⁸ Akas rakšanas darbi, lai piegādātu ūdeni pirtij, nodoti meistaram Jānim Kavass.⁴⁴⁹ Tāpat tiek nolemts pilsētas pirtī ievilkt elektrību.⁴⁵⁰ 1929. gada novembra sēdē tiek spriests, kuram meistaram nodot darbus pie pirts lāvu, solu, vējtveru un kases telpas izbūves. Vienbalsīgi tiek nolemts darbus nodot Romanovskim, kurš pilsētā labi pazīstams.⁴⁵¹

1929. gada decembrī tiek izskatīts pirts iznomāšanas līgumprojekts, kuru papildina ar pirts lietošanas taksu – par mazgāšanos kopējā pirtī – 30 santīmi no personas; par mazgāšanos vannasistabā – 1 lats; par mazgāšanos vannasistabā ar pērtuvi – 2 lati, bet par mazgāšanos mikvā

⁴⁴⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 25.08.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 67.lp.

⁴⁴⁵ Mikva ir sinagogas baseins, kurā notiek rituāla apmazgāšanās. Pieejams: <https://tezaurs.lv/mikva> (skatīts 24.05.2023.)

⁴⁴⁶ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 30. Krustpils, 29.09.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 74.lp.

⁴⁴⁷ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 45. Krustpils, 25.05.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 108.lp.

⁴⁴⁸ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 47. Krustpils, 19.06.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 114.lp.

⁴⁴⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 50. Krustpils, 01.08.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 118.lp.

⁴⁵⁰ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 51. Krustpils, 08.08.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 120.lp.

⁴⁵¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 57. Krustpils, 14.11.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 134.lp.

– 1 lats no personas. Tāpat sēdē tiek pieņemti saistošie noteikumi par pirts ierīkošanu un lietošanu Krustpils pilsētā.⁴⁵²

1929. gada decembrī domes sēdē tiek ziņots, ka pēdējie darbi pie pirts izbūves iekavējušies, tāpēc to nevarēs atvērt līdz Ziemassvētkiem. Tāpat arī tika rīkota vairāksolīšana, lai atrastu pirts nomniekus, bet neviens nav pieteicies, līdz ar ko dome nolēmusi sākumā pati rūpēties par pirts pieejamību iedzīvotājiem.⁴⁵³

Lai par pirts pieejamību būtu informēta visa sabiedrība, laikrakstā tiek ievietots sludinājums. Cilvēki tiek uzrunāti ar tādām modernajām tehnoloģijām kā centrālo apsildīšanu, temperatūras regulēšanu pēc vajadzība, kā arī tiek minēts, ka ūdens tiek piegādās no Daugavas.⁴⁵⁴

1930. gada maijā tiek ziņots, ka pirts nomnieka izvēlēšanās beidzot bijis veiksmīgs un lielāko summu, 1700 latus gadā, nosolījis Isers Halsmans, kuram pēc balsojuma piešķir pirts nomāšanu uz gadu.⁴⁵⁵ 1930. gada jūnijā pilsētas galva ziņo, ka pirts pilsētai nes zaudējumus un nav iespējams nomaksāt aizdevuma summu, kura bija saņemta pirts izbūvei, līdz ar ko nolemts lūgt Valdībai dzēst pirts procentu maksājumu 45.000 latu apmērā, jo pilsēta to nevar samaksāt.⁴⁵⁶ Arī nākamajā nomas periodā par pirts nomnieku apstiprināts Isers Halsmans.⁴⁵⁷

1933. gada jūlija sēdē domē ienāk divi priekšlikumi, kas saistīti ar pirts mikvu – daļa domnieku izsaka priekšlikumu mikvu slēgt, jo tā ienesot zaudējumus, bet saņemts lūgums no Krustpils pilsētas rabīna, kurš lūdz mikvu remontēt. Tā kā diskusijas šajā jautājumā izvērkušās asas, dome lemj šī jautājuma apspriedi atlikt, lai rabīnam būtu laiks sagatavot priekšlikumu mikvas izmantošanas un remontēšanas lietā.⁴⁵⁸ 1933. gada oktobrī ebreju draudze ziņo, ka ir ar mieru apkalpot mikvu, tomēr vēlas, lai pilsētas dome mikvu saremontē. Pēc garām debatēm

⁴⁵² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 60. Krustpils, 12.12.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 139.lp.

⁴⁵³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 60. Krustpils, 12.12.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 145.lp.

⁴⁵⁴ Krustpilī atklāta jaunizbūvētā pirts. In: Jēkabpils Vēstnesis, 07.02.1930., 4.lpp.

⁴⁵⁵ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 9. Krustpils, 24.05.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 15.lp.

⁴⁵⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 12. Krustpils, 17.07.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 20.lp.

⁴⁵⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 3. Krustpils, 04.06.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 74.lp.

⁴⁵⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 39. Krustpils, 06.07.1933. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 37.lp.

pilsētas dome vienojas un piekrīt izremontēt mikvas telpu, atvēlot tam 300 latus, un nodot uzturēšanu draudzei.⁴⁵⁹

1935. gada jūlija sēdē valdē noklausās komisijas atzinumu, ka pilsētas ūdens ir pārāk kalķains un esošā ūdens sildīšanas ierīce pilsētas pirtī nav labā stāvoklī tieši šī iemesla dēļ, līdz ar to tiek nolemts iegādāties jaunu ūdens sildīšanas ierīci. Tiek ziņots, ka tāda jau esot atrasta Rīgā, Zaķusalā, un viņi ir gatavi to pārdot Krustpilij par 450 latiem. Pie ierīces piršanas, atvešanas un uzstādīšanas piesakās Zvanītājs, kurš jau vairākas reizes izvedis darbus pirtī un sola visu to izdarīt par 1500 latiem. Valde tam piekrīt ar noteikumu, ka par darbu Zvanītājs saņems 1370 latus un Zvanītājs izved šādus darbus – nopērk katlu, atved to no Rīgas, demontē veco un uzstāda jauno katlu, un sakārto ūdens sildīšanu un izgatavo ierīces zīmētu plānu divos eksemplāros, kā arī visus darbus padara līdz 25. augustam.⁴⁶⁰

1939. gada oktobrī pilsētas valde apspriež, kādā veidā samazināt pilsētas pirts izdevumus, jo pirts nenes nekādus ienākumus, tikai zaudējumus. Valde nolemj pirti kurināt un publiskai lietošanai atvērt tikai sestdienās divas reizes mēnesī.⁴⁶¹

1927. gada augusta sēdē domnieks Minskis izsaka priekšlikumu, ka ir nepieciešams pilsētā izveidot banku, dome vienbalsīgi atbalsta šo priekšlikumu. Tiek nolemts statūtus izstrādāt komisijai, kurā ievēl domniekus Ozoliņu, Baltmani un Minskeru.⁴⁶² Tā paša gada septembrī domes sēdē tiek pieņemti bankas statūti un nosaka bankas pamatkapitālu – 20.000 lati.⁴⁶³

1928. gada decembra sēdē Krustpils domē domnieks Minskis ziņo, ka pilsētas ienākumi no nodokļiem nav pietiekami, tāpēc domnieki nolemj, ka ir jāveido pašvaldības uzņēmums.

⁴⁵⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 42. Krustpils, 12.10.1933. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 56.lp.

⁴⁶⁰ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 12. Krustpils, 26.07.1935. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 184-185.lp.

⁴⁶¹ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 11. Krustpils, 10.10.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 12. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1939.g.), 23.lp.

⁴⁶² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 3. Krustpils, 04.08.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 8.lp.

⁴⁶³ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 9. Krustpils, 15.09.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 23.lp.

Apspriežoties par to, kāda veida uzņēmums tas varētu būt, tiek izlemj, ka varētu veidot ķieģeļnīcu, jo ķieģeļi būtu vajadzīgi arī pašvaldībai, jo tiek celtas jaunas ēkas.⁴⁶⁴

1931. gada maijā tiek lemts par pilsētas valdes ēkas pārbūvi. Domei ziņo, ka darbus izsolot pēc mazāksolīšanas principa apstiprināms būtu meistars Krūmiņš, tomēr valde nolēmusi neapstiprināt līgumu ar Krūmiņu, bet darbus piedāvāt akordniekiem jeb tiem amatniekiem, kuri paši strādā kā pašnodarbinātie. Atklāti balsojot, dome atbalsta šo priekšlikumu.⁴⁶⁵

1933. gada septembrī pilsētas galva ziņo, ka darbi pie jaunās valdes ēkas gandrīz pabeigti, valdes sēdes jau tajā notiekot, kā arī kanceleja pārvesta uz jauno ēku. Tāpat domes sēdē tiek lemts, kā izmantot veco valdes ēku un tiek nolemt, ka tur pārcels Krustpils žīdu pamatskolas 3 klases, bet ar laiku varētu pārcelt visu skolu, līdz ar to dome vienbalsīgi sankcionē pilsētas valdi šos darbus uzsākt.⁴⁶⁶ Tomēr 1935. gada novembra sēdē atklājas, ka šīs telpas vēl joprojām netiek izmantotas, tāpēc valde lemj brīvās telpas iznomāt fotogrāfam Ādolfam Krūmiņam par 40 latiem mēnesī uz trīs gadiem.⁴⁶⁷

Ielas un ceļi.

1922. gada 15. novembra domes sēdē tiek lemts par Zīlānu ielas labošanas darbiem – šie pienākumi tiek nodoti pašu Zīlānu ielas namsaimnieku rokās. Ielas labošanas darbi jāveic sešu mēnešu laikā, sākot no novembra mēneša. Pamesto īpašumu robežās ceļa labošanu uzņemsies pilsētas valde.⁴⁶⁸ Nākamajā domes sēdē 22. novembrī pie ielu labošanas darbiem tiek pievienots papildus punkts – līdz 1923. gada 15. aprīlim visiem pilsētas pašvaldības nekustamajiem īpašumiem ir jāsalabo tiem pieguļošie grāvji un trotuāri.⁴⁶⁹ Ielu labošanas darbi netiek bieži apspriesti un apstiprināti pilsētas domes sēdēs, lielākoties labiekārtošanas darbi 1920.gadu I

⁴⁶⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 34. Krustpils, 06.12.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 85.lp.

⁴⁶⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 2. Krustpils, 20.05.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 70.lp.

⁴⁶⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 41. Krustpils, 07.09.1933. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 47.-48lp.

⁴⁶⁷ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 23. Krustpils, 30.11.1935. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 207.lp.

⁴⁶⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 52. Krustpils, 15.11.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 96.lp.

⁴⁶⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 53. Krustpils, 22.11.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 98.lp.

pusē tiek uzticēti namu īpašniekiem tādēļ, ka domei nav pietiekami daudz līdzekļu paredzēts šāda tipa darbiem.

1924. gada 28. februāra domes sēdē tiek pieņemti saistošie noteikumi par sanitāro tīrību uz ielām, sētās un veikalos. Galvenais, kas jāuzsver, ir tas, ka katra nama vai gruntsgabala īpašniekam par saviem līdzekļiem ir jātīra iela, trotuārs un ūdens grāvis, kas robežojas ar viņa īpašumu. Tāpat ir jāierīko speciālas miskastes atkritumiem un ziemā no ielām jātīra sniegs. Katrā mājā ir jābūt iekārtotai atējai ar cietu bedri un atejas vāku (visticamāk, izbetonētam), un tai jāatrodas pēc iespējas tālāk no akām. Tāpat tiek norādīti noteikumi publiskajām pirtīs, piemēram, aizliegts mazgāt veļu vai pirti apmeklēt iedzīvotājiem, kas slimo ar venēriskajām slimībām.⁴⁷⁰

1924. gada augustā domes sēdēs tiek risinātas sarunas par grāvju izrakšanu pilsētā. Tiek nolemt izstrādāt kanalizācijas projektu, vienojoties ar mērnieku un inženieri Kuškinu par darbu vešanu, kā arī uzdot iedzīvotājiem izrakt gar ielām grāvjus pēc pilsētas valdes norādījumiem, pretējā gadījumā grāvjus izraks pilsētas valdes nozīmētā persona uz gruntsgabalu īpašnieku rēķina.⁴⁷¹

1924. gada 6. novembra sēdē tiek pieņemti Krustpils pilsētas ielu nosaukumi, ņemot vērā, ka ir palielinājies pilsētas gruntsgabalu skaits. Pieņemtie ielu nosaukumi ir šādi – Krasta iela, Rīgas iela, Skolas iela, Palejas iela, Parka iela, Kalnu iela, Vidzemes iela, Latgales iela, Klusā iela, Artilērijas iela, Ozolu iela, Daugavas iela, Aiviekstes iela, Zemgales iela, Pērses iela, Celtuves iela, Jēkabpils iela, Sinagogas iela, Abavas iela, Gaujas iela, Ogres iela, Upes iela, Gravas iela, Klints iela, Dārza iela, Kalēja iela, Kurzemes iela, Zīlānu iela, Lauku iela, Asotes iela, Lāčplēša iela, Siguldas iela, Jāņa iela, Cēsu iela, Kokneses iela, Turgus iela, Ezera iela, Dambja iela, Baznīcas iela, Dīķa iela un Daugavpils iela. Kopā tiek pieņemti 41 ielu nosaukumi. Līdz ar apstiprinātiem ielu nosaukumiem, tika veikta māju numerācijas maiņa.⁴⁷²

1925. gada februāra sēdē nolems pilsētā uzsākt Zīlānu un Zemgales ielu bruģēšanas un šosēšanas darbus, summu šo darbu izvešanai nolems ņemt no budžetā atvēlētās summas. Tāpat nolems visiem gruntsgabalu un māju īpašniekiem vai apsaimniekotājiem uz sava rēķina segt pie īpašumiem pieguļošos grāvjus ar grīdu, šie darbi īpašniekiem ir jāveic līdz tekošā gada 15.

⁴⁷⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 8. Krustpils, 06.03.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 44.lp.

⁴⁷¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 4. Krustpils, 07.08.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 185.lp.

⁴⁷² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 9. Krustpils, 06.11.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 290.-291.lp.

maijam. Ja darbi netiks izdarīti, tad pilsētas nozīmētais strādnieks izklās grāvjus pēc savas takses uz īpašnieku rēķina.⁴⁷³

1925. gada novembrī domes sēdē tiek uzklautā sūdzība no Klints, Dīķa un Ezera ielas iedzīvotājiem par to, ka šīs ielas netiek labotas, uz ko dome atbild, ka valdei šāds uzdevums netika dots. Bet dome nolemj uzdot budžeta komisijai 1926. gada budžetā atvēlēt nepieciešamos finansiālos līdzekļus šo ielu labošanai.⁴⁷⁴

Tāpat 1925. gada novembrī dome vienbalsīgi nobalso par nepieciešamību pilsētā uzsākt meliorācijas darbus. Šo darbu sakarā tiek nobalsots par pilsētas ielu izbūves plāna izveidošanu, un Krustpils dome lemj lūgt Zemkopības ministrijas Kultūrtehniskās nodaļas speciālistus izstrādāt meliorācijas un ielu izbūves projektu pilsētā.⁴⁷⁵

Turpinot sarunas par meliorācijas plānu, 1926. gada 15. februāra ārkārtas sēdē domniekiem apspriešanai tiek piedāvāti divi Zemkopības ministrijas Kultūrtehniskās nodaļas izstrādātie plāni. Abi ir ļoti plaši un paredz lielas izbūves pilsētā, tomēr pirmais plāns paredz 20 kilometru vaļēja grāvja izrakšanu un apmēram 42 tilta izbūvi, kā arī divās vietās Rīgas ielas garumā plānots izbūvēt segtus grāvjus ar vadiem līdz Daugavai. Otrais plāns paredz 17 kilometru vaļēju grāvju izrakšanu un 41 tilta izbūvi, bet pa Rīgas ielu izbūvēt 1.5 kilometru segtu vadu, kam abās ielas malās būtu iebūvētas renes, pa kurām ūdens notecētu no ielas 20 akās un 10 ūdensvados, kas izvietoti šķērseniski pa visu pilsētu. Abi plāni tiek novērtēti kā atbilstoši pilsētas prasībām, tomēr otrais plāns izmaksu ziņā ir gandrīz divas reizes dārgāks nekā pirmais. Ņemot vērā, ka Krustpils pilsētas budžeta komisija meliorācijas sistēmas izbūvēšanai paredzējusi 29.000 latus lielu finansējumu, domnieki atklātā balsojumā nolemj Kultūrtehnisko nodaļu pilsētā izvest meliorācijas otro plānu.⁴⁷⁶ Nākamajā sēdē, turpinot apspriest meliorācijas plānu, domnieki balsojot nolemj, ka pilsētas iedzīvotājiem tiks lūgts segt daļu no izdevumiem, ņemot vērā, ka tie ir pārāk lieli, lai dome tos nomaksātu pilnībā.⁴⁷⁷

⁴⁷³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 15. Krustpils, 23.02.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 54.lp.

⁴⁷⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 05.11.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 282.lp.

⁴⁷⁵ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 28. Krustpils, 19.11.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 284.lp.

⁴⁷⁶ Krustpils pilsētas domes ārkārtējās sēdes protokols Nr. 35. Krustpils, 15.02.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 12.lp.

⁴⁷⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 36. Krustpils, 04.03.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 21.lp.

1930. gada jūnija sēdē domnieks Pētersons ziņo, ka pilsētas valde kopā ar būvkomisiju apskatījusi pilsētas ielas un secināja, ka tās ir sliktā stāvoklī, bet lielākus labošanas darbus pilsēta nevar izvest, jo trūkst līdzekļu. Tāpat secināts, ka galvenā iela (Vidzemes iela) ir sliktā stāvoklī, tāpēc dome nolemj lūgt Satiksmes ministriju uzņemties vismaz Vidzemes ielas labošanas darbus uz valsts rēķina.⁴⁷⁸

1930. gada septembrī domes sēdē arhitekts Firchufs prezentē pilsētas ielu platuma maiņu projektu, kurā paredzēts pilsētas ielas iedalīt septiņās grupās. Šo plānu dome balsojot apstiprina ar noteikumu, ka Vidzemes iela visā garumā paredzēta vienā platumā.⁴⁷⁹

1933. gada oktobra sēdē tiek ziņots, ka materiāli ielu labošanai nav pieejami, jo parasti tie ņemti no Daugavas krastiem, bet, tā kā ūdens līmenis upē ir pacēlies, to nav iespējams iegūt. Tomēr ir iekrājušies materiāli no iepriekšējām labošanas reizēm, kurus varētu izmantot. Dome balso un pieņem Losberga priekšlikumu, ka primāri ir jāsalabo Ozolu un Skolas ielas, kuras ir ļoti sliktā stāvoklī.⁴⁸⁰

1933. gada decembra sēdē tiek ziņots, ka ir nepieciešams paplašināt Rīgas ielu, jo tā ir pārāk šaura, bet satiksme pa to ir liela. Veicot ielas paplašināšanas darbus, būtu iespējams arī nodarbināt pilsētas bezdarbniekus. Šie darbi būt saistīti arī ar viadukta izbūvi, lai savienotu Krustpils staciju ar dzelzceļa tiltu pāri Daugavai, pie kura darbi paredzēti, sākot ar nākamā gada janvāri.⁴⁸¹

1934. gada jūnijā laikrakstā "Jēkabpils Vēstnesis" parādās raksts par trotuāru izbūvēšanu: "Šovasar interesanti vērot parādību – Krustpilī sāk izbūvēt trotuārus. [...] Vērojot šos darbus tā vien liekas, ka Krustpils galvenā Rīgas ielā līdz rudenim būs viscaur cementa trotuārs. Līdz ar to pilsēta pieņem patīkamāku izskatu un viņas attīstībā tas ir viens liels solis uz priekšu. Rudenī Krustpilī dubļus vairs neredzēt".⁴⁸²

1934. gada septembra valdes sēdē tiek apspriesti pilsētas ielu platumi. Sēdē piedalās arī Zemkopības Ministrijas mērnieks Bergs un arhitekts Vierhufs kā padomdevēji. Līdz ar ielu

⁴⁷⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 11. Krustpils, 14.06.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 19.lp.

⁴⁷⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 14. Krustpils, 15.09.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 26.lp.

⁴⁸⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 42. Krustpils, 12.10.1933. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 55.lp.

⁴⁸¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 45. Krustpils, 07.12.1933. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 75.lp.

⁴⁸² Viens solis uz priekšu. In: Jēkabpils Vēstnesis, 14.06.1934., 2.lpp.

platumu apstiprināšanu, tiek nolemts likvidēt Ozolu ielas galu pie Daugavas, jo tas ir nevajadzīgs, kā arī lūgt Jūrnieceības departamentu nostiprināt izskaloto Daugavas krastu, jo tas ir bīstams un var apdraudēt tuvumā esošās ēkas.⁴⁸³

1939. gada aprīlī, pamatojoties uz saistošo noteikumu papildinājuma par trošuāriem un ūdens notekām, pilsētas valde nolemj, ka 1939. gadā jāierīko labi grantētas ietves uz tām pilsētas ielām, kurām līdz šim tādas netika izveidotas.⁴⁸⁴

Satiksme.

Lai kontrolētu satiksmi Krustpilī, 1922. gada 28. janvāra domes sēdē tiek nolemts, ka no ormaņiem jāiekasē 100 rubļu, lai tie iegūtu numuru, kas atļauj tiem pārvadāt pasažierus vai preces. Tiek noteikts, ka ikviens, kuram nebūs šāda domes izdota numura, samaksāta numura nodeva un atļauja no policijas, nav atļauts nodarboties ar pasažieru un preču izvadāšanu pilsētā.⁴⁸⁵

1922. gada 15. novembra sēdē tiek izstrādāta un pieņemta ormaņu takse pilsētā. Tiek nolemts, ka ziemā ar kamanām no pilsētas līdz stacijai un otrādi takse vienam cilvēkam būs 20 rubļi, diviem – 40 rubļi, bet trīs – 50 rubļi; vasarā, braucot ar ratiem, no cilvēka takse būs 25 rubļi, no diviem – 50 rubļi, bet trijiem – 60 rubļi. Ja braucējam līdzī ir bagāža, tad sliktos ceļa apstākļos par bagāžu jāmaksā 3 rubļi par pudu, bet, ja ceļš ir labā stāvoklī, tad 2 rubļi par pudu. Tāpat tiek noteikts, ka katram ormanim jābūt takses lapai labi redzamā vietā, lai braucēji to var redzēt.⁴⁸⁶

Lai iedzīvotājiem un ormaņiem būtu vieglāk piekļūt pie pārceltnes un lai ormaņu darbs norisinātos veiksmīgāk, precīzāk un ātrāk, dome 1924. gada jūlijā nolemj pie pārceltnes izlīdzināt laukumu un ierīkot ormaņu apstāšanās vietu. Lai uzsāktu laukuma izlīdzināšanas darbus, tiek nolemts izveidots projektu ar precīzu izmaksu rēķinu.⁴⁸⁷

⁴⁸³ Krustpils pilsētas valdes sēdes protokols Nr. 21. Krustpils, 07.09.1934. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 130.lp.

⁴⁸⁴ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 9. Krustpils, 19.04.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 9. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1939.g.), 122.lp.

⁴⁸⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 28.01.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 5.lp.

⁴⁸⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 52. Krustpils, 15.11.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 96.lp.

⁴⁸⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 2. Krustpils, 10.07.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 148.lp.

1924. gada 7. augustā tiek pieņemti saistošie noteikumi par automobiļu satiksmes uzturēšanu Krustpils pilsētas teritorijā. Svarīgākais, kas jāmin, ir tas, ka satiksmē var piedalīties tikai tie automobiļu un autobusu īpašnieki, kas no pilsētas valdes ir saņēmuši attiecīgu atļauju jeb noslēguši rakstisku līgumu, kā arī satiksme pilsētā jāuzrauga policijai un pilsētas valdei. Saistošajos noteikumos nekas nav minēts par to, ka automobiļus drīkst vadīt personas ar autovadītāja tiesībām.⁴⁸⁸

1926. gada marta sēdē tiek apstiprināti saistošie noteikumi par ormaņu satiksmi Krustpils pilsētā. Nozīmīgākie punkti paredz, ka ar pasažieru pārvadāšanu pilsētā var nodarboties ar speciālu atļauju, ormaņa zirgam ir jābūt veselam un bez ievainojumiem, kā arī ormaņa apģērbam ir jābūt tīram un labā kārtībā. Tāpat tiek noteikts braukšanas ātrums – 8-12 kilometri stundā.⁴⁸⁹ 1928. gada aprīlī dome nolemj atļaut Albertam Bārzdainim pilsētā uzturēt Ford autobusu, lai nodrošinātu satiksmi no Krustpils dzelzceļa stacijas līdz pārceļuvei, un tālāk līdz pat pilsētas robežai un atpakaļ.⁴⁹⁰

1927. gada jūlijā pilsētas iedzīvotāji un ormaņi griezušies pie pilsētas domes ar sūdzību, ka pilsētā nav apmierinoša autobusu satiksme. Dome lemj, ka ir nepieciešams autobusam kursēt noteiktās pieturvietās un pēc iepriekš izveidota saraksta, kā arī satiksme jānodrošina visu cauru gadu.⁴⁹¹ Lai uzlabotu satiksmi pilsētā, 1927. gada augustā tiek izsniegta atļauja Karlam Šlicam par iespēju pārvadāt pasažierus ar taksometru ar noteikumu, ka viņš maksās ceļu lietošanas nodokli.⁴⁹²

1927. gada augustā apspriež iespēju par dzelzceļa tilta ierīkošanu pāri Daugavai pie Zilānu stacijas. Dome lemj griezties pie Satiksmes ministrijas, lai tilts tiktu ierīkots uz dzelzceļa rēķina, ņemot vērā tā specifisko lietošanu.⁴⁹³

⁴⁸⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 4. Krustpils, 07.08.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 183.-184.lp.

⁴⁸⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 36. Krustpils, 04.03.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 20.lp.

⁴⁹⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 21. Krustpils, 19.04.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 53.lp.

⁴⁹¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 2. Krustpils, 07.07.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 6.lp.

⁴⁹² Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 4. Krustpils, 11.08.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 14.lp.

⁴⁹³ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 4. Krustpils, 11.08.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 13.lp.

1934. gada 11. decembra sēdes laikā ieradušies vairāki pilsētas taksometru šoferi un iesniedz sūdzību, ka ar rītdienu viņiem ir noliegta braucēju pārvadāšana pilsētā, pamatojoties uz policijas rīkojumu, kas pamatojas uz V rajona ceļu inženiera rakstu. Valde uzskata, ka šāds lēmums nav akceptējams, jo tas sarežģīs satiksmes plūsmu pilsētā. Tā kā policijas sēdes laikā jau ir slēgts, nav iespējams tūlītēji uzzināt šāda lēmuma iemeslus un lūgt skaidrojumu. Apspriežoties savā starpā, pilsētas valde ļauj šoferiem turpināt pārvadāt iedzīvotājus, bet pilsētas galvam jānoskaidro informācija par šo situāciju.⁴⁹⁴

Interesanta situācija pilsētā radusies saistībā ar ormaņu satiksmes organizāciju – tiek novērots, ka sestdienās netiek organizēta ormaņu satiksme pilsētā. Saņemot policijas priekšnieka rakstu Nr. 13885/34. noskaidrots, ka lielākā daļa ormaņi pilsētā ir ebreju tautības, un, tā kā sestdienās viņiem noliegts strādāt pēc reliģiskām tradīcijām, valstī nav nekādu likumu, kas piespiestu viņiem strādāt sestdienās. Tā kā atļaujas, lai nodarbotos ar ormaņa arodu, pilsētā izsniedz policija, pilsētas valdei nav nekādā veidā iespējams iejaukties šajā situācijā, līdz ar to pilsētas valde vienojas lūgt Iekšlietu Ministrijai izteikt aizrādījumu un ieteikumu, kādā veidā kontrolēt un regulēt ormaņu satiksmi visu cauru nedēļu.⁴⁹⁵

Pārceltuvs.

Pēc Pirmā pasaules kara Krustpilij finansiāli bija grūti laiki. Tā kā pilsēta bija pamatīgi izpostīta, Krustpils pilsētas pagaidu valdei nebija pietiekoši daudz līdzekļu, lai patstāvīgi lemtu par pārceltnes nomnieku. Līdz ar to pārceltnes darbība tika nodota Jēkabmiesta pašvaldības rokās, kuri Krustpilij izmaksāja 33% no peļņas 1920. gadā un 49% - 1921. gadā. Bet 1922. gadā Krustpils pilsētas pašvaldība nostabilizēja savu finansiālo stāvokli un bija gatava vairāk iesaistīties pārceltnes darba organizēšanā un nomnieku izvēlē. Ar šo patstāvības uzņemšanos nāca arī strīds starp Krustpili un Jēkabmiestu, kas saistījās ar pārceltnes darbu organizēšanu – katra pilsēta par iedzīvotāju pārcelšanu prasīja savu taksu, tātad, iedzīvotāji maksāja dubultā. Ar šādu darbību nebija mierā Iekšlietu ministrija, līdz ar to Krustpils pašvaldība sniedza paskaidrojumu, nosūtot vēstuli 1922. gada 16. septembrī, atbildot uz ministrijas rakstu Nr.

⁴⁹⁴ Krustpils pilsētas valdes sēdes protokols Nr. 34. Krustpils, 11.12.1934. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 153.lp.

⁴⁹⁵ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 1. Krustpils, 10.01.1935. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 158.lp.

109886.⁴⁹⁶ Iekšlietu ministrija nolemj, ka abām pilsētām ir jāsadarbojas kopā un kopīgi jāvienojas par takses ņemšanu, bet visi ienākumi jāsadala vienādi abām pilsētām.⁴⁹⁷

1921. gada 31. decembra sēdē tiek pārrunāts Jēkabmiesta pilsētas valdes sastādītais pārceltuves iznomāšanas projekts. Tas tiek pieņemts, tomēr tiek veikti labojumi, kas skar pārceltuves darbinieku izturēšanos pret iedzīvotājiem, kas izmanto viņu sniegtos pakalpojumus, laika intervālus starp reisiem, rentes nosacījumiem, iedzīvotāju grupām, kas pārceļami bez maksas un dienu skaitu, cik ilgi kuģītis drīkst atrasties remontā bez papildus takses piemērošanas. Tāpat tiek noteikts, ka pārceltuves rentnieks tiks noteikts caur vairāksolīšanas procesu.⁴⁹⁸

1922. gada 15. maija domes sēdē piedalās pārceltuves rentnieki Šnornieks un Cīrulis ar lūgumu paaugstināt taksi par mantu pārceļšanu no viena Daugavas krasta uz otru. Tā kā Krustpils dome vienpusēji nevar šādu lēmumu atbalstīt un apstiprināt, tiek nolemts pilsētas valdei uzsākt sarunas ar Jēkabmiesta pilsētas valdi par takses jautājumiem.⁴⁹⁹ Nākamajā domes sēdē 27. maijā dome vienbalsīgi nolemj, ka sarunās ar Jēkabmiesta valdi jāpiedalās pilsētas galvam Širkenheferam un viņa biedram Rasam.⁵⁰⁰

1922. gada 7. augusta Krustpils domes sēdē piedalās arī Jēkabmiesta domes pārstāvji, lai kopīgi apspriestu jautājumus par pārceltuvi. Jēkabmiesta pilsētas galva Sieriņš skaidro klātesošajiem, ka pēdējā Jēkabmiesta domes sēdē tika nolemts atraidīt pārceltuves rentnieka Šnornieka lūgumu paaugstināt pārceļšanas taksi. Ilgu debašu rezultātā tiek nolemts veidot komisiju, kas sastāvētu no diviem Krustpils domes domniekiem, kas kopā ar Jēkabmiesta domes locekļiem un pārceltuves nomnieku Šnornieku izstrādātu jaunu takses projektu, lai jaunā takse nebūtu pārāk liela iedzīvotājiem, bet lai tajā pašā laikā pārceltuve strādātu bez zaudējumiem. Komisijā tiek ievēlēti domnieki Mihalovskis, Širkenhefers un Rasa.⁵⁰¹

⁴⁹⁶ Krustpils pilsētas domes paskaidrojums Iekšlietu ministrijai. Krustpils, 16.09.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 117.lp.

⁴⁹⁷ Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta rīkojums Nr. 110303. Rīga, 19.09.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 121.lp.

⁴⁹⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 25. Krustpils, 31.12.1921. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 110.lp.

⁴⁹⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 15.05.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 50.lp.

⁵⁰⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 27.05.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 51.lp.

⁵⁰¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 07.08.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 44.lp.

1922. gada 22. augusta domes sēdē tiek iztirzāts pārceltuves takse jautājums. Domnieki uzskata, ka pārceltuves takse ir nepilnīga un mazturīgākiem iedzīvotājiem jāmaksā vairāk nekā turīgajiem. Tāpat uzskata arī pārceltuves rentnieki, kuri pieprasa smago vezumu takse dubultošanu, bet no maksas atbrīvot ar roku nesamās mantas. Līdz ar to tiek pieņemts lēmums, ka smagajiem vezumiem takse būs 20 rubļi, bet rokas bagāža līdz 2 pudiem tiek atbrīvota no takse. Šāda takse tiek nostādīta uz visu tekošo 1922. gadu.⁵⁰²

1923. gada martā Krustpils domē norisinās pārceltuves takse apstiprināšanas jautājumi – jaunas cenas tiek pārrunātas vienjūgu, divjūgu, jātnieku, liellopu, sīklopu, ragavu, automobiļu, motociklu, velosipēdu un smago vezumu pārcelšanai pār Daugavu. Tāpat tiek pārrunāts, kādas personas tiek atsvabinātas no takse maksāšanas – lielākoties pārcelšana bez maksas tiek rīkota Krustpils un Jēkabpils pilsētas valžu, ierēdņu un kara resora personām, kas var uzrādīt derīgas apliecības, pasta darbiniekiem, ugunsdzēsējiem un to pajūgiem, automobiļiem, liķu ratiem un to pavadoniem, Sarkanā krusta darbiniekiem un ārstiem.⁵⁰³

1923. gada jūnijā domē tiek pieņemts lēmums iesniegt prasību tiesā kopā ar Jēkabpils pilsētas valdi par pārceltuves īrnieku Šnornieku un citiem, kas kopā ar viņu darbojas pārceltuvē, jo īrnieks nav nomaksājis īres naudu un ir palicis abām pilsētas valdēm parādā 28.572 rubļus. Līdz ar prasības iesniegšanu tiesā tiek uzskatīts, ka pārceltuves īres līgums tiek laužts.⁵⁰⁴ 1924. gada 12. aprīlī domes sēdē tiek ziņots, ka, ar Jelgavas apgabaltiesas lēmumu, tiek laužts līgums ar pārceltuves īrnieku Šnornieku.⁵⁰⁵

Tiek nolemts vest sarunas ar Jēkabpils pilsētas valdi par īrnieka meklēšanu un nolemts to darīt, izsludinot vairāksolīšanu.⁵⁰⁶ Tomēr nākamajā domes sēdē tiek nolasīts Jēkabpils domes lēmums par pārceltuves īrniekiem pieņemt Jēkabu un Pēteri Ozoliņus. Krustpils domnieki protestē, jo šāds lēmums pieņemts vienpersoniski no Jēkabpils puses, lai gan koplīgumā noteikts, ka abām pilsētām jāvienojas par īrnieku noteikšanas kārtību. Kaut gan lēmums tiek

⁵⁰² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 22.08.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 54.lp.

⁵⁰³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 12. Krustpils, 15.03.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 61.lp.

⁵⁰⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 20. Krustpils, 09.06.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 129.lp.

⁵⁰⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 12. Krustpils, 12.04.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 71.lp.

⁵⁰⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 13. Krustpils, 25.04.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 73.lp.

apstrīdēts, Krustpils dome nolemj to apstiprināt un sūtīt pozitīvu atbildi Jēkabpils domniekiem.⁵⁰⁷

1928. gada jūlija sēdē tiek apspriests ziņojums no Jēkabpils pilsētas valdes par pārceltuves nomnieku līguma drīzu beigšanos. Domnieki nolemj sūtīt savas atsauksmes par preču vešanas izmaksu maiņu, bet domnieki nobalso, ka pārējais līguma saturs ir apmierinošs.⁵⁰⁸ Ņemot vērā, ka Krustpils domei tiek sūtīts sagatavots līgumprojekts ar iespēju veikt labojumus gan par līguma punktiem, gan par pārceltuves taksi, ir secināms, ka darbs ar pārceltuvi un tās līgumu noslēgšanu ar nomniekiem ir Jēkabpils domes atbildībā. Iespējams, ka šādā veidā bija iespējams izvairīties no strīdīgām situācijām, kādas ir bijušas iepriekš, piemēram, 1922. gadā.

Tomēr tas nenozīmēja, ka Krustpils domes pārstāvji nerūpējās par pārceltuves labiekārtošanu savā Daugavas pusē. 1928. gada jūlijā ārkārtas sēdē dome ziņo, ka ir noslēgts līgums ar Krūmiņu par pasažieru uzgaidāmo telpu izbūvi pie pārceltuves Krustpils pusē. Līdz ar telpu izbūvi tiks ierīkota arī laivu piestātne, kas atvieglos laivu novietošanu pilsētas iedzīvotājiem.⁵⁰⁹ 1928. gada 20. septembra ārkārtas sēdē, kopā ar Jēkabpils pilsētas valdi, tiek pārrunāti pārceltuves nomnieku vairāksolīšanas process, kuros tika izraudzīti divi potenciālie rentnieki – Pētersons un Kurzemnieks no Jaunjelgavas un Leja. Pēc ilgām debatēm, abas pašvaldības kopīgi vienojas uz 5 gadiem pārceltuvi iznomāt Jurim Lejam par summu 8600 gadā.⁵¹⁰ 1928. gada decembra sēdē, kurā piedalījās Jēkabpils pilsētas valdes domnieki Mārtiņsons un Landmans, tiek ziņots, ka Leja nav izpildījis līguma noteikumus – līdz 1928. gada 1. decembrim iegādāties visu nepieciešamo inventāru, līdz ar ko līgums ar nomnieku uzskatāms par lauztu un plāno iznomāt pārceltuvi iepriekšējiem nomniekiem. Tomēr Krustpils dome uzskata, ka iepriekšējiem nomāt nevar, bet labāk būtu pašām pilsētām uzņemties organizēt pārceltuvi.⁵¹¹

⁵⁰⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 15. Krustpils, 19.05.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 102.lp.

⁵⁰⁸ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 25. Krustpils, 16.07.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 62.lp.

⁵⁰⁹ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 25. Krustpils, 16.07.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 62.lp.

⁵¹⁰ Krustpils pilsētas domes un Jēkabpils pilsētas valdes ārkārtas sēdes protokols Nr. 29. Jēkabpils, 20.09.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 72.lp.

⁵¹¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 34. Krustpils, 06.12.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 85.lp.

1929. gada jūnijā domes sēdē tiek paziņots, ka Jēkabpils pašvaldība ir piekritusi kopā ar Krustpili organizēt pārceltuves darbu, tikai jānoskaidro, kādā veidā tiks iegūti līdzekļi inventāra iegādei.⁵¹² 1929. gada septembrī dome ziņo, ka ir nepieciešami 8.000 latu liels finansējums, lai varētu iegādāties inventāru pārceltuvei. Atklāti balsojot, dome nolemj lūgt Hipotēku bankai aizņēmumu par visu nepieciešamo summu un kā ķīlu bankai pretī dodot pilsētas lopkautuves ēku. Tāpat tiek ievēlēta komisija no domniekiem Baltmaņa, Siliņa un Salmiņa, kuri kopā ar Jēkabpils domes komisiju iegādāsies inventāru un slēgs nepieciešamos līgumus.⁵¹³ 1929. gada oktobrī tiek nolemts Hipotēku bankai ieķīlāt nevis lopkautuves ēku, bet gan pilsētas pārvaldībā esošo gruntsgabalu Nr. 559F.⁵¹⁴ 1929. gada novembra sēdē tiek ziņots, ka pārceltuves vajadzībām iegādātas laivas, steķiem domātos materiālus iepirks ziemā, kā arī vēl nav iegūts kuģītis, jo tiek vestas sarunas par iepriekšējā nomnieka kuģīša pirkšanu. Tāpat tiek apsvērts kuģīti būvēt no jauna.⁵¹⁵

1929. gada decembrī tiek uzklauts Jēkabpils-Krustpils domes Daugavas pārceltuves iznomāšanas rezultāti – pārceltuve nomā uz 2 gadiem un 6 mēnešiem tiek nodota Miķelim Borodovskim par summu 12.910 latu gadā. Vienojoties un veicot atklātu balsojumu sēdē kopā ar Jēkabpils domes pārstāvjiem, tiek izlemts iegādāties bijušo pārceltuves nomnieku Ozoliņu kuģīti.⁵¹⁶ Tomēr tikai 1930. gada jūlijā notiek nākamā apspriede ar Jēkabpils pilsētas domniekiem par kuģīša remontdarbiem – tika organizēta vairāksolīšana, bet pieteicās tikai viens meistars, Zvanītājs, kurš piedāvājis veikt remontu par izcenojumu. Pēc garām diskusijām, abas pilsētas domes vienojas remontdarbus nodot Zvanītājam.⁵¹⁷ 1930. gada septembrī domē ziņo, ka kuģītim ir jāremontē viss karkass, bet tādu līdzekļu pilsētas budžetā

⁵¹² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 46. Krustpils, 08.06.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 113.lp.

⁵¹³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 54. Krustpils, 12.09.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 126.lp.

⁵¹⁴ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 56. Krustpils, 24.10.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 132.lp.

⁵¹⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 57. Krustpils, 14.11.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 134.lp.

⁵¹⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 60. Krustpils, 12.12.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 140.lp.

⁵¹⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 11. Krustpils, 17.07.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 20.lp.

nav. Tiek nolemts sasaukt kopīgu sēdi ar Jēkabpils domi, lai kopīgi runātu par turpmāko darbību.⁵¹⁸

1931. gadā, pēc līguma beigām ar Borodovski, pārceltuve tiek iznomāta B. Lejiņam. Kā noskaidrojas 1931. gada maija domes sēdē, tad pārceltuve netika iznomāta vairāksolīšanas ceļā, jo lielākais solītājs bijis Priede. Viņam netika dotas nomas tiesības, jo viņš pats nebūtu strādājis, bet darbus deleģējis kādam citam. Domnieks Pētersons vēlas izteikt neuzticību iznomāšanas komisijai, tomēr balsojot par šo priekšlikumu, to nākas noraidīt.⁵¹⁹

1932. gadā rīkotajā vairāksolīšanā par pārceltnes nomāšanu vislielāko summu nosolījis Jānis Priede (17.514 lati). Kaut gan nomnieks vēl nav apstiprināts, Jēkabpils valde izsakās, ka jānodod nomāšana Priedei, tiek gaidīts Krustpils lēmums. Dome izlemj atbalstīt Priedi kā nomnieku ar noteikumu, ka līgums tiek slēgts uz vienu gadu, bet ne ilgāk kā uz diviem gadiem.⁵²⁰

1932. gada jūlijā domei ziņo, ka pārceltnes kuģītim nepieciešams remonts, ar to nav iespējams braukt, jo esot jāmaina katls. Jūrnierības Departamenta vecākais kuģu būvniecības inspektors esot veicis katla apskati un atzinis, ka tas ir nelietojams, bet arī to nav iespējams saremontēt, esot vajadzīgs jauns. Tā kā jau iepriekš sēdē tika ziņots par katla maiņas vajadzību, tika apjautātas firmas, kas veic šāda veida remontu un par izdevīgāko atzīts Liepājas Karostas remontdarbnīcas piedāvājums.⁵²¹

1933. gada janvārī tiek noturēta Krustpils un Jēkabpils domes kopīgā sēde, lai lemtu pat pārceltnes iznomāšanu. Krustpils domnieki vēlās pārceltni neiznomāt vairāksolīšanā, bet gan izmantot to saimnieciski jeb paši pārvaldīt, bet Jēkabpils domnieki dalās divās daļās – daļa vēlas rīkot izsoli, bet daļa atbalsta Krustpils domes lēmumu. Debates notika ilgi, tomēr pie kopsaucēja abas domes tā arī nenonāca.⁵²² 1933. gada februāra ārkārtas sēdē domnieks Minskis ziņo, ka Jēkabpils pilsētas dome piekritusi pārceltni izmantot saimnieciski un nobalsojusi, ka Krustpils

⁵¹⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 14. Krustpils, 15.09.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 27.lp.

⁵¹⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 2. Krustpils, 20.05.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 71.lp.

⁵²⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 22. Krustpils, 07.04.1932. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 164.lp.

⁵²¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 26. Krustpils, 07.07.1932. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 192.lp.

⁵²² Krustpils un Jēkabpils pilsētas domes kopīgās sēdes protokols Nr. 34. Jēkabpils, 19.01.1933. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 8.-10.lp.

valdei dod rīcības brīvību kārtot visas darīšanas arī Jēkabpils vārdā. Krustpils valde piekrīt šim lēmumam.⁵²³

1933. gada aprīļa sēdē pilsētas galva ziņo, ka pēc diskusijām, abu pilsētu valdes par izdevīgāku darījumu atzina pārceltuves iznomāšanu. Tika noturēta izsole un lielāko summu par nomu uz gadu nosolīja Jēkabs Ozoliņš par 23.060 latiem. Abu pilsētu valdes piekrīt pārceltuvi uz gadu iznomāt Ozoliņam.⁵²⁴ 1934. gada februāra sēdē ziņo par vairāksolīšanu, ko rīkoja Jēkabpilī par pārceltuves iznomāšanu. Tiek ziņots par 7 solītājiem, no kuriem lielāko summu piedāvājis Jānis Priede, bet otrais lielākais solītājs bijis līdzšinējais nomnieks Ozoliņš. Pēc debatēm par iespēju nodot pārceltuvi vienam no vairāksolītājiem, Krustpils domnieki atklāti balsojot tomēr nolemj virzīt par nomnieku Ozoliņu.⁵²⁵

1937. gada marta sēdē Krustpils valde, vienojoties ar Jēkabpils pilsētas valdi, nolemj pārdot vairāksolīšanā Daugavas pārceltuves kuģīti "Gulbis", jo pēc jaunā tilta atklāšanas kuģīša izmantošana neatmaksājas, līdz ar to tas vairs nav nepieciešams.⁵²⁶

1939. gada februārī no Jēkabpils pilsētas valdes pienāk raksts Nr. 540, kurā ziņo, ka šajā gadā pārceltuve tiks iznomāta Alfrēdam Lejam par summu 5750 latiem gadā. Pilsētas valde Jēkabpils sastādīto līgumprojektu atzīst par labu un lūdz pēc līguma parakstīšanas vienu līguma kopiju nosūtīt Krustpils valdei.⁵²⁷ 1940. gada martā no Jēkabpils pilsētas vecākā pienāk ziņojums, ka ar iepriekšējo pārceltuves īrnieku Alfrēdu Leju pārceltuves nomas līgums tiek pagarināts par vēl 3 gadiem par summu 5750 latu gadā. Krustpils pilsētas valde piekrīt līgumam, to pieņem un paraksta.⁵²⁸

⁵²³ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 35. Krustpils, 16.02.1933. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 17.lp.

⁵²⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 36. Krustpils, 06.04.1933. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 24.lp.

⁵²⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 47. Krustpils, 01.02.1934. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.), 90.lp.

⁵²⁶ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 49. Krustpils, 04.03.1937. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 11. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1936.-1938.g.), 19.lp.

⁵²⁷ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 5. Krustpils, 14.02.1939. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 9. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1939.g.), 49.lp.

⁵²⁸ Krustpils pilsētas valdes sēdes protokols Nr. 1. Krustpils, 01.03.1940. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 34. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokolu grāmata 1939.-1940.g.), 40.lp.

Jēkabpils – Krustpils tilta jautājums.

Jāatzīst, ka Krustpils pilsētas domes protokolos ziņas par tilta būvniecību pār Daugavu, lai savienotu Krustpili un Jēkabpili, ir ļoti skopas. Tomēr tilta būvniecību apraksta vietējais laikraksts “Jēkabpils Vēstnesis”, bet sīku tilta būvniecības aprakstu iespējams lasīt Valsts dzelzceļu izdevniecības brošūrā „Krustpils-Jēkabpils Daugavas tilta būve 1934-1936”, kura tika izdota 1937. gadā.⁵²⁹

Jau pirms Daugavas tilta būvniecības, pāri Daugavai ir bijis tilts, bet atradies ārpus abu pilsētu robežām uz Rīgas pusi, mūsdienās tilts vēl joprojām ir saglabājies un tas pazīstams ar nosaukumu “Zeļķu tilts”. Ņemot vērā to, ka Krustpilī tika uzcelts cukurfabrika, satiksme starp abām pilsētām bija nepieciešamība, kas bija jāatrisina, kā arī tilta neesamība apgrūtināja cukurbiešu nogādāšanu Krustpilī, jo tās masveidā iveda no Daudzevas, kas atradās Jēkabpils pusē.⁵³⁰

Pirmo reizi par jauna tilta nepieciešamību pāri Daugavai Krustpils dome apspriež 1926. gada novembra sēdē, pēc Jēkabpils pilsētas valdes raksta Nr. 3945 nosūtīšanas Krustpilij. Par tilta nepieciešamību izsakās Jēkabpils domnieks Lamberts, kurš informē par tilta nepieciešamības motīviem un lūdz Krustpils domi apspriest šos jautājumus. Diemžēl Krustpils domē šī jautājuma apspriešanā uzreiz nevar izšķirties, jo puse domnieku neuzskata to par steidzamību.⁵³¹ Pēc ziņām laikrakstā “Jēkabpils Vēstnesis” jāatzīst, ka tieši Jēkabpils arī ļoti uzstāja par tilta būvniecību, kamēr Krustpils domnieki bijuši kūtri un šo ideju īpaši neatbalstīja, tas redzams arī domes protokolos, kuros par tilta nepieciešamību netiek runāts. Visticamāk krustpilieši protestēja tāpēc, ka tilta izbūve atņemtu ienākumus jau esošajam pārvietošanās veidam pār Daugavu – pārceļtuvei.⁵³²

Tomēr tilta būvniecības jautājums tika aktualizēts 1933. gada aprīlī, kad Jēkabpils domes pārstāvji devās uz Saeimas budžeta sēdi un uzstāja, ka tilts nepieciešams abu pilsētu vajadzībām un lai attīstītu satiksmi visā reģionā.⁵³³ Šajā mēģinājumā Saeima sadzirdēja domnieku lūgumu un tā paša gada septembrī tika lūgts inženiera firmai K. Kalts veikt izpēti Daugavas gultnē vietā, kur tiltu bija paredzēts būvēt. Finanšu ministrija izsludināja konkursu par tilta būvdarbu izvešanu un tajā uzvarēja firma “L. Neiburgs un Ko”, par darbu pie tilta būvniecības lūdzot atlīdzību 635.000 latu apmērā. Tilta balstu projekta izstādi uzticēja diviem Latvijas

⁵²⁹ Krustpils-Jēkabpils Daugavas tilta būve 1934-1936. Rīga 1937.

⁵³⁰ Tilts no Zemgales uz Latgali. In: Jēkabpils Vēstnesis, 14.03.1935., 4. lpp.

⁵³¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 48. Krustpils, 06.11.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 114.lp.

⁵³² Vietējās ziņas. In: Jēkabpils Vēstnesis, 09.12.1927., 3. lpp.

⁵³³ Vai būs tilts pār Daugavu pie Jēkabpils? In: Jēkabpils Vēstnesis, 06.04.1933., 1. lpp.

Universitātes mācībaspēkiem – Pāvulānam un Zīlītīm, bet balstu iepirkums tika uzticēts Lielbritānijas firmai „Braitwaite and Co”.⁵³⁴

Tiltu pāri Daugavai būvniecības darbus pabeidza divos gados un tā atklāšana notika 1936. gada 16. novembrī. Tilta atklāšanas svētkos piedalījās tādas prominentas personas kā Valsts prezidents Kārlis Ulmanis, Finanšu un Satiksmes ministri, kā arī Lielbritānijas sūtnis Rīgā, bet tiltu iesvētīja Krustpils luterāņu baznīcas mācītājs Kārlis Skujiņš.⁵³⁵ Ļoti simbolisks bija Kārļa Ulmaņa gājiens ar kājām pāri tiltam pēc svinīgās runas un lentes pārgriešanas.⁵³⁶

Pēc tilta atklāšanas “Jēkabpils Vēstnesis” aptaujājis abu pilsētu galvas. Jēkabpils pilsētas galva Teodors Ermansons izteicies, ka “tilts satiksmes ērtības ievērojami uzlabos, bet abas pilsētas tomēr uzturēs arī celtuvi pilsētu lejas galā. Pilsētas seja kļūs daiļāka un pieaugs rosība.”⁵³⁷ Bet Krustpils pilsētas galva Kārlis Salmiņš secinājis, ka “ar tilta nodošanu satiksmei, būs novērstas milzīgās neērtības, kas pastāvēja jau gadu gadiem. Krustpils pilsētas, bet jo sevišķi apkārtējo pagastu lauku iedzīvotāji, tilta trūkumu izjuta īpaši rudenos un pavasaros, jo visi kokmateriāli nāk no Augšzemes mežiem. Tilts turpmāk ievērojami iespaidos visu pašvaldības dzīvi un, ceru, veicinās tūrismu, jo apkārtnē ir skaista, bet maz apceļota”.⁵³⁸

Jaunais tilts pastāvēja īsu laiku, līdz 1941. gadam, kad tas tika uzspridzināts, atkāpjoties Sarkanajai armijai. Tilts visu tā pastāvēšanas periodu atviegloja pārvietošanos starp Krustpili un Jēkabpili, veicināja tirdzniecību, kā arī nodarbināja abu pilsētu bezdarbniekus, kuri tika nodarbināti tilta būvniecības laikā. Tiltu pār Daugavu atjaunoja tikai 1962. gadā

Elektriskā tīkla ierīkošana.

1922. gada 22. augusta domes sēdē pirmo reizi tiek uzsākta saruna par Krustpils ielu elektrifikāciju. Sēdes laikā tiek balsots par vai pret šādu darbību – no visiem domniekiem 8 balso par, viens pret un divi atturas, līdz ar to tiks sākta ielu apgaismošana. Tiek izvēlēta komisija, kas uzsāks sarunas ar Latgales Artilērijas pulka elektrības stacijas pārvaldnieku Paulinu, komisijā tiek ievēlēti domnieki Minskeru, Ozoliņu un Lipmani.⁵³⁹

1922. gada 19. oktobra sēdē turpinās sarunas par elektrifikācijas darbiem pilsētā. Tiek pārrunāts karaspēka resora priekšstāvja Pāsenka kunga paskaidrojums par to, ka kara elektriskās apgaismošanas valde ir ar mieru dot pilsētai elektriskās apgaismošanas iespējas ar

⁵³⁴ Krustpils-Jēkabpils Daugavas tilta būve, 6.-9.lpp.

⁵³⁵ Krustpils-Jēkabpils Daugavas tilta būve, 68.lpp.

⁵³⁶ GAILĪTE, Jēkabpils, 43.lpp.

⁵³⁷ Jaunais tilts vienos divas pilsētas un novadus. In: Jēkabpils Vēstnesis, 12.11.1936., 1. lpp.

⁵³⁸ Ibidem, 1. lpp.

⁵³⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 22.08.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 54.lp.

noteikumu, ka pilsēta uz sava rēķina ierīko elektrības vadu maģistrālo līniju no Krustpils pils līdz pilsētai, kā arī visas pilsētas teritorijā. Tiek noteikts, ka par patērēto elektrību būtu jāmaksā kilovatos, maksa tiek noteikta apmēram 25 rubļi par kilovatstundu. Tiek ievēlēta komisija no domniekiem Ozoliņa, Minskera un Lipmaņa, komisijai tiek uzticēt uzsākt sarunas un slēgt līgumu ar kara resoru. Lai būtu iespējams veikt iepriekšēju stāvas patēriņa aprēķinu un pārbaudīt pastāvošās līnijas, tiek nolemts izmaksāt 1000 rubļus un summu nolemts savākt no elektrības abonentiem.⁵⁴⁰

1922. gada 29. oktobra sēdē tiek pārspriests tālākais darbības plāns, saistībā ar elektrifikācijas darbiem pilsētā. Tiek nolemts, ka elektrības tīkls tiks ierīkots līdz Balzona mājai Lielajā ielā. Tāpat tiek nolemts uzsākt sarunas ar Kara būvju un ēku pārvaldi Rīgā, lai iegūtu atļauju ņemt vajadzīgo elektrību no elektriskās stacijas Krustpils pilī. Sarunu vešana ar pārvaldi tiek uzticēta iepriekš izvēlētajai elektrifikācijas komisijai, viņiem tiek noteikts braukt uz Rīgu uz pilsētas rēķina. No atlīdzības atsakās Minskera un Lipmans, toties Ozoliņam dienas nauda tiek noteikta 400 rubļu, ieskaitot ceļa izdevumus. Ozoliņam tiek uzdots Rīgā griezties pie attiecīgām iestādēm ar lūgumu piešķirt pilsētai pieprasītos aizdevumus.⁵⁴¹

1922. gada 15. novembra sēdē domnieks Mihalovskis piedāvā elektrības darbu rīkošanu izvest vairāksolīšanas ceļā, tomēr dome, veicot balsojumu, šo ideju neatbalsta. Tiek nolemts elektrības ierīkošanas darbus nodot meistaram Dombrovskim, kopā par darbu maksājot 20.500 rubļus ar noteikumu, ka Dombrovskis ierok 42 jaunus stabus un salabo vecos. Tiek noteikts, ka vecais kabelis ir jānoņem un jāuzliek jauns, lai būtu iespējams iegūt elektrību visā paredzētajā līnijā no Krustpils pils elektriskās stacijas līdz Zīlānu ielai. Tāpat tiek noteikts, ka vietās, kur kabelis pārāk tuvu pietuvojas ielai, zem tā ir jāuzstāda drāts žogs, lai iedzīvotāji brīvi nevarētu piekļūt kabelim. Ar domes lēmumu tiek apstiprināts, ka par katru ierīkoto lampiņu Dombrovskim tiks maksāti 50 rubļi, un šie visi darbi ir jāpaveic 14 dienu laikā, sākot ar 1922. gada 17. novembri. Padarīto darbu pieņems pilsētas valdes elektrifikācijas komisijas locekļi un izvēlēts tehniķis.⁵⁴²

1922. gada 21. decembrī sēdes laikā nolemti pēdējie noteikumi un maksas par elektrifikāciju pilsētā. Tiek nolemts no katra elektrības skaitītāja ņemt taksi 25 rubļu apmērā

⁵⁴⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 19.10.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 78.lp.

⁵⁴¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 50. Krustpils, 29.10.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 86.lp.

⁵⁴² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 52. Krustpils, 15.11.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 95.-96.lp.

par kilovatstundu, kā arī par strāvas ierīkošanu katram abonentam jāsamaksā 400 rubļu liela drošības nauda. Tāpat abonentiem tiks izdalītas strāvas lietošanas grāmatiņas un tiem jāparaksta strāvas lietošanas noteikumi, kas paredz, ka strāva nedrīkst tikt lietota patvaļīgi un par šādu rīcību pienākas sods. Elektrības lietošanas uzraudzība tiek nodota Latgales Artilērijas pulka elektrotehniķiem ar noteikumu, ka tie veic labojumus, novērš bojājumus strāvas padevē un kontrolē pareizu strāvas padevi un lietošanu. Par šo darbu no pilsētas valdes puses tiks izmaksāti 1500 rubļi mēnesī. Tāpat tiek noteikts, ka abonentiem par tekošā mēneša strāvu jāsamaksā līdz nākamā mēneša trešajai dienai, maksājumu kavējumu gadījumā strāva tiek atslēgta un pie rēķina par katru nākamo nesamaksāto dienu nāk klāt 3% liela soda procentu takse.⁵⁴³ Tāpat tiek nolemts elektrisko apgaismojumu ievilkt pilsētas ambulances telpās, bet ar samazinātu elektrības patēriņa taksu, par kilovatstundu maksājot 15 rubļus, jo pilsētai ir bijuši lieli tēriņi, lai elektrības līniju ierīkotu.⁵⁴⁴

1925. gada augustā dome nolemj uzsākt sarunas par elektrības piegādātājiem pilsētā.⁵⁴⁵ Tiek uzklauts inženiera Kuškina skaidrojums par projektu, kurā aprēķinātas elektriskās spēkstacijas izbūves summas pilsētā. Tāpat tiek izveidota elektrifikācijas komisija, kuras sastāvā ievēl domniekus Baltmani, Bērziņu un Minskeri, kuriem tiek uzdots vest sarunas ar firmu “Bauman” Rīgā, kuri palīdzētu sastādīt kopējās izmaksas un projektu līdz galam.⁵⁴⁶

Saistībā ar jaunā elektriskā tīkla izbūvēšanu pilsētā, pilsētas valdei tiek uzdots slēgt līgumu ar Kara ministriju par strāvas atslēgšanu no Latgales artilērijas pulka elektriskās stacijas, sākot ar 1925./1926. gada apgaismošanas perioda sākumu.⁵⁴⁷

Krustpilij finansiāli nebija izdevīgi un iespējami pašiem būvēt savu elektrisko staciju, tāpēc tika nolems elektrību pirkt no elektriskās stacijas. 1926. gada aprīlī pilsētas dome uzsāk sarunas ar Jaunkalsnavas elektriskās stacijas īpašniekiem par elektrības piegādi Krustpilij. Uzklautot īpašnieka piedāvājumu, līgumprojektu un paskaidrojumus, Krustpils dome vienbalsīgi nolemj par līguma noslēgšanu ar A/S “Aiviekste” par elektrības piegādi Krustpilij

⁵⁴³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 56. Krustpils, 21.12.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 2.lp.

⁵⁴⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 56. Krustpils, 21.12.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 3.lp.

⁵⁴⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 22. Krustpils, 06.08.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 186.lp.

⁵⁴⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 24. Krustpils, 07.09.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 204.lp.

⁵⁴⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 27. Krustpils, 05.11.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 282.lp.

no viņu stacijas. Līgums tiktu noslēgts uz 10 gadiem, tātad līdz 1936. gadam. Līgumprojektu izstrādāt un papildināt uzdod pilsētas valdei kopā ar domniekiem Lipmani un Ozoliņu, bet elektrības strāvas tīkla izbūves projektu un maksas aprēķinu vienbalsīgi nolemj uzticēt Tormana kungam.⁵⁴⁸ 1926. gada 2. maija domes ārkārtas sēdē tiek apskatīts līguma projekts, kurš tiek vienbalsīgi pieņemts, bet tā kā elektriskā tīkla izbūvei pilsētas budžetā nav pietiekami finanšu līdzekļi, tiek nolemts lūdz Valdības aizdevumu 10.000 latu apmērā.⁵⁴⁹ Pēc visu izmaksu pārskatīšanas un konsultēšanās ar Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentu, tiek nolemts aizdevuma summu elektrības tīkla pārbūvei palielināt līdz 12.000 latiem.⁵⁵⁰

1929. gada maijā tiek rīkota apspriede kopā ar Jēkabpils pilsētas priekšstāvjiem Vildi, Landmani un Soloveju, kuri piedāvā Krustpils pilsētas pašvaldībai kopā ar Jēkabpili iegādāties A/S "Aiviekste" uzņēmuma daļas un kļūt par akcionāriem. Tā kā šī lieta ir nopietna un kārtīgi jāapsver, tad Krustpils dome nolemj izveidot komisiju, kuras darbs būtu izpētīt visus apstākļus, iepazīties ar datiem par mantas stāvokli un darboties kopīgi ar Jēkabpils pārstāvjiem, lai izstrādātu plānu. Šajā komisijā tiek ievēlēti pilsētas galva Baltmans, domnieki Karlins un Salmiņš.⁵⁵¹ 1929. gada jūnijā domes sēdē tiek apstiprināts, ka Krustpils un Jēkabpils ir vienojušās, ka piedalīsies A/S "Aiviekste" kā akcionāri.⁵⁵²

1930. gadā dome kā akcionāri A/S "Aiviekste" lemj par elektriskās stacijas paplašināšanu, kam ir nepieciešami 100.000 latu lieli finanšu līdzekļi. 1930. gada maija ārkārtas sēdē tiek nolemts ieķīlāt pilsētas ienākumus, lai aizdevums no Finanšu ministrijas tiktu piešķirts.⁵⁵³ 1930. gada beigās pilsētas galva ziņo, ka ar A/S "Aiviekste" vēl nav noslēgts līgums par elektrības piegādi pilsētai, jo savienība nepiekrīt pilsētas labojumiem līgumā. Tā kā domnieki nespēj vienoties par lēmuma pieņemšanu, tiek izveidota komisija ar domnieku Mihalovski (visi pārējie domnieki atsakās), kuram jāved sarunas ar A/S "Aiviekste", lai panāktu

⁵⁴⁸ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 39. Krustpils, 24.04.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 35.lp.

⁵⁴⁹ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 40. Krustpils, 02.05.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 46.lp.

⁵⁵⁰ Pašvaldību departamenta ziņojums Finanšu ministrijas Valsts budžetu nodaļai. Rīga, 30.09.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 109.lp.

⁵⁵¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 44. Krustpils, 23.05.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 107.lp.

⁵⁵² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 46. Krustpils, 08.06.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokolu noraksti, 1930.-1932.g.), 113.lp.

⁵⁵³ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 9. Krustpils, 24.05.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 15.lp.

vienošanos par elektrības piegādi.⁵⁵⁴ 1931. gada janvārī dome nolemj deleģēt pilsētas valdi slēgt līgumu ar A/S “Aiviekste” par pilsētas apgādi ar elektrību uz 28 gadiem.⁵⁵⁵

1936. gada februārī pilsētas valdei tiek nosūtīts jauns elektrības padeves līgums, jo tiek samazināti tarifi. Īpaši tiek mainīti tarifi par ielu apgaismošanu, pilsētas iestādēm un Sarkanā Krusta veselības punktam, kā arī Krustpils piensaimnieku biedrībai. Pilsētas valde tomēr nepiekrīt pāris līguma punktiem un nolemj tos pārstrādāt kopā ar A/S “Aiviekstes” pārstāvjiem, lai līgumu.⁵⁵⁶ Turpmākajās domes sēdēs līguma punkti tika grozīti un līgums parakstīts, ņemot vērā 1931. gada vienošanos par elektrības piegādi uz 28 gadiem.

Tirdzniecības un rūpniecības attīstības sekmēšana.

Krustpils pilsētas domes 1921. gada 19. jūlija sēdē kopā ar pilsētas tirgotājiem, rūpniekiem un nodokļu komisijas locekļiem tiek apspriests Daugavpils apriņķa Nodokļu inspektora uzliktais tirdzniecības nodoklis par apgrozījumu 1921. gadam. Sēdē klātesošie dalījušies ar informāciju par iespējamo peļņas daudzumu, kas tiks saņemts pēc nodokļa nomaksāšanas un tiek atzīts, ka nodokļa lielums – 20% - ir pārmērīgi liels un draud izputināt vietējos tirgotājus. Tāpat liela konkurence Krustpils pilsētā valda starp vietējiem sīktirgotājiem un lielajiem kooperatīviem, kas preces saņem milzīgā apmērā, salīdzinot ar sīktirgotājiem, tomēr abām kategorijām nodoklis ir vienādi liels – 20%. Līdz ar to sēdē vienbalsīgi tiek nolemts griezties ar rakstu pie Daugavpils apriņķa Nodokļu inspektora un Netiešo nodokļu departamenta ar lūgumu pārvērtēt tirgotāju gada apgrozījumu, par pamatu ņemot domes nostādītos procentus, lai būtu iespējams uzlabot pilsētas tirgotāju sociālo un finansiālo stāvokli un neiedzītu sīktirgotājus nabadzībā.⁵⁵⁷

1923. gada februārī pirmo reizi domes sēdē tiek apspriesti tirgošanās laika ierobežojumi un sadalījums vasaras un ziemas sezonās. Vasaras sezona noteikta no 1. aprīļa līdz 1. oktobrim, bet ziemas sezona – no 1. oktobra līdz 1. aprīlim. Tiek noteikts, ka ziemas un vasaras sezonā visi veikali un jebkāda veida pārdotavas var būt atvērtas 7.00-20.00, maiznīcas, konditorejas, tējnīcas un kafējnīcas strādā no 7.00-24.00 ziemas sezonā, bet vasarā tās darbu var uzsākt jau

⁵⁵⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 17. Krustpils, 04.12.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 41.lp.

⁵⁵⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 19. Krustpils, 08.01.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 49.lp.

⁵⁵⁶ Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēdes protokols Nr. 28. Krustpils, 22.02.1936. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 10. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1935.-1936.g.), 30.lp.

⁵⁵⁷ Izvilkums no Krustpils pilsētas domes sēdes protokola. Krustpils, 19.07.1921. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.), 5.lp.

6.00 no rīta. Ziemas sezonā restorānu un traktieru darba laiks ir 7.00-24.00, vasarā darbu var uzsākt stundu ātrāk. Frizieru un bārdzīņu veikali ziemas sezonā strādā 7.00-24.00, bet vasaras sezonā darbu uzsāk 6.00 no rīta. Tiek noteikts, ka svētdienās visiem veikaliem jābūt ciet 9.00-12.00 pa dienu, visticamāk, lai būtu iespēja apmeklēt baznīcu un citus dievnamus pilsētā. Tāpat noteiktas dienas, kad tirgošanās aizliegta, ņemot vērā pilsētas iedzīvotāju etnisko sastāvu, kas bija daudzveidīgs.⁵⁵⁸ Tomēr, pēc Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta lūgumraksta Nr. 103539, tirgošanās laiku tiek pārstrādāti, bet vasaras un ziemas sezonas tiek atstātas nemainīgas.⁵⁵⁹ Pēc veikto izmaiņu iesūtīšanas Pašvaldību departamentam, Krustpils valde saņem atbildi un aizrādījumu par darba laiku neievērošanu pēc darba likuma, kā arī aizrādījumu par to, ka alkoholiskie dzērieni tiek pārdoti līdz vēlam vakaram, savukārt citu preču, piemēram, augļūdeņu, pārdošana beidzas 18:00 vakarā. Ņemot vērā norādītās kļūdas, Krustpils pilsētas valdei jāpārstrādā saistošie noteikumi pēc Alūksnes pilsētas parauga.⁵⁶⁰

1923. gada 29. maija domes sēdē tiek norādīts pilns saraksts ar svētku dienām, kurās visām tirdzniecības vietām jābūt slēgtām – Lieldienās, vasaras un ziemas svētku pirmajā dienā, 1. maijā, 22. jūnijā un 18. novembrī. Norāda arī svētku dienas, kurās tirdzniecības vietas var būt atvērtas iedzīvotājiem – vasaras un ziemas svētku trešajā dienā, 23. jūnijā, piecās Marijas dienās (2. februāris, 25. marts, 15. augusts, 8. septembris un 8. decembris). Tie tirgotāji, kuri šos noteikumus nepildīja, tika saukti pie kriminālatbildības.⁵⁶¹ Līdz ar to 1923. gada 29. maija sēdē tiek pieņemti saistošie noteikumi par tirgošanās laiku Krustpils pilsētā, kuri stājas spēkā un tiek izsludināti “Valdības Vēstnesī” pēc 14 dienām no noteikumu pieņemšanas datuma.⁵⁶²

1923. gada 30. augusta domes sēdē tiek apstiprināti saistošie noteikumi par viesnīcām, traktieriem, tējnīcām, mēbelētām istabām un iebraucamām vietām Krustpils pilsētā. Galvenie punkti, kas izceļami saistošajos noteikumos, ir iespēja šāda veida iestādes atvērt tikai ar pilsētas

⁵⁵⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 5. Krustpils, 01.02.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 28.lp.

⁵⁵⁹ Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta aizrādījuma raksts Nr. 105138 Krustpils pilsētas valdei. Rīga, 23.05.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 95.lp.

⁵⁶⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 17. Krustpils, 05.05.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 100.lp.

⁵⁶¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 19. Krustpils, 29.05.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 112.lp.

⁵⁶² Saistošie noteikumi par tirgošanās laiku Krustpils pilsētā. Krustpils, 29.05.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 116.lp.

domes atļauju, iestādes īpašniekam jābūt vismaz 21 gadu vecam, kā arī iestāžu izkārtojumam ir jābūt atbilstošam iestādei un ēdienam jābūt svaigam un veselībai nekaitīgam.⁵⁶³

1924. gada oktobrī tiek pieņemts lēmums par 1925. gadatirgu datumiem – 1) Zvaigznes dienā 6. janvārī; 2) februāra mēneša pirmajā otrdienā; 3) marta mēneša trešajā otrdienā; 4) aprīļa mēneša pēdējā otrdienā rīkot zirgu un lopu tirgu; 5) maija mēneša otrajā otrdienā rīkot lopu tirgu; 6) jūnija mēneša otrdienā pirms Jāņiem; 7) jūlija mēneša otrajā otrdienā; 8) augusta mēneša otrajā otrdienā; 9) septembra mēneša otrajā otrdienā; 10) oktobra mēneša otrajā otrdienā rīkot lopu tirgu; 11) novembra mēneša 10. datumā; 12) decembra mēneša otrdienā pirms Ziemassvētkiem.⁵⁶⁴ Tomēr pēc Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta lūguma gadatirgu skaits tiek samazināts uz pusi mazāks.⁵⁶⁵

Lai noteiktu tirdzniecības vietu darba laiku darba un svētku dienās, kā arī pieņemtu noteikumus par tirgošanos atklātās vietās, 1924. gada 3. oktobrī domes sēdē tiek pieņemti saistošie noteikumi par tirgošanās laiku un tirgošanos atklātās vietās Krustpils pilsētā.⁵⁶⁶

Kā interesants fakts tirdzniecības ierobežošanas vai, šajā gadījumā, sekmēšanā ir tirgošanās laiku grozījumi 1926. gada jūlijā – Krustpils pilsētas valde vēršas pie Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta ar lūgumu pilsētā neaizliegt tirgošanos katoļu svinamajos svētkos.⁵⁶⁷ Kaut gan Krustpils pilsēta iekļaujas Daugavpils apriņķī, kurā lielākā daļa iedzīvotāju piederēja pie katoļticīgajiem, pašā pilsētā katoļi ir mazākumā, kas parāda Krustpils atšķirību no pārējās Latgales.

1926. gada 6. novembra sēdē tiek pieņemti saistošie noteikumi par ēdienu veikalu, tējnīcu un kafejnīcu ierīkošanu Krustpils pilsētā. Svarīgākie noteikumi – visu kategoriju tirdzniecības vietas atveramas tikai ar pilsētas valdes atļauju, īpašniekam jābūt vismaz 21 gadu vecam un tas

⁵⁶³ Saistošie noteikumi par viesnīcām, traktieriem, tējnīcām, mēbelētām istabām un iebraucamām vietām Krustpils pilsētā. Krustpils, 30.08.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 199.lp.

⁵⁶⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 7. Krustpils, 03.10.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 257.lp.

⁵⁶⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 11. Krustpils, 04.12.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 305.lp.

⁵⁶⁶ Saistošie noteikumi par tirgošanās laiku un tirgošanos atklātās vietās Krustpils pilsētā. Krustpils, 03.10.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 262.lp.

⁵⁶⁷ Krustpils pilsētas valdes lūgumraksts Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamentam. Krustpils, 20.07.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 79.lp.

nedrīkst būt krimināli sodīts, kā arī personāla darbinieki nedrīkst atrasties tirdzniecības vietās, ja tie slimo ar lipīgām slimībām.⁵⁶⁸

1930. gada beigās pilsētas domē tiek ziņots, ka firma "Apekol" izteikusi piedāvājumu pilsētā uzstādīt benzīntanku, apspriešanai tiek iesūtīts ierīkošanas projekts. Tika plānots, ka benzīntanku izbūvētu uz pilsētas tirgus laukuma kioskā, blakus tiktu izbūvēta vieta arī automašīnu mazgāšanas vietai, bet līgumu par nomu slēgtu uz 12 gadiem. Pēc ilgām debatēm par nomas līguma ilgumu un benzīntanka izbūves vietu, dome vienbalsīgi nolēmj līgumu noslēgt uz 10 gadiem ar nomas maksu 7500 latu gadā.⁵⁶⁹ Benzīntanka veikala izbūvei tiek nodota ēka Rīgas ielā 141 pie tirgus laukuma, pārbūves projektu izstrādājis Pētersons, kurš to domei arī prezentē. Dome to atzīst par atbilstošu un uzdot pilsētas valdei izstrādāt izmaksu aprēķinu.⁵⁷⁰

1931. gada jūlija sēdē tiek ziņots, ka firma "The Shell comp. Of. Latvia Ltd. London" arī ir izteikusi vēlmi uzstādīt pilsētā benzīna tvertni, Rīgas ielā 111. pilsētas galva sīkāk skaidro, ka kompānija jau parakstījusi pieņemšanas-nodošanas līgumu ar tvertnes izbūvei paredzētā zemesgabala īpašnieku Gafanoviču. Pēc diskusijām domnieku starpā noskaidrojās, ka nebūtu vēlams apstiprināt šo projektu, jo pilsētai tas nenestu nekādu ienākumu – benzīntanks tiktu izbūvēts uz privātas zemes. Izrādās, ka kompānija esot lūgusi domi ierādīt gruntsgabalu, lai būvētu tverti jau pirms līguma ar "Apekol", bet brīva gabala neesot bijis, bet nezināmu iemeslu dēļ otrajai firmai tāds esot atradies. Ņemot vērā to, ka ienākumus pilsētai vēl viens benzīntanks nenes, atklāti balsojot, dome nolēmj "Shell Company" neļaut izbūvēt benzīna tvertni.⁵⁷¹

1932. gada janvārī tiek ziņots par to, ka Krustpilī iespējams tiks celta cukurfabrika. Domes priekšsēdētājs Ādamsons ziņo, ka iespējamo fabrikas vietu bija atbraukuši apskatīt Saeimas deputāti Erniņš, Gailīts un Mežraups, kā arī būvprojekta izgatavotāju firmas pārstāvji,

⁵⁶⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 48. Krustpils, 06.11.1926. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 115.lp.

⁵⁶⁹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 17. Krustpils, 04.12.1930. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 40.lp.

⁵⁷⁰ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 22. Krustpils, 05.03.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 58.lp.

⁵⁷¹ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 5. Krustpils, 02.07.1931. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 81.lp.

vieta esot atzīta par teicamu. Bet vairāk par fabrikas būvniecību uz doto brīdi nav zināms, tika izraudzīta vieta, kur to cels.⁵⁷²

Pilsētas apbūves un izbūves plānu sastādīšana.

1922. gada sākumā Krustpilī norisinājās gruntsgabalu uzmērīšanas darbi. Mērniecības darbu segšanai 1922. gada 15. maija domes sēdē nolemj ieturēt taksu no nekustamo īpašumu turētājiem – par katru nomērīto kvadrātasi 30 kapeikas, bet no īpašuma saņemt ne mazāk kā 35 rubļu taksu kopumā. Tāpat domes sēdē lemj par Būvkomisijas sastāvu – tajā tiek ievēlēti domnieki Boruchs Lits, Jānis Ozoliņš, Fridrihs Širkenhefers un Krišjānis Rasa.⁵⁷³

Nākamajā domes sēdē 27. maijā tiek nolemts palielināt taksu par mērniecības izdevumu segšanu – zemes īpašniekiem jāmaksā 50 kapeikas par katru kvadrātasi, bet no katra nekustamā īpašuma jāsaņem ne mazāk kā 50 rubļi par mērniecības darbiem. Līdz ar to tiek atcelts iepriekšējās domes sēdes lēmums par takses lielumu.⁵⁷⁴

Pēc uzmērīšanas darbu beigšanas, Krustpils pilsētā 1923. gadā norisinājās gruntsgabalu nodošana to īpašniekiem, uzrādot īpašuma tiesību dokumentus. Pilsētas zemes piešķiršanas komisija 1923. gada novembrī ziņo domei, ka visā procesā tikušas pieļautas lielas kļūdas, jo daļa no gruntsgabaliem nodoti jauniem īpašniekiem, bet vecie īpašnieki tagad tiks izlikti no mājām. Komisija skaidro, ka šīs kļūdas esot pieļāvis Centrālās zemes ierīcības komitejas priekšstāvis Cālīša kungs, kurš zemi piešķīris lielā steigā, nepārbaudot visu dokumentāciju – uz vietas neesot bijis uzmērītais pilsētas plāns. Tiek veikta nepareizi iedalīto gruntsgabalu uzskaitē – Nr. F249, F373, F135 u.c. Ņemot vērā pieļauto kļūdu nopietnību, dome nolemj vēlreiz vērsties Centrālajā zemes ierīcības komitejā ar lūgumu pārstrādāt gruntsgabalu iedalīšanu, kā arī darbu vadīšanai sūtīt citu komitejas pārstāvi.⁵⁷⁵

1922. gada 26. septembra domes sēdē tiek nolemts atkārtoti griezties pie Daugavpils Apriņķa Zemes ierīcības komisijas un Centrālās zemes ierīcības komisijas ar atkārtotu lūgumu

⁵⁷² Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 16. Krustpils, 14.01.1932. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.), 144.lp.

⁵⁷³ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 15.05.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 50.lp.

⁵⁷⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 27.05.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 51.lp.

⁵⁷⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 36. Krustpils, 24.11.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 243.lp.

Krustpils pilsētai pievienot mazo Krustpils saliņu ar mērķi saliņā izveidot vasaras dārzu.⁵⁷⁶ 1922. gada 21. decembra sēdē tiek ziņots, ka no Centrālās Zemes ierīcības komitejas saņemta ziņa, ka Krustpils mazā saliņa piešķirta Zobena sabiedrībai, līdz ar to dome vienbalsīgi nolēmj komandēt domnieku Lipmani uz Rīgu, atspēkot šo lēmumu un aizstāvēt Krustpils pilsētas intereses un tiesības uz Krustpils saliņu.⁵⁷⁷

1923. gada 24. septembra sēdē dome vienbalsīgi nolēmj sadalīt visus pilsētas nekustamos īpašumus divās nodokļu kategorijās – pirmā kategorija sastāvēja no īpašumiem, kas atrodas gar pilsētas galveno - Lielo ielu, bet pārējie īpašumi iekļautos otrajā kategorijā.⁵⁷⁸

1923. gada beigās Bāriņtiesas loceklis Zdanovičs ir sastādījis sarakstu ar visiem pilsētas robežās esošajiem nekustamajiem īpašumiem, kuru īpašnieki nav atgriezušies un paši nepārvalda savus īpašumus. Kopumā šādi īpašumi ir 26, piemēram, Janķeļa Moreina īpašums, kas novērtēts 100.000 rubļu vērtībā, īpašnieks atrodas Padomju Krievijā. Pie šī īpašuma pierakstīts, ka uz tā atrodas vienkārtu koka ēka, kas kara laikā tikusi sagrauta, kā arī piecas ābeles. Domes sēdēs līdz šim par to, ko darīt ar pamestajiem nekustamajiem īpašumiem, netika lemts.⁵⁷⁹

Jau kopš 1923. gada pilsētā norisinājās sarunas par Krustpils administratīvo robežu noteikšanu. 1924. gada 3. aprīļa Iekšlietu Ministrijas Pašvaldību departamenta vadītājs un vicedirektors ziņo Iekšlietu ministram, ka pilsētai atkal pievienots Zilānu miests. Lielas pārdomas raisa ziņojuma galvenais jautājums – 1924. gada pilsētas domes vēlēšanas. Tā kā Zilānu miesta iedzīvotāji nav piedalījušies iepriekšējās domes vēlēšanās, bet tiem būs jāmaksā pilsētas nodokļi, lūgums domes vēlēšanas pārcelt no oktobra uz ātrāku laiku.⁵⁸⁰ Šis ziņojums tiek ņemts vērā un vēlēšanas tiek pārceltas uz ātrāku laiku – tiek lūgts vēlēšanu sarakstus sastādīt līdz 1924. gada 15. maijam, lai vēlēšanas varētu rīkot jūnijā.⁵⁸¹

⁵⁷⁶ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols. Krustpils, 26.09.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 75.lp.

⁵⁷⁷ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 56. Krustpils, 21.12.1922. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 2.lp.

⁵⁷⁸ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 29. Krustpils, 24.09.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 230.lp.

⁵⁷⁹ Krustpils pilsētas robežās pamesto nekustamo īpašumu saraksts. Krustpils, 20.12.1923. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 270.-271.lp.

⁵⁸⁰ Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta ziņojums Iekšlietu ministram. Rīga, 03.04.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 88.lp.

⁵⁸¹ Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta ziņojums Krustpils pilsētas valdei. Krustpils, 08.04.1924. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 89.lp.

1925. gada augusta ārkārtas sēdē tiek uzdots pilsētas valdei pilsētas gruntsgabalus iedalīt grupās pēc to vērtības – I grupa iedalīti gruntsgabali uz Rīgas ielas no Krustpils pils līdz Gaujas ielai; II grupā iedalīti gruntsgabali uz Rīgas ielas no Gaujas ielas līdz pilsētas robežai, no Rīgas ielas visus pie Zīlānu ielas pieguļošos gruntsgabalus līdz dzelzceļam, Zemgales apbūvēto galu līdz Skolas ielai, Jēkabpils un Celtuves ielas gruntsgabalus un Krasta ielas gruntsgabalus līdz Zemgales ielai; III grupā iedalīti pārējie apbūvei domātie gruntsgabali; IV grupā iedalītas lauksaimnieciski izmantojamās zemes starp Rīgas-Daugavpils un Krustpils-Rēzeknes dzelzceļa līniju.⁵⁸²

1927. gada decembrī pilsētas dome apspriežas par veidu, kā palielināt pilsētas ienākumus, un kā pirmais ierosinājums nāk Zīlānu atvienošana no pilsētas. Interesanti, ka par Zīlānu atvienošanu izsakās domnieki Minskis un Kušlins, bet pret atvienošanu iestājas Lapsa, Salmiņš un Bērziņš. Kā viens no iemesliem, kāpēc Krustpilij nav izdevīgi Zīlāni, tiek minēts tas, ka tie neienes nekādus ienākumus, tikai izdevumus, piemēram, Zīlānu pamatskolas ēku un darbinieku uzturēšana. Kā vēl viens ieteikums, kā palielināt ienākumus, tiek minēts Krustpils dzelzceļa stacijas pievienošana pilsētas teritorijai, tomēr ar noteikumu, ka Latgales artilērijas pulks paliek piederīgs pagastam.⁵⁸³ Interesanti, ka visi veidi, kā domnieki saskata pilsētas ienākumu palielināšanos, ir pilsētas robežu paplašināšana vai, pretēji, samazināšana, nevis papildus nodokļu uzlikšana vai nodokļu iekasēšanas sistēmas uzlabojumi.

1928. gada 5. janvāra sēdē tiek pieņemti pilsētas būvnoteikumi, kuri tika izstrādāti jau no 1924. gada.⁵⁸⁴

1929. gada decembrī dome nolemj lūgt Mērniecības nodaļu uzņemties Krustpils pilsētas administratīvo robežu plāna izveidi, ņemot vērā to, ka pilsēta pati to nevar darīt.⁵⁸⁵ Turpmākajās domes sēdēs par pilsētas apbūves plānu izstrādi netika runāts.

⁵⁸² Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 23. Krustpils, 18.08.1925. In: LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 190.lp.

⁵⁸³ Krustpils pilsētas domes ārkārtas sēdes protokols Nr. 14. Krustpils, 05.12.1927. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 34.lp.

⁵⁸⁴ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 16. Krustpils, 05.01.1928. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 38.lp.

⁵⁸⁵ Krustpils pilsētas domes sēdes protokols Nr. 60. Krustpils, 12.12.1929. In: LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.), 146.lp.

SECINĀJUMI

Krustpils miests, vēlāk pilsēta, kā apdzīvota vieta radusies jau 13. gadsimta 30. gados, bet tās attīstība sākusies ap 17. gadsimta 70. gadiem, kad otrpus Daugavai pilsētas tiesības iegūst Jēkabpils. No šī laika līdz pat Krustpils pilsētas tiesību iegūšanai 1920. gada 10. jūnijā, pilsēta nemitīgi attīstījies, pateicoties tirdzniecības ceļam Daugavai un vēlāk – dzelzceļam. Liela nozīme pilsētas attīstībā bija arī baronu Korfu ģimenei, kuras īpašumā vairāk nekā 300 gadus atradās Krustpils pils ar tai pieguļošo teritoriju, arī Krustpils miestu.

Visu pētāmo laika periodu Krustpils iedzīvotāju skaits ir aptuveni 3500 iedzīvotāji, bet sākuma gados tas, protams, bijis mazāks. Tomēr iedzīvotāju skaits starpkaru periodā nepaaugstinājās līdz tam skaitam, kāds tas ir bija pirms Pirmā pasaules kara. Atšķirīga situācija pilsētā bija pēc tautību sadalījuma – kaut gan latvieši sākuma gados sastādīja nedaudz vairāk kā pusi no visiem iedzīvotājiem, gadu gaitā latviešu skaits palielinājās. No minoritātēm visvairāk pilsētā dzīvoja ebreji, bet viņu skaits pakāpeniski samazinājās iekšējās migrācijas rezultātā. Pēc reliģiskās piederības pilsētā visu starpkaru periodu dominē luterāņi, kas ir netipiski Latgalei, bet tas ir izskaidrojams ar pilsētas ģeogrāfisko novietojumu.

20. gadsimta 20. gados Krustpils domē dominē ebreju domnieki, kas izskaidrojams ar to, ka viņi pārsvarā bija labi zināmi cilvēki sabiedrībā, piemēram, tirgotāji, namu īpašnieki. Tāpat tas skaidrojams ar to, ka ebreju kandidāti veidojuši daudz, bet kandidātu ziņā mazus sarakstus no vietējiem iedzīvotājiem vai biedrībām, kas pilsētā aktīvi darbojās, piemēram “Ceire-Cion” vai “Arberterheim”. Tomēr, līdz ar 1927. gada domes vēlēšanām, pilsētas iedzīvotāji sāk ievēlēt arvien vairāk latviešu domniekus. Pilsētas domes vēlēšanās redzams, ka kandidātu saraksti netiek iesniegti no Latvijā esošajām politiskajām partijām, bet gan sarakstus viedo no vietējiem iedzīvotājiem ar konkrētu politisko ideoloģiju, piemēram, žīdu bezpartejiski-demokrātiskā savienība, vai sociālo grupu, piemēram, latviešu bezpartejiskais apvienotais nomales māju īpašnieku, rūpnieku, amatnieku kandidātu saraksts, kuru intereses saraksti pārstāv.

Ņemot vērā lielo kandidātu sarakstu skaitu, kas tika pieteikti domes vēlēšanām, domnieku dažādība ir neizbēgama. Kaut gan katram ir savs skatījums uz pašvaldības darbību un tās virzieniem, Krustpils dome spējusi rast kompromisus un darboties kopā, lai pilsēta attīstītos un tiktu apmierinātas visu pilsētas iedzīvotāju vēlnes.

Pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma Krustpils pašvaldība mainījās, kā tas bija vērojams visā Latvijā. Kaut gan Iekšlietu ministrijai bija iespējams amatos iecelt personas arī no citiem reģioniem, Krustpilī dominē vietējības princips jeb visi pašvaldības darbinieki ir vietējie

iedzīvotāji. Piemēram, par pilsētas galvu tiek apstiprināts Kārlis Salmiņš, kurš šajā amatā ir jau kopš 1931. gada. Tomēr pārmaiņas redzamas nacionalitātes ziņā – no pilsētas domes tiek izslēgti visi ebreju domnieki, tāpat lēnām visi pašvaldības darbinieki, kas nav latviešu tautības, tiek atlaisti, parasti par iemeslu norādot štatu samazināšanu, kā tas redzams Hajas-Feigas Halsmanes gadījumā.

Domes darbību var sadalīt divos posmos – pilsētas atjaunošanā un pilsētas uzturēšanā, un abi posmi ilgst apmēram 10 gadus, tātad sadalot visu pētāmo periodu divās daļās. Pilsētas atjaunošanas posms uzsākas līdz ar Krustpils pagaidu valdes ievēlēšanu un tiek uzsākti tūlītēji pilsētas atjaunošanas darbi. Šis posms raksturojams kā īpaši grūts un sarežģīts, jo pilsētai bija nepieciešami finansiāli līdzekļi un palīdzība gan no valsts, gan iedzīvotājiem. Šī posma centrā izvirzās nozīmīgāko pilsētas ēku atjaunošana un finanšu piesaiste, tā rezultātā maz uzmanības tiek pievērsts pilsētas sociālo problēmu risinājumam, piemēram, nespējnieku patversmes izveidošanai un sociālo pabalstu neizsniegšanai līdzekļu trūkuma dēļ. Domnieki koncentrējas uz saimnieciskās darbības uzturēšanu, piemērojot nodokļus, kurus ļoti bieži iedzīvotāji nespēj samaksāt, pilsētas publisko vietu uzturēšanu, piemēram, tirgu. Tas nav nekas neparasts, jo saimnieciskā darbība pilsētai ienesa ienākumus.

Pilsētas uzturēšanas posmam vairāk raksturīgs esošās infrastruktūras uzlabošana, piemēram, tirgus laukuma paplašināšanas darbi, pilsētas pirts remonts, pārceltuves labiekārtošana u.c. Tas nozīmē, ka salīdzinoši maz kas tika no jauna būvēts vai izveidots, bija nepieciešams uzturēt jau esošo, kas tika izbūvēts 20. gadsimta 20. gados. Šajā posmā pilsētas dome un valde vairāk uzmanības sāka pievērst sociālajiem jautājumiem, it īpaši sociālajai apgādībai.

Pēc Pirmā pasaules kara pilsēta bija izpostīta un tai bija gandrīz neiespējami uzsākt atkopšanos, jo finansiālo līdzekļu piesaistīšana bija grūta, tāpēc, līdz ar pilsētas pagaidu valdes dibināšanu, iedzīvotāji tika aplikti ar dažādiem nodokļiem, lai veicinātu pilsētas atjaunošanos. Sākotnēji pilsētai nebija līdzekļi sociālajai apgādībai – pabalstu izmaksāšanai vai nespējnieku uzturēšanai -, bet gadu gaitā tika veidoti nespējnieku saraksti, tie tika grupēti pēc dažādiem principiem, kā arī palīdzība tika sniegta konkrētām iedzīvotāju grupām, piemēram, karā cietušajiem un karā iesaukto ģimenes locekļiem. Liela uzmanība visa pētāmā perioda laikā tika pievērsta veselības jomai – tika organizēti privātie ārsta kabineti, bet pilsētai bija arī savs ārsts, kurš pieņēma trūcīgos iedzīvotājus bez maksas. Tāpat tika ierīkota Latvijas Sarkanā krusta Krustpils nodaļa, kura izveidoja veselības punktu, un pilsētas dome gādāja par telpu nodrošinājumu, kā arī piešķīra finansiālus līdzekļus pilsētas iedzīvotāju veselības aprūpei gan Krustpilī, gan citās Latvijas pilsētās. Pilsētā līdz 1924. gadam bijusi arī slimnīca, bet visticamāk

tā atradusies zem Latgales artilērijas pulka, līdz ar to pilsētas iedzīvotāji tajā tika ārstēti un pieņemti ar lieliem izņēmumiem.

Lai rūpētos par sanitārajiem apstākļiem, dome izdeva saistošos noteikumus par tīrību gan veikalos, gan lopkautuvē, gan publiskās vietās. Tomēr pilsētas dome kūtri lietoja līdzekļus sanitāro apstākļu uzturēšanai, kas lielākoties uzgūlās uz pašu iedzīvotāju pleciem. Lai uzturētu iedzīvotāju zināšanas par tīrību un personisko higiēnu un tās nepieciešamību ikdienā, 1936. gadā tika iedibināta spodrības nedēļa, kurā piedalījās arī Krustpils pilsētas valde un iedzīvotāji. Arī bezdarba mazināšanai domes iesaiste bijusi pārlietu maza, bet rādītāji uzlabojās līdz ar cukurfabrikas un Daugavas tilta būvniecību 20. gadsimta 30. gados, kur daļa no bezdarbniekiem tika nodarbināta. Arī alkoholisma apkarošanas jomā dome neiesaistījās pietiekami cītīgi, lai gan bija mēģinājumi samazināt brūžu un dzertuvju skaitu pilsētā, pašai Krustpilij finansiāli tas nebija izdevīgi, jo traktieri, vīntirgotavas, tējnīcas un citi veikali ar tiesībām tirgot alkoholu pilsētai ienesa daļu no tās ienākumiem nodokļu veidā.

Līdzīga situācija bija arī sabiedrības drošības jomā – tā kā policijas darbu nodrošināja Daugavpils apriņķis, kurš pilsētā izvietoja policijas iecirkni, pilsētas domes iesaiste redzama tikai tā uzturēšanā un īpašu lūgumu nodrošināšanā. Tomēr situācija ar ugunsdrošību bija daudz labāka – pilsētā darbojās brīvprātīgā ugunsdzēsēju brigāde, kuras darbību finansiālā ziņā nodrošināja pilsētas dome, gan remontējot ugunsdzēsēju depo ēku, gan paredzot pilsētas budžetā līdzekļus jauna inventāra iegādei. Tāpat tika nolīgts pilsētas apmaksāts skursteņslauķis, kurš veica regulāras pārbaudes pilsētas iedzīvotāju mājokļos, lai uzturētu ugunsdrošības prasības, kuras regulēja saistošie noteikumi. Ņemot vērā to, ka pilsēta atradās Daugavas krastos, sezonāli plūdi bija neizbēgama pilsētas dzīves sastāvdaļa, tomēr postošākie plūdi bija 1931. gadā, kad zaudējumi tika nodarīti praktiski visos gruntsgabalos, kas atradās Daugavas krasta zonā.

Liela daļa pilsētas līdzekļu tika lietoti izglītības veicināšanai pilsētā. Tā kā Pirmā pasaules kara laikā tika nopostīta pilsētas pamatskolas ēka, līdz ko bija iespējams, tika uzsākti darbi pie skolas ēkas atjaunošanas. Tāpat tika atvērta skola ebreju bērniem, līdz ar ko pilsētā darbojās divas skolas – Krustpils Valsts 6 klašu pamatskola un Krustpils žīdu 6 klašu pamatskola. 20. gadsimta 20. gadu sākumā abas skolas dalīja vienas telpas, jo pilsētas dome finansiāli nevarēja atļauties iegādāties katrai skolai savas telpas, bet starpkaru perioda beigās abas skolas atradās atsevišķās ēkās. Kaut gan domes interesēs bija atvērt arī iestādi tālākai izglītības iegūšanai, šo jautājumu tā arī neizdevās atrisināt. Kultūras dzīves uzturēšana pilsētas domei nebija primāra, bet ne atstāta novārtā. 1924. gadā tika izveidota pilsētas bibliotēka, tika veidoti svinīgie pasākumi Valsts svētkos, kā arī 1937. gadā tika svinēta Krustpils 700 gadu jubileja. Liela

nozīme kultūras dzīves uzturēšanā pilsētā bija Latgales artilērijas pulkam, bet, tā kā pulks mitinājās Krustpils pilī, kas teorētiski atradās ārpus pilsētas teritorijas, kā arī bija militārs objekts, dome varēja iekasēt nodokļus no pasākumiem, bet neko vairāk ietekmēt nevarēja.

Arī publisko vietu uzturēšanas un labiekārtošanas darbi pilsētā tika rīkoti maz, jo tiem neatlika līdzekļu, kas tika izlietoti citos veidos. Tomēr pēc iedzīvotāju sūdzībām, dome izveidoja publisko parku un gar ielām tika veidotas apzaļumotās zonas, stādot kokus. Labiekārtošanas darbi raitāk tika vesti līdz ar Meža dienu tradīcijas iedibināšanu, kad pilsētas labiekārtošanā piedalījās arī biedrības, skolas un pilsētas iedzīvotāji.

Lai pilsēta nodrošinātos ar finansēm un spētu atjaunoties, tika iedibināta stingra nodokļu iekasēšanas kārtība, tomēr lielai daļai pilsētas iedzīvotāju nodokļi bija pārāk augsti un bieži vien tie tika atlaisti vai samazināti. Šāda tendence novērojama visā pētāmajā laika periodā. Neskatoties uz iedzīvotāju trūcīgumu, pilsētas budžets ar katru gadu palielinājās, kas nozīmēja, ka domei bija iespējams izvest plašāku saimniecisko un sociālo darbību. Viens no domnieku lēmumiem, lai palielinātu finansiālo stabilitāti, bija pilsētas administratīvo robežu palielināšana – 1924. gadā pilsētas robežās tika iekļauts Zilānu miests, kurš atdalījās no pilsētas pēc pieciem gadiem, tāpat pilsētas robežām tika pievienota Krustpils dzelzceļa stacija. Daļa domnieku vēlējās pilsētas robežām pievienot arī Krustpils pili ar tai pieguļošo teritoriju, tomēr pils visa pētāmā laika periodā tā arī netika iekļauta administratīvajās robežās.

Ļoti liela nozīme bija pilsētas nekustamo īpašumu pārvaldei. Tika izveidota pilsētas lopkautuve, kura pārvaldīja un pārskatīja gaļas kvalitāti un lopu kaušanas procesus, ievērojot gan saistošos noteikumus, gan sanitāros apstākļus. Tāpat tika izveidots pilsētas tirgus laukums, kura uzturēšanai tika lietoti lieli līdzekļi no pilsētas budžeta. Ņemot vērā iedzīvotāju vajadzības, tika izbūvēta pilsētas pirts, bet tās lietošana un uzturēšana pilsētai nesa zaudējumus visu starpkaru periodu. Tāpat starpkaru perioda beigās tika izbūvēts pilsētas sporta laukums. Sākotnēji pilsētas ielu uzturēšanas darbi tika nodoti pašu iedzīvotāju rokās, bet, uzlabojoties finansiālajai situācijai, pilsētas dome tam pievērsa arvien lielāku uzmanību, kā arī visas pilsētas robežās tika ieviesta meliorācija, kas uzlaboja pilsētas sanitāros apstākļus, kā arī vizuālo tēlu.

Pilsētas dome uzturēja arī satiksmi – ņemot vērā, ka blakus atradās dzelzceļš un pāri Daugavai Jēkabpils, iedzīvotāju plūsma bija jānodrošina ar iespējam pārvietoties. Pilsētā darbojās autobuss, ormaņi, taksometri, kā arī pāri Daugavai varēja nokļūt, lietojot pārceļtūvi, kuras uzturēšanu nodrošināja gan Krustpils, gan Jēkabpils. Satiksmi reģionā uzlaboja arī Daugavas tilta būvniecība, kas veicināja ne tikai tirdzniecības uzlabošanu, bet arī tūrismu.

Pilsētas dome, rūpējoties par iedzīvotāju ērtību un pašas pilsētas attīstību, ieviesa vispārēju pilsētas elektrifikācijas plānu. Sākotnēji elektrība tika piegādāta no Latgales artilērijas pulka elektrības ražotnes, bet vēlāk tika noslēgts līgums ar A/S "Aiviekste", par kuras akcionāriem pilsēta kļuva 20. gadsimta 20. gadu beigās. Ar tirdzniecības un rūpniecības attīstību dome darbojās nepietiekami, tikai ieviešot saistošos noteikumus vai sniedzot atļaujas lieliem uzņēmumiem veidot pilsētā savas filiāles. Līdz ar to var secināt, ka tirdzniecība tika ierobežota un atļauta, bet nekādu attīstības plānu vai pilsētas uzņēmumu nebija un tie arī netika veidoti.

Ņemot vērā to, ka pilsēta aktīvi darbojās dažādu saistošo noteikumu izveidē, pilsētas būvnoteikumi tika apstiprināti tikai 1928. gadā, bet vēlāk tie vairākkārtīgi svītroti un papildināti. Tomēr ir grūti apzināt pilsētas būvplāna piemērotību pilsētai, jo tas nav saglabājies līdz mūsdienām.

Secināt var to, ka pilsētai, darbojoties gan sociāli, gan saimnieciski, bija nepieciešami milzīgi līdzekļi, kuri ne vienmēr bija pieejami. Visa pētāmā perioda laikā vienlīdz svarīgi bija panākumi gan sociālās, gan saimnieciskās darbības izveidošanā un uzturēšanā, tomēr ir skaidri redzams, ka pilsētas pašvaldības darbinieku primārās darbības saistās tieši ar saimniecisko jomu, iedzīvotāju sociālās vajadzības apmierinot daļēji.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

AVOTI.

NEPUBLICĒTIE AVOTI:

1. ARNOLDS ŠTOKMANIS. Jēkabpils novada vēsture. Jēkabpils, 20. gs. 60.gadi., 76.-77.lp.
2. Krustpils pilsētas gruntsgabali un cita nekustama manta. In: Jēkabpils Vēstures muzejs, JkNM Nr. 7950.
3. Latgales latviešu apvienības un zemes arāju kandidātu saraksta Nr. 11 vēlēšanu platforma 1931. gada Saeimas vēlēšanām. In: Jēkabpils vēstures muzejs, JkNM Nr. 14739.
4. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 1. (Krustpils pilsētas domes protokoli).
5. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 3. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1927.-1929.g.).
6. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 5. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1930.-1932.g.).
7. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 6. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1933.-1935.g.).
8. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 9. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1939.g.).
9. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 10. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1935.-1936)
10. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 11. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām sēžu protokolu grāmata 1936.-1938.g.).
11. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 12. (Krustpils pilsētas valdes ar domes tiesībām 1939. gada protokoli.).

12. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 18. (Krustpils pilsētas domes protokoli 1919.-1921.g.).
13. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 19. (Pilsētas domnieku vēlētāju saraksti).
14. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 22. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1927. gadā).
15. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 23. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1930. gadā).
16. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 26. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanas 1931. gadā).
17. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 27. (Krustpils pilsētas domes vēlēšanu 1931. gadā vēlētāju reģistrācijas saraksts, protokoli un balsu skaitīšanas rezultāti).
18. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 34. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokolu grāmata 1939.-1940.g.).
19. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 35. (Pilsētas valdes darbinieku dienesta pienākumu sadalījums).
20. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 3 (1880.g.-1940.g.), lieta Nr. 45. (Pilsētas valde. Pilsētas galva Salmiņš, Kārlis).
21. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 177. (Krustpils spodrības nedēļa).
22. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 206. (Ziņojumi par kino atklāšanu).
23. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 208. (Ziņojumi par pilsētas parkiem, dārziem, alejām).
24. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 252. (Plūdos nodarīto zaudējumu novērtēšana, 1931. gads).
25. LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 316. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli).

26. LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 317. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli).
27. LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 318. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli).
28. LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli).
29. LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 320. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli).
30. LNA LVVA, fonds Nr. 1878 (Krustpils pilsētas valde), apraksts Nr. 2 (1919.g.-1940.g.), lieta Nr. 323. (Budžets par 1922., 1923. gadu).

PUBLICĒTIE AVOTI:

1. ARDS. Strādnieku stāvoklis Krustpilī. In: Jēkabpils Vēstnesis, 16.12.1927., 3.lpp.
2. Bruģēšanas darbi Krustpilī. In: Jēkabpils Vēstnesis. 01.08.1930. 2.lpp.
3. Jaunais tilts vienos divas pilsētas un novadus. In: Jēkabpils Vēstnesis, 12.11.1936., 1. lpp.
4. JĀNIS BOKALDERS (red.). Latvijas pirmās tautas skaitīšanas rezultāti. 1920. g. II sēj. Lauksaimniecība, I daļa. Rīga, 1921, 43.lpp.
5. Jēkabpils apriņķa slimnīcas 25 darba gadi. In: Jēkabpils Vēstnesis, 09.09.1937., 2.-3.lpp.
6. Krustpilī atklāta jaunizbūvētā pirts. In: Jēkabpils Vēstnesis, 07.02.1930., 4.lpp.
7. Krustpils domes vēlēšanas. In: Jēkabpils Vēstnesis, 27.06.1924., 2.lpp.
8. Krustpils pilsētas 1924. Gada 22. Jūnija pilsētas domes vēlēšanu ievēlēto domnieku saraksts. In: Valdības Vēstnesis, 10.07.1924., 4.lpp.
9. Latvijas pilsētu pārvalžu orgānu jaunais sastāvs. In: Pašvaldības Balss, 1934, Nr.7/8, 227.lpp.
10. LIETIS. No Krustpils. In: Jēkabpils Vēstnesis, 04.05.1928., 3.lpp.

11. Likums par valsts civiliestāžu un pašvaldību darbinieku atlaišanu izņēmuma stāvokļa laikā. In: Valdības Vēstnesis, 09.06.1934., 1. lpp.
12. M. G. Krustpils. In: Jēkabpils Vēstnesis. 03.05.1929. 3.lpp.
13. MARGĒRS SKUJENIEKS (red.). Otrā tautas skaitīšana Latvijā. Rīga, 1925., 57.lpp.
14. MARGĒRS SKUJENIEKS (red.). Trešā tautas skaitīšana Latvijā. Rīga, 1930., 57.lpp.
15. MARGĒRS SKUJENIEKS. Latvija. Zeme un iedzīvotāji. Rīga, 1922., 174.-175.lpp.
16. N. KALNIŅŠ. Dzeršanas sērga. In: "Jēkabpils Vēstnesis", 05.12.1924., 2.lpp.
17. Pilsētu pašvaldību jaunieceltās amatpersonas. In: Pašvaldības Balss, 01.11.1939, Nr. 11, 827.lpp.
18. Tilts no Zemgales uz Latgali. In: Jēkabpils Vēstnesis, 14.03.1935., 4. lpp.
19. Vai būs tilts pār Daugavu pie Jēkabpils? In: Jēkabpils Vēstnesis, 06.04.1933., 1. lpp.
20. Viens solis uz priekšu. In: Jēkabpils Vēstnesis, 14.06.1934., 2.lpp.
21. Vietējās ziņas. In: Jēkabpils Vēstnesis, 09.12.1927., 3. lpp.
22. VILMĀRS SALNĪTIS (sast.), MARGĒRS SKUJENIEKS (red.). Ceturtā tautas skaitīšana Latvijā. Rīga, 1936., 64.-65.lpp.
23. Zādzības. In: Jēkabpils Vēstnesis, 04.01.1929., 4.lpp.

LITERATŪRA:

1. ARVEDS ŠVĀBE (red.), KĀRLIS DIŠLERS (red.), ALEKSANDRS BŪMANIS (red.). Latviešu konversācijas vārdnīca, 10. sējums. Rīga 1933.-1934., 18582.-18586.sl.
2. ASTRĪDA ILTNERE (atbild. red.), ULDIS PLACĒNS (atbild. red.). Latvijas pilsētas. Rīga, 1999. 183.lpp.
3. EDVĪNS VANAGS, INGA VILKA. Pašvaldību darbība un attīstība. Rīga, 2005. 95.lpp.
4. KĀRLIS APINIS. Latvijas pilsētu vēsture. Rīga 1931, 214.lpp.
5. Krustpils-Jēkabpils Daugavas tilta būve. Rīga, Valsts dzelzceļu izdevniecība, 1937.
6. MEIJERS MELERS. Latvijas ebreju kopienas vēsture un holokausta piemiņas vietas. Rīga, 2013.
7. PĒTERIS MUCINIEKS. Latvijas pašvaldību iekārta. Rīga 1938. 62.lpp.

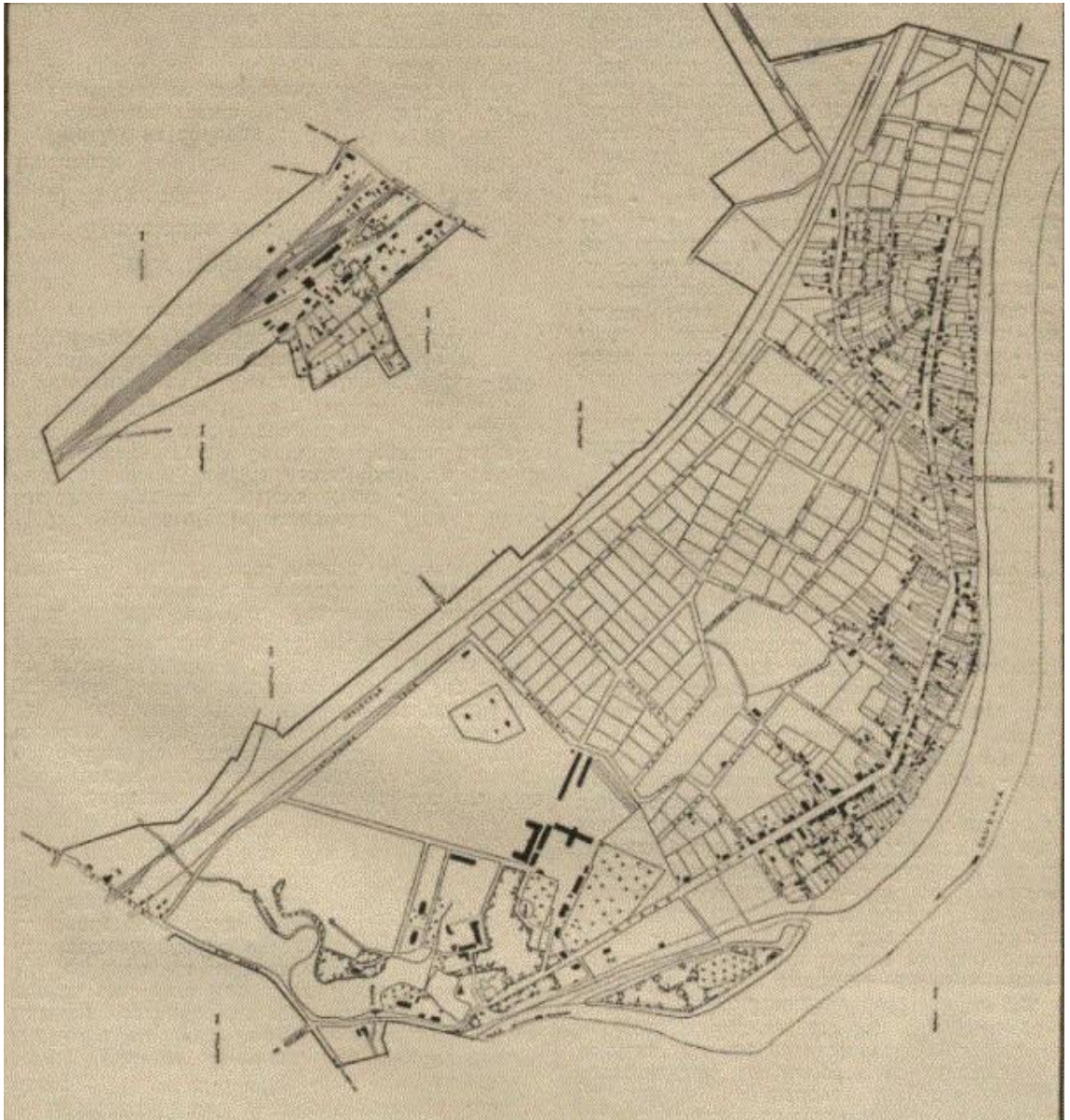
8. RUTA AVOTIŅA, DACE KAVACE. Krustpils pagasts. Vietvārdi, ģeogrāfija, vēsture. Rīga, 2012, 21.lpp.
9. SKAIDRĪTE GAILĪTE (galv.red.). Jēkabpils. Jēkabpils, 2002, 36.lpp.
10. VALDIS BĒRZIŅŠ (atb. red.). 20.gadsimta Latvijas vēsture II. Neatkarīga valsts 1918-1940 Rīga, Rīga, 2003. 241.lpp.
11. VOLDEMĀRS SALNAIS, ALEKSANDRS MALDUPS. Pilsētu apraksti I. Rīga, 1936., 52.lpp.

INTERNETA RESURSI:

1. HENRIHS SOMS. Augusts Roberts Lūkins. Daugavpils Universitātes Pētniecības institūts, Latgales dati. Pieejams: <https://latgalesdati.du.lv/persona/4318>. (Skatīts: 15.01.2023.)
2. Izstāde “Latgales artilērijas pulks mūsu fotogrāfijās”. In: Jēkabpils pilsētas bibliotēka, 11.2020.-12.2020. <https://www.jpb.lv/lv/foto-galerija/izstade-latgales-artilerijas-pulks-musu-fotografijas/> (Skatīts:21.05.2023.)

PIELIKUMI

1.1. Att. Krustpils pilsētas plāns, 20.gadsimta 30. gadi.⁵⁸⁶

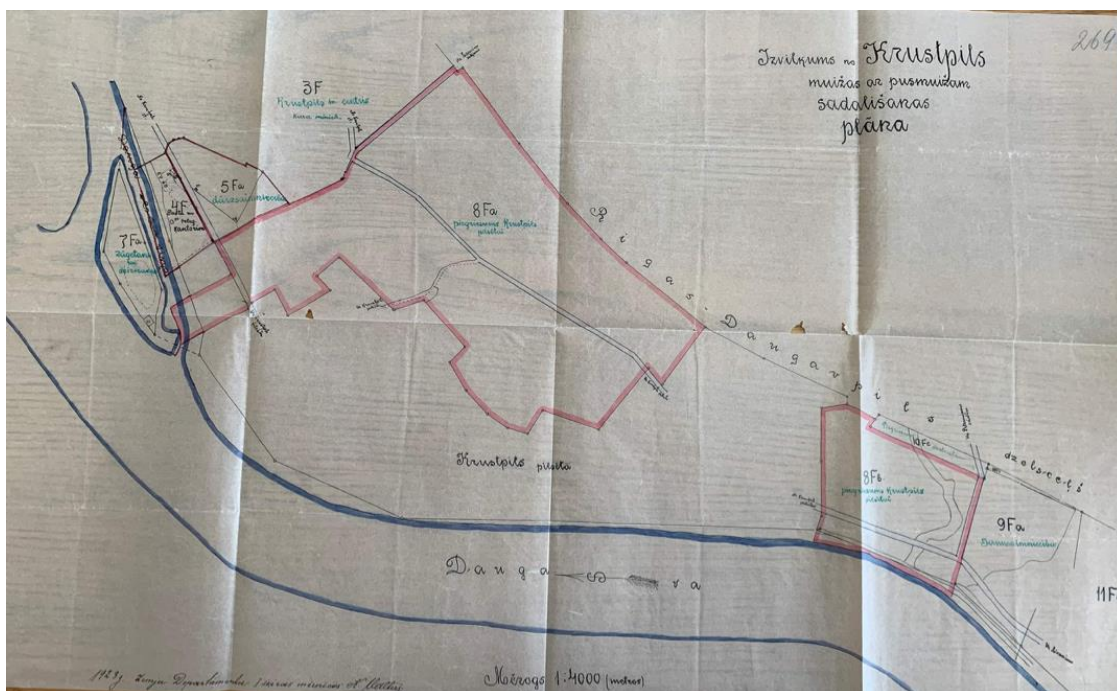
3.1. tabula. Krustpils pilsētas budžets latos no 1920.gada līdz 1930.gadam.⁵⁸⁷

1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
5000	5764	14516	24337	28426	44716	51585	73557	59215	637242	74324

⁵⁸⁶ VOLDEMĀRS SALNAIS, ALEKSANDRS MALDUPS. Pilsētu apraksti I. Rīga, 1936., 52.lpp

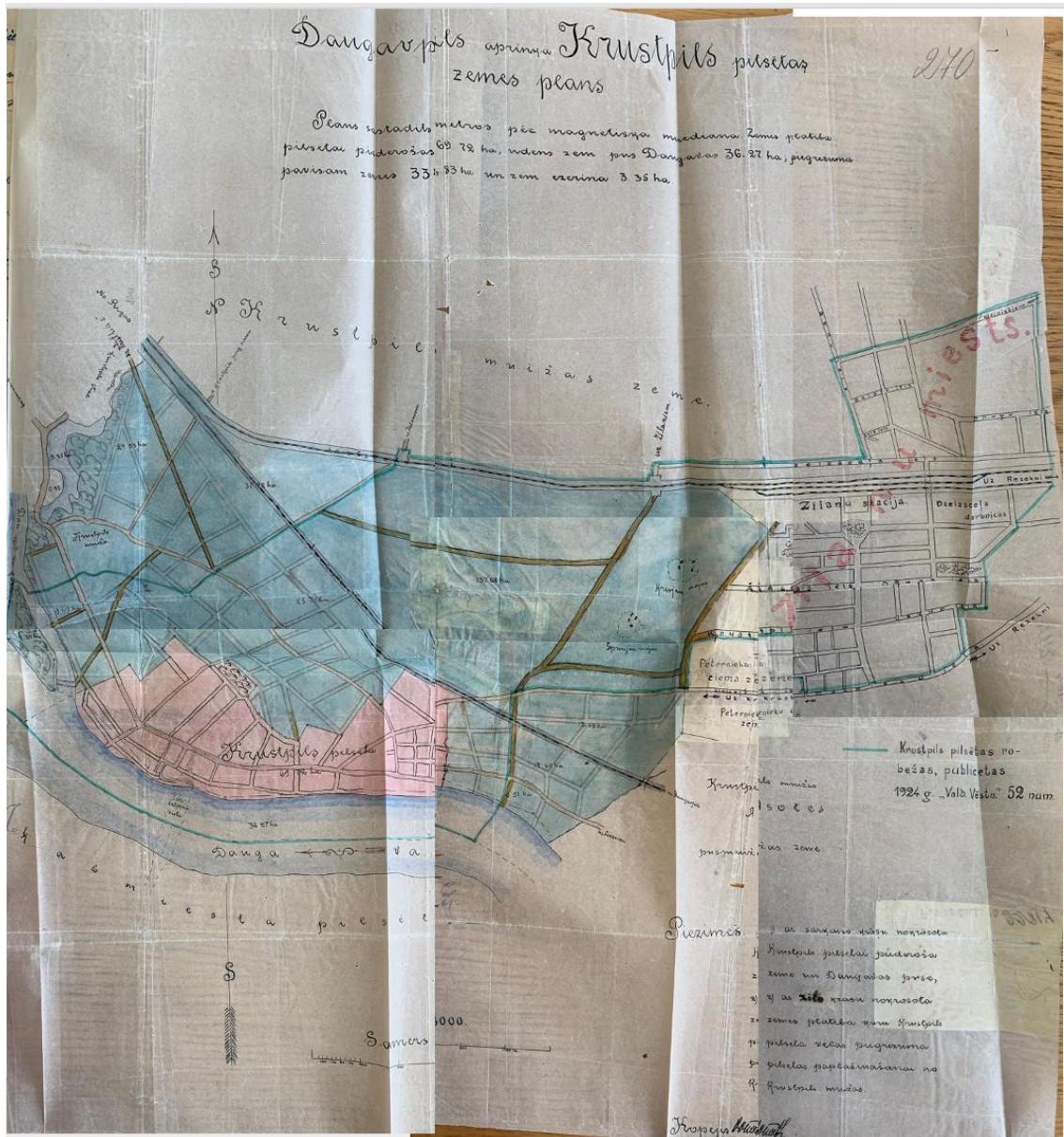
⁵⁸⁷ KĀRLIS APINIS. Latvijas pilsētu vēsture. Rīga 1931, 258.-259.lpp.

1.2. attēls. Izvilkums no Krustpils muižas un pusmuižas sadalīšanas plāna.⁵⁸⁸

⁵⁸⁸ LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 269.lp.

1.3. attēls. Daugavpils apriņķa Krustpils pilsētas zemes plāns.⁵⁸⁹

⁵⁸⁹ LNA LVVA, fonds Nr. 3723 (Latvijas Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), apraksts Nr. 2 (Pilsētu daļa 1918-1940), lieta Nr. 319. (Krustpils pilsētas valdes sēžu protokoli), 270.lp.

Maģistra darbs „Krustpils pilsētas pašvaldības galvenie darbības virzieni no 1919.-1940. gadam” izstrādāts LU Vēstures un filozofijas fakultātē Vēstures un arheoloģijas nodaļā.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst **ar elektronisko parakstu** parakstītajai darba versijai.

Autors: Paula Klišāne /paraksts/ 25.05.2023.

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: Dr. habil.hist, profesors. Aivars Stranga, 25.05.2023.

Recenzents: docents Jānis Ķeruss

Darbs iesniegts Vēstures un filozofijas fakultātē:

Studiju metodiķe _____ Sigita Šnē

Darbs aizstāvēts maģistra gala pārbaudījuma komisijas sēdē

_____. prot. Nr. _____, vērtējums _____

Komisijas sekretārs _____ doc. J.Ķeruss